

A

I.

RMK T.

4622a.)

Teljes

27 Hic liber est omni
 Patri Benigno Farkas
 concessus ad tempus
 a Dno Plabano Palotom
 si die 24 Junij 1743

pro fundamentis huius
 cor. ex. n. c. d. i. s. e. r. i. p. t. i. s.
 h. u. i. s. Vespunij

post mortem 1749
 die 10 Junij
 manet conventus

Sumeghienbi.

KERESZTYEN CATECHIS M U S,

Az az:

A' Keresztyeni hitnek ágazati-
 ra való rövid tanítás, Kérdések
 és Feleletek által.

Melly mostan a' Kérdéseknek 's Fe-
 leleteknek summás értelmekkel, és
 azokban foglaltatott dolgokat fel-fejte-
 gető kérdésekkel, 's némelly
 szükséges magyarázatokkal; a' szent
 írásbeli bizonyságoknak egészben
 való le-írásával, végre a' Catechi-
 zálásra való út mutatással ujjobban
 meg-jobbítva s' öregbítve ki-
 bocsátatott.

E' kis formában ki-bocsátatott Ca-
 techesis: mindenképen edgyez az előbbi
 öregebb formában ki-bocsátatott
 Catechissal.

I.

27

DEBRECZENBEN.

Nyomtat: VINCZE GYÖRGY által.
 Anno 1701.

2 Tim. 1. v. 3;

Ki-rajzolt példáját tarts - meg a' józan
beszédeknek mellyeket én tőlem
hallottál az hittel és szeretettel, melly
vagyon a' Jესus Christusban.

2 Tim. 3. v. 14. 15.

De te maradj-meg azokban a' mellye-
ket tanultál, és a' mellyek te reád bi-
zattattak, tudván azt kitől tanultad.
Es hogy gyermekségedtől fogva
tudtad a' Szent Írástokat, mellyek te-
gedet böltsé tehetnek az idvességre,
a' Christns Jესusban való hitnek
általá.

A' Keresztyén Olvasohoz.

MElly igen hasznos és szükséges legyen;
az Isten Anyaszentegyházában a' Catéchis-
musi tanítás és tanulás, mellyben a' keresztyén
vallásnak fundamentomos ágazati, rövid kérdé-
sek és feleletek által adának az gyengébbeknek
eleibe, nem szükség arról itt sokat szólnani, mi-
vel azt mind a' Szent Írás, mind a' tapasztalható
példák eléggé mutogatták. *Teinek italában*
való táplálásnak mondgya azt szent Pál, 1 Cor.
3. 2. másutt megéint, *az Isten beszédének kez-*
detinek betűire való tanításnak. Sid. 5. 11. Az
hatodik Részben pedig a' második versben a'
tudományban való fundamentom vetésnek. Va-
lamelley szükséges azért az embernek nevek-
désére az itallal való táplálás: és valami dolog-
ban való elő menetelre, a' kezdeti annak; ismét
a' jó építésre a' fundamentomnak fel- vetése:
íztintén olyan szükség a' Christusba való lelki
életünknek nevelésére, s' az idvessége tudo-
mányba való elő menetelre: és az igazságban
s' kegyességben való épületre az illeten tanítás
és tanulás. A' tapasztalható példák is azt mu-
tatták, hogy azok az Ecclesiák virágoznak
leg-jobbán, mind az igaz tudományban, mind
a' kegyes tudomány szerint való szent életben,
a' mellyekben e' szent tanítás és tanulás leg na-
gyobb serénységgel és szorgalmatossággal gya-
korol;

korolatik; a' mint hogy ellenbe ennek el-múlatafa, avagy tsak immelámmal való gyakorlása, edgyik kiváltképpen való oka fok Ecclesiákban s' a' miéinkben-is a' nagy temérdek lelki tudatlanságnak, a' mellynek veszedelmes voltát többi között így adgya Isten elénkben, Hof. 4. 6. *El-vefez* ugy-mond az én népem *miel tudomány nélkül való*, és ísmét, Esa. 5. 13. *Ennek-okáért vitéstetik az én népem fogságra, mivel hogy nintsen semmi bõltsefége*. Híltzem méltó tehát ez ilyen veszedelmes tudatlanságot minden jó úton módon meg-orvosolni, és az Istennek igaz ísméretire, a' melly edgyátallában szükséges az id-velségre, Ján. 17. 3. tanítani mindeneket A' mellyre egy igen fő és hasznos eszköz az ilyen Catechismusi tanítás és tanulás, melly eleitől fogván nagy szorgalmatossan gyakoroltatott minden jó rendes Ecclesiákban; a' melly végre külömb-külobb Catechismusok-is irattanak; Többi között igen emlékezetes az HEIDELBERGAI Catechismus, melly ez előtt majd száz esztendővel irattatván, fok Reformata Ekklesiáktól, s' a' miénktől-is bé-véteget, elannyira hogy már tíz-féle nyelven-is olvasatik; melly ez előtt ötven esztendővel elsőben az Palatinátusban az után egynéhány esztendőekkel BELGIUMBAN, először Deák az után magok nyelvén is ilyen formában ki bõtsáttatott, a' mint immár Isten kegyelméből a' mi nyelvünkön - is azon formába már egynéhány úttal adatott-ki nyomtatás által.

Ez mo-

Ez mostani úttal való nyomtatás pedig meg-jobbittatott fok dolgoknak jobb és szebb rendbe való vételével és ez okáért bõtsáttatott mostanis ilyen szép és ékes kis formában-ki, hogy a' Sol-tárok mellé kúthessék, mivel szükséges-is a' kettőnek edgyütt lenni, hogy a' kisedek ked-vebben vitélhessék. Ez mostani nyomtatás penig a' meg-jobbittatott BELGIOMI nyelvű való ezen Catechesis szerint vagyon, mind fok Szent Írási bizonyságokkal, és némelly szükséges magyarázatokkal; mind az Catechismus közönséges rendinek meg-mutatásával, s' a' Szent Írás Könyveinek laistromával, és a' Catechismusi tanítás előtt és utánna mondando szükséges könyörgésekkel. Elly azért ezzel Keresztyén Olvasó, mind magad épületire s' mind mások építésekre a' könyvnek végén való út mutarás szerint, s' meg látod hogy tapasztható háfzon származik, mind magadra s' mind másokra belölle. Légy jó egészségben.

Az ő Testamentom könyvei sám szerint

39 ugmint.

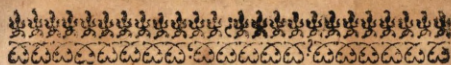
A' Móses 5. Könyve.	Esírásé edgy.
1. A' Teremtésről,	Nehemjásé edgy.
2. A' Ki-jövetelről,	Esíheré edgy.
3. A' Levitai ceremoni-
ákról.	5. Verékirest könyvek.
4. A' Népnek meg-szám-
lálásáról.	Jób könyve.
5. A' Torvénynek máso-
dik ki adásáról.	A' Soltárok.
12. Híslorias Könyvek.	A' Példa beszédek.
Josuéjé edgy.	A' Pradikátor könyv.
Biráké edgy.	A' Salamon éneke.
Ruthé egy.	A' Propheták könyve 17.
Samuelé kettő.	Esaiás. Jeremiás profetá-
lása, és Siralma, Ezechi-
el, Daniel, Hoteás, Joel,
Királyoké kettő.	Amos, Obádiás, Jonás,
Chronikás könyv kettő.	Micheás, Nahum, Haba-
kuk, Sophoniás, Hagge-
us, Zacharias, Malachias.

Az Új Testamentomi Könyvek 27.

ugymint:

A' 4. Ebangéliomok.	A' Theffalonikabéliek-
hez. 2.
Szent Máréjé. 1.	A' Timorheushoz 2.
Szent Márké. 1.	A' Titushoz. 1.
Szent Lukászé. 1.	A' Philimonhoz. 1.
Szent Jánosé. 1.	A' Sidokhoz. 1.
Az Apostolok tselekede-
ti. 1.	7. Közönséges levelek.
A' Szent Pál levelei. 14.	A' Szent Jakabé 1.
A' Romabéliekhez. 1.	A' Szent Péteré 2.
A' Corintusiakhoz 2.	A' Szent Jánosé 3.
A' Galatiabéliekhez. 1.	A' Judásé 1.
Az Ephesusbeliekhez. 1.	Egy Prophetiai könyv.
A' Philippibeliekhez. 1.	A' Szent János Jelenle-
se.
A' Theff	

CA-

CATECHISMUS.

Az az.

A' Keresztyéni HITNEK Agazatira

Kérdések és Feleletek által való

RÖVID TANITAS.

Czéllya a' Catechismusnak.

I. KERDES.

1.

Micsoda tenéked eledben és UR Napja.
baldlobban edgyetlen egy Summája.
fő vigasztalásod? Az én ed-
gyetlen egy
fő vigasztalásom ez; hogy az én meg-tartó Jetus
Christusomnak tulajdona vagyok és hogy ő en-
gemet mint tulajdonát ugy meg-tart. g.

F E L E L T

Ez hogy (1) mind testestül lel-
kestől a, vagy élek, vagy halok b,
nem én magamé c, hanem az én
húséges Uramnak és meg-váltó
JESUS Christusomnak tulajdona
vagyok d, (2) kiaz ő drágalátos
vérevel mindennémü büncimért
tellyességgel eleget tévén e, enge-
met az őrdögnök minden hatal-
mából meg-szabadított f és úgy
meg-öriz g, (3) hogy az én men-
nyei Szent Atyámnak akarattya
nélkül még csak egy hajszál sem
eshetik-el fejemről b, de sőt in-
kább szűkség hogy mindennek az

1. Mikép-
pen vagy a
Christus-
nak tulaj-
dona?

2. Mikép-
pen tört té
gedet ma-
gának tu-
lajdonává
a Christus?

3. Mikép-
pen tart-
meg tege-
det?

A4

én ide

én idvességemre szolgállyanak

4. Mikép-
pen tészen
tegedet bi-
zonyosá e'
vigasztal-
las felől?

í, minek okáért (4) engemet az ő
Szent Lelkével bizonyosá tészé
az örök élet felől k, és arra indit,
hogy ez után örömezt és készen
az ő kedves akarattya szerint éle-
temet rendelni igyekezzem, l.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, 1 Cor. 6. 20. Dicsőítsétek azért az Isten a' ti
testetekben és a' ti lelkitekben, melyek az Isteni.

b, Rom. 14. 7. 8. Mert edgyünk sem él ő ma-
gának, és senki nem hal ő magának. Mert ha élünk-
is az Urnak élünk, ha meg-halunk-is az Urnak ha-
lunk meg. Akar ékyünk azért akar meg-hallyunk az
Uríi vagyunk, Lásd, 1 Tess. 5. 10.

c. 1 Cor. 6. 19. Nem ti magatokéi vagytok.

d. 1 Cor. 3. 22 23 Mindenek tiéitek: ti pedig a'
Christuséi vagytok, Lásd, Jan, 17. 6.

e, 1 Pet. 1. 18. 19. Ugymint kik tudgyátok hogy
nem veszendő állapotokon, mint aranyon vagy ezü-
stön váltattatok meg amaz ti hijában való életerek-
ből melyet a' ti atyáitoknak tanitáiból vöttetek:
volt; Hanem drágálatos véren, tudni-illik: a' makula
és sepleő nélkül való bárányak a' Christusnak véren.

Ísmét, 1 Ján. 1. 7. A' Jესus Christusnak az ő Fi-
ának * vére tisztit meg-minket minden bűneinkből.

* Holott azért az Isten Fiának vére által lőtt a'
mi bűneinkért való elég tétel, bizonyára tehát
a' Christus mi érettünk tellységgel eleget
tört. Így nevezetik az ő vére Isten vérenek,
Csel. 20. 28.

Ísmét, 1 Tim. 2. 6. A' Christus adta önnön magát
váltásának árrául mindenekért, Lásd, Mat. 26. 6. 28.

f, Sid. 2. 14. 15. A' Christus az ő halálának általa
al-mentorral a' k, a' kinél az halálnak birodalma vala,
az ő őrdögöt. Es meg-szabadította mind azo-
kat,

kat, valahik az haláltól való félelemnek miatta ra-
bók valának.

g, 2 Thess. 3. 3. Hiv az UR ki meg-erősít titeket, és
meg-öriz ama' gonosztól.

Ísmét, Ján. 6. 39. E' penigönnak akarattya a' ki
engemet el-bocsátott, tudni-illik az Atyáé, hogy
valamit nekem adott, abban semmit el ne veszessék.

Lásd, Ján. 10. 28. 29. 2 Thess. 3. 3. 1. Pet. 1. 5.

h, Matth. 10. 30. Néktek peng fejétek haja-szálaí-is
mind számon vannak.

Ísmét, Luc. 21. 18. Tínektek hajatok szála sem vess-el-
i, Rom. 8. 28. Tudgyuk hogy azoknak kik az Isten

seretik mindenek javokra vannak, Lásd. Mos. 1k. 50. 20.

k. Rom. 8. 16. 17. Az Istennek lelke tészen bizony-
ságot a, mi lelkünkkel edgyütt, hogy mi Istennek fiaí va-
gyunk: Hogy ha fiak, tehát örökösök-is, Istennek örö-
kösi, és a' Christusnak örökös társai. Lásd. 1. 9. és 14.

Azért mondatik a' Szent Lélek mi vigasztalónk-
nak, Ján. 14. 16. 26. és a' mi örökségünknek zá-
logának, Eph. 1. 14. Lásd, 2 Cor. 1. 22. és 5. 5.

l, Luk. 1. 73. 74. 75. Hogy meg-adná nekünk,
hogy a' mi ellenségünknek kezéből meg-szabadul-
ván, minden kérelkedés nélkül, szolgákyunk ő néki

fiantséggel és igazsággal, ölelte a' mi életünknek minden
sdejében.

Ísmét, Tit. 2. 14. Kiadta ő magát mi érettünk,
hogy meg-váltana minket minden hamisságtól, és

tisztitana magának kiváltképpen való népet, jó cseleke-
detre igyekezőt, Lásd, 2 Cor. 5. 15.

II. KERDES.

Hány dolgokat kell tenned tudnod Summája.

hogy ez vigasztalással élve boldo-
gúl belessen életed és halálad?

vigasztalással élyek, három dolgokat kell tudnom:

mellyek a' Catechisinek három részei,

FELELET.

A 5

Hár

1. *Mellyik első?* Hármát: Elsőt, (1) Melly nagy legyen az en bűnöm és nyavalyáságom. a. Másodikát, (2) Mi módon szabadúlhattak meg minden bűneimből és nyavalyáságomból, b. Harmadikát. (3) Minémű hálá adással tartozzam Istennek azért a meg-szabadításért. c.

Szükség ez három dolgokat tudni, nem valami pusztá szemlélésbéli ismeret szerint; hanem érzékeny, és hathatóan munkálkodó ismerettel úgy, hogy a Nyavalyáságnak meg ésmérését kövesse bennünk a bűnön való bánat és töredelmesség, melly élőben való érzése a nyavalyáságnak. A Meg-Szabadulásnak meg tudása hittel legyen elegyítetett, mellyel azt magunkhoz kaptassuk. Az Hálá-adáságnak meg tanulása is engedelmeiséggel legyen öfve kötötvén, úgy hogy a meg-értett tisztelget, el is kövessük.

Szent írásbéli bizonyosságok.

Az Apostol ez három dolgokat tanítja a Romaiakhoz írt levélben.

a. *Az első:* Az I. Résznek 18. versétől fogva, a 3. résznek 21. verséig. holott meg-mutatya mind a Sídokat, mind a Fogányokat nyavalyás bűnösöknek lenni.

b. *A második:* Az 3. Résznek 21. versétől fogva a 11. résznek végéig, holott világosan előnkben adva, hogy csak a Jésus Christus által lott a mi bűneinkből való meg-szabadulásunk.

c. *Az harmadik:* A 12. résztől fogva a levélnek végéig, holott int mindeneket az új életbéli engedelmeiség által való hálá-adáságra.

a. Istinét, Tit, 3. 3. 4. 5. 8. Mert valánk régenten mi is

mi is bolondok, engedetlenek, tévelygők, külömb külömb kívánságoknak és gyönyörűségeknek szolgálai, gonofságban és irigységben élők, gyűlölségeik és egymáinak gyűlöloi.

b. De minek-utánna a' mi meg-tartó Istenünknek jó volta, és emberekhez való szerelme meg-jelenék: Nem az igazságnak cselekedetéből, mellyeket mi cselekedtünk volna, hanem az ő irgalmaságából tartott meg minket az újjonnan való születésnek feredojának és Szent-lelke által való meg-újítottatásnak általa, mellyet ki töltött mi reánk bőséggel a Jésus Christusnak a' mi meg-tartónknak általa, hogy az ő kegyelméből meg-igazítottak lévén örökösök legyünk az örök életfelől való reménység szerint.

c. Igaz beszéd ez és ezeket akarom hogy erőfítsd, hogy igyekezzetek jó cselekedetekkel elől járni azok, a' kik hirtettek Istennek. (az az, tisztelteséges cselekedetekkel és embereknek hasznofokkal. Lásd, Matth. 11. 28. 29.)

ELSŐ RESZ.

Az Embernek Nyavalyáságos

voltáról.

III. KERDES.

Honnan isméd meg a' te nyavalyáságodat;

II

UR Nap.

Summája.

FELELET.

Az Istennek törvényéből, a, valy a szagomnak első részét meg-ismérem az Istennek törvényéből.

Az embernek nyavalyáságáról. Az embernek nyavalyásága két részből áll. 1. a' Bűn, 2. a' bűnnek büntetése, avagy azzal érdemlett gonofs.

Szent írásbéli bizonyságok!

a. Rom. 3. 20. A' Bűnnek ismérti a' törvény által vagyon.

Rom. 7. 7. *A' blint nem ismértém-meg, hanem a' törvény által. Mert a' gonosz kívánságát is nem tudtam volna (tudni-illik bűnnek lenni.) ha a' törvény nem mondogta volna: Ne kívánnjad. Lásd. Gal. 3. 19. 1. Ján. 3. 4.*

IV. KERDES

Summája. Mit kíván mi tőlünk az Istennek törvénye?

Az Istennek törvénye kíván tőlünk tökéletes szeretetet.

FELELET.

Meg-tanít minket arra Christus Urunk edgy summában Sz.

Máthénak 22. részében (1) *Szeressed a' te Uradat Istenedet tellyes szívvedből, tellyes lelkedből, tellyes elmédből, és minden erődből. Ez az első és nagy parantsolat. A' második pedig hasonlő ehez: (2) Szeressed a' te Felebarátodat mint te magadat. E' két parantsolatoktól függ mind a' törvény és a' Proféták írása.*

való tökéletes szeretetét?

Máth. 22. 37. Márk. 12. 30. Luk. 10. 27.

Szeressed a' te Uradat Istenedet Mos. 5. könyv. 6. 5.

Szeressed a' te Felebarátodat Mos. 3. könyv. 19. 18.

V. KERDES.

Summája. Nem szerethetem tökéletesen az Isten és felebarátomat.

Meg-tarthatod-e tökéletesen mind ezeket?

FELELET.

Semmiképé nem a, (1) mert természet szerint hajlandó vagyok az Istenre. *Miért nem? nek, b, és Felebarátomnak gyűlölésére c*

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 3. 11. 12. Nintsen csak egy igaz-is. Nintsen ki tudná és meg-kerefné az Isten. Minnyájan az emberek el-hajlottak, haszentalanokká lettenek, nintsen ki jót tehetkednék, nintsen csak edgy-ü.

b. Rom. 8. 7. Mert a' testnek bölcsesége ellensége Istennek. Es az Isten törvényének alája nem vesztetik-mert nem-is lehet. Lásd. Mos. 2. könyv. 20. 6. Solt: 68. 2. Rom. 1. 30.

c. Tit. 3. 3. Mert valánk régenten mi-is boldondok, gyűlölségek és egymásnak gyűlöltöi. Lásd, Rom. 1. 31.

VI. KERDES.

Hát az Isten az embert illy gonosz-szá és vész-sza fordultá terem-tette-e?

nem gonosz-szá vagy el-fordultá, hanem jóvá teremté. a.

FELELET.

Nem semmiképpen: Hanem inkább jóvá, a, és (1) az ő hasonlatosságára b, teremtetten őtet, az az, (2) felékesítette őtet igazsággal és szentséggel c, (3) hogy az ő teremtet Istenét igazán meg-ismérné, szíve szerent szeretné, ő véle egyetemben boldogul örökökéltne: e' végre pedig hogy őtet dicsírné és magasztalná. d

hasonlatosságára?

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Mos. 1. k. 1. 31. Meg-tekinté Isten mindent valamis teremtet vala, és imé igen jó vala, Préd. 7. 29.

A 7

b. Mos.

III.

UR Nap.

Summája.

Az Isten

az embert

hanem jóvá

teremté.

a.

b.

c.

d.

e.

f.

g.

h.

i.

j.

k.

l.

m.

n.

o.

p.

q.

r.

s.

t.

u.

v.

w.

x.

y.

z.

b. Mof. 1. k. 1. 27. Teremté azért Isten embert az ő képmére, az Istennek képmére teremté azt.

c. Eph. 4. 24. Öltözzétek-fel amaz új embert: ki az Isten szerint teremtett az igazságra és a' valóságos fent életre.

Ismét, Kol. 3. 10. Öltözzétek-fel az új embert, melynek újjulálása vagyon: annak ábrázattához illendő ismertetben a' ki teremtette azt.

d. Rom. 10. 5. A' Mofes így írja-le, a' törvényből való igazságot, hogy: A' ki azokat bé-tölti él azok által. Ide tartozott a' Paradisomban lévő életnek fájának Sacramentuma. Terem 2. 8. 9.

VII. KERDES.

Summaja. Honnan vagyon tehát az emberi természetnek illy romlott és gonosz volta?
Az ember természete, tinek romlott és gonosz volta vélsen eredet az Adámnak és Evának esetiből.

FELELET.

A' mi első szüleinknek Adámnak és Evának a' Paradisomban lőtt esetéből és engedetlenségéből a, Az honnét (1) a' mi természetünk úgy meg-romlott, hogy minnyájan bűnben fogottattunk és születettünk. b.

1. Mikespen tartozik mi veánk az az eset?

Szent Írásbéli bizonyságok.

a. Rom. 5. 22. Egy ember által jött-bé e' világra a' bűn, és a' bűnért az halál, és akképpen minden emberekre ki-hatott, kiből minnyájan vétkeztek.

Solt. 51. 7. Imé én álnokságban fogantattam, és az én Anyám bűnben melegeztet engemet. Lásd Job. 14. 4.

Ismét, Ján. 3. 6. A' mi a' testből születik test az, és a' mi a' lélekből születik, lélek az. Lásd. Eph. 2. 3.

† Az az-

† Az az, meg-romlott és bűnökkel meg-fertezett természetű,

‡ Az az, meg-romlott és bűnökkel meg-rütítatott az.

VIII. KERDES.

Ugy annyira meg-romlottunk-e, hogy a' mi természetünk legyünk, minden alkalmatlanok legyünk, minden gonoszra pedig hajlandók.

Summaja. A' mi természetünk annyira meg-vefettegettetett,

hogy: 1. a' jónak tselekedetire alkalmatlanok vagyunk, 2. Minden gonoszra pedig hajlandók.

FELELET.

Bizonyára úgy vagyon a, (1) Hanem ha a' Szent Lélek által újjonnan születettünk. b. Nemde azért ez romlottságban és ve-fettségekben mindenkor meg-maradunk-e mi?

Szent Írásbéli bizonyságok.

a. Rom. 7. 18. Mert jól tudom hogy nem lakik én bennem, az az, az én testemben jó.

Ismét, 2 Cor. 3. 5. Nem vagyunk alkalmatosokma-gunkból: valaminek csak meg-gondolása-ra is úgy mint magunktól.

Ismét. Terem. 8. 21. Az embernek szívének gondolatja gonosz az ő ifjúságától fogva, és Cap. 6. 5.

Ismét, Job. 14. 6. Vétálatos és dohos az ember, (2 meg-romlott ember tudni-illik, az ő ember, és a' lelkes ember,) ki mint a' víz az ifjúságra az álnokságot. (Az az, vétkezni oly közönséges és szokot dolga ő néki, és arra olyan könnyen hajlando mint a' víznek italára) Lásd. Jer. 23. 25. Efes. 2. 1. 5.

b. Ján. 3. 5. Valaki nem születendik vízből és lélekből, nem mehet-bé az Istennek Országában, és 1. 13. 2 Cor. 3. 5. Jak. 1. 17. Ján. 6. 36.

IX. KER-

IV.

UR Nap.
Summája.

Az Isten
nem télsen
az ember-
rel törvény
telenül, ki-
vánván ő töle a' törvényhez való tökéletes enge-
delmelséget, ha azt meg nem cselekedheti-is.

IX. KERDES.

*Az Isten azért nem törvénytelenül
cselekszik-e az emberrel, hogy ő
tőle a' törvényben olyakat kíván
a' mellyeket meg nem cse-
lekedhetik?*

FELELET.

1 Miért nem Semmiképpen nem a, (1) mert az Isten az embert olyá teremtette vala, hogy azokat meg-tselekedhetné, b, de az ember az ördögnek izgatása miatt c, az maga engedetlenségéből, mind ő magát's mind utánna való maradékát azoktól az Isteni ajándékoktól meg fosztá, d.

Az embert.) A' mi első szüleinke tudni-illik, kik mint egy ugyan gyökerei valának az emberi nemzetségek.

Minden ő utánna való maradékát. A' miképpen valami jószágot nem csak magatúl; hanem minden maradékától-is elvesztet valaki.

Azoktól az ajándékoktól.) Az az, attúl az erőtl, mellyel meg-ajándékozta, az Istennek törvénynek tökéletesen engedelhet vala, és minden maradéki-is azt be-tölthették volna, ha azt az erőtl bűn által az ember el nem vesztette volna.

Szent Irásbéli bizonyosságok

a, 1Mof. 18. 25. Avagy az egész földnek bírja nem cselekedni-e igazságot?

Rom. 1. 32. Az Istennek igazsága az, hogy a' kik az ül-
hyeneket cselekedték, meltek legyenek halálra, és 3. 8. 5. 6. 7.

Ísmét, Mat. 18. 23. 24. s' a' t. A' Király meg-
kíváná

kiváná az ő igazsága szerint a' meg-fizethetetlen ad-
dofságot.

b, Préd. 7. 29. Lássad ezt a' mit találtam az Isten teremtette az embert igazságban.

c, 2Cor. 11. 3. A' kigó család-meg az Evát az ő álnokságával.

d, Rom. 5. 19. Edgy embernek engedetlensége által sokan bűnösök lettenek.

Ísmét, Mof. 1. k. 3. 7. Meg-nyilatkozána mind a' kettőnek (Ádámnak és Évának) izemei és meg-
ísmérték magokat mezteleneknek lenni.

X. KERDES.

*Nemde az Isten büntetetlen badgya-
t az embernek vakmerő engedet-
lenségét és tőle el szakadást?*

Summája.
Az Isten
haragszik a'
bűnösökre e,

Es azokat meg-akarja büntetni. g.

FELELET.

Semmiképpen nem, sőt inkább 1. Mikép-
pen harag-
szik Isten a'
bűnös?
a, (1) rettenetesképpen haragszik b, mind (2) a' bennünk született bűnért, c, mind pedig azokért a' mellyeket mi magunk cselekc-
szünk, d, és azokat igaz ítéletiből (3) mind idő szerint való bünte-
tésekkel e, mind örökké való f
kinokkal meg-bünteti g, (4) a'
mint ő maga mondotta. Atko-
zott, valaki meg nem marad mind
azokban, mellyek meg irattattak a' Iste a' bünt
Törvénynek könyvében, hogy azokat rettenetes-
cselekedgye.

képpen meg-akarja büntetni;
Nemde Isten) E' kérdés a' következendővel edgyütt
tanitnak a' mi nyavalyáságunknak második részéről,
melly a' bűnért való büntetés.

Atko-

Átkozott) Gal. 3. 10. Mof. 7. k. 27. 7. 26.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Solt. 5. 5. Nem olly Isten vagy ki gyönyörködgyél az hitetlenségben, nem lakik te nálád a gonosz. Rom. 1. 18. és 28. 9.

b, Solt. 76. 8. Te, te mondom rettenetes vagy és kitsoda állhat meg a te ortzád előtt, mikor meg-haragszol.

Ísmét, Sid. 10. 31. Rettenetes dolog az élő Istennek kezében élni, és 12. 29. Efa. 33. 14. Neh. 1. 5. 6.

c, Efés. 2. 3. Mi minnyájan valánk haragnac fia, mint egyebek-is.

Ísmét Rom. 5. 14. Az halál-is pedig uralkodott Ádám-tól fogva Móséig, azok ellen-is a' kik nem vétkeztek vala az Ádám-értnek hasonlatossága szerint.

* Itt szó vagyon a' kiáldedekről kikben, ha szintén mint Ádám cselekedett, a' szerint nem vétkeznek-is, de ugyan beléjük oltatot a' büntetelre való hajlandóság.

d, Rom. 1. 18. Nyilván vagyon az Istennek haragja menyből az embereknek minden hitetlenségek, és hamisságok ellen. Lásd. Mof. 5. k. 29. 8. 19. Rom. 2. 5.

e, Mof. 5. k. 28. 15. 16. 17. 18. 19. Ha nem engedédsz a' te Uradnak Istenednek, beszédének, és a' t. Átkozott léfz a' városban, átkozott a' mezőben: átkozott léfzen a' te kosárod és a' te kenyeres edényed, átkozott léfzen a' te méhednek gyümölése, a' te földednek jóvedelme, a' te tehenidnek és juhaidnak tenyészése: átkozott léfz mikor bé menédsz és mikor ki-menédsz. Lásd. Mof. 3. k. 26. 14. 39. és Malak. 2. 3.

f, Efa. 66. 24. Az ő férgék meg nem hal. az ő rühök meg nem alusznak, és minden emberek előtt gyalázatosiak léfzenek.

Ísmét, Matt. 25. 41. Távozzatok el én tölem átkozottak az örökké való tűzre: ki meg-készítetett az örögnök és az ő angyaloknak. Márk. 9. 43. 48. 2 Theff. 1. 8. Jel. 21. 8.

Ísmét,

Ísmét, 2Pét. 2. 9. Tudgya az UR a' hamissakat az itélet napjára a' büntetésre meg-tartani.

g. Solt. 5. 7. Nem olly Isten vagy ki gyönyörködgyél az hitetlenségben, nem lakozik te nálád a gonosz. El-vesztéd a' kik hazugságot folnak, a' vér sópó és álnekságnak emberét el-veszté az UR.

XI. KERDES.

Summája.

Hát nem irgalmasé az Isten?

Az Isten-

nek irgalmassága a' bűnnek ennek előtte megmondott büntetését el nem fordítja.

F E L E L T.

(1) Irgalmas bizonyára az Isten, de úgy azonközbe igaz-is légyen, a, Minekokáért kívánnya az ő igasága, (2) hogy a' melly bűn az Istennek Felséges ditsősége ellen lert, ugyan az felette igen nagy büntetésekkel, az az, testi és lelki örökké való kinnokkal büntetése meg. b.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Mof. 2. k. 34. 6. 7. Jehova, Jehova, erős irgalmas és kegyelmes Isten: késedelmes a' haragra, nagy irgalmassága és igasága: ki meg-tartja irgalmasságát ezer iziglen, meg-engedi az hamisságot, a' vétkeket és a' bűnt: és ki a' bűnöft büntetés nélkül semmikepen nem hadgya, meg-látogatja az Atyáknak álnekságokat a' fiakban és a' fiaknak fiaiban harmad és negyed iziglen. Solt. 116. 5. és 145. 17. Nahum. 1. 3.

Ísmét, Efa. 33. 14. Meg-rettenek vala a' bűnösök Sionban, az hypokritákat környül vőtte vala a' félelem. Kitsoda maradhatna mi közzüllünk az em-fiztő tűzzel? Kitsoda lakhatnék mi közzüllünk az örökké való égésekkel?

b, 2Theff. 1. 6. 7. 8. 9. Ez az Istennek igaz itilene-

tinek

rinek meg-mutatása: Mivel hogy igaz dolog az az Istennek előtte, hogy viszontrag fizessen azoknak kik titeket nyomorgatnak, nyomorúsággal: tinek-tek pedig kik nyomorgattatok nyugalommal velünk egyetemben. Mikor meg-jelenik az Ur Jézus az ég-ből, az ő hatalmaságának Angyalival, tűznek lángjaiban, ki bolzszerű áll azokban, a' kik az Isten nem isméri, és nem engednek a' mi Urunk Jézus Krisztusnak Evangéliomának: kik meg-büntettetnek örök veszedelemmel, az URnak orrájától és az ő hatalmas dicsőségétől ki-lüzentetvén, Lásd, Rom. 1. 32. Sólt. 5. 5. 6

MASODIK RESZ.

Az Embernek meg-szabadulásáról.

V. XII. KERDES.

UR Nap. *Mivel hogy azért az Istennek igaz Summája. itéleti szerint mind ideig való s' mind A' tollunk meg-érdé- brökké való kinokra méltók volnánk: lett bünte- vagyoné valami mód avagy út mel- téstől sem- lyele e' büntetésektől meg-szabadúl- miképpen meg nem- hatunk és az Istennek meg bé- szabadúl- kelhetünk? hatunk: hanem ha tökéletes elég-tétellel élenz éreztünk.*

F E L E L E T.

1. Miért (1) Az Isten az ő igaságának szükséges eleget akar tétetni a, azokéért szükséges atökéletes eleget? (2) vagy magunk által b, vagy más által tegyük c-
2. Ki ál- leget c,
tal kell an- nak véghez menni?

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Sid.

a, Sid. 9. 22. 23. Es majd mindenek vérről tisztítottatnak meg a' törvény szerént és a' vérontás nélkül nem léfien a' bűn borsánat; Azért szükség volt hogy a' mennyei dolgoknak példái ilyen állatok által tisztítottassanak meg, a' mennyeiek pedig drágább áldozatokkal hogy nem mint azok voltak.

b, Ezek. 18. 4. 20. A' mely lélek vétkezik, ugyan az hallyon-is meg. Mof. 2-k. 32. 33. Mof. 3-k. 24. 16.

c, Rom. 8. 3. 4. Mert a' mi a' törvénynek lehetetlen vala, mivel hogy erőlen vala a' testnek miatta, az Isten az ő Fiát el-bocsátván bűnös testnek hasonlatosságában a' bűnért; a' bünt kárhozarta az ő testében: Hogy a' törvénynek ama' kívánsága mi bennünk bételnék.

Matth. 5. 26. Bizony mondom neked ki nem megy onnét semmiképpen míg meg nem fizetl az utolsó fillérig.

Ismét, 2Cor. 5. 21. Az Isten azt a' ki bünt nem tud vala, tévé bűnné, hogy mi lennénk Isten igaság-
ga ő benne.

XIII. KERDES.

Mimagunk által eleget tehetünk-e az Isten igaságának?

Summája

Magunk által semmiképpen eleget nem tehetünk.

F E L E L E T.

Semmi részbiül nem a, sőt inkább (1) * adóságinkat napról napra öregbityük. b.

* Az az, újabb-újabb büntetésekre való köteleseggünket.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Job. 9. 2. Jól tudom hogy így vagy: mert minden lehetne igaz az ember ha az erős Istenhez hasonlítottatnék. Ha az ember akarna perleni ő véle, néki ezer köz-
gál-is egy meg nem feleltet. Rom. 5. 6. Eph. 2. 1.

bs i Kir.

6, 1 Király. 8. 46. Senki nintsen a' ki ne vétkez-
nék, Péld. 20. 9. 1 Ján. 1. 8. 10.

Ismét, Rom. 2. 5. A' te keménység szerént és meg-
terhetetlen síved szerént, gyűjtetsz te magadnak haragot a
haragnak napjára, és az Istennek igaz ítéletinek meg-
jelenésének napjára.

XIV. KERDES.

Summája. A' menyben és földön való teremtet
állatok közül valamely, a' ki csak
Mi éret-
tünk. 1. Nem más.
2 Sem tsak
pufzta teremtet állat eleget tehet
mi érettünk?
pufzta teremtet állat eleget nem tehet.

F E L E L E T.

Csak edgy sem: Először az-

1. Miért ért, (1) Mert azt a' bűnt melyet
nem más teremtetett állat?
az ember tett, nem akarja az Isten
más teremtetett állatban meg bűn-
tetni a' másodszor (2) Mert a' mi
2. Miért nem tsak tsupa te-
remtetett állat?
tsak teremtetett állat, az Istennek
a' bűn ellen való haragjának ter-
hét el nem viselhetné, és egye-
beker attól meg nem-szabadit-
hatna b.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

Mof. 1. k. 2. 17. Valamely napon ejéndesz ab-
ból (Tudni illik a' meg- tiltott fának gyümölcse-
ből,) meg-halván meg-halsz, Lásd. Mof. 2. k. 32.
33. Ezech. 18. 4.

6, Jerem. 4. 4. Az UR ki-jü haraggal mint a' tűz
kiannyita ég hogy senki azt meg nem ölthattya.

Ismét, Solt. 130. 3. Ha a' mi bűneinket meg-tar-
tándod Isten, Uram kitsóda álhag-meg! Lásd, Ela.
33. 14. Solt. 49. 8.

XV. KER.

XV. KERDES.

Minémü szabaditót és közben-já- Summája:
rót kell hát keresnünk? A' mi köz-

ben-járónkban, három dolgok kívántatnak meg-

F E L E L E T.

- (1) Ollyat ki valóságos ember 1. Mellyik
a, és (2) tökéletes igazságú le- az első?
gyen ugyan b, de mindazáltal, (3) 2. Mellyik
minden teremtet állatoknál ha- a' második?
talmasb, az az, a' ki edgyfer- 3 Mellyik
s' mind valóságos igaz Isten-is lé- a' harma-
dik?
gyen, c,

Egyfer s' mind valóságos Isten-is Tudni-illik, Isten
és ember természetelyi egyesülésben. Isten és ember
Közben járó.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, 1 Cor. 15. 21. Egy ember által vagy az halál, em-
ber által vagy a' fel-támadás-is, Lásd, Mof. 1. k. 3. 15

Ismét, Sid. 2. 17. Annak-okáért, mindenestől fogva
bajfontatónak kellett lenni az Atyafiakhoz. Hogy kö-
nyörültö lenne, és hiv Pap az Isten előtt való dol-
gokban, hogy a' népek bűnét el-törlené.

6, Sid. 7. 36. Mert ilyen Papi Fejedelem illet vala
minket, sent, ártatlan, széplő nélkül való, a' bűnösöktől
meg-választott. Lásd, Zach. 13. 7. Matt. 26. 31.

c, Hof. 1. 7. A' Juda házának kegyelmes léfzék,
és meg-tartom őket az ő U Rok Istenek által.

Ismét, Jer. 23. 6. Ez az ő neve, mellyel nevezí ő-
t az Izrael, O' Jehova a' mi igazságunk. Lásd, Matth.
1. 23. Ela. 9. 6.

XVI. KERDES.

Miért kellett ő néki valóságos em- VI.
bernek és tökéletes igaznak lenni? Summája.
Okai, a' miért a' közben-járónak kellett lenni va-
lóságos és igaz embernek,

F E

F E L E L E T.

1. Miért kellett lenni valóságos embernek?
 (1) Mert az Istennek igasága azt kívánja, hogy a' melly emberi természetet vettkezt, ugyan azon emberi természetet fizessen meg-is a' bűnért a, (2) a' ki pedig ö maga-is bűnös volna egyebet kért meg nem fizethetne, b. igaznak?
Szent írásbeli bizonyságok.

a, Ki-jöv. 32. 33. *Az a' ki vétkezik én ellenem, ki-töröm az én könyvemből.* Lásd, 1 Cor. 15. 21. Rom. 5. 19.

Ísmét, Sid. 2. 4. 14. 16. Mivel hogy azért a' fiak részesül a' testnek, ő is hasonlóképpen ugyan azokban részes lett, s' a' t. Nem az *Angyalokat* vőtte fel, hanem az *Abráámanak* magvát.

Ísmét, Sid. 5. 1. Minden Pap az emberek közül vétetik-fel, és az emberekért rendeltetik az Istennek véghez viendő dolgokra, hogy ajándékokat és áldozatokat vigyen Isten eleibe a' bűnökért.

b, Sid. 7. 26. 27. *Ilyen Papi Fejedelem illet vala minket, szent, ártatlan, széplő nélkül való, a' bűnösöktől elválasztott.* és ki az egének magaságosb volna, kinek ne lenne szűkség mindennap, mint ama' Papoknak, *átjöfőss a' maga bűnéért áldozni: Annak utánna a' köf-ségnek bünetét.* Lásd, 2 Cor. 5. 21. a' 12. Kérdés alatt.

XVII. K É R D E S.

Summája. Miért kellett ő néki az emberséggel? Három ok-
 edgyütt igaz Istennek is lenni-
 kai jelentenek meg. Miért kellett a' közben járó-
 rának igaz Istennek lenni.

F E L E L E T.

1. Mellyik az első? (1) Hogy az ő Istenségének hatalmával, az, Isten haragjána-

nak terhet az ő testében el-szen-
 vedhetné, a, Es minékünk (2) az
 el-vesztett igazságot és életet vizs-
 liza szerezhetné b, és (3) meg-ad-
 hatná. c.

Szens írásbeli bizonyságok.

a, Esa. 9. 6. Gyermekek születék nekünk, Fiu a-
 datot minékünk, kinek vállán vagyon a' Fejede-
 lemség, kinek nevét nevezi az UR, erős hatalmas I-
 stennek. Lásd, Esa. 63. 5.

Apost. tselek. 20. 28. Az Isten tulajdon saját vé-
 rével váltotta meg az Ekklesiát.

Sid. 9. 14. Mennyivel inkább a' Christusnak vé-
 re, ki az örökké való lélek által önnön magát ártat-
 lan lévén meg-áldozta az Istennek, meg-tisztítja
 a' ti lelkeket ísméretit a' meg-holt tselekedetektől,
 hogy szolgáljatok az élő Istennek.

1 Pét. 3. 18. A' Christus egytzer a' bűnért Isten-
 vedett, igaz lévén az hamisfakért, hogy minket I-
 stenhöz vinne, ki meg-holt ugyan testi szerint de a'
 léleknek általa, meg-elevenítettet. *Az az: az ő Isteni erejének általa.*

b, Jer. 33. 16. A' napokban meg-szabadul a' Júda,
 és a' Jerusálem lakozik bátorsággal, az pedig ki ö-
 ret nevén nevezi, *lévén Jehova mi igazságunk s' a' t.*
 1, és 23. 6.

† Mivel hogy azt az igazságot, melly az Isten e-
 lőtt meg-áll, ő szerzi-meg és ajándékozva mi-
 nekünk.

c, 1 Tess. 1. 10. A' Jépus meg-szabadít minket a
 jövődö haragtól, Lásd, 2 Tim. 1. 10.

1 Ján. 4. 9. Ebben jelent meg az Istennek szere-
 teti mi hozzánk: *hogy amaz ő egy szűlőt Fiát el-küldötté
 ez világra, hogy éljenek ő általa.* († Melly életet né-
 künk az ő halálával kerefett és ugyan azont az ő
 lelke által hathatóképen munkálkodgya bennünk.)

XVIII. KERDES,

Summája: *Kitsoda pedig a' közben-járó a' ki ilyen közben-járó egy szermind valóságos Isten és valóságos tökéletes igaz ember-is?*
 ki, 1. Igaz Isten. 2. Valóságos ember. 3. Igaz ember csak a' mi Urunk Jézus Christus.

FELELET.

A' mi Urunk JESUS Christus a, ki tétetett minékünk az Atya Istentől, (1) bőltséfégiünké, igazságunká, szentségünké és váltás-gunká, b.

Váltásgunká.) az-az. meg-váltónká. Mert az igaz Meg-váltóhoz illendő tiszték ő benne egyedül találtatnak-meg, mint oda fellyeb meg-mondatott.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. 1 Tim. 2. 5. 6. (Hogy a' Christus mi közben-járónk) Egy a' közben-járó Isten között, és emberek között az Ember Christus Jézus, a' ki adta önnön magát váltáságnak árrául mindenekért.

Ján. 1. 1. 2. 3. 4. 5. (Hogy a' Christus igaz Isten) a' kezdetben vala amaz Ige * és az az Ige vala az Isten-nél, és az az Ige Isten vala, ez az Ige kezdetül fogva az Istennél vala. (+ Az Igén érti Szent János az Istennek egy szülött Fiát: mint meg tettzik a' 14. versből, mely így vagon:

Es láttuk az ő ditsőségét ugymint az Atyának egyetlen egy szülöttének ditsőségét.

Ján. 1. 14. (Hogy a' Christus valóságos ember) Amaz Ige testé lett (az az: Istennek egy szülött Fia fel-vör-
 to az emberi természetet) és lakozott mi közöttünk.

Phil. 2. 6. 7. 8. A' Jézus Christus mikoron Isten-nek formájában vólta, nem alitá ragadománynak lenni, az ő Istennel való egyenlőségét, hanem ő maga meg-ürösi magát, szolgai formát vévén ma-gára,

gára hasonlatos lett az emberekhez, és emberi ábrázatban találtatott mint ember.

1 Pét. 3. 18. (Hogy a' Christus igaz Isten) A' Christus egyszer a' bűnért szenvedett igaz lévén az hamissakért, hogy minket Istenhez vinne, Lásd, 1 Ján. 3. 5. 2 Cor. 5. 21.

b. 1 Cor. 1. 30. A' Jézus Christus löte minékünk Istentől bőltséfégi, igazság, szentség és váltás-g.

XIX. KERDES,

Honnan tudod ezt?

Summája:

Hogy a,

Jézus Christus legvén ez a' tökéletes közben-járó, én azt tudom az Evangéliomból mely az Istentől. 1. Régen ki-jelenterett. 2. Ki-hir-detterett. 3. Példáztatott. 4. Bé-tellyesített.

FELELET.

Az Evangéliomból: Melyet

az Isten (1) először a' Paradi-
 tsomban jelentett meg a, és az
 után (2) a' Pátriárkák b, és Pro-
 féták által hirdettetett, (3) az
 áldozatokal és egyéb ő Törvény
 béli ceremoniák által meg-pél-
 dázott d. Végezetre pedig (4) az
 ő egyetlen egy Fia által bé-tel-
 lyesített. e.

1. Holott

jelentette I-

sten meg e

először az

Evangéli-
 omot?

2. Ki által

hirdetett e

az után

3. Mivel

példáztatta?

4. Ki által töltötte-bé?

Az honnan az Evangéliomnak meg határoz-
 tatott le-írása ez lehet: Az Evangéliom, az I-
 sten Fiának testben való meg-jelenésének kö-
 zönseges ki hirdettetése, Rom. 1. 1. 2. 3. Az
 ő népének helyre állatására és idvezítésére,
 Mathé. 1. 21.

Szent Írásbeli bizonyságok

a, Terem. 3. 17, Ellenkezélt szerzek te közötted + és az Afzizonyi állat között. a' te magod között és az ő magva között +: az meg-ronya tenéked sejedet +, és te mardofod annak farkat. +

+ Itt szól az Isten a' kigyónak. E' pengi a' kigyó a' Sátán, az ördög, Jel. 12. 9. és 20. 2.

+ Az Afzizonyi állatnak magva a' Christus, Gal. 4. 4.

* A' Christus meg-töri a' kigyónakfejét, midőn le-ronya az ördögnek munkáit, 1. Ján. 3. 8. s A' kigyó pengi avagy a' Sátán mardofia a' Christushnak farkat midőn ötet teste szerint meg-ölte és most is az ő tagjaiban ötet tildőzi noha az ő idvességeken való fogyatkozás és kár nélkül

b, Terem. 22. 18. Az Abrahám,

Teremt. 26. 4. az Isáknak,	{ Mag- v a- ban. }	Ki a' Chri- stus, Gal. 3. 16.
Teremt. 28. 14. a' Jakóbnak,		

áldatnak-meg minden Nemzetségek.

Terem. 49. 10. Nem vételik-el Júdátul a' Királyi pálca, és a' törvénytévő az ő maradékítul mig nem el-jő a' Siló, [a' Melchias avagy a' Christus] és sok nép gyűlnék ő hozzá,

c, Apost. csel. 3. 24. Minden Prophétác Samsueltől fogva, és a' kik ő utánna következének valakic szőlőtanac, ez napokról jövődőltenek.

Apost. tsel. 10. 42. Erről. (a' Jესusról) mind a' Prophéták is bizonyágot résznek hogy az ő bűneinek bocsánatnyát vésté az ő neve által minden valaki hisen ő benne, Lásd, Ján. 5. 46. Luk. 24. 27. 44.

d, Sid. 8. 4. 5. A' Papoc kic a' törvény szerint áldoznac ajándékokat, mennyei dolgoknak példájának és árnyéknakc szolgáluc.

Ísmét, Sid. 10. 2. A' törvény (a' ceremoniás törvény tudni illik) a' következendő jőknac árnyéka volt, nem valóságoknak ké-mertzet formája.

Coloss. 2. 26. 17. Az innep napoc, az díjhódnak, a' form,

formának a' következendő dolgoknak árnyéki valának, de a' valóság a' Christusé.

e, Ján. 1. 29. Imé az Istennek ama' Báránya + ki elveszi e' világnak bűneit, Lásd. Sid. 1. 1. Math. 5. 17.

(1 Kit az Isten öröktől fogva eleve el-rendelt: és ki a' Páscha bárányának meg-áldoztatása és egyéb O törvénybéli ceremóniák által meg-volt példázattalva, 1 Cor. 5. 7. A' mi búsvéti bárányunk a' Christus mi értünk meg-áldoztatott.

Ísmét, Apost. tsel. 13. 32. 33. Mi-is hirdettük néktek, hogy azt az ígérést melyet tett az Atyáknak az Isten be-töltötte azoknak fiainak, az az: minékünk mivel hogy a' Jესussal-támasztotta.

XX. KERDES,

Idvezülnek é bát a' Christus által mindenek, a' kik az Adámban el-vesztenek vala?

UR Nap, Summaja, Az Adámnak nem minden maradéki tartanak-meg a' Christus-által, a. hanem csak az hívők.

F E L E L E T.

Nem mindenek a, hanem csak azok, kik igaz hit által ő beleje óltatnak, és az ő jó teteménnyit magokhoz kapcsolják b.

Szent Írásbeli bizonyságok.

a. Matth. 7. 13. 14. Széles kapu az, és szűles út, a' mely veszedelmre viszen: és sokan vannak kik lé-mennek azon: Mert szoros kapu és keskeny út, a' mely viszen az életre, és kevelen vannak azok a' kik azt meg-talállyak, Lásd, vers. 21. 22. 23. és 20. rész. X. 16. és 22. vers. 14.

b, Ján. 3. 26. Egy szerette Isten e' világot, hogy az ő egyetlen egy szülött Fiát adná, hogy minden valaki hisen ő benne el-ne vesítsen; hanem örök életé legyen, és 18. és 1. rész. vers. 12.

Ísmét, Ján. 3. 36. *A' ki hiszen a' Fiában* vagy *annak örök élete*, a' ki pedig nem hiszen a' Fiúnak, nem látja az életet, hanem az Istennek haragja marad rajta.

A Z H I T R Ö L.
XXI. KERDES.

Summája. *Mitsoda az igaz hit?*

Az igaz Hithoz nem elég csak a' tsupa magán való ísméret, és az Isten igéjének való hittel adás; hanem annak felette *Evangéliombéli* ígéretekéről való bizodalom-is meg-kívántatik.

F E L E L E T.

1. Minémű ísméretben és hittel a-lásban áll a' te hited?
2. Minémű bizodalom-ban-is?
3. Hogyan vagy kitűl-vagyon ez a' bizodalom?
4. A' Szent Lélek mi által gerjeszt az a' bizodalmat?
5. Mitsoda dolog felől vagy bizonyos az által a' bizodalom által?
6. Mikeppén hiszed hogy azok a' jó tétémények a' Christus által neked ajándékoztatnak?

Nem tsak olly bizonyos ísméret, a, (1) a' mellyel alhatatosan hiszem mind azokat, valamelyeket az Isten az ő igéjében minénkünk ki-jelentett, b, de még annak felette (2) bizonyos c, bizodalom-is d. (3) mellyer az én szívemben a' Szent Lélek e, (4) az *Evangéliom* által f. gerjesztett, mellyel az Istenben meg-nyugoszm, és ezt magamban bizonyal el-hízem (5) hogy nem tsak egybeknek. hanem enné-kem-is büncimnek borsánattya, örökké való igazság és élet ajándékoztatott g, (6) és hogy ez ingyen vagy az Istennek irgalmasságából, tsak az edgy Christusnak érdeméért, i.

Szent

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Efa. 53. 11. Az ő ísméretivel az én igaz szolgám sokakat meg-igazit. Veld öszve Rom. 5. 1. és Ján. 17. 3. és 3. 16.

Rom. 10. 14. 17. Mi módon hisznek abbá, a' ki felől nem halládnak? mi módon hallanak pedig prédikáló nélkül? Ján. 9. 35. 36. és 10. 38. és 1 Ján. 4. 16

b. Apost. tsel. 24. 14. *Híszek mindenknek, mellyek a' törvényben és a' Profétákban meg-irattattanak.* Lásd. 1 Ján. 3. 33. Tsel. 26. 27. Luk. 24. 25.

c. Jak. 1. 6. Kérje hittel semmit nem kételked-vén: mert a' ki kételkedik, hasonlatos a' tengernek habjához, melly a' szelektől meg-mozdittatik, és ide s rova hányattatik.

d. Matt. 9. 22. Bizzál leányom, a' te hited téged meg-tartott.

Rom. 4. 20. *Az Abrahám, ez ígértezt hihetlenség által nem visgálta.* hanem az ő hitiben erős volt adván az Istennek ádtsóséget: és mindenesül el-hitte hogy ő a' mit ígért volna, meg-is tselekedhetné, és 18. 11. Sid. 11. 1.

Ef. 3. 12. Kiben vagy on szabadságunk, és bizodalommal való menetelünk az ő benne való hit által, († Tudni-illik, a' Christusban való hit által, 1 Per. 1. 21.)

e. 2 Kor. 4. 13. Mivel hogy penig mi nálunk-is ugyan azon hitnek lelke vagy on.

f. Rom. 10. 17. *Az hit a' hallásból vagy on, az hallás az Isten igéjéből.* Azért-is mondatik hitnek beszédének vers. 8. Lásd, Rom. 1. 16.

g. Solt. 103. 2. 3. Algyad én lelkem az Urat, és el ne felekezze lemmi jó tétéményéről. ki meg-kegyelmez minden te büneidnek, ki meg-eggyittya minden te börtégidet, Lásd, ennek 2. 16. és 6. 3. és 7. 10. Solt. 23. 1.

Mat. 9. 2. Bizzál fiam, meg-bocsáttatnak neked minden büneid.

Ísmét Gal. 2. 20. *Elek Penig többé már nem én, hanem il a' Christus én bennem:* és a' melly életet most elek a' testbe: az Isten Fiában való hit által é-

lem, ki szeretett engemet, és adta ő magát én értem,
 2 Tim. 4. 8. Végeztetre le-tétetett énnékem az
 igazságna Koronája, melyet meg-ad énnékem az UR
 nem csak énnékem penig: hanem mindenneknek kik vár-
 ják amaz ő ditsóséges el-jövetelét, és, 1 Tim. 1. 15
 b. Eph. 2. 8. 9. Kegyelemből tartattatok-meg hit-
 nek általa: és nem ri-fölletek vagyon az Istennek aján-
 doka: nem tselekedetekből, hogy fenki ne ditskedgyék
 a. Eph. 1. 7. Ama' szerelmeben, a' Christusban va-
 gyon válságunk az ő vére által. tudni illik bűneink-
 nek bocsánattya az ő kegyelmességének gazdagsá-
 ga szerint.

Col. 1. 14. Kiben vagyon válságunk az ő vére ál-
 tal az az: bűneinknek bocsánattya. Lásd. 2 Cor.
 5. 21. Jan. 3. 13.

XXII. KERDES

Summája. Mellyek azok a' mellyeket szükség a'
 A' keresz- keresztyén embernek hinni?
 tyén em. bernek kell hinni az Evangyéliom minden igéretit, a'
 b. ernek kell hinni az Evangyéliom minden igéretit, a'

FELELET.

Mind azok a' mellyek miné-
 künk az Evangyéliombā igérte-
 nek a, mellyeknek summája (1)
 az Apostoli hitnek formájában,
 az avagy a' minden keresztyének-
 nek község nélkül való közönsé-
 ges hiteknek fő ágaiban bé fog-
 laltatik.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Márk. 1. 15. Térjete meg, és higgyetek az E-
 vangyéliomnak.

Imét, Márk. 16. 15. 16. El-menvén ez egész vi-
 lágra. hirdetétek az Evangyéliomot minden teremtet
 állatnak, a' ki hiszen *. és meg-keresztelkedik id vez-
 Ján. 20. 21. Tudni illik annak az hirdetett Evan-
 gyéliomnak.

XXIII.

XXIII. KERDES.

Mellyik az Apostoli hitnek formája?

FELELET.

Hifzek egy Istenben, mindenható
 Atyában, menynek és földnek terem-
 tőjében.

Es Jesus Christusban ő edgyetlen
 egy szülött Fiában, mi Urunkban.

Ki-fogantaték Szent Lélektől, szá-
 leték Szüz Máriától. Szenvede Pon-
 tius Pilátusnak alatta, meg-feszítették,
 meg-hala és el-temetteték, szálla-le
 poklokra.

Harmad napon halottaiból fel-táma-
 da. Fel-méne mennyégben, üle a' min-
 denható Atya Istennek jobbjára.

Onnan léfzen el-jövendő itélni ele-
 veneket és holtakat.

Hifzek Szent Lélekben.

Hifzem a' közönséges keresztyén
 Anyazentegyházat: Szenteknek ed-
 gységet.

Bűneinknek bocsánattya.

Testnek fel-támadását.

Es az örök életet. Amen.

B 5

Ez hit

Ez hit ágazatok mondatnak, *Aposzoli hitnek*
formájának, nem azért (a' mint némelyek a-
 karják) mintha közönségesen az Apostoloktól
 irattatott volna, akkor a' mikor egymástól el-
 akartak válni, 's széllyel e' világra el-
 oszlani, még pedig illy móddal, hogy mindenik köz-
 zülök egy egy tizmeklyt vagy ágazatot mon-
 datott volna, melyekből illyen formában egy-
 ben szerkeztetett volna illyen véggel; hogy a'
 prédikálás közben az ő hitben egymással való
 meg-edgyezéseknek, regulája lenne; hanem
 azért, hogy az Apostolok írásból ösze szedeget-
 tetett, és az ő tudományokkal edgyező rövid
 fummája az idvességre szükséges fő hit ága-
 zatának.

XXIV. KERDES

VIII:

Hány részekre osztatik az Apostoli
hitnek formája? Ur Nap.
Summája.

UR Nap.

Summaja.

Az Apostoli hit három részekre oszthatik.

F E L E T.

Három részekre: (1) Az első
vagyon az Atya Istenről, és a' mi
teremtetésünkről. (2) a' második
vagyon a' Fiúról és a' mi váltsa-
gunkról. (3) Harmadik vagyon
a' Szent Lélekről, és a' mi meg-
szenteltetésünkről.

Az Atya Istenről és a mi teremtetésünkről.)
A teremtetésünk Munkája itt az Atyának kivál-
képpen való módon tulajdonítottatik, nem
olyan értelemmel mintha a Fiú és Szent Le-
lek az

lek ez munkától ki-rekesztetnék: mert ugyan az mondatik a' Fiúról-is. Ján. 1. 3. Coloff. 1. 16. Sid. 1. 10. a' Szent Lélekről-is, Mof. 1. k. 1. 2. Job. 33. 4. Hanem mivel az Atya az Isteniségben rend szerint első személy, és minden Isteni munkának eredeti, ez okért az Istennek ez első külső munkája néki tulajdoníttatik, ki ezt magatúl; a' Fiú és Szent Lélek által vitte véghez.

A' Fiú Istenről és a' mi váltáságunkról] A' megváltás-is tulajdonittatik mind az Atyának, Tit. 3. 5. mind az a' Szent Léleknek, 1 Cor. 6. 11. de kiváltképpen való módon a' Fiúnak tulajdonittatik azért, mivel ő az Atyától elküldetvén, és a' Szent Lélektől felkenetettvén ő maga által az egyedül őtől felvőtt emberi természetben vitte véghez a' váltáságnak munkáját.

A' Szent Lélekről és a' mi meg-szenteltetésünk-
ről] A' mi meg-szenteltetésünket is cselekefzi
mind az Atya, 1 Thess. 5. 23. mind a' Fiú,
1 Cor. 1. 30. de mivel ezt cselekefzi a' Szent
Lélek által az enig maga által, ezért tulajdo-
nítottatik neki kiváltsképpen a' meg-szentes.

XXV K E R D E S.

Holott az Isten állattyrában csak
edgy miért nevezek tehát ez hárm
kat, az atyát, a' Fiút és a'
Szent Lelket?

F E L E L E T

1. Miért
hisz ed
mind ex-
kes?

(1) Mert az Isten az ő Igéjében így jelentette-meg magát: hogy ez három b, egymástól meg különböztetett személyek c, legyének amáz edgy igaz örökké való Isten d.

Szent írásbéli bizonyságok

3. Hogy az Isten edgy állatában

a, Mof. 5. k. 6. 4. és Mark. 12. 39. Hallyad Izrael, a mi Urunk Istenünk edgyetlen edgy Isten.

2. Hogy az Istennek edgy állatában három személyek vadnak.

Ismét 1 Cor. 8. 4. Tudgyátok hogy nintsen más Isten hanem csak edgy. Lásd. 1 Tim. 2. 5.

b, Efa 61. 1. Luk. 4. 18. Az UR Istennek lelke vagy ő én rájtem azért meg-kent egemet az Ur, hogy a' szegényeknek Evagyéliomat hirdessek Lásd, Efa 63. 8. 9. 10. 11.

Ismét, Matt. 3. 16. 17. Mikoron azért meg-kereszteltetett volna Jesus, azonnal ki jöve a' vizből: és imé meg nyilatkoznak az egek ő nékie, és látá az Istennek lelkét lejöni mint edgy galambot, és ő reá szállani. Es imé az Egből szózat adaték: mely azt mondgya vála: Ez a' mag az én szerelmes Fiam, kibén én meg-engesztel-tem. Lásd alább, 1 Ján. 5. 7.

Ismét, Matt. 28. 19. El menvén azért tanítatok minden népeket, meg-keresztelvén őket Atyának, Fiúnak és Szent Léleknek nevében, Lásd, 2 Cor. 13. 13.

c, Ján.

c, Jan. 14. 16. En kérem az Atyát. és más vigasztalót ad néktek, Sid. 1. 3. Lásd, fellyebb, Matt. 3. 16. 17. Ismét, Ján. 15. 26. Mikoron pedig eljövend ama' vigasztaló, kit én bocsátok néktek az Atyától, az igazságnak lelke, ki az Atyától származik az bizonytságot télsen én volam.

d, 1 Ján. 5. 7. Hármán vannak kik bizonytságot télsznek az égből: az Atya, az Ige, és a' Szent Lélek, és ez három edgy.

Ján. 10. 30. En és az Atya edgyek vagyunk.

Ide való, hogy a' mi Efa. 6. 1. 2. 5. 9. az Izrael Istenéről mondatik, az Új Testamentomban mind a' Fiúról, Ján. 22. 41. mind a' Szent Lélekről, Csel. 28. 25. magyaráztatik, melyből a' jó-ki, hogy tehát a' Fiú, és Szent Lélek: ugyan azon edgy Isten az Atyával, ki az Izraelnek igaz ISTENE.

A Z A T Y A I S T E N R Ó L.

XXVI. KERDES.

Mit hisz mikor azt vallo: Hiszek a' mindenható Atya Istenben, UR Nap. Summája. menvnek és földnek teremtyében? Az Atya Isten felől hiszem hogy énnekem-is Istenem és Atyám, kibén edgy szerfmind bizom, s' meg-is nyugfzom.

B7

F E L E -

FELELET.

1 Kísér-
tesz itt az
Atyának
nevezetén?
2. Miért
mondatik
a' menynek
fő l d n k
mindenka-
tő terem-
tőjének?
3. Mikép-
pen látt te-
neked Iste-
ned es A-
tyad?
4. Mikép-
pen bizol
benne?
5. Mitso-
da finda-
mentoma
vagyon ex-
tebzió al-
modnak?

Hísztem, (1) a' mi Urunk JE-
sus Christusnak örökké való At-
tyát, a' ki (2) a' mennyet és a' föl-
det, minden benne való állatok-
kal egyetembe semmiből terem-
tette a, és ki ugyan azonokat ö-
rökké való tanátsával és gondvi-
felésével tartja és igazgattya, (3)
hogy a' Christusért d, én Istenem
és Atyám légyen e, Ezokaért,
ugy bizom ő hozzáf, s' ugy nyug-
szom-meg ő benne, (4) hogy
semmit nem kételkedem felőle
hogy mind testi s' mind lelki
szükségimre gondot nem viselne
g, sőt még annak feletle hogy a'
mi gonoszokat e' nyavalyáságos
életemben reám bortsát, azokat-
is én idvességemre fordíttya b,
mivel hogy azt (5) meg is tsele-
kedheti mint minden ható Isten
i, meg-is akarja tselekedni mint
kegyes Atyám. k.

Szem Irásbéli bizonyosságok.

a, Eph. 1. 3. Aldott légyen az, Isten a' mi Urunk Je-
sus Christusnak Atyja, Lásd, Rom. 16. 6. 2Cor. 1. 3.
Sólt. 2. 7. Ján. 5. 18.

b, Csel. 4. 24. Uram te vagy az az Isten, ki teremtetted
a' mennyet és a' földet, a' tengert és minden azokban valókat.
Sid.

Sid. 11. 3. Hit által értjük hogy teremtett e' világ
és ennek beszédo által, hogy az láthatatlanokból láthatók
lenniének, Lásd, Mof. 1. 8. 1. és 2. rész.

c, Efés. 1. 11. Mindeneket az ő akarattjának tanátsa
s' szerint cselekeztik, Csel. 17. 7. 28. ő benne élünk
mozgunk és vagyunk.

Sólt. 148. 5. 6. Ditsérjétek az UR nevét, kik az ő
parantsollattjára mindgyárt lettenek. Kiket meg-
röfist mind örökké, kienek öröke való rendet adott, mel-
lyer senki küzzölöc által nem bág.

Ján. 5. 17. Az én Atyám mind ez ideig munkálódik, t
(1) Midőn mindeneket tart és igazgat.) és én is t
(2) Christus tudni-illik.) munkálodom.

d, Efés. 1. 5. 6. Az Isten el-válastott minket kiket
fiaká fogadna a' Jesus Christus által ő magában, az ő
akarattjának jó kedve szerint az ő dicsőséges ke-
gyelmélségének ditsiretjére, melyből minket ingyen
magának kedvesekké tett ama' szerelmesben.

e, Ján. 20. 7. 17. Menny-el az én atyámfiaihoz és
mond-meg nekik: Fel-mégyek az én Atyámboz,
és a' ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a' ti Istenetekhez.

1 Ján. 3. 1. Látsatok minémű szeretetet adott
minékünk az Atya, hogy Isten fainak bivartassunc.

f, Sólt. 118. 8. Jobb az Istenben bízni, mint az em-
berebben, Lásd, Sólt. 73. 25. 26.

Péld. 3. 5. Bizodalmod légyen az URban tellyes te el-
müdből, Lásd, Jer. 17. 5. 6. Job. 13. 15.

g, Sólt. 23. 1. Az UR az én pásztorem, azért meg-
nem fogyathozom, 1 Pért. 5. 7. Minden gondaitokat ő
reá vélsétek: mert ő néki gondgya vagyok ti rólatok.

Lásd, Sólt. 37. 3. 4. 5. 39. 40.

h, Sid. 12. 10. 11. A' mi testi szerént való atyáink
keves időki, a' mint nékik tetszik vala minket
dorgálnak vala: e' pedig a' mi hasznunkra dorgál
hogy részesi legyünk az ő szeretégének. Minden dorgálás
penig jöllehet mostan nem lártatik örvendetesnek
hanem szomorúságosnák lenni mindazonáltal vé-
gezetre az igazságnac ama' tzenes gyümölsét adgya a-
zaknak, a' kik az által gyakoroltatnak, Lásd, Rom. 2. 8.
i, Sólt.

i. Sölt. 115. 5. A' mi Istenünk a' mennyekben
vagyon a' mi teszük néki azt cselekeszi.

Sölt. 136. 5. 6. En tudom bizonytal hogy nagy az UR,
és a' mi URunk minden Istenek felet vagyon min-
deneket utamiket akár az UR meg-cselekeszik menyben
és a' földön a' tengerekben, és minden mélységek-
ben, Láf, Efél. 3. 20. Rom. 4. 5. 21.

k. Sölt. 103. 13. Míképpen könyörül az Atya az ő
fiain, azonképpen könyörül az UR az őret felőkön.

Ismét. Matt. 7. 11. Ha ti gonoszok lévén a' ti fia-
roknak tudtok jó ajándékokokat adni: mennyivel in-
kább a' ti mennyei Atyátok ad jókat azoknak a' kik ő
tőlé kérik, Láf, Efél. 49. 15.

X.

UR Nap. XXVII. KERDES.

Summája. Mítoda az Istennek gondviselése?

Az Istennek gondviselése az ő Isteni ereje
mellyel mindeneket tart és igazgat.

F E L E L E T.

1. Miné- (1) Az Istennek mindenható
mű az az a, és mindenütt jelen való b, ere-
je, mellyel a' mennyet és a' földet

2. Szám- minden teremtetett állatokkal e-
llyel né- gyetemben, úgy mint kézen tar-
kem egy né ty és igazgattya c, hogy (2) vala-
hány olyá mellyek a' földből teremnek e-
dolgoznak, gyetemben az első és az alsó, a
peldáit, mellyeket a' bövség és a' szűkség, az étel és az
Isten az ő ital d, a' jó egészség és a' betegség e,
gondviselése a' gazdagság és a' szegénység, f
által igaz mindenek végezetre (3) nem tör-
gat? téntből sem szertensébből; ha-
nem az ő Aryai tanításából és a-

3. Exeket karattyából lésznek g,
az Isten e-
gyebekkel
együtt míképpen igazgattya.

Szem

Szent Irásbéli bizonyosságok

4. Efé. 40. 26. Emellyérek-fel a' magasságban a' ti
szemeiteket, és látsátok meg, kítoda teremteté azo-
kat, a' ki elő-hozza azoknak feregét (szám-fzerént,
mindeniket nevév szóflittya, az ő nagy hatalmát
és erőse miatt, csak edgy híjok-is nintsen azoknak.

Ismét, Sid. 1. 3. Mindeneket tart az ő hatalmas be-
szédével.

b. Sölt. 1. 39. 7. 8. 9. 10. Hová mennék a' te Lel-
ked előtt? avagy a' te orczád előtt háová futnék?
Ha a' mennyekben fel-hágok-is ott vagy, ha a' kopor-
sban verem-is az én ágyamat, ott-is jelen vagy, Ha ol-
lyan szárnyam volna-is mint az hajnalnak és a' ren-
gernek utolsó határanál laknám-is, oda-is a' te kené-
dvinne engemet, és a' te jobb kezéd meg-fogna engemet.

Ismét, Csel. 17. 22. Az Isten nem méssze vagyon
mindenikünnél, Láf, Jer. 23. 24. Efé. 66. 1.

c. Neh. 9. 6. Te vagy csak egyedül amaz UR, te te-
remtetted az eget és egeknek eget, és azoknak
minden sokaságos, feregét, a' földet, és a' kik a' föl-
dön vannak, a' tengereket minden benne valókkal
edgybe, te tartod mind azokat, és az egeknek feregei
tégedet imádnak.

Sölt. 103. 19. Az UR a' mennyekben helyhezterte
az ő királyi széket, és az ő országlála mindeneken u-
ralkodik, Láf, Sölt. 104. 27. 30. és 146. 15.

Ismét, Csel. 17. 28. ő benne élünk, mozgunk, és
vagyunk.

d. Sölt. 104. 13. 14. 15. 16. Kí meg-öntözi a' he-
gyeket az ő lako helyekből hogy a' te szelökedetnek hasz-
nából meg-elegittesék a' föld: Teremt szénát a' bar-
moknak, és füvet az embereknek hasznokra, hogy
eledelt vegyenek a' földből. Kí borral meg-vidámttja
az embernek szivét, és orczáját meg-fényesíti olaj-
jal és kenyérrel az embernek szivét erőssíti: az Urnak
fái meg-elegítettnek, a' Libánusnak cedrus fái mel-
lyeket plántált.

Csel. 14. 17. Nem hagyta ő magát tanúbizonyság-
 nélkül

nélkül lenni 'ajándékokat osztogatván, adván nekünk
menyiből esőket és termő idöket, bé-tölteven eledellel és ö-
vömmel a' mi sziveinket, Lásd, Mof. 3.k. 26. 4. 5. 19.
20. Amos. 4. 7. Jak. 5. 17.

6. Mof. 11.k. 17. 26. Ha meg-örizénd minden ö-
szerzésűt, nem borsátok te reád a' beregsegek közül ed-
gyet-is, melyet az Egyiptombéliekre borsátottam, hanem
in UR léftek a' te meg-gyógyítód.

Job. 5. 18. 19. Mert ő a' ki a' beregességgel meg-látogat, és
ő a' ki bé körtöget, ő a' ki meg-sébeszt és a' kinek kezét meg-
gyógyítanak. A' te fok nyomorúságidból meg-sza-
badít tégedet, de még a' te számtalan háborúságid-
ban-is nem iller a' veszedelem tégedet.

7. 1 Sam. 2. 7. Az UR szegénnyel téfien és meg-gaz-
dagít, meg-aláz és ugyan ő fel-magasztal.

Péld. 23. 2. A' gazdag és szegény öföve találko-
znak, mind a' kettőt pedig az UR szerzi.

8. Siral. 3. 37. 38. Kítsoda parantsolattyából va-
gyon valami, ha az UR nem parantsolta? Avagy nem a'
Felfeget Istennek szájaiból jöe. ki mind a' jó s' mind gon-
osz, Amos. 3. 6. Mof. 3. k. 21. 12. 13. Péld. 16. 33.

Matt. 10. 29. 30. 31. Nemde nem meg-vehet-
neké két verebekét edgy filléren és edgy azok köz-
sül a' földre nem esk a' ti mennyet Atyáteknek akarattya
nélkül. Néktek pedig fjeteknek haja stáli-is mind szá-
mán vannak. Ne félyetek azért ti, fok verebeknél
drágábbak vagytok.

Az Isten semmiképpen nem oka a' bűnnek.
de az ő gondviselelé ki terjed a' bűnökre-is, (1)
a' mennyiben meg-engedi azokat lenni, Csel.
4. 28. (2) azoknak bizonyos határt vét, Lásd-
Job. 1. 12. és 2. 6. Matth. 8. 31. 2 Kir. 19. 28. úgy
hogy az ördögök és a' gonosz emberek nem
mindenkör, és nem mind cselekedhetik azt a'
gonoszt a' melyet akarnának. (3) igazgattya
azokat, és jó végekre fordította, Rom. 8. 7. 28.
Mof. 1. k. 50. 20. és 45. 5. 7. 8.

XXVIII. KERDES.

Mit használ minékünk ez az Isten *Summa dja.*
teremtésének, és gondviseelésének *Három*
isméreti? *hasznokat*
veszünk.

az Isten teremtésének és gondviseelésének meg-
gondolásából.

F E L E L E T.

(1) Hogy az ellenünk való dol-
gokat békével szenvedjük, *a,* (2)
kedvünk szerint valókét, való-
ban hálá-adók legyünk, *b,* (3) jö-
vendő dolgainkról pedig Isten-
ben a' mi bizodalmas Atyánkban
jó reménségünk légyen, *c,* ezt bi-
zonnyal tudván, hogy az ő szerel
métel semmi minket el nem sza-
kaszthat, *d,* (4) Mivel hogy min-
den teremtett állatokkal úgy bir;
hogy az ő akarattya nélkül nem
csak az hogy semmit nem mivel-
hetnek? de még csak meg sem
mozdúlhatnak, *e.*

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a' Solt. 39. 10. Meg-némátok, nem nyitom, meg az én
szájamat, mert te cselekedted.

Job. 1. 21. 22. Meztelen jöttem ki az én anyám-
nak méhéből, és meztelen térek visszafra oda. Az
UR adta volt, az UR vette el-is: légyen áldott az Urna-
neve, és 2. 1. 10. Lásd: 1 Sam. 3. 17. 2 Sam. 16. 10. 11.

b. Solt. 50. 15. Híj segitlégül engemet a' te nyo-
morúságnak idején, és én meg-szatallak égedet és
te ditsüresz engemet. és 66. 7. 13. 14. 15. és 103. 7.
1. 2. és 116. 12.

1. Mellyic
az első?
2. Mellyik
a' második
3. Mellyik
a' harma-
dik?

4. Mitso-
da funda-
mentom
áll a' te jö-
vendő dölga-
idról való
bizodal-
mod?

Imér. 1 Theff. 5. 18. Mindenkiben hálaát adgyatok; mert ez az Istennek akarattya a' Jésus Christus által. c. Solt. 55. 23. és 1 Pet. 5. 7. Minden gondaitokat ő reá vetítetek: mert ő néki gondgya vagyon ti rólaitek. Solt. 37. 3. 4. 5. és 46. 2. 3.

d. Solt. 12. 5. 1. A kik biznak az Urban, hasonlatosok lesznek a' Sion hegyéhez, mely meg nem mozdul: meg-marad száraz öröké.

Rom. 8. 35. Kísérda szákaft-el minket: a' Christus-nas szerelmétől; és x. 38. 39. Mert én bizonyval elbirttem, hogy sem halál, sem élet, sem Angyalok, sem Fejedelemségek, sem hatalmaságok, sem jelen valók, sem kövérkezendők, sem magasság, sem mélység. és semmi egyéb törvénstől állót el-nem bakaft-hat minket az Istennek szerelmétől. mely vagyon a' mi URunk Jésus Christban, és Rom. 8. 31. Ha Isten velünk kísérda ellenünk.

Imér, Esa. 41. 10. Ne fély: mert én te veled vagyok, meg ne retteny, mert én vagyok a' te Istened, ki tégedet meg-erősítelek, annak feletem meg-segítlek, és az én igazságomnak job karjával támogatlak tege-det Iste meg-segítélnék és meg-gyaláztatnak vala-kie te ellened fel-gerjednek, olyanok lesznek mint a' semmi, és a' kik tégedet háborgarnak el-vesznek.

Péld. 21. 1. Mint a' víznek folyása; úgy a' Királynac síve az URnac kezében vagyon, valahová akarja oda bajtja azt, Lásd. Matth. 8. 31. Jóh. 1. 12.

A, FIU ISTENRŐL.

XXIX KERDES.

XI. Az Isten Fia miért nevezetetik Jé-susnak, az az: Idvezítőnek?

UR Nap. Summája Jésusnak, az az: Idvezítőnek nevezetetik az ISTEN FIA. két okokért.

F E L E L E T.

1 Mellyik (1) Mert minket minden bü-
az első? nünkől idvezit, a, (2) nem-s
kelik

keil másfunnan idvetséget kérni. 2. Mellyik s' nem-is találhatni penig egyé- a' második bünt, b.

A. Matt. 1. 21. (az Angyal így szól a' Jófesnek:)
A' (Mária) szül fiat: és hívod az ő nevét Jéfusnak: mert ő Szabadítottja meg az ő népét az ő bűneiből

b. Csel. 4. 12. Es nintsen-is senkiben másban id-
resség. mert nem-is adótt az emberek között ég-
lalt más név, mely által kellene meg-tartatnunk.†
(Tudni-illik, az egy Jésus Christus nevével.)

2 Cor. 3. 11. Másfundamentomot senki nem ver-
het azonkívül a' melly egyszer vettett. mely a'
Jésus Christus, Lásd. Ján. 14. 6. 1 Tim. 2. 5.
Ján. 6. 68.

XXX KERDES.

Hifznek ez okáért azok az edgyet. Summája.
len edgy Idvezítő Jésuban: kik a' Valakik az
Szentektől, avagy magoktól avagy ő boldogfá-
másfunnan keresnek idvetséget és a' Szentek-
meg-boldogulást? gokat vagy

magoktól vagy másfunnan keresik, azok meg-
tagadják az egy Idvezítő Jéust.

F E L E L E T.

Nem hifznek: Mert noha
szóval dicskednek, de vóltakép-
pen tagadják a' Jéust edgyetlen
egy idvezítőnek lenni-(1) mert
szükség, vagy az hogy a' Jésus
nem tellyeséggel való Idvezítő a,
vagy az hogy a' kik ötter idvezítő
igaz hittel magokhoz kapcsol-
lyák, azok ő benne mindeneket
birjának valamellyek az idvetségre
szükségesek, b.

A' Szen-

1. Miképé
bizonyítod
meg hogy
azok meg-
tagadják
a' Jéust?

A' Szentektől) Midőn azoknak érdemek és Isten előtt való esedezések által hiúzik az ő bűneinknek bűnsánattyának, és Isten kegyelmének meg-nyerését.

Avagy magoktól) Midőn magok érdemi által akarják az örök életet el-nyerni.

Avagy má sun nan) Midőn a' Pápától ki-oltott bűn bűnsánatról való menedék levelek, (*Indulgentiák*) a' Bucsúk, Misé áldozatok, Szentelt vizek, avagy *Purgatorium* által akarják bűneiknek bűnsánattyát meg-nyerni.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Melly ellenkezik az írással, Col. 1. 19. Tetizett az Atyának, hogy ő benne lakoznék minden tellyeség.

Colos. 2. 9. 10. A' Christusban lakozik az Isten-ségnek tellyesége valóság szerint. Es ő benne lertének tellyesekké.

Ján. 1. 14. 16. Es az Ige testé lőtt. és lakozott mi közöttünk, ki tellyes vala kegyelemmel és igazsággal. Es az ő tellyeségéből vöttünk minnyájan kegyelem-is kegyelemért.

b, Sid. 7. 25. Minnekokáért meg-is tarthattya mindeusúl fogva azokat-is, a' kik ő általa járútnak Istenhez; mert mindenkoron él, és esedezik ő érették.

Ján. 2. 35. Az Atya szereti a' Fiát, és mindene-eket bizott az ő kezében. A' ki hiszen a' Fiában, vagyon annak örök élete, Lásd, Ján. 6. 68. Phil. 3. 7. 8. 9.

XXXI. KERDES.

XII.

UR Pap. *Miért neveztetik Christusnak, az Summája.*

az: meg-kenettetnek?
Az Istennek Fia Christusnak, az az: meg-kenetternek neveztetik: mert ő három tisztekre kenettetett-fel, úgy mint Prophétai a, Papi f, és Királyi i, tiszte.

FELELET.

Mert (1) az Atyától a, (2) rendeltetett b, és Szent Lélekkel c. meg-kenetett, (3) fő Prophétává és tanítová d, ki minékünk a-mi váltoágunk felől az ő Atyá-nak titkos tanátsát és minden a' karattyát meg-jelentette e, Fő Pappá is f, ki (4) az ő testének edgyízer való áldozattyával min ket meg-váltott g, és érettünk az Atyánál szüntelenül esedezik, b. örökké való Királyiái i, ki (5) minket az ő Igéjével k, és Szent Lelkével l, igazgat, és a, nekünk kerestett idveiségben oltalmaz és meg-tart m.

CHRISTUS] e'z fő Christus eredete szerint Görög ízó. A' Messias név, Sidó ízó, mind a' kettő azon jegyzéssel jegyez, meg-kenettetett, mint meg-tettzik amaz mondasból. Meg-találunk ama' Messias't, az az: ha meg-magyarázod ama' Christust, Ján. 1. 42. és 4. 25.

Proféta Fő Pap, Király,] Mert az ő Testa-mentomban a' Proféták, és Királyok, és a' Fő Papok, kik a' Christusnak ábrázolói valának, fel-kenetternek vala. Es a' fel-kenetés vala az ő rendes hivatalok felől való bizonyosság tétel: és hogy őket az Isten, az ő tisztekekhez illendő szük-seges ajándékokkal-is fel-ékeztendő vala. Lásd, 1 Sam. 16. 13-

Szens

FELE-

Szent Irásbéli bizonyosságok

a. Csel. 4. 27. Egybe gyűltenek a' te Szent Fiaid ellen a' Jესus ellen a' kit meg-kentél.

b. Apost. csel. 2. 36. Bizonynal tudgya azért az Izraelnek egész háza, hogy ezt az Isten tette UR-á és Christus-á, e' Jესust mondom a' kit ti meg-felzár-tek, Lásd, 1. Ján. 7. 28. és 5. 3. 4. és 6. 27.

c. Sid. 1. 9. Solt. 45. 8. Szeretted az igazságot, és gyűlölted az hamiságot, annakokáért kent-meg tégedot (Oh Istennek fia.) a' te Istened, (A' te Szent Atyád.) a' romnek olajjával, (Szent Lélekkel) minden te tár-faid felet.

Csel. 10. 38. A' Názáretbéli Jესust az Isten meg-kente Szent Lélekkel és hatalommal.

d. Luk. 4. 1. 8. Efa. 61. 1. Az URnak Lelke va-gyon én rajtam, mivel hogy meg-kent engemet, ezért küldött engemet hogy a' szegényeknek Evangyéliomot hirdessek.

Apost. csel. 3. 22. Mos. 5. k. 18. 15. Moses így szólott a' régi Atyáknak: Prófétát támaszt tnéknek az UR a' ti Istenek a' ti atyátokfiai között, mint en-gemet, azt halgassátok mindenkben, a' melyeket néktek szóland. Vessd öfveze, Csel. 3. 22. és 7. 37.

Matt. 17. 5. Ez amaz én Szerelmes Fiam, a' kibem nyugofzom ötet halgassátok, Lásd, Col. 2. 3.

e. Ján. 1. 18. Az Isten soha senki nem látta; ha-nem amaz edgyetlen edgy fűlött Fiú, ki az Atyá-nak kebelében vagyon, az befalerte meg minékünk.

Ján. 15. 17. Mindeneiket valamelyeket hallottam az Atyától meg-jelenttettem tnéktek.

f. Solt. 110. 4. Meg eskürt az UR, és meg nem bányja azt: te vagy örökké való fő Pap Melchisedeknek rendi berint, Lásd, Sid. 5. 8. 16. és 7. 17. 21. 24.

Sid. 3. 1. Atyámfiai szentek, a' mennyei hivatal-nak reiteli, gondollyátok-meg a' mi vallásunknak Apostolat és fő Papját a' Jესus Christust.

g. Sidok. 10. 10. Meg-bentelertünk a' Jესus Chri-stus testének egyser való meg-áldozásának általa.

h. Imét, 7. 14. A' Christus edgyetlen egy áldozar-tyával

tyával tökéletesekké tette mind azokat, a' kik meg-szen-telteknek Lásd. Sid. 7. 26. és 9. 25. 28.

Jelen. 5. 9. Meg-öletettél és meg-váltottál min-kezt Istennek a' te véred által, minden ágazatból és nyelvekből és népekből.

b. Rom. 8. 7. 34. Kitsoda a' ki kárhoztatna? Chri-stus az a' ki meg-holt. Sőt a' kifel-támadott: ki az Istennek jobján-is vagyon, és esedezik mi erettünk. Lásd. Sid. 7. 25. 1. Ján. 21. Sid. 9. 24.

i. Solt. 2. 7. 6. En peng fel-kentem az én (Szol az Atya Szent Fiáról.) Királysot Sionon az én szent h-gyemen.

Luk. 1. 32. 33. Es az UR Isten néki adgya a' Dá-vidnak az ő artyának királyi székirt: és Uralkodik a' Jákobnak hazán mind örökké, és az ő országnak vége nem lészén, Lásd, Sid. 1. 8. Solt. 45. 7. és 89. 4. 5. 37. 38.

k. Solt. 110. 2. A' te erősségnek pártzáját ki-bo-tráttya az UR Sionból, (az az: az Evangyéliom hir-detését.)

Efa. 2. 3. Mich. 4. 3. Sionból mégyen-ki a' törvény és az URnak beszéde Jerusálemből.

l. Ján. 14. 16. En kérem az Atyát, és más vígasz-raist ad néktek, hogy maradjon veletek mind örökké: tudni-illik az igazságnak amaz lelket.

Es Ján. 16. 7. 13. Ha el-mégyek, el-küldöm a' Vígasztalót (A' Szent Lelket tudni-illik az én ju-haimnak.) ti hozzátok. Az bé-vízfén avagy vezérel-téket minden igazságra. Lásd. Solt. 143. 10.

m. Ján. 10. 28. Es én örök életet adok nékiek, el-sem vesszék soha örökké, és senki őket az én ke-zemből ki-nem ragadgya, Lásd. Ján. 6. 39. és 2 Theff. 3. 3.

XXXII. KERDES.

Te peng miért neveztetel keresz-tyénnek?

keresztyénnek, az az: meg-kenettetnek, mert a' Jესus Christusnak hármás tisztekre való fel-kenettetésének részese vagyok b.

Summája.
Azért hi-vattatom

FELE.

F E L E L E T.

1. Miért (1) Azért: mert hit által a' Jé-
sus Christusnak tagja, és az ő ke-
netének részeffe vagy ok b, azért
hogy (2) az ő nevét vallyam c, (3)
és magamat ő néki halá adásnak
élő áldozattyául állassam, d, és
hogy (4) e' világon való életembē
a' bűn és a' Sátán ellen szabad
és jó lelki ísmérettel viaskodgyam
e, és ez életem utánna a' Christus-
sal minden teremett állatokon
örökké országoljak, f.

Keresztýén Christianus) E' szó a' Deák Görög
nyelven véfzen eredetet a' Christus nevéből,
melly annyit téfzen mint meg-kenetett, E' név
penig a' hiveknek ugymint Christus tanítvá-
nyinak és követőinek adatott elsőben Antióchi-
ában, Urunknak menybe menetele után egy-
nehány efsztendőkökkel, Lásd, Apost. tsel. 11.
26. és 26. 28. 1Pétr. 4. 16.

Az ő kenetének részeffe) Az az: az ő Lelké-
nek melly által Profétaságra, Papságra, és Ki-
rályi tisztre fel-kenettettem, Jelen. 1. 5. és 5:
10. és 1Pét. 2. 9. és egyzsermind illendővé-
is tétettem az által e' tiszteteknek igazán va-
ló véghez vitelére.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a. 1Cor. 12. 27. Ti pedig a' Christus teste vagytok, és
az ő tagjai, külön külön, Lásd, Rom. 12. 5. Efés. 3.
27. Hogy Jekozsák a' Christus hit által a' ti síveitekben.

b, 1 Ján.

b, 1 Ján. 2. 27. A' kenet mellyet el-vőtetek a' től
meg-marad ti bennetek.

2Cor. 1. 21. 22. A' ki minket meg-erősít a' Chris-
tusban ti veletek egybe, és a' ki minket meg-kenet az
Isten az: ki el-is persételt minket és adta az ő lelke-
nek zálogát a' misziónkben.

c. 1Pét. 2. 9. Ti pedig választott nemzettség, ki-
rályi papság, Izent nép vagytok, és olly nép mellyet
Isten szájtyának tart, hogy annak hatalmas dolgait bir-
desíték, a' ki titeket a' letétségből az ő tsudálatos
világosságára hívott, és 3. 15. Mát. 10. 32. Col. 4. 1.

d. Rom. 12. 1. Intek titeket Atyámfiai, az Isten-
nek irgalmasságára, hogy állásátok a' ti testiteket elő-
szent, és Istennek kedves áldozatúl, ama' ti okos tisz-
teleteket.

1Pét. 12. 5. Ti-is mint élő kövek építésetek-
fel, hogy legyetek lelki ház, szent papság lelki áldo-
zatoknak áldozására. Mellyek Istennek a' Christus
által tessenek. Lásd e' lelki áldozatokról, Solt. 51.
19. és 141. 2. Jel. 5. 8. és 8. 3. Sid. 13. 15. 16. 1

e, Rom. 6. 12. 13. Ne uralkodgyék a' bűn a' ti halaz-
dó testeitekbe: hogy engedjétek annak kívánsá-
gának: Se penig ne állásátok a' ti tagaitokat hamisá-
gnac fegyvere gyanánt a' bűnnek, hanem állásátok maga-
tokat Istennek, ugymint kik az halálból meg-eleve-
nítetettetek, és a' ti tagaitokat igazágnac fegyvere gyanánt
Istennek, Gal. 5. 16. 24. 1Pét. 2. 11. 1Tim. 1. 18. 19.

Efés. 6. 12. Mert nintsen minékünk tuskodá-
sunk a' vör és test ellen; hanem a' birodalmok ellen.
hatalmasságok ellen, e' világnak Urai ellen, ez élet-
nek letétségének vezérei ellen, a' lelki gonofságok
ellen, mellyek a' magofságban vannak.

1Pét. 5. 8. 9. Jozanak legyetek, vigyázzatok:
mert a' ti ellenségek az ördög, mint az ordító orosz-
lán, széllyel jár keresvén kit el-nyeljen kinek ellen-
ben álljatok erőfők lévén az hitben, Jak. 4. 7. Ef. 6. 10. 18

f. Jelen. 3. 21. A' ki győzedelmes lőstem, együtt
tétettem velem az én királyi székemben, mint én-is győ-
zedelmet vettem, és ülök az én Atyámmal az ő Ki-
rályi székben. C 2 2Thim.

2Tim. 2. 12. *Ha békeséges tőrök leszünk, ő vele uralkodunk*, Lásd. Luk. 22. 29. 30.

Jelen. 2. 26. 27. *A' ki diadalmas lesz, és megőrizendi mind végig az én cselekedetimet, adok annak hatalmat a' pogány nepeken, és bírja azokat vas veszfűzővel, és mint a' fazakasnak edényi meg-rontatnak, miképpen én-is vóttem az én Atyámtól.*

XXXIII. KERDES,

XIII. *Miért hívattatik a' Christus Istennek egyetlen egy szülött Fiának, a' Jesus hamis Istennek fiai vagyunk?* Christus azért mondatik az Istennek egyetlen egy szülött Fiának: mert tsak az örökké a, és természet szerint való Fia Istennek,

FELELET.

Mert tsak egyedül a' Christus az örök Atya Istennek örökké a, és természet szerint való Fia b, mi pedig (1) ő érette kegyelemből lettünk az Atyának fogodott fiaivá c.

Istennek edgy szülött Fiának) Lásd. Ján. 1. 4. 18. és 3. 16.

Mi-is Istennek fiai) Lásd. 2 Cor; 6 18.

Szent írásbeli bizonyosságok

a. Mich. 5. 2. Kinek ki jövételi (Tudni-illik a' Christusnak) jeleitől fogva, és örök időktől fogva vannak. Lásd. Péld. 8. 12. 31.

Ján. 1. 1. *Kedvetben vala amaz Ige, és az az Ige vala az Istenel, és az Ige Isten vala, és 17. 5. Elá. 9. 6. örökkévalóságnak Atya.*

Sid. 9. 14. *Mennyivel inkább a' Christusnak vére, ki az örökké való lélek által. (Az az: az ő örökké való Istenége által.) önön magát ártatlan léven meg-*

áldozta az Istennek, meg-tisztította a' ti lelki ismerteteket a' meg-holt cselekedetektől, hogy szolgálatok az élő Istennek.

b. Sid. 2. 3. *Az Isten az utolsó időkben szőlött minkénc az ő Fia által kit tett mindeneknek örökkévé, ki által e' világot-is teremtet: ki az ő ditsóségének fenyege, és annak személgének ki-mezett belyege.*

Ján. 5. 18. *A' Sidók akarják vala ötet meg-ölni, mivel hogy nem csak meg-rontatná volna a' szombatot. hanem az Isten-is saját Atyának mondogta volna, az Istenhez magát egyenlővé téven.*

Rom. 8. 32. *Ha az Isten az ő tulajdon Fiának nem kedvezett; hanem azt mi érettünk minnyájan adta: mi módon az ő Fiával mindeneket-is minékünk ingyen kegyelemből nem adna.*

Ján. 1. 14. *Es lártuk az ő ditsóségét, úgy mint az Atyának edgyetlen edgy szülöttének dicsőségét.*

[Itt szólhatni a' Christus igaz Isteneségről, mely csak a' Sidók 1, részéből is meg-bizonyíthatatik illy négy rendbeli erősségekkel. (1) Mivel hogy tulajdoníthatnak ő néki Isteni nevezetek. 1. 8. 5. 6. 8. 9. 10. (2) Isteni tulajdonosságok. 1. 3. 9. 11. 12. (3) Isteni munkák. 1. 2. 3. 10. (4) Isteni tisztelet; 1. 3. 4. 6. 8. 13. Ezokaért igaz valóságos Isten.)

c. Efész. 1. 5. 6. *Az Isten és a' mi Urunk Jesus Christusnak Atya el-választott minket kiker fiaivá fogadva a' Jesus Christus által ő magában, az ő akarattának jo kedve szerint az ő ditsóséges kegyelmességének ditséretire: melyből minket ingyen magának kedvesekké tett amaz szemelmben.*

Ján. 1. 12. *Valakik ötet vévék ada nékiek ezt a' méltóságot, hogy Isten fiaivá lennének, és 20. 17. Galar. 3. 26. Mindnyájan Istennek fiai vagytok a' Jesus Christusban való hit által, és 4. 5. 1 Ján. 3. 1.*

XXXIV. KERDES.

Summája. Miért nevezed őtet mi Urunknak?

A' Christus azért hívattatik mi Urunknak: mert a' mi testünket és lelkünket, az ő vére-vél váltotta-meg. *b.*

F E L E L E T.

1. Honnan **Mert a' mi testünket és lelkün-**
váltott-ki **ket a, (1) a' bűnöktől b, (2) nem**
minket a' **aranyon, sem ezüstről; hanem**
Christus? **az ő drágalatos vérevel megvált-**
2. Mitsoda **ván c, és az ördögnek minden**
arron vál- **hatalmától meg-szabadítván d,**
zott - meg **minket ő magának fáját népévé**
minket? **tött e,**

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. 1 Cor. 6. 20. Arron vétettetek meg. Dicsőíté-
rek azért az Isten a' ti testeitekben és lelkitekben, mel-
lyek az Istenéi.

b. Coloss. 1. 14. A' Christusban vagyon váltságunk
az ő vére által, az az: bűneinknek börtönátja. Mátr,
1. 21. Efés. 1. 7.

c. 1 Pétr. 1. 18. 19. Ugymint kik tudgyátok,
hogy nem veszendő állapotokon aranyon vagy ezüstről
váltattatok meg a' ti hijában való életerekekből; ha-
nem drágalatos vérem, tudniillik, a' makula és felpo-
nás nélküli való barálynak a' Christusnak vérem.

d. Sid. 2. 14. 15. Az ő halálának általa elrontot-
ta azt, a' kinek a' halálának birodalma vala, az az, az
ördögöt; és meg-szabadította, valakik az haláltól való
félelemnek miatta teljes életerekben rabok valának,
Látó, 1 Ján. 3. 8.

e. Tit. 2. 14. A' Christus adta ő magát mi éretrünk,
hogy meg-váltana minket minden hamiságtól, és
szilcsitana magának kiváltóképpen való népet, jó csele-
kedetekre igyekezőt, Csel 26. 18. 28. 1 Pétr. 2. 9.

XXXV.

XXXV. KERDES.

Mit hívsz mikor azt mondd: XIV.

Ki fogantatek Szent Lélektől, szü- UR Nap.
leték Szűz Máriától? Summája:

A' Chri-
stusnak fogantatásáról és születéséről való hit-
ágazatiban bé-vagyon foglaltatva az Isten Fiá-
nak meg-tesztelésének titka.

F E L E L E T.

Hogy (1) ő maga az Isten Fia 1. Kitsoda
a, a' ki (2) igaz Isten, és Istené- fogantato-
gében mind örökké meg-is ma- és született
rad b, (3) igaz emberi természet a Szűz Má-
tet c, (4) a' Szűz Máriának testé- riától?
bül és vére bül d, (5) a' Szent Lé- 2. Nemde
lek munkálkodása által e. (6) vőtt fogantatá-
felf. (7) hogy egyszersmind Dá- sa és szüle-
vidnak valóságos magva, g, (8) tése után
és az ő Atyafiaihoz mindenek- megmaradt
ben hasonlatos lenne h, a' bűn- ugyan a-
tól meg-válva, i. zon, a' ki
előtte?

3. A' meg-tesztelés által mit vett azért fel
magára (4. Honnan vette fel azt az emberi
természetet? 5. A' Szűz miképpen fogadott,
és szült? 6. Az Isten Fia miképpen vett em-
beri természetet a' Szűz Máriától? 7. Miért
kellett az Isten Fianak születetni a' Szűz Má-
riától? 8. Miért kellett emberré születetni?

A' Christus fogantatásának historiája meg-
íratik, Luk. 1. 26. 38. és Mat. 1. 18. 26.
Születésének pedig, Luk. 2. 1. 26. Mat. 2. 1. 11.

Vett fel) Tudni illik a' személlyi egység-

C 4

ben, úgy hogy mostan ő néki vagynak két egymástól meg külömböztetett természeti, Isteni és Emberi, mindazáltal olly el-válthatatlan képen edgyesültenek, hogy mind a' ketten-is csak edgy személyt tésznek

A' Dávidnak igaz magva.) A' kiből tudni-illik a' Christuának test szerint születetni kellett, Efa 11. 1. Jer. 23. 5. A' kinek háza népe közül és törőskéből eredett vala-is a' Szűz Mária, Luk. 1. 27.

Mindenekben hasonlatos.) 1. Az emberi természetnek allattyára és 2. Tulajdonságaira képesti mellyeket mind örökké meg tart. 3. Azon emberi természetnek erőtlenségére képest (a' bűnön kívül) mellyeket fel-támadása után ke-tett.

Szent Írásbéli bizonyosságok

a. Galat. 4. 4. Minekutánna el-jött a' tellyes időki-boridára Isten az ő Fiát; ki aszonyi állattól lett, Láfá, Phil. 2. 6. Ján. 1. 14.

b. 1 Ján. 5. 20. Ez amaz igaz Isten, és amaz örök élet.

Ísmét, Rom. 9. 5. Az Izraeliták közzül való a' Christus test szerint, ki mindeneknek felette örökké dicsirendő Isten, Amen, Efa. 9. 6. Jer. 23. 6. Csel 20. 28.

Sólt. 102. 26. és Sid. 1. 10. 11. 12. Te URam (Christus) kezdetben fundáttad a' földet, és a' te kezeidnek csinálmányi az egek. Azok el-veznek. Te pedig meg-maradál, és mind azok mint a' ruha meg-avúlnak; és mint az öltözetet edgybe hajtod őket; és meg-változnak te pedig ugyan azon vagy, és a' te esztendő el nem fogynak.

c. 1 Tim. 2. 5. Egy az Isten edgy a' közben-járó-is Isten és ember között, az ember Christus Jéhus.

Ísmét, 1 Ján. 1. 1. 3. A' mi vala a' kezdetben, a' mit

mit hallottunk a' mit szemekink láttunk, a' mire néztünk, és a' mit kezzeink meg-tapaktaltanak az életnek ama' beszédéről. A' mit mondok láttunk, hallottunk, azt hirdettyük néktek.

Luk. 24. 39. A' Léleknek nintszen husa és eszontya, mint énnékem láttátok hogy vagyon.

Marth. 26. 38. Minden felől szomorú az én lelkem mind halálig. Láfá, Sid. 2. 14. Ján. 10. 5. 1 Tim. 3. 16. Sid. 10. 5. 1 Pét. 2. 24. Efa. 53. 11.

d. Efa. 7. 14. Imé a' Szűz fogad az ő méhében és szül Fiat, és hívód, oh Szűz az ő nevét Emmanuel-nek (Az az: ha meg-magyarázod velünk Istennek, Máth. 1. 23.)

Ísmét, Luk. 1. 31. Imé a' te méhében fogadré, és szül Fiát: és nevezed az ő nevét Jéhusnak. Es a' 42. 43. 44. Aldott vagy te az A' szizsonvi állatok között, és áldott a' te méhednek gyümölte; és honnét vagyon ez énnékem, hogy az én Uramnak Anyja én hozzám jöjjön.

e. Luk. 1. 35. Esfelelvén az Angyal monda néki: A' Szent Lélek száll te reád, és a' magadagban lakozó Istennek ereje árnyékol-meg tégedet: Annakokáért az-is a' mi te tölled születterik. Szent lévén, Istennek Fiának hivatartik, Máth. 1. 18.

f. Sid. 2. 16. Mert bizonyára nem az Angyalokat vette-fel; hanem az Abrahámnak magvát vette-fel.

Ján. 1. 14. Amaz Ige testé lett. És lakozott mi közöttünk. († Az az: fel vötte a' testet avagy az emberi természetet, Láfá, Sid. 2. 16.)

Ísmét, Phil. 2. 6. 7. Ki mikor Istennek formájában volna. nem alitá ragadományának lenni az ő Isten-nel való egyenlőségét. hanem ő magát meg-üressíté, szolgai formát vevén magára.

g. Tsel. 13. 23. Ennek (Tudni-illik Dávidnak.) magvából támasztotta Isten Izraelnek az ő igéreti szerint a' szabadító Jeshuát, Láfá, ez ígértett 2 Sam. 7. 12. 13. Sólt. 89. 4. 5. 36. 37. és 132. 11. Rom. 1. 3.

Tsel. 2. 30. Az Isten esküvéssel meg-tekint a' Dávidnac,

vádnak, hogy jövendőben az ő ágyékának gyümölcseiből bortsátán-el a' Christust teste szerint.

b. Sid. 2. 17. Annakokéért mindenestől fogva hasonlatosnak kellett lenni az Atyafiakhoz: hogy könyörülő lenne és hiv Pap az Isten előtt való dolgokban, hogy a' népek bűneit meg-tisztítaná. v. 11.

Ismét. Phil. 2. 7. 8. Ő hasonlatos lett az emberekhez, és embesi ábrázatban találtatott.

i. 1Ján. 3. 5. Tudgyátok hogy a' Christus azért jelent-meg, hogy a' mi bűneinket el-törlené, és bűn ő benne nincsen,

Ismét. Sid. 4. 15. Meg-késérttetett lévén mindenekben, mindazáltal a' büntől meg-válas és 7. v. 26. 27.

XXXVI. K E R D E S.

Summája. Mi hasznát veszed a' Christusnak a' Christus-szentségeben való születésének és fogantatásának?
gántatásából és születéséből ez hasznát veszem, hogy én bizonyos vagyok, hogy ő ennél-kom-is közben-járom a, a' ki az én bűneimet az Isten előtt el-fedezi.

F E L E L E T.

Ezthogy ő mi nekünk közben-járónk a, ki az ő ártatlanságával, és tökéletes szentségével, az én bűneimet, melyekben fogantattam, el fedezi, hogy az Isten eleiben ne mennyenek b,

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Sid. 7. 26. Ilyen Papi Fejedelem illet vala minket, bent, ártatlan, seplő nélkül való, a' bűnösről el-vá-lasztott, és ki az egeknel magasságosb volna.

b. Rom. 8. 3. A' mi a' törvénynek lebetetlen vala, mivel hogy erőtlén vala a' testnek miatta, az Isten

Isten az ő Fiát el-botsátván a' bűnő; testnek hasonlatos sá-gátan, a' bűnért, a' bünt kárhoztatta az ő testében.

Ismét. Gal. 4. 4. 5. Minckuránna el-jött a' tellyes idő. ki-botsára Isten az ő Fiát, ki a' szzonyi állat-tól lőtt, ki a' törvény alá adta magát, hogy azo-kat a' kik a' törvény alatt valának, meg-váltana, hogy fogadott fűságot vennének. 2Cor. 5. v. 19. 21.

XXXVII. K E R D E S.

Mit hisziz mikor azt mondod: XV.

Szenvede?

UR Nap:

Summája.

A' Christus szenvedett, az az: az Istennek a' bűn ellen való haragját el-viselte, c.

F E L E L E T.

Hiszem hogy ő (1) tellyes é 1. Mikor letének idejében-is ugyan, míg szenedet?
e' földön lakott a. de főképpen halálakor b, az Istennek az e-gész emberi nemzetnek bűnei ellen való haragját c, (2) az ő te-2. Miképe stében és lelkében d, szenvedte, szenedet?
(3) hogy az ő szenvedésével úgy mint engesztelő és kegyelem 3. Miért szenedet?
nyerő egyetlen egy áldozattal, a' mi testünket és lelkünket az örök kárhozattól meg-szabadítaná e, és minékünk Istennek ke-gyelmét f, az igazságot g, és az örök életet, h. helyre állatná.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Esa. 53. 2. Nem vala néki (a' Messiasnak) for-mája és kétsége: Es mikor nézünk ő reája, nincsen kíváncs ábrázatja, minden emberek között us á-lasos

latos és meg-vettetett, fájalmakkal telyes, beteges, és olyan vala mint a' ki előt ember el-rejti ortzáját, és femminek alítottuk ötet.

Phil. 2. 8. Ö magát meg-alázta, engedelmes lévén mind haláláig. 2Cor. 8. 9. Sid. 12. 3.

b. Sid. 5. 7. 8. Ki (tudni illik a' Christus) az ő testének napjába mikor nagy kiáltással és könyhullással ökökkel való könyörgéseket és imádkozásokat, viót volna annak eleiben, a' ki meg-sabádithattya vala öter az haláltól, és meg-halgattatott volna az ő felelméből, jöllehet Fiú volna, mindazóáltal azokból a' mellveker szenvedett meg tanúlta az engedelmeséget, Lásd, Mát. 26. és 27. c, Efs. 53. 4. 5. 6. De a' mi betegségeinket ő viselte, és a' mi fájalminkat ő hordozta: jöllehet mi azt alítottuk hogy meg-ostoroztatott és meg-verettetett s' meg-nyomorítatott Istentől. Mert ő a' mi álnokságinkért sebessítetett-meg: meg-rontatott a' mi bűneinkért: a' mi békeségünknek veresége vettetett ő reá; és az ő sebeivel gyógyultunk-meg. Az UR minnyájunk álnokságainak büntetését ő reája vetette, Ján. 1. 29.

d. Solt. 22. 17. 18. Altal-lvukasztották kezeimet és lábaimat; meg-számlálhatom minden éntestaimat, Lásd. Per. 2. 24. és 4. 1.

Ismét. Mát. 16. 38. Mindenfelől szomorú az én lelkem mind haláláig.

e. Sid. 9. 12. A' Christus nem bakóknak és tulkoknak vére által, hanem az ő tulajdó vére által mért bégyeser és szentreges helybe, minekutánna örök váltáságot talált volna, Sid. 10. 14. Rom. 8. 34. 1Cor. 6. 20. 1Tess. 1. 10.

f. Efés. 1. 6. 7. Ingen kegyelemből tött minket magának kedvesekké amaz szerelmében, kién nagyon váltáságnak az ő vére által, tudniillik bűneinknek bocsánattya az ő kegyelmeiségének gazdagsága fzerint. Rom. 7. 1. 2. Efés. 1. 6. 7. és 2. 13. 14.

Ismét. Ján. 1. 17. A' kegyelem és a' valóság a' Jzus Christus által lett.

g. 2Cor. 5. 21. Az Isten azt tselekedte, hogy a' Christus a' ki bünt nem tudott, mi érettünk lenne bűnné: hogy mi Istennek igazsága a' lennénk ő benne.

(* Az

(Az az: Isten előtt igazak a' Christusnak igazsága által.) Rom. 5. 19.

b. Ismét. 1Ján. 4. 9. Az Isten az ő egyetlen egy szülött Fiát el-borsátta e' világra. hogy éljünk ő által. Rom. 5. 21.

Ján. 3. 14. 15. Miképpen Moses fel-emelte a' pusztában a' kigyót: ugy kell az ember Fiának fel-emeltetni: hogy valaki hiszen ő benne el ne vesztizen; hanem örök elete legyen.

XXXVII. KERDES.

Mi volt az oka hogy Pilatusnak bitoróságában szenvedne?

Pontius Pilatus alatt azért szenvedett, hogy a' Polgári társaságbéli bírótól ítelteték halálra.

F E L E L E T.

Hogy (1) ő ártatlan lévén a, a' 1. Miképpé polgári társaságbéli bíró előtt halálra? iteltetett halálra?
(2) minket az Istennek kemény itelititül, melly hogy ártatlan lévén a' bünért mindnyájunknak fején halálra iteltetett?
vala, meg-mentene c,

Polgári társaságbéli bíró előtt.)

Ki az Isten Fiának halálra való iteltetésének hatalmát vötte volt az Istentől: Ján. 19. 11. Csel. 2. 23. és 4. 27. 28.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Ján. 18. 33. 38. Ré méne azért Pilatus vizsgálta a' törvény-házban, és szólítá Jzust ki-mene a' Sidókhoz, és monda: En femmi vértet nem találék ő benne, Luk. 23. 14. 15. Es imé én, ti előtterek meg-tudakozv'n, femmi ártalmis cselekedetet nem találám ez emberben azok közül a' melyekben ötlet vadolmányok; sőt még Herodes is nem találta. Mert titeket ő hozzája igazítalak: és imé femmi halálra való dolgot nem cselekedett ő. Es Ján. 19. 4. 6.

C 7

Más.

Mát. 27. 19. Mikoron a' törvény székben ülne Pilátus, küldö a' hozzája az ő Felesége ezt izen-
vén néki: Ne légyen néked semmi köződ annak az
Igaznak dolgában; mert én sokat izenvedtem ma
álumban ő miatta és a' 24. §. Látván pedig Pilá-
tus hogy semmit nem használja; hanem annál na-
gyobb háboruság támadna, vizet hozatván meg-
mosá kezeit a' kötség előtt ezt mondván: ártatlan
vagyok én Ez igaz embernek vétérül, ám tilásá-
tok 1, Látó, Solt. 69. §. 1 Pét. 2. 22. Ela. 53. 9.

† Itt az Isten ő maga Jérusáleben a' Hufvének
innepe napján, nyitván nagygyülekezet előtt
az iróló széköl Pilátus által az ő Fiát ő magá-
ban ártatlannak és igaznak lenni meg-mutat-
ta Előben, annakutánna vízkont a' mi bü-
neinkért a' keresztfán való meg-halásra ítélte.
b. Már. 27. 2. Es a' Jésum kötözve el-vivék és
adák kezében Pontius Pilátus Tisztartónak.

Ján. 19. 13. 14. 15. 16. A' Pilátus ki-hozá Jésum,
és üle törvény székben, és monda a' Sidóknak:
Im hol a' ti Királytok, azok pedig fel-kiáltnak vala:
vidd-el fészits-meg őtet, Monda nékiek Pilátus: A'
ti Királyotokat fészitsem-é-meg? Felelének a' Papi
Fejedelmek, nintsen Királyunk; hanem Császá-
runk. Akkor azért ada nékiek őtet hogy meg-fésziték-
c, 1 Pét. 3. 18. Mert a' Christus is egyfő a' bü-
nért szenvedett, igaz lévén az hamisákkért, hogy min-
ket Istenhez vinne.

Rom. 8. 34. Kísoda kárhoztas: A' Christus az. a'
ki meg-holt.

XXXIX. KERDES

Summája. Nagyobb dolog-é az hogy keresztfára
Nagyobb fészítettett, hogy nem mint ha va-
dolog az; lami egyéb halálnak nemével öles-
tetett volna-meg? hogy a' Chri-
stus keresz-
fára fészítettett, mint ha más halálnak ne-
mével ölettetett volna-meg.

FELE:

FELELET.

Bizonyára nagyobb a, (2) mert 1. Míképé
ebbül a' dologból vagyok bizo- vigasztal
nyos, hogy azt az átkot melynek az tegedtet?
terhe én rajtam vala, ő magára 2. Miért
vette b, mert (2) a' keresztfán va- vagy bizo-
ló halált] az Isten meg-átkozta nyos ebből
vala c. hog' a' Chri-
stus mindé
átkot magára vött-fel;

Szent Irásbéli bizonyságok.

a, Phil. 2. §. 8. 9. A' Christus meg-alázta magát
engedelmes lévén mind haláláig: még pedig a' keresz-
nek haláláig, 1 Cor. 2. 2. Gal. 6. 14. 1 Pét. 2. 24. Ján.
3. 14. 15. és 12. 32.

b. Gal. 3. 13. A' Christus meg-váltott minket a' tör-
vénynek átkától mikor mi éretünk fört átokká, mert
meg-vagyon írva, átkozott valakifán függ. Coloss.
2. 14. 15. és 1. 20.

c. Mof. 5. k. 21. 22. 23. Mikoron valakiben ha-
látra méltó bűn taláztatik, és meg-öletterik az, ha-
fel-akasztod a' fára, ne maradjon éjjel az ő holt te-
ste a' fán, hanem szorgalmason el-temesséd őtet
azon a' napon. Mert az Isten előtt átkozott a' ki fán
függ; hogy meg-ne feteztesd azt a' földet, mel-
lyet a' te Urad Istened át-tenéked örökségül.

XL. KERDES.

Mi szükség volt hogy a' Christus XVI.
mind haláláig meg-alázná magát? UR Nap.
Summája.
A' Christus azért holt-meg, mert az Isten Fiának
halála nélkül semmiképpen nem lehetett a' mi
bűneinkért való elég-tétel.

FELE:

FELELET

1. Miért Ezokáért: mert (1) az Isten i.
nem lebe- galságának a, és igaz mondósá-
gett más gának b, semmi egyéb módon a'
modon, az mi bűneinkért- elég nem tételhe-
az elég te- tett; hanem csak az Isten Fiának
tel? halála által, c.

Két okai vannak; a' melyekre képest, nem
külömben; hanem az Isten Fiának halála által
lehetett a' mi bűneinkért való elég tétel. (1) Az
Istennek igaz itéleti, ki azt kívánja hogy a,
bűn halállal büntetessék- meg. II. Az Isten igaz
mondása. Mert ő a' bűnöst halállal fenyegette
vált- meg, egyszer 'c mind meg is ígérte vált,
hogy a' bűn az ördögnek minden hatalmával
edgyütt az ő Fiának halála által töröltetnék- el.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 1. 32. Igaz. Itéleti az. Istennek az, hogy a'
kik offelétet tselckessnek, méltók legyenek halátra.

b. Mof. 1. k. 2. 17. Valamelly napon ejenedelz,
halálnak halálával halj- meg.

Imét, Mof. 1. k. 3. 15. Az Affonyi állatnak magva
(A' Christus) meg-rontya tenédek (kigyoknak) seje-
det, és te- is mardasod annak farkat

c. Sid. 2. 10. Illendő vala hogy az, a' kiért minde-
nek vannak, és a' ki által mindenek vannak, lok fi-
akat a' ditsősségekben vivén. az ő idvességeknék Fejedl-
mét a' szenvedések által szentelné- fel.

1. Ján. 1. 7. A' Jésus Christusnak az Isten Fiá-
nak vére tisztít- meg minket minden bűneinkből, Lásd,
Sid. 9. 13. 14. 22. Már. 20. 28. 1 Tim. 2. 6. Tsel. 20. 24

XLI. KERDES.

Miért hogy el is temettetett?

Summája.

A' Christusnak el-temettetése az ő valósgos
meg-halásának bizonyága.

FELE-

FELELET.

Azért hogy azzal meg-bizo-
nyítaná, hogy ő bizonyna és va-
lósággal meg- holt legyen. a.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Márk. 15. 42. 43. 44. 45. Es mikor immár
estve volna, mivel hogy innep esti vala, az az: Szom-
bat előtt való nap. Az Arimatiából való Jósef, ki
tisztiféséges és tanátsbéli ember vala, ki az Isten-
nek országát várja, vala, nagy bátorsággal bé- méne
a' Pilátushoz, és meg- kére Jésumnak testét. A' Pi-
látus pedig csudálkozék rajta ha immár meg- holt volna:
és a' szí zadost elő szollitván. meg- kérdé ha régen
holt volna meg. E: meg- értvén a' dolgot a' szí zadostól, a'
Jósefnek meg- adá a' Jésum testét & Lásd. Már. 27. 8. 57.
58. 19. 60. Ján. 19. 38. 42.

Hogy tudniilik el-temetnék a' Christust: mert
Pilátus ezt nem akarta meg-engedni, minék-
előtte bizonyos nem volt az ő halála felől.

XLII. KERDES.

Ha a' Christus meg- holt mi éret-
tünk, miért kell tebat nekünk- is
meg- halnunk?

nekünk- is meg- kell halnunk: ha szinten a'
Christus érettünk meg- holt- is, im ez három
okokért.

Summája.

Nem kép-

telen dolog

az: hogy

FELELET.

(1) A' mi halálunk nem bű-
neinkért való elég tétel, hanem
(2) a' bűnnek el-törlése b, és (3)
az örök életre való által- mene-
tel, c,

1. Mellyik

az első ok?

2 Mellyik

a' máfodik?

3. Mellyik

aharmadik?

Szent

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a. 1 Cor. 15. 54. 55. El-nyeltetetett az halál szim-
zén a' diadalomig, hol vagyon halál a' te diadalmodi?
Hol vagyon koporsó a' te fulánkod? Az halálnak pe-
dig fulánkjá a' bűn, a' bűnnek pedig ereje a' tör-
vény. De az Istennek legyen hálá, ki adott mi-
nekünk diadalmas a' mi Urunc Jéfus Christus által.

b. Sid. 4. 10. Mert a' ki bű-ment az ő nyugodalmá-
ban, (tudniillik az ő Istenében) meg-nyugott az-iz az
ő szelvedetétől (miképpen Isten-is meg-nyugott az ővéitől.
(† Az az: a' bűnös testnek munkájától.)

Rom. 6. 7. A' ki meg-hólt. a' bűn alól fel-sza-
badult.

Sid. 12. 3. Tökéltetésekké lőtt igazaknak lel-
keknek bírójához.

c. Ján. 5: 21. Bizony-bizony mondom tinéktek,
a' ki az én befzedemet halgattya, és hiszen abban
a' ki engemet el-botsátott, annak vagyon örök élete
és a' hároztatásban nem jár; hanem által mégyen az
halálból az életre.

Imét, 2 Cor. 5. 8. Bizodalmunk vagyott pedig,
és inkább kívánunk ki-költöznie' testből, és az Urhoz
menní lakni, és 1. Phil. 1. 23. Jelen, 14. 13.
Luk. 23. 43.

XLIII. KERDES.

Summája. Mitsoda hasznot vésünk egyebet
A' Chri-
stus ál-
do-
zattyának
ztyából és halálából?

és halálának másék haszna az ő embernek
meg-öldöklése.

FELELET.

1. Kinek
erejével le-
szén abün-
nek megöl-
döklötése?
Hogy (1) az ő halálának erejé-
vel a, (2) a' mi O emberünk ö-
véle egytitt meg-feszitterik b,
meg ölettetik c, és el-temettetik

d, (3)

d, (3) hogy a' gonosz indúlatok,
és a' testnek kívánsági ez után mi
áll annak
az O Em-
bennünk ne uralkodgyanak e,
bernek meg
hanem önéki magunkat hálá adó
öldöklöte-
tése?
áldozatul adgyuk f.

2. Miben
áll annak
az O Em-
bernek meg
öldöklöte-
tése?
3. Az ő ember miképpen feszitterik meg,
és temettetik-el-mi bennünk?

Az ő halálának erejével) Melly halálnak e-
reje oly igen hatható és drágálatos, hogy az
által nyerünk magunknak, nem tsak az Isten
előtt való meg-igazulást, melly a' bűnöknek
kegyelemből való meg-botsatásában áll; hanem
nyerünk meg-fizeteltetést is: mellynek első
része az O embernek meg-öldöklése.

Ez után mi bennünk ne uralkodgyanak) Az az:
ha szintén minket háborgatnak vagy ofstromol-
nak-is, nem ök mindazonáltal; hanem a' lé-
lek legyen gyözedelmes

Mi magunkat áldozatul adgyuk) Az az: A'
Christus halálának ereje által a' mi O emberün-
ket, mint egy meg-öldöklölük, meg-öllyük,
tűzzel meg-cmészlűk: mint az O Testamen-
tombar szokott vala lenni, az az: hogy a' meg-
romlott természet a' Christusnak lelke által
inkább inkább meg-fojtsuk és el-töröllyük.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Rom. 6. 5. Mert ha az ő halálának hasonlatossága
berint ő befője ártarván vele edgye lőtünne, bizonyára
fel-tamadásának hasonlatossága szerint is ő véle
edgyé létűnk.

Ján. 17. 16. ő érettek bennetlem-meg magamat, (Az
az: állatom magamat szent áldozatul.) hogy ok-is
bennetistek legyenek valaha.

b, Rom.

b, Rom. 6. 6. Tudgyuk mi hogy a' mi O emberünké
vélle meg-feszítettet.

Ísmét, Gal. 5. 24. Valakik a' Christusié, azok a'
rester meg-feszítették, annak indulatival és gonosz kíván-
sáigival ösve.

c, Rom. 6. 8. Ha a' Christussal meg-hóltunk, hisz szük
hogy-jövendőben ö véle együtt is élünk, 2 Cor. 3. 5.

d, Rom. 6. 4. El-temet ettünk a' Christussal az ő ha-
lalában a' keresztség által.

Ísmét, Col. 2. 12. Együtt a' Christussal el-temet-
tettetek a' keresztség által.

e, Rom. 6. 6. és 14. Tudgyuk hogy amaz mi O
emberünk övéle meg-feszítettet, hogy a' bűnök tes-
tje el-töröltesék; hogy mi ennek utánna ne bűnözünk
a' bűnök: Mert a' bűn ti rajtatok nem jog uralkodni,
mert nem vagyok a' törvény alatt; hanem a' kegye-
lem alatt.

f, Solt. 51. 19. Az Isten előtt való kedves áldozat a'
tördelmes lelek. A' tördelmes és meg-kefereedett lel-
ket, oh Isten nem utáld meg.

Ísmét, Rom. 12. 1. Kérlek azért titeket Atyám-
fia, Az Istennek irgalmaságára, hogy állásátok a' ts
testeireket az Istennek elő, szent, és kedves áldozatúl,
ama' ti okos tisztelgeteket, 1 Pét. 2. 5.

XLIV K E R D É S.

Summaia. Miért tészed azt - is hozzá:

A' Christus
az ő pokol.

ra való le-fzállásával minket a' pokolbéli ki-
noktúl és gyötrelmektől meg-fzabadított c.)

F E L É L E T.

Hogy az én nagy bánatomban
és kemény késértetemben én ma-
gamat ezzel a' vigasztalással tar-
tgam, hogy az én Uram JESUS
Christus (1) az ő szívének meg-
mond-

mondhatatlan keferőségével, gyö-
trelmével, és rettegésével, mel-
lyekben jöllehet annak előtte-is for-
gott ugyan a, de főképpen a' ke-
resztfán tügvén tellyeséggel el-bo-
rított volt b. engemet a' pokolnak
kinnyaitól és gyötrelmitől meg-fza-
badított. c.

A' pokolra.) A' pokolnak nevezeti e' hitnek
Agazattyában vétetik a' pokolbéli ki-
okért és gyötrelmekért, nem az helyért: mint Solt. 39.
4. Uram ki-hoztad a' pokolból az én lelke-
met. Solt. 116. 3.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a, Mát. 26. 27. 38. Melléje vévén JESUS Pétert
és a' Zebedeusnak két fiait, a' kertben szomorkodni
kezde és igen gyötört ődni. Akkor monda nékik JESUS:
Minden felől szomorú az én lelkem mind halálig.

Luk. 22. 43. 44. Es Angyal jelenék meg ő néki
menyből, ki ötlet erőstől vala. Es mivel hogy nagy tu-
sakodásban volna, buzgóságosan imádkozik vala: és
az ő verítéke olyan vala, mint a' vérnek tsepei, mellyek
a' földre le-hullnak vala.

b. Mát. 27. 46. Kiálta JESUS nagy fel-fszóval,
mondván: En Istenem; en Istenem, miért hagyál-el
engemet?

c. Gal. 3. 13. 14. De a' Christus meg-váltott
minket a' törvénynek átkától, mikor mi érettünk
tört átokká. Hogy az Abrahám áldása a' pogányok-
ban lenne a' Christus által.

Sid. 5. 7. 9. Ki az ő testének napjaiban, mikoron
nagy kiáltással és nagy könyhullatásokkal való könyörgé-
seket és imádkozásokat vitt volna annak eleiben, a' ki
meg-fzabadíthatta vala őtet az haláltól, és meg-
halgattatott volna az ő félelméből: 's a' t. Meg-fzen-
tetetvén

teltetvén lött az örök idvességnek szerzője mindeknek valakik nékie engednek.

Ímért, 1 Cor. 15. 56. 57. *Hol vagyon, oh hálál a' te győzedelmed? Hol vagyon, oh koporsó, a' te fulánkod? De az, Istennek legyen bálál, ki adott minékünk diadalmat a' mi Urunk Jézus Christus által,* Esa. 55. 5. Rom. 8. 1. 34. 1 Thess. 1. 10.

XLV. KERDES.

XVIII. *Mit bafánál minékünk a' Christus.*
UR Nap.
Summája.
nak fel-támadása?

A' Christusnak fel-támadása három hafznokat izerez minékünk.

F E L E L E T.

1. Mellyik *az első:* (1) Először, hogy az ő fel támadásával az halált meg-győzte, hogy minket az ő halálával keresett igaságban részesekké tenne
2. Mellyik *a második:* a, (2) Másodszor: Mert az ő fel-támadásának hatalmával mi-is az új életre fel támasztatunk b, (3) Utólszor, a' mi fejünknek a' Christusnak fel támadása, a' mi jövőendő ditsőséges fel-támadásunknak-is záloga c,

A' Christus fel-támadásának historiája megíratatik, Máté. 28. Márk. 16. Luk. 24. Ján. 20. és 21.

Az új életre fel-támasztatunk.) Ez új életre való fel-támadás második része a' mi meg-fszeneltetésünknek; ugymint az új embernek meg-elevenítése, Neveztetik az Írásban első fel-támadásnak; melly lelki, Jel. 20. 5. 6. Es az első

első fel-támadás. Boldog és szent, a' kinek része vagyon az első fel-támadásban.

A' mi jövőendőbeli ditsőséges fel-támadásunknak) Ez a' második fel-támadás, a' testé, a' tudniillik melly léfzen az utolsó napon, és a' melly az hiv keresztyéneknek boldog fel-támadás léfzen: mert akkor az örök életnek bírására támadnak-fel.

Szent Írásbeli bizonyságok.

a. Rom. 4. 25. A' Christus halálra adatott volt a' mi bűneinkért, és fel-támasztatott a' mi meg-igazításunkért. 9

(3) Az az: hogy nyilván meg-mutatná azt hogy ő az ő halála által telyes és tökéletes igazulást izerezett és hogy ugyan azont-is minden hiveknek bizonyossan ingyen ajándékozta.)

1 Cor. 15. 17. 18. Ha a' Christus fel-nem támasztatott halottaiból, hijában való a' ti hitek, még a' ti bűneitekben vagytok. A, kika a' Christusban el-aluttak azok-is tehát el-vesztenek.

b, Rom. 6. 4. 8. A' miképpen a' Christus halottaiból el-támasztatott az ő Attyának ditsőségére, azonképpen mi-is új életben járunk. Hogyha meg-holtunk a' Christussal, hiszük hogy élünk-is ő vele.

Ímért, Coloss. 2. 12. 15. El-temertettetek a' Christussal a' keresztségnek általa, ki által ő véle együtt fel-is támasztatok az Isten erejének hiti által, ki fel-támasztotta őtet az halálból. Es titeket kik meg-holtatok vala a' bűnökben, és a' ti testeiteknek környül metélelenségében, ő véle együtt meg-elevenített, meg-borsátván tínétek minden bűn-iteket.

c. 1 Cor. 15. 20. 21. A' Christus fel-támadott az halálból, és azoknak kik el-aluttak lött első seneje: Mert mivel hogy ember által vagyon az halál, az hasonlakuak fel-támadása-is ember (Christus) által.

† A' miképpen a' Lévitai cseremoniás szolgálatban

ban mindenféle gyümölcsöknek sengerje által a' több gyümölcsök-is meg-szenteltetnek vala, Mos. 5. k. 26. 27. Így a' Christusnak minden tagjai fel-támadnak az örökké való ditsóságra, mivel hogy az ő fejek, mint első senger, ditsóságefen fel-támadott. Rom. 11. 16.

1 Tess. 4. 14. Ha hisz-zük hogy a' Jésus megholt és fel-támadott: úgy az Isten-is azokat, a' kik el-alu-
tanak a' Jésusban, elő hozza ő vele.

XLVI KERDES.

Mikeppen érted ezt a' tzikkelyt:

Fel méné Mennyégben;

Summája

Fel-menni

Mennyégben e' tzikkelybe semmi nem egyéb; hanem látható képpen a. a földről az égben fel-vitetni. b.

F E L E L E T.

Hogy a' Christus a' tanítvá-
nyoknak láttokra a, (1) e' földről
mennyégben fel-vitetett b, és
mi éretünk mostan is ott va-
marad a' gyon, ott-is léfzen c, (2) mig nem
Christus ísmét el-jö ítélni eleveneket és
az egek- holtakat d.
ben

A' Christus mennybe menetele meg-iratik;
Márk. 16. 19. Luk. 24. 50. 51. Tsel. 1. 9. 12.

(A' mennyégben) Mellyet Szent Pál harmadik
Égnek, Paraditsomnak nevez, 2Cor. 12. 5. 2.
4. Elaiás az Istennek Királyi székinek, Esa. 66.
5. 1. Christus az ő Atyának házának, Ján. 14. 2.
Szent János pedig Isten városának, és uj Jeru-
sálemnek, Jelen. 3. 5. 12.

Szent

Szent írásbéli bizonyságok.

a, Tsel. 1. 9. Jésus a' Tanítványoknak szemek láttára
fel-emelteték, és a' felhő bé-fogván el-szakasztá őket
szemek elől.

b, Márk. 16. 19. Minekuránna az UR szökött
vólna nékik, Fel-viteték mennyégben; és üle az Isten-
nek jobbjára.

Ísmét, Luk. 24. 50. 51. Ki-vivé Jésus az ő tanít-
ványit Béthániáig, és kezeit fel emelvén meg-áldá
őket, és tőlök el-szakadván oda fel-viteté vala menybe.

c, Ján. 16. 7. Használ néktek hogy én el-menyek
(így szökö a' Christus) mert ha el-nem megyek az a'
Vigasztaló nem jö-el ti hozzátok. Ha pedig el-me-
néndek, el-küldöm ötet ti hozzátok.

Fil. 3. 20. A' mi polgári társaságunk az égben
vagyon: az bennét a' mi meg-tartó Urunk Jésus Chri-
stusunkat várjuk-is, 1Thess. 1. 10.

d, Tsel. 3. 21. A' Jésus Christusnac bé-kell fogadtat-
ni az egektől, mind az ideig miglen meg-éppítotnek mi-
denek, melly időről szökött az Isten mind az ő Profé-
táinak szájok által, kik eleitől fogván vólának.

XLVII. K E R D E S.

A' Christus azért nintsen-é mi ve-
lünk mind világ végezetig, a' mint
mlünk meg-ígerte?
zetig mi velünk jelen léte felől való ígérési
nem ellenkezik az ő menyben menetelivel.

F E L E L E T.

(1) A' Christus valóságos Isten,
és valóságos ember, Minekoka-
ért emberségének természeti sje-
rint immár nintsen e' földön a,
de Istensége, teléséges vólta b, ke-
gyelme és Sz. Lelke szerint soha
semmi időbé tőlünk távol nintse

D

Mint

1. Miért
nem ellen-
kezik?

Mint nekünk meg-igérte) Mát 28. 20. Imé én veletek vagytok mind világ végezetig, és 18. 20. Felséges volta szerint] Az ő Isteni ditsósága és méltósága szerint, melyet az ő Anyafizent-egyházában elégségesképpen mutogat; midőn azt mindenható erejével minden ellensegek ellen oltalmazza és meg-tartja.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Ján. 16. 28. *El hagyom e' világot, és el-mé-
gyek az Atyához.*

Mát. 26. 11. A' szegények mindenkor veletek vannak: de én nem mindenkor lélek veletek.

Sid. 8. 4. Ha a' Christus a' földön volna, Pap sem volna.
b, Jerem. 23. 24. En valyon nem róltómé-bé a' men-
nyet és a' földet? azt mondgya az UR, Ján. 14. 23.
Ha valaki szeret engemet, az én beszédemet meg-
tartja. Az Atya-is szereti őtet, és hozzá megyünk
és ő nála lakozunk.

c, 2Cor. 13. 13. A' mi Urunk Jösus Christusnak ke-
gyelmé, az Istennek szerelmé, és a' Szent Léleknek közö-
sülésére legyen minnyájan ti veletek.

Ján. 14. 16. En pedig kérem az Atyát, és más Vi-
gasztalót ad, tinéktek-íki ti veletek marad mind örökké.
Láfd. Ela. 54. 8. 10.

XLVIII. KERDES.

Summája. Nem választatnak-e egymástól a
Christusban való két természetek,
ha az emberi természet mindenütt
ott nem létezik az hol az Isteni
természet vagyon?
ha színtén az emberi természet mindenütt ott
nincs-is az hol az Isteni természet.

FE-

F E L E L E T.

Semmiképpen nem: (1) mert <sup>1. Mikép-
pen bizo-
nyítod azt-
meg;</sup> mivelhogy az Iftéségnek termé-
szetét meg-nem foghatni, és ő
mindenütt jelen vagyon a, abból
szükséges- képpen következik,
hogy noha a' fel-vött emberi ter-
mészetnek kívülötteis vagyon
az ő Iftensége b, de mindazon-
által ugyan azon emberi termé-
szetben-is benne vagyon, és sze-
mély szerint azzal edgyesülvén
véle meg-marad. c.

Az emberi természetet kívül.) Az az: mivel
hogy az Isteni természet végtelen és mindenütt
jelen lévő, ott-is az jelen vagyon, az hol az em-
beri természet nincs: Mert különben a' végtel-
len Isteni természet avagy mint egy bé-rekesz-
tetnek az emberi természetben; avagy az em-
beri természet olly végtelenné lenne minemű
az Iftenség.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, 1Kir. 8. 27. Imé az égek és az égeknek egyi té-
gedet be-nem fognak, mennyivel inkább ez Há-
melyet én építtetem, Láfd. Ela. 66. 1. Jer. 23. 23-
24. Solt. 139. 7. 10. Tsel. 17. 22.

b, Ján. 3. 13. Senki az égben nem ment-fel, ha-
nem a' ki az egből le-f szállott: tudni-illik az ember-
nek Fia, ki az Eggekben vagyon. (Tudni-illik, az ő I-
ftensége szerint. Mert embersége szerint még nem
ment vala fel az égben; hanem Nicodémussal be-
szélt vala.)

c, Coloss. 2. 9. Ő benne lakozik + az Iftenségnek
tellyessége állartya szerint § D 2 (†AZ

(† Az az: mindenkor és mind örökké meg-ma-
rad. § Az az: személy szerint a' személyi edgye-
fülés által.)

XLIX. KERDES.

XVIII. *Mit használ minékünk a' Christu-
s UR Nap. Summája. nak mennybe menetele?*

Az URnak menyben fel-meneteliből három
hasznokat veszünk mi.

F E L E L E T.

1. Mellyik *Először* ezt? (1) hogy men-
nyekben az ő sz. Attyánál éret-
tünk eledezik *a*, Másodszor: (2)
mert a' mi testünk menyben va-
gyon, hogy ezzel mint bizonyos
záloggal meg-erősítetsünk; hogy
még jövődöben az a' ki mine-
künk fejük, minket-istagjait ő
magához fel-víszén *b*, Harmad-
szor: (3) Hogy minékünk az ő
Szent Lelkét vízföntag zálog-
képpen küldi *c*, kinek bennünk
munkálkodo ereje által nem a'
földieket keressük; hanem az o-
da fel-valókat az hol ő vagyon az
Istennek jobbján ülven, *d*.

A' mi testünk Az az: a' Christus, a' ki mi
velünk azon egy természetű, Efes. 5. 23. 30:
Zálogul] Tudni-illik; a' mi mennyei örök-
ségünknek zálogául.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

1. Sid. 9. 24. Mert nem kézzel tsinált szentsé-
ges

ges helyben ment-be a' Christus, melly példája volna
a' valóságos szentséges helynek: hanem az egekben
ment, hogy meg-jelennek most Istennek előtte mi érettünk
(Tudni-illik, ugymint szó-szólló.) Es 7. 25. 1 Ján.
2. 1. Sid. 12. 24. Jelen. 5. 6.

Rom. 8. 34. A' Christus az Istennek jobbján va-
gyon és esedezik mi érettünk.
b, Efes. 2. 6. Az Isten a' Christussal együtt minket
fel-támasztott; és együtt helybeztetett az egekben
(Melly égnék mostan örökösli vagyunk hit által; de
az utolsó napon ezt valóságosan bírjuk.) a' Christus
Jésusban (Mint mi fejükben.)

Ján. 17. 24. Atyám a' kiker nekem adtál, azt aka-
rom hogy az hol én vagyok azok-is velem legyenek, hogy
lássák az én ditsóságotam mellyet nekem adtál.
mert szerettél engemet, e' világ fundamentomának
fel-vetése előtt, és 14. 2. 3. Ján. 20. 17. Sid. 6. 20.

c, Ján. 16. 7. En igazságom mondok tinétek,
használ tinétek hogy én el-mennék; mert ha én el
nem megyek, ama' Vigasztaló nem jön el ti hozzátok. Ha
pénig én el-megyek el-küldöm öret ti hozzátok.

Efes. 1. 13. 14. Kiben (a' Christusban) mineku-
tánna hittetek. meg-persértetettek (Mint valami pe-
rséttel az ő ditsóságának ditsáretire.) az ígértnek
ama' Szent Lelkével, ki a' mi örökségünknek záloga, míg
a' teljes szabadságba újonnan be-helyeztetetünk, Lád.
2Cor. 1. 21. és 5. 5. Efes. 4. 30.

d, Coloss. 3. 1. 2. 3. Használ-támasztatok a' Chri-
stussal, az oda fel-valókat keressétek, holott a' Christus
vagyon az Istennek jobbján ülven, oda fel-valókra visülje-
tek gondot, nem a' földiekre, Fil. 3. 20.

L. KERDES.

Miért térsz ezt hozzája: üle a' Summája.
mindenható Atya Istennek jobbjára? A' Chri-
stusnak az.

Isten jobbján ülése semmi nem egyéb; hanem
az ő ditsósága, és felséges méltósága az egek-
ben a', mellyel mint az Anyafentegyháznak
feje *b*, az ő fel-magasztalatlansága után minden te-
semtett állatokon gyakorol s. D3 EE-

F E L E L E T.

Mert a' Christus azért ment fel a, mennyeekben, hogy ő magát az ő Anyaszentegyházának fejének lenni meg-bizonyítsa b, mely fő által bír és igazgat az A, tyia mindenekeket c.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Efes. 1. 20. 21. Az Isten fel-támasztotta a' Christust az halálból, és helyhezterte őtet az ő jobb keze felől mennyekben. Sokkal fellyebb minden birodalomnál.

Sid. 1. 3. A' (Christus) a' ki tart mindenekeket amaz ő hatalmas beszédével, a' mi bűneinkből való megtisztulást maga által véghez vivén, ama' magasztos méltóságnak jobbjára ült, és 7. 13. Tsel. 2. 34. Col. 3. 1.

Ismet, Sid. 8. 1. Nekünk oly Papi Fejedelmünk vagyunk, ki a' Felségnek Királyi Sétékben ült az egekben, Solt. 110. 1. Márk. 16. 19. Tsel. 7. 55.

b. Efes. 7. 22. 23. Az Isten mindenekeket vetett az ő lábai alá, és őtet tőste mindenekek felett az Anyaszentegyháznak feje. Melly ő teste, és teljessége annak a' ki mindenekeket bé tölt mindennel, és 4. 15. és 5. 23.

c. Coloss. 1. 18. Az Christus az ő Anyaszentegyházának feje.

c. Ján. 5. 22. Az Atya minden írtet a' Fiúnak adott.

Mát. 28. 18. Monda Jézus: Teljes hatalom adatott énnekem mennyen földön,

1 Cor. 15. 25. Szükséges ő neki uralkodni, míg nem minden ellenségét az ő lábai alá veti, Fil. 2. 7. 4.

L I K E R D S.

XIX. *Mir használ minékünk a' Christus.*
UR Nap.
Summája.

A' Christusnak az Isten jobbján való üléséből két hasznokat veszünk mi.

FE-

F E L E L E T.

Elsőben ezt: (1) Hogy az ő 1. Mellyik Szent Lelke által mi belénk ő az első? tagjaiban mennyei ajándékokat önt a, Másodszor: (2) Hogy 2. Mellyik a' második minket az ő hatalmával minden ellenségink ellen meg-őríz és őltalmaz b.

Minden ellenségink) Ugy mint az ördög, a' világ, a' magunk teste, az halál és a' pokol ellen.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Tsel. 2. 33. A' Christus Jézus az Istennek jobbjára által a' meg-ígért Szent Lelket az Atyától meg-nyervén, ki-töltötte ezt, a' mi ti most láttok és haktok.

Efes. 4. 8. A' Christus fel-ment a' magasztásban, fogva vitte a' fogságot, és adott ajándékok az embereknek.

b. Ján. 10. 28, 29. Senki az én juhaimat ki nem ragadja az én kezemből. Az én Atyám ki nagyobb mindeneknél, az adta nekem azokat, és senki az én Atyám kezéből ki nem ragadhatja azokat. 7. 30. En és az Atya egy vagyunk.

c. 1 Cor. 15. 25. 26. Kell őnéki uralkodni míg nem minden ellenségét az ő lába alá veti az Isten. Utolszor pedig a' mi ellenségünk az halál el-töröltetik. Ján. 12. 31. és 16. 33. Tsel. 9. 5. és 18. 9. 10. 2 Cor. 12. 9. és 1 Cor. 15. 56, 57.

Es. Jelen. 12. 10. 11. Es Hallék nagy szózatot az égben, melly azt mondja vala: mostan lőtt a' szabadítás és az erő. és a' mi Istenünknek országa, és az ő Christusának hatalma: Mert a' mi Atyánkfiai-nak vadolója le-vertetett, ki vadoĺlya vala őket éjjel és nappal a' mi Istenünk előtt. De ők meg-győzték azt a' Báránynak vérejét és az ő bizonyosság tétele-nek befzedéért.

D 4

LII.

LII. KERDES.

Summája. *Mitsoda vigasztalásod legyen ab-*
A' Chri- **ból, hogy a' Christus el-jöendő stil-**
busnak az **ni eleveneket és holtakat?**
átillere va-
 10 el-jövetelből három okokra nézve legyen
 vigasztalásom,

FELELET.

1. Mellyik *az első?* (1) Hogy minden nyomorúságimban és háborúságimban fel emelt fővel, ugyan aző én Christusomat ki annak előtte én érettem az Istennek itéletéből elő állott volt. és én rólam minden átkot el-vőt, várom ítélő bíróul az egekül b, (2) ki minden ő ellenségit kik enyimek-is, az örökkévaló kinokra veri c, (3) engemet pedig minden válsztottakkal egyetemben, ő magához a' menyei örömben, és az örök ditsőségre által viszen d.
2. Mellyik *amájodik?*
3. Mellyik *a' harmadik?*

Szent Írásbéli bizonyságok.

† Lásd. Csel. 10. 42. és I. 11. és 17. 31. Róm. 14. 10. 2Cor. 5. 10. 2Tim. 4. 11. 1Pét. 4. 5. 1

a, Luk. 21. 28. Mikor pedig ezek kezdének lenni nézzetek fel, és emellyetek-fel a' ti fejéteket: mert ol-közleget a' ti váltáságotok.

b. 2Tim. 4. 8. Végeztetre le-tétetett énnékem az igazságnak Koronája, melyet meg-ád az UR énnékem ama' napon, amaz Igaz Bíró, nem csak énnékem pedig, hanem mindeneknek-is, kik váránd-gyák amaz ő ditsőséges el-jövetelét.

Tit.

Tit. 2. 13. Várva van ama' boldog reménységet, és amaz nagy Istennek és a' mi meg-tartónknak a' Jesus Christusnak ditsőséges meg-jelenése: ki adta magát mi éretünk, hogy meg-váltana minket minden hamisságsol. Fil. 3: 20. 1Tess. 1. 10. Sid. 9. 28.

Jelen. 22. 20. 21. Azt mondgya a' ki ezekről bizonyosságot téfzen, ugyan hamar el-jövök, Amen. Jövel URam JESUS!

c, Jelen. 20. 10. Az ördög ki el-tsallya való öket, vetterék a' tűznek és kénkönek tavában, holott legyen ama' tenevad, és hamis próféta: es kineztatnak éj-jel és nappal mind örökké, Mát. 25. 41.

2Tess. 1. 7. 8. Meg-jelenik az UR Jesus az égből, az ő hatalmasságának angyalival, tűznek lángjában, ki bosszús áll azokon, kik az Isten nem ímérték, és nem engednek a' mi URunk Jesus Christusnak Evangyliomának, kik meg-büntettetnek örök veszedelemmel, ki üzettetvén az URnak ortzjától, és az ő hatalmas ditsösségetől.

d. Ján. 14. 3. Mikoron el-menédek, (Christus) és néktek helyet készítek. viszont meg-térék ti hoz-zátoc, és fel-vélsétek sítetek magamhoz, hogy az hol én lé-gek, ti-is ott legyetek, Mát. 25. 34.

Ján. 17. 24. Atyám azt akarom hogy a' kiket adtál énnékem, ott legyenek ök-is én velem, az hol én vagyok; hogy lássák amaz én ditsőségetemet, melyet adtál énnékem.

Ilinét, 1Tess. 4. 17. Mi élők, kik meg-maradtak lesz-ünk, el-ragadtatunk azokkal együtt a' ködökhöz, az UR eleibe, az életet égbe, és ekképpen mindenkor az URal lesz-ünk.

A' SZENT LELEK ISTENRŐL

LIII. KERDES.

XX.

Mit hiszsz a' Szent Lélekről? UR Nap.

Summája.

A' Szent Lélekről két dolgot hiszzenek.

D s

FE.

F E L E L E T

1. Mellyik az első? Először azt hittem, (1) hogy valóságos és egyenlő örök Isten az örökké való Atyával és Fiúval a, Másodszor (2) hogy azon Sz. Lélek énnékem is adatott e' végre b, (3) hogy engemet az igaz hit által a. Christusban, és minden öjö réteményiből részesítégyen c, (4) engemet vigasztaljon d, (5) és én velem mind örökké meg-maradgyon e.
2. Mellyik a második?
3. Miért adatott ő tenéked?
4. Mit tse iekeszik te benned?
5. Meddig marad te veled?

Először 's a' t. másodikzor Az első dolog nézi a' Szent Léleknek szemejét, és arra kell vitetni, a, máslik dolog vizsont tartozik az ő tisztire mert azok mind ő tisztjei, mellyeket hatalmas, fan és tsudálatosan tselekeszik az hivekben.

Szent Irásbéli bizonyosságok.

a. Mát. 28. 19. El-mevén azért tanításatok minden nemzetsegeket, meg-keresztelvének őket az Atyának a' Fiának, és Szent Léleknek nevében.

1 Ján. 5. 7. Hármán vannak kik az égben bizonyágot téstnek, az Atya, az Ige, és a' Szent Lélek, és ez három egy. 1 Cor. 12. 4. 5. 6. 15.

Tsel. 5. 3. 4. Miért foglalta-e la' Sátán a' te szivedet, hogy hazudná la' Szent Lélek ellen, nem embernek hazudtál, hanem Istennek. (Péter szól Ananiásnak.)

Ílmét. 1 Cor. 3. 16. Avagy nem tudgyátok-e hogy ti Istennek Templomai vagytok, és az Istennek lelke lakozik ti bennetek, Es. 6. ref. 19. v. Avagy nem tudgyátok-e hogy a' ti testeitek a' Szent Léleknek Templomai. 2 Cor. 13. 13. Efa. 6. v. 9. Tsel. 28. 26. Solt. 139. 7.

b. Tsel.

b. Tsel. 2. 17. 18. Joelből. 2. 28. Léfszen az utolsó időben azt mondgya az Isten: ki-röltök az én Lelkem-ből minden testre * és profétálnak a' ti fiaitok és leányitok * és a' ti iffiatok látásfokat látnak * és a' ti véneitek álmokat álmodnak * az én szolgaimra pedig, és az én szolgáló leányimra azokban a' napokban ki-röltöm az én lelkemet, és Profétálnak, 1 Ján. 3. v. 24. 1 Cor. 2. 12.

(* Az az: minden emberekre, akar minémü nemzetről, időből, állapotról, és rendből, vagy nemből valók lejendenek: mint az után egyenként elő-fzamlállyá.)

[399 Az az: az Isten országának titkait meg-értik, azokról beszélgetnek miképpen az O Testamentomban lévő Proféták kiknek az Isten, vagy látások, vagy álmok által magát meg-jelentette, Lásd-meg Mos. 4. k. 12. 6.]

Gal. 4. 6. Mivel hogy pedig fiak vagytok, ki-botsá-za az Isten az ő Fiának lelkét a' ti szíveitekben, ki által azt kiáltjuk Abba, az az: Atyánk.

Rom. 8. 9. A' kinél nintsen a' Christusnak lelke nem övé az.

c. 1 Cor. 12. 3. Senki-is a' Jესust Urának nem mondhattya (Az az: hit által ímérheti és valhattya.) hanem a' Szent Lélek által.

Ílmét. Efél. 3. 14. 16. 17. A' mi URunk Jésus Christusnak Atya, a' dgya-meg néktek az ő gazdag ditsőségeért. hogy állhatatosán erősdgyetek-meg a' Szent Lélek által a' belső emberben. Es a' Christus lakozzék hit által a' ti szíveitekben, 's a' t. Es 1 Cor. 6. 11.

d. Ján. 15. 26. Mikor pedig el-jövend az a' Szó-fzóló (Vagy Vigasztalo) kit én küldök néktek az Atyától az igazságnak ama' lelke, ki az Atyától származik, az bizonyágot téstsen én felölé, Tsel. 9. 31.

e. Ján. 14. 16. 17. En kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek: hogy veletek maradgyon mind örökké. Tudni illik az igazságnak ama' Lelkéét, melyet e' világ bé-nem vehet: mert bennetek lakik és benne-

D6

benntek marad, Efa. 59. 21. Ján. 7. 38. 39. Eféf. 1. 13. 14. és 20; 1 Ján. 3. 9.

LIV. KERDES.

XXI. Mit hiszsz a' Christusnak szent és UR Nap. közönséges Anyaszentegyházáról?

A' Christusnak közönséges Anyaszentegyháza a, az egész emberi nemzet közzől, az örök életre el-választatott c, és igaz hitben meg-egyező szent sereg avagy gyülekezet d,

F E L E L E T.

1. Kiszoda Felfezem (1) hogy az Istennek gyűjti azt Fia a, (2) világ kezdetitől fogva a sereget? b, világ végezetiglen c, magának 2. Mikor (3) az egész emberi nemzet közzől d, örök életre el-választatott gyűjti azt? e, sereget f, (4) az ő Sz: f, Lelke és 3. Miből lgéje által g, az igaz hitben egyeztől h, gyűlt, (5) azt óltalmazza és 4. Ki által meg-tartja i, (6) es hogy annak szolgájtja j, k, (7) és véle együtt mind örök- 5. Mitso- zót l, b, gyűlt, (8) azt óltalmazza és 6. Miféleképpen meg-tartja m, (9) es hogy annak szolgájtja n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z, aa, ab, ac, ad, ae, af, ag, ah, ai, aj, ak, al, am, an, ao, ap, aq, ar, as, at, au, av, aw, ax, ay, az, ba, bb, bc, bd, be, bf, bg, bh, bi, bj, bk, bl, bm, bn, bo, bp, bq, br, bs, bt, bu, bv, bw, bx, by, bz, ca, cb, cc, cd, ce, cf, cg, ch, ci, cj, ck, cl, cm, cn, co, cp, cq, cr, cs, ct, cu, cv, cw, cx, cy, cz, da, db, dc, dd, de, df, dg, dh, di, dj, dk, dl, dm, dn, do, dp, dq, dr, ds, dt, du, dv, dw, dx, dy, dz, ea, eb, ec, ed, ee, ef, eg, eh, ei, ej, ek, el, em, en, eo, ep, eq, er, es, et, eu, ev, ew, ex, ey, ez, fa, fb, fc, fd, fe, ff, fg, fh, fi, fj, fk, fl, fm, fn, fo, fp, fq, fr, fs, ft, fu, fv, fw, fx, fy, fz, ga, gb, gc, gd, ge, gf, gg, gh, gi, gj, gk, gl, gm, gn, go, gp, gq, gr, gs, gt, gu, gv, gw, gx, gy, gz, ha, hb, hc, hd, he, hf, hg, hh, hi, hj, hk, hl, hm, hn, ho, hp, hq, hr, hs, ht, hu, hv, hw, hx, hy, hz, ia, ib, ic, id, ie, if, ig, ih, ii, ij, ik, il, im, in, io, ip, iq, ir, is, it, iu, iv, iw, ix, iy, iz, ja, jb, jc, jd, je, jf, jg, jh, ji, jj, jk, jl, jm, jn, jo, jp, jq, jr, js, jt, ju, jv, jw, jx, jy, jz, ka, kb, kc, kd, ke, kf, kg, kh, ki, kj, kk, kl, km, kn, ko, kp, kq, kr, ks, kt, ku, kv, kw, kx, ky, kz, la, lb, lc, ld, le, lf, lg, lh, li, lj, lk, ll, lm, ln, lo, lp, lq, lr, ls, lt, lu, lv, lw, lx, ly, lz, ma, mb, mc, md, me, mf, mg, mh, mi, mj, mk, ml, mm, mn, mo, mp, mq, mr, ms, mt, mu, mv, mw, mx, my, mz, na, nb, nc, nd, ne, nf, ng, nh, ni, nj, nk, nl, nm, nn, no, np, nq, nr, ns, nt, nu, nv, nw, nx, ny, nz, oa, ob, oc, od, oe, of, og, oh, oi, oj, ok, ol, om, on, oo, op, oq, or, os, ot, ou, ov, ow, ox, oy, oz, pa, pb, pc, pd, pe, pf, pg, ph, pi, pj, pk, pl, pm, pn, po, pp, pq, pr, ps, pt, pu, pv, pw, px, py, pz, qa, qb, qc, qd, qe, qf, qg, qh, qi, qj, qk, ql, qm, qn, qo, qp, qq, qr, qs, qt, qu, qv, qw, qx, qy, qz, ra, rb, rc, rd, re, rf, rg, rh, ri, rj, rk, rl, rm, rn, ro, rp, rq, rr, rs, rt, ru, rv, rw, rx, ry, rz, sa, sb, sc, sd, se, sf, sg, sh, si, sj, sk, sl, sm, sn, so, sp, sq, sr, ss, st, su, sv, sw, sx, sy, sz, ta, tb, tc, td, te, tf, tg, th, ti, tj, tk, tl, tm, tn, to, tp, tq, tr, ts, tt, tu, tv, tw, tx, ty, tz, ua, ub, uc, ud, ue, uf, ug, uh, ui, uj, uk, ul, um, un, uo, up, uq, ur, us, ut, uu, uv, uw, ux, uy, uz, va, vb, vc, vd, ve, vf, vg, vh, vi, vj, vk, vl, vm, vn, vo, vp, vq, vr, vs, vt, vu, vv, vw, vx, vy, vz, wa, wb, wc, wd, we, wf, wg, wh, wi, wj, wk, wl, wm, wn, wo, wp, wq, wr, ws, wt, wu, wv, ww, wx, wy, wz, xa, xb, xc, xd, xe, xf, xg, xh, xi, xj, xk, xl, xm, xn, xo, xp, xq, xr, xs, xt, xu, xv, xw, xx, xy, xz, ya, yb, yc, yd, ye, yf, yg, yh, yi, yj, yk, yl, ym, yn, yo, yp, yq, yr, ys, yt, yu, yv, yw, yx, yy, yz, za, zb, zc, zd, ze, zf, zg, zh, zi, zj, zk, zl, zm, zn, zo, zp, zq, zr, zs, zt, zu, zv, zw, zx, zy, zz.

Közönséges) Az az: az egész emberi nemzetség közzől szedegetett, és semmi bizonyos helyhez, bizonyos nemzetséghez, avagy valami városhoz nem köteleztetett.

El-választatott) E' szótska jegyzi külömbözését, a' külső és látható gyülekezetnek, ugyanint a' mellyben az hivek a' gonoszokkal és hitetlenekkel elegyesleg vannak, és a' belső láthatatlan Anyaszentegyháznak, mellyben csak a' választott és igaz hittel meg-ajándékozott hivek foglaltatnak-bé.

tetlenekkel elegyesleg vannak, és a' belső láthatatlan Anyaszentegyháznak, mellyben csak a' választott és igaz hittel meg-ajándékozott hivek foglaltatnak-bé.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, Eféf. 4. 11. 12. a' Christus adott némellyeket Apostolokat, némellyeket pedig Prófétákat. némellyeket pedig Evangyélisákat; némellyeket pedig Pástöröket a' Szenteknek egyben való foglaltásokra, szolgálatnak munkájára, a' Christus testének építésére. (Melly test a' Christusnak Anyaszentegyháza.)

Ezért mondatic a' Christus juhoknae nagy Pástörának. Sid. 13. 20. és Fő Pástörának, 1 Pétr. 5. 4. Sőt az Ekklesiá Férjének, Eféf. 1. 22. és 4. 15. b, Luk. 11. 50. 51. Hogy elő-kéreretésék e' nemzetségtől minden Prófétáknak ez világ fundamentománae fel-vevésétől fogva k-ontatott vérek. Az Abelnak véreiről fogva mind a' Zachariámac véreig, ki el-vezte a' ház között és az Oltár között.

Ján. 10. 16. Más juhaim is vannak nékem, mellyek nem ez akolból valók; azok az is elő kell hoznom, és az én szomat halgattya, és léfzen egy akol és egy Pástör.

c, Mát. 18. 20. Imé én veletek vagyok mind világ végezetig.

1 Cor. 11. 26. Valamenyiszér éjenditek e' kenyéret és ifjángyárok e' pohárt, az Urnak halálát emlégefsétek, miglen el-jé.

d, Solt. 2. 7. 8. En Fiam vagy te: én ma szültelek tégedet (Az Arya Isten szol az ő Fiának.) Kérd én tölem a' pogányokat örökségül, és a' földnek határait biredalmúl.

Jelen. 5. 9. Meg-váltottál minket Istennek a' te véred által, minden ágazatból, és nyelvből, és nemzetségből, Lásd, 1 Cor. 1. 2. Ján. 10. 16. Tsel. 10. 34. Jelen. 7. 4. 9.

e, Rom. 8. 28. 29. 30. Tudgyuk pedig hogy azoknak a' kik Isten szeretik, mindenen javokra vannak azoknak,

azoknak, kik az ő szándéka szerint hivatalosok (Az az: az Istennek örökre való el rendelése és decretuma szerint.) Mert a' kiket öröktől fogva tudott, azokat el-választotta: A' kiket pedig el-választott; azokat el-is hitta, és a' kiket el-hivott, azokat meg-is igazította, a' kiket meg-igazított azokat meg-is ditsőítette.

Ján. 10. 27. Az én juhaim az én szómat hallgatták és-is ismérém azokat és engem követnek, és én örök életet adok nekik.

2 Tim. 1. 9. Ki meg-tartott minket és hívott szent hivatallal, nem a' mi tselkedetünk szerint hanem az ő irázkodása és kegyelme szerint, melly adatott nekünk a' Jhesu Christusban örök időknél előtte, Lásd, Efés. 1. 4. Tsel. 13. 48. Ján. 13. 18. és. 25. 16. Rom. 9. 11. 16. 23. 24.

1. Elá. 44. 3. 4. 5. Vizeket töltök ki a' szomjúhozóra, és folyó vizeket a' szárazra, ki töltöm az én Lelkemet a' te magadra, és az én áldásomat a' te tsemeteidre. Es virágoznak, mint a' füvek között a' virágok, és mint az fűz-fák, a' vizeknek folyási mellett. Egyik azt mondgya én az Uré vagyok, a' másik nevezeretik Jakobnak nevérol, Lásd. 1 Pét. 1. 2. és 2 Tess. 2. 3. 13.

g. Rom. 10. 17. A' hit az kallasból vagyon, az hallás az Isten igéjéből, és, Rom. 1. 16. Az Evangyeliom Istennek hatalma minden hívőknek az idvességre. Lásd, mind kettőt öfve foglalva, Elá. 59. 21. Rom. 15. 17. 18. 19.

Efés. 4. 4. 5. 13. Egy test és lélek vagyok, miképpen hogy a' ti hivatalotoknak egy reménységére hivattatok. Egy az Ur, egy a' hit egy a' keresztség.

Efés.

Efés. 4. 13. Miglen jussunk mindnyájan az hitnek és az Isten fiának ismeretének egységére, i, Mát. 16. 18. Ezen a' kösziklän * eppitem-sel az én Anyaszentegyházamat, és a' pokolnak kapui § nem vehetnek azon diadalmat.

(* Szól Christus Péternek, Az az: ezen a' te vallás-zételeiden, mellyel engemet ama' Christusnak az élő Isten Fiának lenni vallotrál §. 16.

(§ Az az, ha szintén a' pokolban lévő minden gonosz lelek, és azoknak e' világon lévő minden eszközei álnok tanátsokkal, és kegyetlenkedő igyekezetekkel öfve eszküsznek is az én Ekklesiám ellen, mindazáltal semmiképpen azon diadalmat nem vésznek. Hasonlatossággal ízöll: mert akkori időben a' Sidóknak törvénytevő helyek; és Prókatori székek a' kapukban voltak; kik mindazáltal külső erők ellen meg-voltak jól erősfittetvén.)

1 Pét. 1. 5. Istennek erejétől Grizterünk hit által az idvességre, melly meg-készítettett hogy meg-jelennyék az utolsó időben, Lásd; Efés. 5. 23. Ján. 10. 28. 29.

k, Efés. 2. 19. 20. 21. 22. Azért immár nem vagytok jövevények és sellerek, hanem a' Szenteknek polgar társai. és Istennek tselédi, kik fel építettettek a' Prófétaknak és Apostoloknak fundamentomán, mellynek belső szegzelet köve a' Jhesu Christus. Kiben az egész alkotmány szép rendel rakattatván nevededik, hogy legyen Istennek Szent Temploma: mellyben ti-is velünk edgyütt építők, hogy legyetek Istennek hajleka a, Szent Lelkekben, Es 1 Pét. 2. 5. 5.

1. Solt.

1. Sólt 23. 6. Semmi nem egyéb; hanem csak a' te jóvóltod és irgalmaságod követnek engemet életemnek minden napjaiban, és lakozom az URnak házában közfűzű ideiglen. (Az az: örökke.)

Rom. 8. 38. 39. Mert en bizonytal el-hittem, hogy sem halál, sem élet, sem Angyalok, sem Fejedelemségek, sem hatalomságok, sem jelenvalók sem következendők, sem magasság, sem mélység, és semmi egyéb teremttét állat el nem fáraaszthat minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a' mi URunk JESUS Christusban.

1 Cor. 1. 8. 9. Az Isten meg-erősít titeket mind végig az ártatlanságban a' mi Urunk JESUS Christusnak napjára. Hiv az Isten, ki által hívattatottok az ő Fiának a' mi Urunk JESUS Christusnak társaságában, Lásd. 10. 30. Sólt 80. 31. 35.

A' mi nézi az Ecclesiástól el-fszakadók, azokól nyilván tanította az Irás hogy nem voltak igaz tagjai az Isten Anyaszentegyházának, 1 Ján. 2. 19.

LV. KERDES.

Summája. Mit részen a' Szenteknek ed-
A' Szen-
teknek ed-
gyeisége; ed-

gyeisége nem egyéb; hanem i: a' Christusnak a,
és minden ő javaival b, 2. s' magok között
való közösülés.

F E L E L E T.

1 Miké- Először azt téfzi: (1) hogy mind
pen köz- közöségeffen, mind egyen-
sülésnek a' ként az hivek a' Christusnak a,
Christusnak és minden ő javainak b, mint ő
tagjai

tagjai c, közösi és részesi. Má-
sodszor, (2) hogy egyenként ki
ki a' melly ajándékokat az Isten-
től vett, kész legyen azokkal kö-
zönséges haszonra, és mindenek-
nek idvességekre nagy örömet
szólálni d.

2. Miben
áll az bi-
veknék egy
más közöt
való közö-
sületek?

Először, Másodszor? A' mellyek itt a' mi Chri-
stussal való egyesülésünkől mondatnak, azok
a' mi vigasztalásunkra szolgálnak. A' mellyek
penig a' Szenteknek egyeisége felől mondatnak,
azok a' mi oktatásunkra használnak, hogy egy-
más között az atyafi szeretetet gyakoroljuk.

Mint ő tagjai) A' Christusnak tudniillik
mint fejelemek.

Szent Irásbeli bizonyságok.

a, 1 Ján. 1. 3. A' mi közösülésünne vagyon az Atyá-
val és az ő Fiával a' JESUS Christusval.

b, Rom. 8. 32. Az Isten az ő tulajdon Fiának nem
kedvezett; hanem adta azt mi éretünk minnyá-
jan: mi medon ingyen kegyelemből nem adna tehát ő vele
együtt minékünk mindeneket?

Ján. 1. 16. Az ő teljességéből vettünk mindnyájan
kegyelmet kegyelemért. Az az: egy kegyelmet más
kegyelem után, avagy bőséges kegyelmet. A' ke-
gyelemnek nevén pedig itt értetnek azok az ajándé-
kok, mellyeket az Isten minékünk kegyelemből a'
Christusért, vagy a' Christusban ad és ajándékoz.)

c, Efés. 5. 29. 30. Soha senki az ő tulajdon testét
nem győltte, hanem inkább neveli és táplállya
azt, miképpen az UR-is az Anyaszentegyházát: Mert
az ő testének tagjai vagyunk, az ő testéből és tsontyai-
ból valók.

Coloss. 2. 19. A' főből. (melly a' Christus) az a'
gőf

*gész rest, a tagoknak egybe botsáttatása és sakat-
tatása által, egybe foglalván és egybe szerkesztvén
nevekedik az Istennek nevekedése szerint.*

*d, Rom. 12. 4. 5. 6. Miképpen egy testben sok ta-
gok vannak, a tagoknak pedig mind nem csak azon
egy tselekedetek vagyunk: azonképpen sokan egy test
vagyunk a Christusban, egyenként pedig minnyájan
egymásnak tagjai vagyunk. Mivel hogy azért kü-
lömb különb ajándékunk vannak a nekünk adott ke-
gyelem szerint, akár irás magyarázás, magyaráz-
zuk azt a hitnek regulája szerint. s a t. Lásd,
1Cor. 12. 12. 26.*

*1. Péter. 4. 10. A mint ki ki közületek vette az aján-
dékot, azoképpen felfarkadgyatoc abból egymásnak, mint
Istennek különb-külömbféle ajándékinak jó fáfá-
ri, Lásd, Tsel. 4. 32. Sid. 13. 3. Gal. 6. 10. 2Cor. 9. 7*

LVI. KERDES.

*Summája. Mit hiszsz a bűnöknek botsá-
nak botsá-
nattyáról?*

*nattyáról ezt hiszem, hogy az Isten minden én
bűneimről el-felelkezett c, és hogy engemet
a Christusnak igazságával ingyen meg-aján-
dekoz, d,*

FELELET.

*1. Miért Hiszem hogy az Isten (1) a'
felelkezett Christusnak elég tételéért a, (2)
el a te bűneidről az minden bűneimről, és arról a'
Isten? bűnre való hajlandóságról, mely*

*2. Mitso- ellen énnékem tellyes életemben
da bűneid- kell hartzolnom b, tellyességgel
ről felelke- el felelkezett c, és engemet a'
zett-el? Christusnak igazságával ingyen*

*3. Mitso- meg-ajándékoz, d, (3) hogy so-
da hasznot ha meg-ne illesztsem e,
veszt a bű-
nöknek botsánattyából?*

Szent

Szent írásbéli bizonyosságok.

*a, Efel. 1. 7. A' Christusban vagyok váltáságunk
az, ő vére által, tudni-illik bűneimnek botsánattyá, az
ő kegyelmességének gazdagsága szerint. Col. 1. 14.
Tsel. 10. 43. és 13. 38. 39.*

*b. Solt. 103. 3. Ki meg-kegyelmez minden te bűne-
idnek; ki-meg-egyeztet minden betegségedet. 1 Ján.
1. 7.*

*Rom. 7. 24. 25. Oh én nyavalyás ember! kitsoda
szabadít-meg engemet ez halálmac testből; Hálákat a-
dok Istennek a mi Urunk Jéhus Christusnak általa.
Ismét, Rom. 8. 1. Semmi kárhoztatásot nincsen a-
zért azoknak, kik vannak a' Jéhus Christusban, kik nem
sest szerint hanem lélek szerint járnak.*

*c, Jer. 31. 34. Meg-kegyelmeztek az ő álnoksá-
goknak, és bűnokről többé meg-nem emlékezem, Sid. 8.
12. és 10. 17. Ela. 43. 25. és 38. 17. Mich. 7. 19.*

*d, Rom. 3. 24. Meg-igazultunk pedig ingyen Isten
kegyelméből, a' Jéhus Christusban lört váltáságnak ál-
tala, és 4. 6. és 5. 19. és 8. 3. 4. 1Cor. 1. 30.
2Cor. 5. 21.*

*e, 1 Ján. 5. 24. Bizony-bizony, mondom néktek,
a' ki az én befelzédemer halgattyá, és hiszen annak
a' ki engemet el-botsátott, az, kárhoztatra nem mé-
gyen, hanem által ment az halálból az életre.*

*Rom. 8. 33. 34. Kitsoda vádollya az Istennek vá-
lasztottit? Az Isten a' ki meg-igazít? Kitsoda a' ki
kárhoztatna? A' Christus az, a' ki meg-holt. Es 9.
1. Semmi kárhoztatások. Lásd, fellyebb.*

LVII. KERDES

Mitsoda vigasztalásod legyen

a' testnek fel-támadásából?

*A' testnek fel-támadása, három képpen vigasz-
tal-meg engemet; 1. hogy az én testem fel-tá-
mad e. 2. hogy ismét lelkemmel edgyesül f,
3. és hogy meg-díszítették g.*

FELE-

XXII.

UR Nap.

Summája.

FELELET.

1. *Horá* Ez hogy nem tsak (1) lelkem vitetik a' vitetik azontúl a, mihelyt a' testből ki-megyen, az ő fejéhez a' Christushoz b, hanem (2) ez én testem is c, (3) a' Christusnak hatalma által d. fel-támasztatván e, vizsont az én lelkemmel edgyesül f, és (4) a' Christusnak ditsősége testéhez hasonlatos léfzeng-támad-fel?

4. *A' te tested* miképpen ditsőítették-meg?

Azontúl Nem a' Pápiásktól költött Purgatóriumban (Lelkedet tisztító helyen) vitetik tehát elsőben.

Ez én testem Ez én testem, melyet mostan viselek, és a' melly porrá tétettetik, nem is más test, állattya szerint. ki mindazáltal megromolhatatlan és ditsőséges léfzen, 1 Cor. 15. 42.

Szent írásbéli bizonyságok

a, Luk. 23. 43. Bizony mondom tenéked, ma velem léfesz Paradisomban. (Jésus így szól a' kereszt-fán a' tolvajnak.)

2 Cor. 5. 8. Bizodalmunk vagyón pedig, és inkább terzik minékünk ki-köröznie' testből, és az URhoz menni lakni.

Jelen. 14. 13. Bédogoc léfnek ez idősől fogva az halottak kik az URban halnak-meg.

Luk. 16. 22. Lön pedig hogy meghalna a' koldus, és vitetnék az Angyaloktól az Abrahám kebelében, Tsel. 7. 59

b, Prédik. 12. 9. A' por földé léfzen mint annak előtte volt. A' lélek pedig meg-tér az Istenhez, a' ki adta volt azt.

Fil. 2.

Fil. 1. 23. Kívánoc el-öslarni és a' Christussal edgyütt lenni, mert az mindeneknél jobb.

c. Job. 19. 25. 26. 27. En jól tudom hogy az én megváltóm él, és hogy az utolsó ember a' földből fel-támad. Es minekutánna az én testemet a' férgek meg-rágják, és minekutánna fel-ébredék. ebben a' testben meg-látom az Istent: Ugyan én magam látom-meg nem más, és az én szemem láttyák-meg, minekutánna az én veseim én bennem meg-emésztetnek.

1 Cor. 15. 53. Mert szűkség hogy e' romlando test romolhatatlan természetet öltözzék-fel magára, és ez halando test halhatatlanságó.

d, Ján. 5. 28. 29. El jó az óra mellyen mindenek kik a' koporsóban vannak, meg-hallyák az ő Istennek Fiának Christusnak) szavát, és a' kik jókat tselekedtenek ki-jönek az életnek fel-támadására.

e, Ján. 6. 39. 40. Ez penig annak akarattya, a' ki engemet el-bótsátott, tudni illik az Atyáé, hogy valamit nekem adott abban semmit el-ve vesztsek; hanem fel-támasztam azt az utolsó napon. Ez-is penig annak akarattya, a' ki engemet el-bótsátott, hogy minden valaki láttya a' Fiút, és hiszen ő benne örök élete légyen, és én fel-támasztom azt amaz utolsó napon.

f, Ezech. 37. 5. 6. Így szöll az UR, ezeknek a' tetemeknek (Tudniillik a' meg-holtak meg-száradott tetemeinek) Imé én bótsátok ti belétek lelket és éltök, Es adok ti reátok inakat, és húst adok ti reátok, és bőrrrel bé-borítalak titeket, és adok ti belétek lelket és éltök, és meg-tudgyátok hogy én vagyok az UR.

g, Fil. 3. 21. Az UR JESUS Christus el-változtattya a' mi alázatos testünket, hogy hasonlatos légyen az ő ditsősült testéhez az ő hatalmas ereje szerint. melly nek általa mindeneket az ő birodalma alá vethet.

1 Cor. 15. 42. 43. El-vetertik (Az az: mikor eltemettetik.) rothadandó test, fel-támasztatic rothadatlan, el-vetertik gyalázatos test, fel-támasztatic ditsőséges, el-vetertik erőtelen test, fel-támasztatic hatalmas. 1 Ján. 3. 2.

LVIII.

LVIII. KERDES.

Summája. *Mirsoða vigasztalásod vagyon e?*

Az örök-élet felől való zútk-iziklyből: Híszem az örök életet;

kelyből e' vigasztalást vésszámj hogy ez élet után tellyes és tökéletes boldogsággal bírok.

F E L E L E T.

1. *Honnan veszed illy bizonyoson e' tellyes és tökéletes boldogságod felől vigasztalásodat?*

2. *Mi vég re adattatik jóvődsében a' boldogság?*

3. *Mintemű leszen az boldogság?*

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Ján. 11. 25. 26. *A' ki én bennem hissen ha meg-hal-ís és valaki él és hissen én bennem, soha meg-nem hal.*

Rom. 8. 23. 24. *Nem tsak azok pedig, hanem mi-ís kik a' Szent Lélek szejét váróttá mi magunkban fohászokdunk, a' fússágot várván, tudni-illik a' mi testünknek tellyes váltságát. Mert reménség által tartatunk-meg.*

1. Pét. 1. 7. 8. *A' Christus meg-jelenik, kit noha nem láttátok, mindazáltal szerettétek ötet, kit noha most-ís nem láttok, mindazáltal ő benne híven örüvendeztek ki-mondhatatlan és dicsőséges örömmel.*

b. Már. 25. 34. 36. *Akkor azt mondgya a' Király (Christus)*

(Christus) azoknak, kik az ő jobb keze felől leszenek: *Jertek-el én Atyámnak áldottai. bírátor az országot melly meg-készítetett ténétek e' világ fundamentomának fel-verésétől fogva. Es el-mennek az igazak az örök életre.*

1. Cor. 13. 10. *Minekutánna el-jövend a' tökéletes tellyesség, és el-töröltetik a' mi rész szerint vagyon. 11. 12.*

c. Jelen. 22. 3. 4. *Az új Jerusálemben az Istennek és a' Báránynak székli leszen, és az ő szolgái boldognak önéki: és látták az ő ortzáját, és az ő neve homlokokon leszen. (+ Szüntelen ditsérvén és magasztalván ötet.)*

Imét, Jelen. 19. 5. *Akkor a' széktől szó jöve-ki melly azt mondgya vala: Ditsérvétek a' mi Istenünk minden ő szolgái, és kik félték ötet kitsinyek és nagyok.*

d. 1. Cor. 2. 9. *De prédikállyuk a' mint meg-vagyon írva, A' mellyeket a' szem nem látott, sem a' fül nem hallott, az embereknek-ís gondolatnyában nem mentek, mellyeket az Isten készített az ötet szeretőknök.*

LIX. KERDES.

Immár mikor mind ezeket bíszed: mi hasznát veszed?

Két hasznát vélszem ezeknek midőn ezeket híszem.

F E L E L E T.

(1) Ezt, hogy Isten előtt a' Christusban meg igazúlok a, és (2) az örök életnek örököse vagyok b.

(Mind ezek) Tudni-illik a' mellyeket ez ideig meg-magyarázott és fejtegetett hitnek ágazatiban, ugy mint az Evangyéliomnak summájában befoglaltatnak.

Isten előtt meg-igazúlok) Isten előtt meg-igazulni

XXIII.

UR Nap.

Summája,

zúlni, avagy igaznak lenni, annyit téfszen mint a' bűnnek kötelesege alól fel-fzabadítatni, és igaznak ítélteni. Így véterik ez a' szó helyel helyel az Irásban, Láld-meg. Péld. 17. 15. *A' ki megigazítja a' bűnöst és a' ki karhóztattya az igazat, utálatos az Urnak egyaránt mind a' kettő.*

Mát. 12. 37. *A' te beszédedből igazítottat-meg, és a' te beszédidben karhóztatol, Láld, Rom. 5. 16. 18. és 8. 33.*

Szent Írásbeli bizonyosságok

a, Rom. 1. 16. 17. *A' Christusnak Evangélioma, Istennek hatalma minden bűnöknek idvességére. Mert az Istennek igasága az által jelen-tetik-meg; hitből hitbe, mint meg-vagyon írva: Az igaz ember hitből el.*

b, 1Pét. 1. 9. *A' ti hiteteknek jutalmát el-vé-vén, tudni-illik a' ti lelketeknek idvességét.*

2Tim. 4. 7. 8. *Amaz nemes hartzot meghartzoltam, futáloamat el-végezttem, a' hitet meg-tartottam. Végezetre le-tétezt nekem az igazságnak koronája. 's a' t.*

LX KERDES.

Summája. Mi módon igazul-fz-meg Isten előtt?

Az Isten előtt egyedül tsak a' JESUS Christus-ban való igaz hit által igazulok-meg.

F E L E L E T.

Egyedül tsak a' Jესus Christus-

1. Mikép-ban való hit által a, annyira hogy *pé vagy te igaz az Isten előtt, holott bűnös vagy?* (1) noha engemet az én lelkem ismérleti vádoloazzal, hogy az Istennek minden paranssolati ellen igen vétkeztem; és azoknak tsak

csak edgyikét-is meg nem tartot-tam sőt noha még most-is min-den gonofzra hajlandó vagyok b,

De mindazonáltal (2) csak hogy ezeket az én Urannak jó tétém-nyit szivem szerint való igaz bi-zodalommal vegyem c, minden érdemem nélkül egyedül csak az Istennek irgalmalságából, a' Chri-stusnak tellyes elég tetele, igasá-ga és szentsége, énnékem tulajdo-nittatik és ajándékoztatik d, (3)

nem különben mint ha én ma-gam semmi bünt nem tettem vol-na és semmi fogyatkozás én ben-nem nem volt volna. Sőt inkább mint ha azt az engedelmeséget, mellyet a' Christus cselekedet, tu-ajdon én cselekedtem volna. e,

Minden gonofzra hajlandék) Tudni-illik, az O emberre képest; az az: a' meg romlott termé-szetnek maradék részeire nézve: ugy mint mel-lyek az ujjá születtettekben-is még fen vannak.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Rom. 3. 28. *Annak okáért mind ezekből azt hozzuk-ki bizonyosképpen, hogy az ember meg-igazul hitnek általa, a' törvénynek cselekedeti nélkül.*

Gal. 2. 16. *Tudván mi ezt, hogy nem igazul-meg az ember a' törvénynek cselekedetiből, hanem a' JESUS Chri-stusban való hit által: Mi-is a' Jესus Christusban hit-tünk, hogy meg-igazulnánk a' Christusban való hit által*

E

és nem

2. *Mitso-da okeal a-jandékoztatik tene-ked a' Chri-stusnak tö-kelletes e-lég tetele?*

3. *Az Isten előtt te hót mine-mű igaz-nak tartatol?*

is nem a' Törvény cselekedetiből: Annak ókért mert edgy test-is nem igazul-meg a' törvény cselekedetiből.

6. Rom. 7. 14. Mert tudgyuk hogy a' törvény lelki állat, de én testi vagyok, és rekesztetem a' bűn alá.

Ísmét, Rom. 7. 21. 22. 23. Fel-találom azért magamban, ki jót akarok cselekedni, i' törvényt t hogy a' bűn én hozzám ragadott. Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a' + belső ember sérít; de látom az én tagaimban más törvényt + mely az én lelkemnek törvényével + ellenkező, és engemet rabúl ad a' bűnnek törvényének melly az én tagaimban vagyon.

(++++ E négy helyekben a' törvénynek nevezeti tézen. külömb-külsőb mozdulásokat és iudulatokat, mellyek közzül némelleyek a' belső és újjá született ember szerént jó végre léfznek, némelleyek vízfzont az O ember avagy a' meg-vesztett természet szerént, (melly még az újjá születettekben-is ez életben nyilván való gonofz végre léfznek) és Gal. 5. 16. 17.

c, Mát. 9. 2. Bizzál fiam meg-botsáttattanak néked a' te bűneid.

Rom. 10. 10. Szível hiszünk az igazságra.

Rom. 4. 23. 24. Nem csak ő érette (Abrahámért) irattartott peng meg, hogy ez tulajdonított neki igazság gyanánt, hanem mi érettünk-is kiknek az igazság tulajdonittatik, azoknak tudni-illik a' kik hisznek abban, a' ki fel-támasztotta a' mi Urunk JESUS Christust az halálból.

d, Rom. 3. 24. 25. Meg-igazulunc pedig ingyen Isten kegyelméből a' Jesus Christusban lett váltáságnac általa: kit az Isten rendelt engesztelő áldozatúl az ő vérében való bűnök általa, az élébbeni bűnöknek meg-bocsátásában való igazságnak meg-mutatására.

Rom. 4. 6. 7. 8. Mint a' Dávid-is boldognak jelenti lenni azt az embert: Kit Isten igaznac tulajdonis cselekedet nélkül, mondván: boldogok a' kiknek

meg-

meg-bocsáttattak az ő hamisságok, és a' kiknek el-fedeztetnek az ő bűnök. Boldog ember kinek nem tulajdonittya Isten a' bűnt.

Rom. 5. 9. Minek utánna azért meg-igazultunc az ő vérének általa, sokkal inkább meg-tartatunk mostan az harag ellen ő általa.

Rom. 5. 18. 19. Bizonyára azért miképpen edgy (Adámnak) esetinek általa az ítélet minden embereknek kárhozártára el-áradt; Azonképpen az edgy (Christusnak) meg-igazításánac általa, a' jó teremény el-áradt minden emberekre, az életnek igazulására. Mert miképpen hogy egynek engedetlensége által sokan bűnösök lötenek: azonképpen egynek engedetlensége által sokan igazac léfnek.

Ésa. 1. 18. Ha a' ti bűneitek olyanoc volnának mint a' veres féslek, fejérek léfnek mint a' hó; Es ha piroslac léfnek, mint a' piros féslec, a' fejér gyapjuhoz hasonlóc léfnek.

Mich. 7. 19. El-rapodgya a' mi álnokságinkat és a' tem-gernek mélységes örvényében veti minden bűneinket.

2 Cor. 5. 21. Mert az Isten, azt a' ki bűnt nem tud vala, tévé bűnű, hogy mi lennénk Isten igazsága ő benne.

LXI. KERDES

Miért állatod azt, hogy te egyedül Summája-csak az hit által igazulsz meg? Azért mondom avagy állatom magamat az Isten előtt egyedül csak hit által igaznak lenni: mert csak a' hit az az eszköz. mellyel a' Jesus Christusnak elégtételét meg-foghatom, és hozzám kapcsolhatom, vagy magamra szabhatom.

F E L E L E T.

(1) Nem azért mint ha az én 1. Nem de hitemnek méltóságáért volnék azért a' te hitnednek Isten előtt kellemetes a, hanem méltósága hogy az Isten előtt (2) egyedül val vagyé csak a' Christusnak elég-tétele; i- kedves az

Isten előtt, galsága és szentsége legyen énne
s meg-iga kem igaságom b, én pedig azt
zúlt? külömben meg nem foghatom,
2 Mitsoda hanem csak az én hitemmel c,
bát tulaj-
donképpen a' te igaságod az Isten előtt?

Nem az én hitemnek méltóságával) Mikép-
 pen a' szem, a' láb, kéz és ízáj, a' mikhez az írás
 az hitet hasonlítja, Ján. 1. 13. és 6. 35. 40. 53.
 nem a' magokban való méltóságra nézve, a'
 mennyibé tagok, s táplálnak valakit, avagy gaz-
 dagítanak, hanem hogy oly elközők, kikkel
 affele dolgok kereszternek, meg-szereszternek, és
 az embereknek tulajdonává tétetnek: Igy a' mi
 hitünk, és a' Jéhus Christufnak érdemében való
 bizodalmunk meg-igazít; de nem az ő méltó-
 sága által. mintha az hit magában szintén oly
 egészen tökéletes lelki jószág volna; hanem a'
 Christufnak érdeme és elég-tételére nézve a'
 mennyiben azt magának meg-keresi; meg-szer-
 zi, és magára ruházza, vagy tulajdonítja.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 4. 5. Annak a' ki nem munkálkodik
 hanem hiszen abban a' ki meg-igazította a' hitet-
 len embert tulajdonítottatik a' hit igaság gyanánt.

Efél. 2. 8. 9. Kegyelemből tartattatok meg,
 hitnek általa, és az nem ti töletek vagyon: Isten
 ajandéka az, nem a' cselekedetből, hogy senki ne
 kérkedgék.

b. Meg-igazulunk ingyen, s' a' többi.

Meg-igazulván az ő vére által, s' a' többi.

Miképpen egy élet által, s' a' t. Lásd fellyebb.

2 Cor. 5. 21. Az Isten azt a' ki bünt nem tud
 vala, tötte bűnné. s' a' t. 1 Cor. 1. 30. Jer. 23. 6.

c. Rom. 3. 21. 22. Mostan pedig meg-jelent
 az Istennek igasága a' törvény nélkül meg bizo-
 nyítottatott a' törvénynek és a' Prófetáknak bi-
 zonyosságokkal. Is. Az Isten igaságát mondom,
 hogy meg-jelent a' Jéhus Christusban való hitnek
 általa, * mindenekhez és mindeneken a' kik
 hisznek. mert nintsen ebben külömbésg.

[* Itt az hit a' cselekedetnek ellenébe tétetik: ez
 okáért nem annyiban mondatik hit által a' men-
 nyiben az a' hivelben való jó cselekedet; hanem
 a' mennyibé a' Christus igaságát meg-fogó és re-
 jök ruházó elköz. † Lásd az 60. Kérd. az E-ben.]

(† Ugy mint melly által az Istennek miné-
 künk előnkben tétetett és ajánlatott igaságát
 meg-fogjuk. Annakokáért az hit nem maga
 az igaság, hanem olyan mint a' szegénynek ke-
 ze mellyel a' néki nyújtott alamifnát el-veszi.)

Sid. 11: 7. Hit által Istentől meg-intetvén a'
 Noé, karhóztatta c' világot, és a' hitből való
 igaságnak örökösére lett.

Rom. 4. 3. Hün az Abraham az Istennek: és
 tulajdonítottatik néki igaságára.

Fil. 3. 9. Nem lévén nekem oly igaságom,
 melly a' törvényből volna; hanem melly a'
 Christusban való hit által vagyon.

LXII. K E R D E S.

A' mi jó cselekedetünk miért nem
 lehet igaság, avagy Isten előtt való
 meg-igazulásunknak valami része?

A' mi jó
 cselekedetünk nem lehetnek igaság, avagy az
 igaságnak valami része az Isten előtt: mert
 hibák tökéletessé nélkül valók,

XXIV.

UR Nap

Summája.

FE-

FELELET.

1. Mine-mi igazságnak kell lenni, melly az Isten itele le ti ben meg alkalas-san?

Azért: mert annak az igazságnak melly az Isten előtt megálhat (1) vétek nélkül valónak és tökéleteseznek kell lenni és minden részeiben az Isten törvényével edgyezőnek a, minékünk pedig leg-jobb cselekedetink-is, a' míg e' gyarló testi életben vagyunk, nem tökéletesek, hanem bűnökkel meg-fertezettettek b.

Szent írásbéli bizonyságok

a. Szeressd a' te URadat, s' a' t. Ilmét, Arko-zott minden. s' a' t. Lásd oda-fel az 4. és 10. Kérd. Jak. 2. 10. Mert valaki az egész törvényt meg-
tartsa. *withközöndik pedig edgy dologban, az egész tör-vény meg-rontságában bűnös.*, Rom. 2. 2. 5. Az Isten ítéleti igaz.

b. Solt. 130. 3. Ha a' mi bűneinket meg-tartán-dod ISTEN: URam kitsoda álihat meg;

Esa. 64. 6. Mi minnyájan olyanok vagyunk mint a' tisztátalan; és mint a' meg-fertezettett ruha min-den mi igazságunk, Jak. 3. 2. Sokakban meg-esünk minnyájan.

1 Ján. 1. 8. Ha azt mondgyuk hogy nintsen bűn mi bennünk, magunkat meg-csallyuk, és igazság-bennünk nintsen.

LXII. KERDES.

Summája. *Hogy hogy lehetne az, hogy a' mi jó cselekedetink semmit nem érdemle-nének, ha az Isten mind e' világ sze-
rint, s' mind a' jövőndő életben ju-talmat ígér, mind az ál-talmat ígér hogy ad nekünk értette?* tal abból nem következik, hogy azok Isten előtt valamit érdemlenének.

FE.

FELELET.

(1) Az a' jutalom nem a' mi 1. Miért érdemünkért adatik a, hanem *nem követ-kezik?* kegyelemből b;

E' világ szerint s' mind a' jövőndő életben ju-talmat ígér mert meg-vagyon írva, 1 Tim. 4. 8. Az Isteni tisztélet, (avagy kegyesség) minden-re hasznos, mellynek ígérati vagyon e' világon, és a' más világon meg-ajándékoztatásáról.

Ilmét, Márk. 10. 29. 30. Bizony mondom néktek nintsen senki a' ki el-hagyándgya házát, vagy atyafiat, vagy nényét. Attyát vagy Anyát, avagy feleségét, avagy gyermekit, avagy szántó földcét én érettem és az Evangéliomért, a' ki száz annyit nem venne mostan ez időben, házakat, atyafikat, nényeit, annyát, gyerme-keket, és szántó földeket, háborúságokkal egy-be, és a' jövőndő világon örök életet, Mát. 10. 41. 42. Luk. 6. 35. Mát. 5. 12.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Luk. 17. 10. Ha mind azokat meg-tselekedenditek-is mellyek néktek parantoltattak, azt mondyátok: ha-szontalan szolgálk vagyunc, mert a' mit kellett tseleked-nünk azt tselekedtük.

Rom. 11. 35. 36. Kitsoda adott valamit először nekő (az Urnak) és meg-adná annak? Mert ő töle ő általa, és ő benne vannak mindenek, övé legyen a' ditsőf-ség mind örökké, Amen. Solt. 16. 2. Rom. 8. 16.

b. Coloss. 3. 24. Tudván hogy ti az URólvéfzi-tek az örökségnek + jutalmát; mert az UR Christus-nak szolgáltok. (+ Melly örökség nem érdemért adatik.

Ilmét, 1 Tim. 1. 16. Adgya az UR hogy irgalmas-ságot talállyon az URnál ama' napon. s' a' t. Lásd. Rom. 6. 23. és 11. 16. Mát. 25. 34.

E 4

LXIV.

LXIV KERDES.

Summája. Nem ad-e e' tudomány gonosz életre való testi bátorságot az embereknek *avagy nem teszi-e restekké a' jó cselekedetre?*

igazulálnak tudománnya nem ad az embereknek gonosz életre való testi bátorságot, a.

FELELET.

1. Miért nem ad? Nem a. (1) mert az semmi képpen nem lehet hogy azok a' kik hit által a' Christusban óltatnak, halál adásnak gyümölcset ne teremtenének b.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 3. 31. A' törvényt azért: hűjábanvalóvá tesztük-e az hit által; Távol legyen az: *őt inkább a' Törvényt erősfittyük.*

Rom. 6. 1. 2. Mit mondunk tehát? Megmaradgyunk-e a' bűnben, hogy a' kegyelem annál nagyobb legyen? Távol legyen: Kik megöltünk a' bűnnek, mi módon élünk meg abban? Solt. 130. 4.

b. 1 Ján. 3. 9. Valaki Istentől született, bűn nem cselekszik. (Az az nem engedi hogy a' bűn uralkodgyék ő rajta.) mert annak magva van abban; ingyen sem vétkezhetik, * mert Istentől született [* Az az: meg-átalkodva a' bűnökben meg nem maradhat.

Ján. 15. 4. En vagyok a' szőlő-tő, ti szőlő-reziszók vadtok, a' ki én bennem marad, és a' kiben én maradok sok gyümölcsöt terem, és *Lásd. Galat. 5. 6.*

A' SAC-

A' SACRAMENTUMOKRÓL.

LXV. KERDES.

Mivel hogy azért csak az hit te. XXV. *szén minket részesekké a' Christus-* UR Nap. *ban és minden ő jó tetteimében,* *Summája.* *honnan származik bát ez a' hit?* A' Szt. Lélek mind fel-gerjeszti, s' mind meg-erősíti az hitet a.

FELELET.

A' Szent Lélektől a, ki azt (1) 1. *Mi által* az Evangéliomnak prédikállása *gerjeszti fel* által b, a' mi szívünkben fel-ger. *az hitet?* 2. *Ugyan* *azont mi-* *által erős-* *síti meg?*

jeszti, és (2) a' Sacramentumokkal való éléssel bennünk meg-erősíti c.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a. Mivel hogy vagyon minékünk a' hitnek azon *Lelke,* 2Cor. 4. 13. Lásd oda-fel a' 21. kérd. alatt az e-ben.

b. Az hit a' hallásból vagyon, s' a' t. Rom. 10. 17. Lásd oda-fel az 21. Kérd. az f. ben.

1Cor. 3. 5. 6. Kítsoda a' PAL, és kítsoda az Apollós, hanem szolgák *kik által hittetek,* és a' mint kinek-kinek az UR adta? En plántáltam: Apollós öntözte, de ISTEN adta annak elő-menetelit, Csel. 16. 4.

c. Rom 4. 11. Az Abrahám a' környülmetekedének jelét vötte a' *környül-meteléslenst-* *ben való hitnek* * *igazságának meg-peccésítésére.*

E S

(* AZ

[* Az az: a'környül metélkedés vólt annak az ö hitinek meg-erősítése, mivel már annak előttte a' környülméletelenségben léven, megfogta vala az igazságot, és a' melyet hiti által magához kaptsolt vala.

Tsel. 8. 36. 37. 38. Monda a' komornyik: Im hol a' viz. *mitsoda tilt-meg a' keresztségtől engemet, Filep pedig monda: Ha teljes szívből hiszsz, meg-lehet.* Amaz pedig telelvén monda: Hiszem a' Jéhus Christust Isten Fiának lenni. és meg-állatá a' szekeret, és le-szállának mind ketten a' vízben, Filep és a' komornyik, és Filep meg-keresztelte azt. *

[* Filep meg-keresztelte a' komornyikot, ki már annak előtte az ö hitiről vallást tett vala. Nem azért hogy a' keresztség által idvezülne; hanem hogy az által meg-erősítettnek az ö hiti, mellyel a' Christusért ígértetett, idvességét már meg-fogván magához kaptsolta vala.]

LXVI. K É R D É S.

Suumája. *Mitsodák a' Sacramentumok?*

A' Sacramentumok az Evangéliomi igireteknek. 1. Jegyei. 2. Petséti, c.

F E L E L E T.

1. Miné-má jegyek a' Sacramentumok? 2. Kitől szerezteszenek? 3. Miképen él az Isten a' Sa-

(1) Szent a, és látható b, Jegyek és petsétek c, mellyek (2) az Isten-től azért szerezettek d, (3) hogy azok által az Evangéliomnak ígértet nekünk inkább meg világosítsa e, és (4) meg-petsétellye f, tudni illik hogy, (5) nem tsak közönségesképpen mindeneknek, hanem

hanem még edgyenként-is minden hiveknek, a' Christusnak keresztján véghez vitt egy áldozat-tyáért, ingyen ajándékozza a' bűnőknek bocsánatját és az örök életet g.

tekel? 5. Mellyik az Evangéliomnak ígérti? (E' kérdésre a' tanuló kisdéd így felellyen meg: Mert a' Sacramentummal való élés által, az Isten minékünk az Evangéliomi igireteket meg-petsétli.)

Sacramentumok) E' ízó, Sacramentum, Deák Igé, mely bizonyos rend-tartásokkal véghez vitt esküvést teszzen. A' Cetechéisben pedig és Ecclesiákban véretek a' szent Jegyekért és Petsétekért.

Hogy azok által,) Itt ízépen meg-jelentetik micsoda különbözéssel legyenek a' Sacramentumok. 1. Jegyek. 2. Petsétek. Elsőben: mert mint egy Jegyek az Evangéliomnak ígértet nekünk világoson meg-mutattyák, az az: az Evangéliomban meg-ígért minden lelki ajándékok c' külső Jegyek által ábrázoltatnak és szemeink eleiben tétetnek.

PELDANAKOKAER.

A' környül metélkedés.
A' vízzel való megmosás a' keresztségben.
A' Bárányac megölése.
A' meg-szeget kenyer és a' ki-öntött bor.

A' bűnőknek el-vetése nek.
A' bűnőknek el-mosásának, vagy azokból való meg-tisztulásának
A' Christusnak a' keresztján való áldozatvának.
A' Christus meg-feltesztett testének; és ki-ontatott vérének.

Másodszor, úgy mint pészék meg-pecsélték nekünk az Evangéliomnak igéretit, az az: az Evangéliomban meg-igértetett mennyei ajándékok, és földi jegyek és pészék által nekünk meg bizonyíttatnak és meg-erősíttetnek: miképpen közönségesen, az emberek közt nagy hitelnek okáért a' levelek pészékkel szoktak meg-erősíttetni.

Szent Irásbéli bizonyosságok.

a, Mof. 2. k. 29. 33. Idegen ne egyék azokban. (tudni-illik a' szüntelen való áldozatnak huszában) mert † szent állatok azok, Lásd. 1 Sam. 21. 4.

(† Maa azért az O Testamentumbéli Ceremoniás áldozatok szenteknek nevezetnek: Menyívol inkább szentek hát az új Testamentumbéli Sacramentumok;)

b, Rom. 2. 28. A' testben nyilván-való környülményeked.

Mof. 2. k. 12. 13. Esez a' Barálynak vére lészten néktek jelül a' házakban, kikben ti lésjendetek, és mikor látándom a' vért el-megyék mellőletek: és akképpen nem lészten ti közöttetek csapása' vezedelemre, mikor én az első szülötteteket vágom az Egyptom földén, Csel. 8. 36. Im hol a' víz, s' a' t.

c, Mof. 1. k. 17. 11. Környül-metellyétek pedig a' ti férfúi testeteknek bőrének eleit, hogy legyen az én köztem és ti közöttetek való szövetségnek jele.

Rom. 4. 11. Abraham vötte a' környülméltékedésnek jelét, a' környülméletlenségben való hitnek igazságának meg-pecsétlésére, Lásd. Mof. 2. k. 13. 9.

1 Cor. 11. 24. 25. Ezt (a' meg törettetett kenyeret vévén és meg évén) cselekedjétek az én emlékezetemre. Ezt (mikor meg-áldottatott pohárból íztok) cselekedjétek az én emlékezetemre.

d, Csel. 7. 8. Az Isten adta neki a' környülméltékedésnek bőnértét.

Mof. 2. k. 12. 37. Az URnak Pásbájának áldozása.

Ján. 1.

Ján. 1. 33. Az Isten el-bocsátta engem, hogy keresetek-lyek vizuel.

1. Cor. 11. 23. En az URtál vöttem, melyet néktek előtökbe-is adtam, hogy az UR Jésus a' melly étszaka el-árláték vötte a' kenyeret, s' a' t.

e, Ki-jöv. 13. 9. Hogy legyen (Tudni-illik hogy te kíváztalan kényerekkel élsz.) tenéked az mint edgy kezeden való jegyhál és emlékezetül, a' te szemeid előtt. Vessd össze ezzel. 1 Cor. 5. 7. Lásd, Mof. 1. k. 17. 13. Mof. 5. 36. 6. Csel. 22. 16.

Ezent bizonyítyák mind azok a' Locuscé valahol a' Sacramentumok Jegyeknek hivattnak.

f, Rom. 4. 11. Abraham vötte a' környül-metélkedésnek jelét, a' környül-méletlenségben való hitnek igazságának meg-pecsétlésére. *

[* Az az: vötte oly végre hogy az környül-metélkedés által melly az Isten szövetségének jele vála, lenne bizony os arról a' meg-igazulásról, mellyet hiti által vött volt.

g, Csel. 2. 39. Péter pedig monda nékiek: Tér-jetek-meg, és keresz-telkedjétek-meg edgyen-edgyen az UR Jésumnak nevében, a' bűnöknek bocsánattyára.

Ismét, 22. 16. Mostan azért mit késelemmel, kelly-fel azért és keresz-telkedjél-meg, és mosd-ol a' te bűneidet, az Urnak nevé segitségül hívám Lásd, Mát. 26. 28.

Luk. 22. 19. 20. Ez az én testem, melly ti értetek-ek adatik, bűnöknek bocsánattyára.

LXVII. KERDES.

Az Ige azért és a' Sacramentumok Sammdja-
mind ketten arra valók: hogy a' mi Ige mind a'
hitünket a' Christfának keresz-fán szent Je-
lett áldozattyára mint idvességünk gyek, a' mi
egyetlen egy fundamentomra hitünket
igazítsák; vezérlik a'
áldozattyára, mind a' mi idvességünknek edgyet-
len edgy fundamentomra. Christfának

F E L E L E T.

1. Mikép-
pen bizo-
nyítod azt
meg?

Ugy vagyok: (1) Mert a' Szl Lélek az Evangéliommal tanít a, és a' szent jegyekkel erősít ebben b, hogy egészszén a' mi idves-
ségünk csak a' Christusnak ed-
gyetlen egy áldozatjában hely-
heztetett, ki ő magát a' keresz-
tán adá érettünk áldozatra.

Tanít és meg-erősít,) E' két szókbán meg-
mutattatik mitsoda különbözőséffél mind az I-
G E, mind a' szent jegyek vezérelnek minket a'
Christusnak egy áldozatjára, Mert a' prédikál-
tatott és nyilván hirdtetett I G E, az hallás által
azt a' mi szívünkben mint egy bé-nyomja. a'
szent Jegyek pedig, kik az Igének erősítői, u-
gyan azont ízemmel való látás által vizsont a'
mi szívünkben bé-nyomják.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a. 1 Cor. 2. 2. Mert nem végeztem volt el-ma-
gamban egyebet valamit tudni ti közetetek; hanem
a' Jésus Christust, azt pedig a' ki meg-feszítettetett,
és 1. 23.

1 Cor. 3. 11. Mert más fundamentumot senki nem vet-
het a' kívül melly egyszer vettetett, melly a' Jésus Chri-
stus. § Lásd Gal. 3. 1.

(§ Az Igének prédikálásában, tudni illik, melly-
ről ott szoll.

b. Coloss. 2. 11. 12. Kiben (a' Christusban tud-
ni illik) körül-is meteltettek kéz nélkül való
környül-metéléssel, mikoron a' bűnök testének ál-
latyát le-vertezték a' Christusnak körül me-
telkedése által. § a' t.

1 Cor. 5. 7. A' mi Páschánk a' Christus meg-áldoz-
tatott mi étettünk. Lásd, 1 Cor. 10. 4. Luk.

Luk. 22. 19. 20. Ez én testem melly ti érettetek ada-
sít, Ez pohár Uj Testamentum az én véremben melly
ti érettetek hjontatik.

LXVIII. K E R D E S.

Hány Sacramentumokat szerzett a' Summája-
Christus az Uj Testamentomban? Christus
Urunk az
Uj szövetségben csak két Sacramentumokat szer-
zett, úgy mint a' Keresztiséget a, és az Urnak
Szent Vatsoráját b.

F E L E L E T.

Kettőt: A' Keresztiséget a, és
az Urnak Szent Vatsoráját b.

Kettőt) Mert nem találunk többet az Uj Te-
stamentomban, hogy az Evangéliomi ígíreték
mellé, e' két Ceremoniáknál több rendeltetett
vólna Istentől. Ezokáért nintsen több Sacra-
mentom e' kettőnél.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a. Lásd. a' keresztiségről, Mát. 28. 19. a' 17.
Kérdés alatt.

b. Lásd az UR Vatsorájáról. 1 Cor. 11. 23. az 77-
dik Kérdés alatt. Hogy továbbá nintsen több e' két
Sacramentumnál, meg-tetzik e' következő he-
lyekből. 1 Cor. 10. 1. 2. 3. 4. és 12. 13. Tsel. 2. 41. 42.

A' KERESZTSEGRŐL.

LXIX. K E R D E S.

Miképpen emlékeztet arra és erősít XXVI.
tégedet, az Isten a' Kereszttségben, UR Nap.
hogy tenéked részed vagyon abban a' Summája.
Christusnak egyetlen egy áldozatjába A' Kereszt-
ségnek kül
ső vizével való mosodás int engemet, ugy mint
jegy; és egyzersmind mint pécset meg-is e-
rösít

sz engemet, az én belső meg tisztulásom felől, mely a' lélekben léfzen, a' Christus parantso-lattyának, és hozzá tétetett igiretinek erejével.

F E L E L E T.

1. Mikép-
pá int és e-
rűsit tégé-
det a' pará-
csolatnak
erejével?
2. Mikép-
pen a' hoz-
zá tétetett
igiretinek
erejével?
(1) Ekképpen, hogy a' Chri-
stus parancsolta e' külső vizzel
való mosodást a, (2) hozzá té-
vén a' parancsolathoz ez igiretet,
hogy az ő vére és lelke, színtén
olyan bizonynyal meg mos az én
lelkemnek rutságából, az az:
minden bűneimből engemet,
mint igaz az, hogy a' vizzel külső
képpen meg-mosfattattam, mel-
lyel a' testnek minden szennyét
és rutságát el-szokták mosni b.

A' mikor oda-fel az 66. kérdés alatt közönsé-
gesen a' Sacramentumok felől meg-mondat-
tak, azok itt kiváltképpen a' keresztségre alkal-
maztattak. Kér dolgokat kell továbbá itt meg-
jegyezni. 1. A' keresztségben kettős meg-mo-
sódás vagyon *Egyik külső*; melyet az Egyhá-
zi szolgá, külső vizzel a' testen véghez viszen.
Másik belső-képpen való; melyet maga a' Chri-
stus az ő Lelke és vére által a' mi lelkeinkben
véghez viszen. 2. Mivel hogy a' külső mosodás
jegye és Istentől szerezottat s' meg-csalhatatlan
pecsét a' külső mosódásnak: az ért az hívek bel-
sőképpen való mosodással olly bizonyosan meg-
tisztíttatnak, a' mely bizonyosan külső kép-
pen meg-mosfattatnak.

Jaeni

Szent Irásbéli bizonyosságok.

a, Mennyecek-el és taníttatok, s'a' többi. Lásd
az 71. Kérdés alatt.

b, Tit. 3. 5. Az ő irgalmasságából tartott-meg-min-
ket, az újjonnan való születésnek feredőjének, és a' Szent
Léleknek meg-újításának általa.

Csel. 22. 16. (Ananias így szól Pálnak) Kelly-
fel. keresztrekdedyl-meg, és tisztítsál-meg a' te lünnöid-
ből, az URnak nevért segítségül híván.

LXX. K E R D E S.

Micsoda a' Christusnak lelkével Summája-

és vérvél meg-mosfattatni? A' Chri-

stusnak vé-
rével meg-mosfattatni semmi nem egyéb; ha-
nem a' Christusnak ki-ontott véréért, bűne-
inknek bocsánattyát nyerni a, A' Christusnak
lelkével meg-mosfattatni, vizszont annyit té-
fzen, mint a' Sz: Lélek által újjá születettni b,

F E L E L E T.

(1) Istentől bűneinknek bocsá-
nattyát venni ingyen, a' Christus-
nak véréért, melyet mi éretünk
az ő áldozattyában a' keresztfán
ki-ontott a, Annak utánna a' Sz.
Lélektől-is meg-újíttatni, és an-
nak szenteleséből Christusnak
tagjaivá lenni b, (2) hogy a' bű-
nöknek napról napra inkább meg-
ballyúnk, és szentől s' fegyhetet-
lenül állýúnk c.

Ist-is ket dolgokat kell meg-jegyezni.

1. A' Christusnak két különbözö jötétem-
nyit: tudni-illik a' meg-igazítást, melyet né-
künk

1. Miért
hogy újjá
születte-
tünk?

künk az ő halálával szerzett, és a' meg-szenteltetést, mellyel az ő Lelke által mi bennünk munkálkodik.

2. A' meg-szenteltetésnek két részzeit: ugyanint az O embernek meg-öldököltetését, az új embernek meg-ölevenítését. Mellyről oda aláb az 88. 89. 90. dik Kérdésekben.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, b. 1. Cor. 6. 11. Meg-mosattatok, meg-szenteltetek, meg-igazítottatok az ÚR Jésumac nevében, és a' mi Istenünknek lelke által. +

[+ Szent Pál ez helyen meg-magyarázza, mit tegyen meg-mosattatni, tudni-illik. 1. Az ÚR Jésumac nevében, az az: az ő áldozatjáért és érdemeért meg-igazíttatni. 2. A' Szent Lélek által meg-szenteltetni.]

a. Jelen. 1. 5. A' Christus szeretett minket, és meg-mosott minket a' mi bűneinktől az ő vére által, és 7. 11. 13. 14. Efés. 1. 7. Coloss. 1. 14.

b. Ján. 3. 5. Ha valaki újjá nem születettik víztől és Lélektől, nem mehet-bé az Istennek országába, Ezéch. 36. 25. 26. 27.

c. Rom. 6. 3. 4. A' vagy nem tudjátok-e hogy valakik meg-keresztelkedtünk a' Jésum Christusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg? El-tetettünk azért ő vele együtt a' keresztiség által a' halálban, hogy miképpen fel-támasztatott a' Christus az Atyának dítősfégére, azonképpen mi-is új életben járjunk.

LXXI. KERDES.

Summája. Hol ígérte a' Christus, hogy ő min-ket olly bizonynyal meg-mosogat és a' Christus meg-tisztít az ő vérvél és Szend Lelkével, mint számít hogy a' keresztiségnek vízzel megmosattatunk bizonynyal meg-mosattatunk, melly bizonynyal külső

külső vízzel meg-mosogatunk, meg-bizonyítatik itt: 1. A' Christushnak szerzéséből. 2. A' hozzá adatott, és 3. Az Írásban múltt-is előhozatott ígértéből.

F E L E L E T.

(1) A' keresztiségnek szerzésében 1. Miképpen melynek ígéjékképpen vannak Mathé. 28. 29. Márk. 16. 16. Mennyetek-el és tanítsatok minden népeket, meg-keresztelvén őket Atyának, Fiának és Szent Léleknek nevében. (2) A' ki bijend és megkeresztelkedik idvezül, a' kipenig nem bijend, el kárbozik. Ez ígértet másutt-is elő hozza az IRAS. (3) Mikor a' keresztiséget újjonnan való születésnek feredőjének a, és bűneinknek el mosattatásának nevezi b.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Lásd meg a' 66. Kérdés alatt. Az Ur ki az ő irgalmasságából tartott meg minket, s' a' több.

b. Ugyan ott. Fel-kelvén keresztelkedgyél meg, s' a' többi.

LXXII. KERDES.

Ennek okáért a' külső vízzel való keresztelés a' bűnöknek elmosása-e? XXVII. UR Nap. Summája. A' külső vízzel való meg keresztelés nem a' bűnöknek el-mosása.

F E L E T.

F E L E L E T

1. Miért Nem az a, (1) mert csak egye-
nem az? dül a Christus Jéusnak vére tisz-
tit meg minket minden büne-
inkből, b.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a, 1 Pétr. 3. 21. A' Bárkához hasonló keresztiség-
nek példája mostan minket is meg-tart (nem az a' melyel
a' testnek szennyoi el-mosattatnak, hanem a' jó lelki il-
méretnek Istennel való kéz-be-adása vagy kérde-
ződsége a' Jéus Christusaak halálából való fel-tá-
madása által. Lásd ennek példáit. Csel. 8. 13. 20.

b, 1 Ján. 1. 7. Lásd az 1. Kérdés alatt az c-ben,
Mát. 3. 11. En ugyan keresztfelek titeket vízzel
a' bűnökből való meg-térére: De amaz a' ki én u-
tánnam jő, keresztel titeket Szent Lélekkel és tűzzel. Az
az: ki a' mi lelki szennyünket nem különben tisztítja-
meg, mint miképpen az arany a' tűz által meg-tisztíta-
rik, Ján. 3. 5.

Ján. 19. 34. Es mindgyárt kiméne (a' Christu-
sok a' keresztján által ökleltetett oldalából) f
vér és víz.

1 Ján. 5. 6. Ez az a' ki jött + víznek és vérnek
általa, tudni-illik a' JESUS Christus: nem csak
víznek általa, hanem f vérnek és víznek általa.

(* Nem az ó Testamentombéli Papok kik ez igaz
Papnak csak ábrázolói voltak.)

[+++ Az ó Testamentomban az áldozatoknak
ki-onrtott vérek által léfzen vala a' bűnöknek bo-
csánattya, vagy meg engesztelés, víz által pedig
a' tisztulás. Mindenik ábrázoló példája volt a'
bűnöktől a' Christus vére által való jövőendőbeli
meg tisztulásunknak: és a' Lélek által való meg-
tisztulásunknak-is, ki tiszta víznek mondatik.
Ezek. 36. 25. Ján. 7. 38.]

LXXIII.

LXXIII. K E R D E S

Miért 'nevezi tehát a' Szent Lélek Summája!
a' keresztiséget újjonnan való szüle- A' kereszt-
tésnek feredőjének és bűnöknek el- ség neveztik bű-
mosatásának; nöknek el-

mosodásának két okokért: 1. A' víznek s' a'
Christus vérének és lelkének edgymással való
edgyezésekre képest. 2. A' bűnöktől való meg-
tisztittatásunknak bizonyos voltára képest.

F E L E L E T.

Az Isten nem valami nagy ok 1. Mitsodár
nélkül szól akképpen, tudniillik, a' víz, s
nem csak arra akar tanítani min- a' Christus
ket (1) hogy a' mint a' víz el-mo- vére és lel-
sa a' testi szennyet, a' azonképpen ke közöt
a' mi bűneinkből a' Christusnak való egyez-
vére b, és Lelke tisztít meg: c, De ség, avag-
fokkal inkább azért, hogy azzal a' mibe egyez-
szent jeggyel és záloggal bizo- nek ezek?
nyosá téfzen arról, (2) hogy szin- 2. A' ke-
tén olly bizonyonnyal meg-mosatat- resztiségbe
tunk a' mi bűneinkből a' belső fe- miképen té-
redővel, mint szintén a' külső és tétünk bi-
látható vízzel meg-ferezettünk d inkből való zonyosacká
meg-tisztittatásunk felől? a, mi bűne-

Szent írásbeli bizonyosságok.

a, Ezéch. 16. 4. Vízrel meg nem mosattál vala mi-
kor meg-tekintélek tégedet.

b, Jelen. 1. 5. A' JESUS Christus mosott meg min-
ket a' mi bűneinkből az ő vére által, és 7. 14.

c, Elá. 4. 3. Az UR el-mosándgya a' Sion leányinak
undótságokat, és Jérusálemnek város ki-mosándgya ő
belőlök, az illetnek és eméltetésnek Lelkével, Lásd;
Ezéch. 36. 25.

d, Csel,

d, Csel. 2. 38. Keresztelkedjék-meg ki-ki közönsé-
sek a' JESUS Christushoz nevében a' bűnöknek meg-
bocsátására, Rom. 6. 3. 4.

Galat. 3. 27. Valakik meg-keresztelkedtek a' Chri-
stus által öltöztettek fel.

LXXIV KERDES.

Summája. A' kis gyermekeket meg-kellé
keresztelni?
A' kereszt-
tyéneknek

küldedit meg-kell keresztelni, három okokért.

FELELET.

1. Mellyik Meg-kell igen is: Mert (1) ök-
az első ok?

is színtén úgy bé foglaltatnak az
Isten frigy kötésében a, és az A-
nyaszenteg házhoz tartoznak
mint az öreg emberek b, és mivel
hogy (2) ő nékiék is ISTEEN a'
Christus vére által bűnöknek bo-
csánattyát, és a' Szent Lelket, ki
a' hitnek adója és szerzője, nem
külömben mint az öregeknek i-
géri c, (3) ezokáért őket is szük-
ség bé-oltani a' kereszttség által az

ISTEN Anyaszenteg házában,
hogy meg-választassanak a' hit-
leneknek magzattyokról d, Nem
külömben mint az ő törvény-
ben a' környöl-metélkedés által
léfzen vala e' frigyben való be-a-
vatás e, (4) Mellynek helyében
az Uj Testamentomban a' ke-
reszttség izereztetett.

Iger-
4. Mellyik
a' harmadik ok?

Igértetik) Mert valakik a' Szent Lelket és a'
bűnöknek bocsánattyát vészik vala, azok meg-
kereszteltettek, Csel. 10. 47.

A' negyedikre így felellyen-meg a' tanuló
kíséd: mert immár az uj Testamentomban a'
környölmetélkedés helyében a' kereszttség fze-
resztetett, azért meg-kell keresztelni a' kif-
dedeket.

Szent Irásbeli bizonyságok

a, Mos. 1. k. 17. 7. Es helyhezrettem az én szövetsé-
gemet én közörtem és te közörött, és a' te magod kö-
zött te utánnad, az ő nemzetségekben örökké való
szövetségül, hogy legyenek te néked Istened és a' te magod-
nak te utánnad.

(† Abrahám magvának nem tsak azok mondat-
nak, kik test szerint ő tőle születettének: ha-
nem azok-is kik az Abrahám Atyáknak hiti-
nyomdokát követik, Rom. 4. 12.]

1 Cor. 7. 15. A' ti magzatitok fentek i Rom. 11. 16.

(† Nem úgy mintha eredendő vétek ő bennek-is
nem volna; hanem mivel hogy az Istennek
szent szövetségében avagy frigyében vannak
mint az öregek-is.)

b, Joel. 2. 16. Mos. 5. k. 29. 10. 11. 12. 2 Chron. 20
13. öfzve vetvén, Efel. 5. 25. 26.

c, Márk. 10. 14. 16. Engedgyétek hogy jöjjenek
hozzám a' gyermekek, és meg ne tiltsátok őket:
mert ilyenek az Istennek országa. Es mikor azokat
ölében vötte volna, kezeit rájuk vetvén meg-áldá
őket.

Csel. 2. 38. 59. Térjetelek-meg és keresztelkedjétek-
meg minnyájan a' Jeshuának nevében, a' bűnöknek bocsá-
nattyára és vészitek a' Szent Lelkeknek ajándékát: Mert
tinektek lettek az igérek, és a' ti fiaitoknak, és min-
deneknek kik megfize vannak, valakiket tudni-
illik a' mi Istenünk el-hívánd.

Imét, Csel. 10. 47. Vallyon meg-tilthattya-e va-
lakik

laki a' vizet, hogy ezek meg ne kereszttelkedgyenek, kik a' Szent Lelket vötték miképpen mi is. Lásd, ísmét. 11-dik résznek 17-dik verset.

d. Meg-terfzik ez az Apostolok cselekedetekből, kik midőn látták hogy a' szülék hittének, egész ház népekkel keresztteltek-meg, mint Cornéliust, Csel. 10. 48. A' Tömlöcz-tartót. 16. 33. Lydiát a 17. 4. Stephanát. 1 Cor. 1. 16. Nyilván nagyon pedig hogy a' ház nép rend szerint Öreggébül-is, és kis gyermekekből fízokott állani: és a' kisdedek ez ház népek között sohol ki nem fogatnak, Lásd, 1 Cor. 10. 1. 2. Efes. 5. 25. 26.

e. Teremt. 17. 12. Minden férfiú annak okáért, melyek napon az ő születése után környül metéltessék ti köztetek a' ti nemzetségekben. 4. 11. Környül metéllyétek pedig a' ti férfiúi testeiteknek eleit, és a' lépén én köztem és ti köztetek lévő főverségeknek Jele.

f. Coloss. 2. 11. 12. Környül metéltetek kéz nélkül való környül metéléssel, mikoron a' testnek bűneinek állattját le-verteztetek a' Christusnak környül metéltedése által el-temetvén ő vele edgyütt a' keresztségnek általa.

Itt azt tanította szent Pál, hogy a' keresztség azon dolgot jegyzi és pecsétli-meg minékünk, a' melyet elein a' környülmetéltedés, ez okáért a' keresztség következett a' környülmetéltedés helyében.

AZ UR VACSORAJAROL.

LXXV. KÉRDÉS,

XXVIII. *Mi módon emlékeztetel és erősítetel az UR Vacsorájában arról, hogy tenéked a' Christusnak keresztfán lett edgyetlen edgy áldozattában és minden ő egyéb jó téteméngekben részed legyen?*

UR Nap. Summaja. Az URnak Vacsorájában lévő kenyérről és borral

való élésem ínt engemet mint jegy: és bizonyossá-is téfzon engemet, mint pecsét,

a' Chri

a' Christus testével és vérével, és minden ő jó téteményével való lelki közösüléséről, az ő parantsolattya és igireti szerint.

F E L E L E T.

(1) Mert a' Christus minden ő ^{1. Miképpen az ő parantsolat-szerint?} hiveinek 's énnékem-is meg parantsolta, hogy abból a' megfeszgett kenyérből együnk, és a' pohárból, melyly öfzogatattatik, igyunk az ő emlekezetire a, (2) ^{2. Miképpen igireti szerint?} ez igéretet-is hozzá tévén. Először, hogy az ő teste én érettem a' keresztfán szintén olly bizonyly meg-áldoztatott és töretett, és vére ki-ontatott, a' melyly bizonyly szemeimmel látom, hogy azt az URnak kenyérét énnékem szegik, és az ő pohárának italát én velem közlik b. Annak utánna hogy ő az én lelkemet szintén olly bizonyly és valóban legelteti és táplálja az ő testével, melyly mi érettünk meg-feszített, és az ő vérével melyly mi érettünk ki-ontatott, melyly bizonyly az UR testének és vérenek külső látható jegyeit az Egyházi szolgának kezéből el-fogván testi számmal hozzám vészem.

A' melylyek oda fel az 66-dik Kérdés alatt a'

F

Sacra

Sacramentumokról közönségesen és kiváltképpen a Keresztiségről az 69. kérdés alatt megmondatik, azonok itt-is az Ur Vacsorájára alkalmaztathatnak.

Három dolgot kell továbbá itt megjegyezned?

I. Az Ur Vacsorájában kétféle étel és ital van: *Egyik külső?* melyet a' Tanító a' kenyérben és a' borban ad vagy osztogat, *Másik belső,* melyet maga a' Christus az ő meg-felzített testével, és ki-ontatott vérével minékünk ad.

II. Kétféle ísmét ezen Vacsorában az ételnek és italnak módgya, külső tudni illik és belső. *A' külső* léfzen testi szájjal *A' belső* a' léleknek szájával, az az, igaz hittel.

III. Az a' külső ételnek és italnak módgya a' belsőnek jegye és pecsété.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a. Már. 26. 27. Márk. 14. 22. 23. Luk. 22. 19. 20. 1 Cor. 11. 23. 24. 25. Lásd alább a' 77. kérd.

b. 1 Cor. 11. 23. 24. 25. A' mi URunk JESUS Christus véré a' kenyeret? meg-töré és monda: Ez az én testem mely ti éretetek meg-törétek.

Ísmét ugyan ott: E' pohár új Testamentom az én vérem által.

c. Lásd ugyan ott: Véré a' kenyeret és monda: Ez az én testem.

Ísmét, E' pohár új szövetség az én vérem által.

Ísmét, 1 Cor. 10. 16. A' kenyér melyet al-fogdellünk, nemde nem a' Christus testének való közönségs-e? A' hálá-adá'snac pohára mellyel hálát adunk, nemde nem a' Christus vérének való közönségs-e?

LXXVI.

LXXVI. K E R D E S.

Micsoda a' Christus meg-felzített Testét enni, és az ő ki-ontatott véréét innya? *Summája*
A' Christusnak meg-felzített Testét enni, és az ő ki-ontatott véréét innya, nem egyéb, hanem 1. A' Christusban hinni a, 2. Igaz hit által a' Christussal edgyesülni c.

F E L E L E T.

Semmi nem egyéb; hanem 1. Milyen (1) a' Christusnak nem csak az ő tellyes kín-szenvedését és halálát bizonyos hittel el-fogni és hoz-zánk kapcsolni, és az által bűn-inknek bocsánattyát és az örök életet nyerni a, Hanem még annak felette (2) a' Sz. Lélek által ki a' Christusban és mi bennünk-is lakozik b, naponként inkább inkább az ő szentséges testével edgyesülni c, (3) annyira hogy no-ha ő a' mennyekben, mi pedig e' földön vagyunk, mind az által az ő testéből való testek legyünk; és az ő tsontyaiból való csontok d, által és mint az egész testben hogy minden tagok csak egy lélektől vésznek magoknak elevenséget, azonképpen mi-is azon egy lé-lektől meg-elevenítettünk, és meg-gazgattunk e,

F 2

Szent

Szent írásbeli bizonyságok

a. Ján. 6. 35. 50. Monda nekik Jézus: En vagyok amaz életnek kenyere. A' ki én hozzám jö semmikegyen meg-nem éhezik, és a' ki hisz én bennem meg-nem szomjúhozik soha. Ez ama' kenyér, ki a' mennyből jött alá, hogy a' ki abban eszik meg-ne haljon, 54. x. A' ki eszi az én testemet, és iszja az én véremet örök élete vagyon.

[Ez egész hatodik részben emi az Isten Fiának testét; innya az ő vére, és inni ő benne mind egy dologért véretnek,]

b. 1 Cor. 12. 13. Mert egy lélek által mi mindnyájan egy ital által lörtünk egy lélekké, Lásd. Rom. 8. 9. alább.

c. Ján. 6. 56. A' ki eszi az én testemet, és iszja az én véremet, én bennem lakozik, és én-is abban.

Ísmét, 1 Cor. 10. 16. Az hálá-adásnak pohára mellyet meg-szentelünk, avagy nem a' Christus vérevel való közösülésünk-e; A' kenyér mellyet meg-szegünk avagy nem a' Christus testével való közösülésünk-e?

d. Efél. 5. 30. Mert az ő testének tagjai vagyunk az ő testből, és az ő csontyából valók.

e. Ján. 6. 57. 58. A' ki engemet eszen, él az-is én általam; a' ki ejendi e' kenyeret, él mind örökké.

Ísmét. Rom. 8. 9. 11. A' kibén nintsen a' Christusnak lelke az nem övé. De ha annak Lelke lakik bennetek a' ki fel-rámasztotta a' Jéust az halálból, meg-eleveníti a' ti halando testeiteket-is, az ő ti bennetek lakozó Lelke által.

LXXVII. KERDES.

Summája. Melly helyen igitte a' Christus hogy az ő Testét és vére olyan bizonyval adgya emiék és imiok az ő benne hívőknek, a' melly bizonyval a' meg-szegett kenyeret eszik és a' pohárból isznak?

szük, és

szük, és az ő ki-ontatott vére olyan bizonyosan ízfűzik: melly bizonyval a' meg-töröttetett kenyeret eszfűzik, és a' meg-szenteltetett pohárban lévő bort ízfűzik, az meg-erősítetik. 1. A' Christusnak szerzéséből, 2. A' Szent Pálól másutt-is elő-hoztatott igéreiből.

FELELET.

Az ő Szent Vatsorájának szerzéséből mellynek igéi ekképpen vannak, 1 Cor. 11. 23. 24. 25. (1) A' mi Urunk Jézus Christus; az eszfűzke a' mellyen el-árúltaték, vévé a' kenyeret, és hálát adván, meg-szegé és monda: Vegyétek egyétek, ez az én testem, melly ti érette-tek meg-törétek, ezt cselekedgyétek az én emlékezetemre A-zonképpen a' pohárt-is minkeztánna vacsoráltanak volna, mondván: Ez pohár Uj Testámentom az én vérem által: ezt cselekedgyétek, valamenyszer újándgyátok az én emlékezetem-re: Mert valamenyszer ejenditek e' kenyeret, és e' pohárt újándgyátok, az Urnak haláláért

1. Mítse-da a' Christusnak szerzésé?

F 3

hirdes-

2. Mel-
lyik a'
Szent Pál-
tól elő ho-
zattatott
ígéret?

birdefsétek miglen el-jővend. Ez
ígéretet pedig Szent Pál Apo-
stol másutt-is elő hozza mikor
azt mondgya, 1 Cor. 10. 16.

17. (2) Az bálá-adásnak po-
hára mellett bálát adunk nem de
nem a' Christus vérének velünk
való közlése-e? A' kenyér mel-
lyet el-fregedünk nemde nem a'
Christus testének velünk való
közlése-e? Mert sokan edgy ke-
nyér, és edgy test vagyunk; mert
minnyájan edgy kenyérben ré-
szesülünk.

LXXVIII. KERDES.

XXIX. Nemde ez okáért a' szent Vatsorá-
ban lévő kenyér ts bor a' Christusnak
Summája. tulajdon testévé és vérévé leszzen e?
Az UR Va- csorájában a' kenyér és a' bor nem a' Christus
nak tulajdon teste és vére; avagy nem válto-
zik-el az ő testévé és vérévé?

FELELET.

1. Honná bizonyított
az meg?
Semmiképpen nem: Mert
(1) miképpen a' keresztségben
való víz a' Christusnak vérévé
nem változtatik, sem a' bünöket
el nem moshattya, hanem csak
jele és záloga azoknak a' dolgok-
nak,

nak, melyek minékünk a' ke-
resztségben meg-pecséttetnek
a, Azonképpen az UR Vatsorá-
jában lévő kenyér-is nem a' Chri-
stusnak természet izerint való te-
ste, noha (2) a' Sacramentumok-
nak mívöltokért, és a' Szent Lé-
leknek ilyen formán való szóllá-
sának izokott módgya szerint a'
kenyér Christus testének nevez-
tetik b.

2. Mikép-
pen nevez-
tetik tehát
a' kenyér
Christus te-
stének?

(Miképpen a' keresztségben lévő víz Christus
vérévé: így az UR Vatsorájában lévő kenyér-is
Christus testévé nem változtatik.) E' követke-
zésjő, azért: mert az UR Vatsorája-is szintén
ugy Sacramentom; mint a' keresztség. A' Szent
Írás-is pedig nem külömben szóll a' Keresztség-
ről, mint az UR Vatsorája felől, mert mikép-
pen a' kenyeret Christus testének: a' pohárt pe-
nig Új Izóvetségnek: azonképpen a' keresztsé-
get bünöknök el-mosásának és újjá születésnek
teredőjének nevezi. Mellyből következik az,
hogy azon egy mívöltok vagyon e' két Sacra-
mentumokról való szóllásnak formáinak.

A' Sacramentumoknak mívöltok szerint.)
melly mívöltok ebben áll hogy az Írás a' külső
látható Jegyeknek tulajdonitgya a' belső jegyez-
tetett dolgoknak nevezetir. De nem azért,
mint ha a' Jegyek jegyeztetett dolgokká vál-
toznának avagy a' jegyeztetett dolgok a' Jegyek-
ben, bé-foglalattának; hanem azért, mert a-

jegyeztetett dolgok a' külső jegyek által miné-
künk meg-peccsételtetnek és erőfittetnek.

Példának okáért.

A' kör- nyül metél- kedés.	Mondatik	Istennek szóvetségé- nek.	Mert	A' frigy kö- rűnek jegye.
A' keresz- tség.	Mondatik	Ujjá való születésnek feredőjének és bűnök- nek el-mo- sátásának.	Mert	Azt nekünk meg-peccélti és meg-erő- síti.
Az Hus- véti Bárány.	Mondatik	Páichának avagy által- menetelnek.	Mert	Jegye volt hogy az Isten által mégye a' Báránynak vé- rével meg-hin- tett házak mel- lett.
A' Kenyér és Bor.	Mondatik	CHRISTUS testének és véreinek, a- vagy az ő te- stével és vé- rével való kö- zössülésnek.	Mert	Az URnak testének és vé- reinek emleke- zetit veszfűjük: és a' mi velle- való közösülé- sünknek jegyei.

Szent Irásbéli bizonyságok.

a. 1Pét. 3. 21. Mát. 3. 11. Láf. a' 27. Kérdés alatt.
b. Mof. I. k. 17. 10. Ez az én főverségem melyet
meg-tartsatok hogy környül metéltesék minden férfú tá
közösterék.

Imét, Mof. 2. k. 12. 11. 12. Meg-egyétek pedig
a' bárányt, a' ti ágyakatokat fel-övedezvén: Mert
az URnak Páichája.

Csel. 22. 16. Fel-kelvén keresztrekedgyél-meg-
te tisztítsd meg a' te bűneidből.

LXXIX.

LXXIX. KERDES

Miért nevezi tebát a' Christus a' Summája.
Kenyeret ő testének, a' Pohárt ő Az Ur Va-
véreinek, avagy az ő vére által való csorájában-
új frigynek Azonképpen Szent Pál-is lévőkenyér
a' kenyeret és bort Christus testének és bor, a'
és véreinek velünk való közlésének? Christus te-
stének és vé-
reinek ne-

veztetik, két okokért. 1. A' Kenyérnek és a'
testnek: bornak és a' vérenek egymással való
hasonlatosságokért. 2. A' Christus testével és
vérevel való lelki élésünknek bizonyos vol-
tára képest.

F E L E L E T.

A' Christus nem nagy oka nél-
kül szól ekképpen: mert nem 1. Mitso-
csak arra tanít minket ezzel: (1) da ákenyér
Hogy a' miképpen a' kenyér és és a' Chri-
bortáplálják a' testnek életét a' stus teste, á
azonképpen az ő meg-feszült te- bor és a'
ste, és ki ontott vére, a' mi lel- Chr istus
künknek valósággal étele és itala vére közös-
légyen, mellyel az örökéletre tá- való hason-
plaitatunk b, (2) hanem sokkal latóság?
inkább erre, hogy ez látható szent 2. A' ke-
jeggyel és záloggal bizonyosok- nyérrel és
ká tégyen minket, hogy a' Szent borral va-
Léleknek cselekedete által szin- ló élésünk
tén olly bizonynyal részefekké té- miképpen,
szen minket az ő testében és vé- teszen min-
rében, melly bizonyosan e' szent ket bizo-
nyosokká a'
Christus te-
jegye-

F 5

fevel és jegyeket az ő halálának emléke-
zetire teszi szájjainkal hozzánk.
veszünk, Annak felette hogy
az ő szenvedése és engedelmsé-
ge olyan bizonynal miénk, mint
ha a' mi bűneinkért mi magunk
lakoltunk volna, és az Istennek
eleget törtünk volna d,

Szent Irásbeli bizonyosságok.

a. Sölt. 104. 14. 15. Teremt szénár a' barmok-
nak, és füvet az embereknek haznokra: hogy ele-
delt vegyenek a' földből. Ki borral meg-vidamította
az embernek szívét, és orozájás meg-szenyesté jóajjál, és
kenyérrel az embernek szívét erőssíti.

b. Ján. 6. 55. 49 51. Az én testem valósággal étel.
és az én vérem valósággal ital. A' ti Atyáitok öttek
Mannát a' pusztában és meg-holtanak. Ha valaké
vessék e' kenyérben ét-örökké.

c. d. Vevé a' kenyeret és mondta: Egyeték, s' a' t.
Ismét, a' Pohár. s' a' t. 1 Cor. 11. 24. és 10. 16.
A' kenyeret mellyet meg-figyünk, Lásd, k. 77.

LXXX. KÉRDÉS.

XXX. Mitsoda külömbség vagyon az UR
UR Nap Vatsorája között és a' Pápások
Summája Miséje között;

Az UR Vatsorája és a' mise között való külömbség.
három dolgokban áll. 1. Nézi a' Christufnak
a' mi bűneinkért egyszer véghez vitt áldozat
vár. 2. A' mi Christussal való edgyesülésünk
ker. 3. A' Christufnak imádatását.

F E L E T.

1. Az UR Az UR Vatsorája minékünk
Vatsorája, arról téssen bizonyosságot, (1)
hogy

hogy minékünk minden bűne-
ink tellyeséggel meg-bocsáttat-
tanak, a' Christufnak amaz egy
áldozatjáért a, mellyel ő maga
egyszer b, a' kereszttán áldozék c,
Továbbá (2) hogy a' Szent Lélek
által mi is a' Christusban óltu-
runk d, Ki immár emberiségének
természeti szert csak az egek
ben vagyon az Atyának jobban e,
és (3) azt akaja hogy ötlet ott i-
mádkyuk f, A' misében pedig
(4) tagadgyák hogy az elevenek-
nek és holtaknak bűnök meg-
bocsáttatván vólnának a' Chri-
stufnak edgyetlen edgy kín-szen-
vedéseért; hanem ha a' mise
mondó Papok mostan-is min-
den napon áldozándgyák érettek
a' Christust: Annak felette azt-is
tanítták (5) hogy a' Christus, te-
ste szerint-is jelen vagyon a' ke-
nyérnek és bornak színe alatt: és
ez okáért (6) azokban kell ötlet i-
mádni. Es így (7) a' misének
fundamentoma semmi nem e-
gyéb, hanem a' Jéhus Christufnak
edgyetlen edgy áldozatjának és
szenyedésének meg-tagadása, és

Mitsoda bi-
zonyosságot
teszen a'
Chr i s t u s
áldozat-
járól?
2. Mitsoda bizony-
ság a' mi
Christussal
való egye-
sülésünk-
ről?

3. Mitsoda bizony-
ság a' Chri-
stufnak i-
mádatá-
sáról?

4. A' Mise mit bizo-
nyis a' Chri-
stufnak bű-
nökért va-
ló áldozat
tetele felől
5. Mit ta-
nis a' mi
Christussal
való egye-
sülésünk
felől?

6. Mit ta-
nis tovább-

*bá a' Chri- átkozott bálvány imádás g-
fiusnak imádatát a' felől? 7. Mit kell tehát
zmmár vegrene a' mise felől állatni?*

A' kenyérnek és borknak színe alatt) Estovábbá
hogya testi szájjal veszfűk azt, és hogy mi a' te-
sti meg-étel által egyesülünk a' Christussal.

Átkozott bálvány-imádás) Mert az Ostyát
melly alatt a' Christusnak testét jelen lenni reá
költik. a' Míse ki-izólgáltatásának idején fel-
emelik. a' köfségnek mutogatják, arany avagy
ezüst edénybe foglalják, nyilván az ő Templo-
mokban mutogatják szokatlan nagy pompá-
val fézzel hordozzák; kiváltképpen (a' mint
ők hijják, *UR napján*, avagy Christus testének
innepén, előtte le-borúlnak nagy ahitatoság-
gal e' *Bálványt* Igaz Isten gyanánt imádgják,
és végezetre ez átkozott *bálvány* imádásért,
szertelen kegyetlenkedéssel viaskodnak, s azt
óltalmaznak.

Szent írásbéli bizonyságok.

4. Luk. 22. 19. 20. *Ez én testem a' mellyt ti érette-
nek adatik: Ezt mivellyétek az én emlékeztetésemre;
Ez pohár amaz Új Testámentom az én vércsem, mellyt ti
éretteket ki-ontatik.*

6. Sid. 9. 25. 26. 27. 28. *Sen peniglen nem azért
ment bé a' Christus a' szentséges helybe, hogy gya-
korta áldozza-meg ömagát, miképpen a' fő Pap min-
den efsztendőben mégyen a' szent házba idegen vér-
rel: mert ha külömben volna, kellett volna ő néki
gyakorta szenvedni világ teremtetésétől fogva; ha-
nem most egyszer jelent-meg ő magának meg-áldozása
által e' világnak utolsó részében a' bűnnek el-törlé-
sére. Es miképpen hogy el-vegeztetett dolog az em-
berek között, hogy egyszer meg-halynanak, azután
ítélet*

ítélet léfzen: azonképpen Christus is egyszer meg-
áldoztatván, hogy sokaknak bűnöket el-venne.
Máfodizor bűnért való áldozat nélkül meg-látt-
tik azokról, kik ötet varják idvésegekre, és y 12.
és. 10. 12.

6. I Cor. 5. 7. *A' mi Pácha Bárányunk a' Chri-
stus meg-áldoztatván ki érettnék.*

Sid. 10. 14. *Edgyetlen edgy áldozatnyával tökélete-
sekké tette mind örökké azokat, a' kik meg-szentel-
setnek.*

Ján. 19. 30. *Monda JESVS. Bé-telylestedt, és sejté
le-hajtván, ki bocsátá lelkét.*

d. I Cor. 12. 13. *Edgy lélek által mi minnyájan egy
testé keresztesztetünk.*

e. Coloss. 3. 1. *Ha fel támadtatok a' Christussal az
oda-fel valókat keresztesztet, holott a' Christus él az A-
zyának jobján, és Csel. 3. 21.*

f. Csel. 7. 56. 57. 58. *Es monda az István: Imé
lárok meg-nyilatkozott ezeket, és látam hogy az ember-
nek fia áll az Isten jobja felől. Fel-kiáltván pedig ama-
zok nagy fel-szóval, az ő fulókat bé-dugák, és min-
nyájan reá rohanának. Es a' városból ötet ki üzvéen
meg-kövezék, ki imádkozván ezt mondgya vala. U-
Ram JESVS vegyed hozzá ad az én lelkemet.*

g. Gal. 5. 4. *A' Christus Jéustól ki rekesztettetek,
valakik törvény által akartok idevölülni. Esa' ke-
gyelemből ki-estetek f.*

[† Mennyire inkább ezent monhattunk a' Pápi-
sták felől. ki-rekesztettek a' Christustól, valakik a'
Míse által kerétek idvésegeket; Mert a' Törvény
az Istentől, a' mise pedig az ördögtől vagyon.] Lásd.
Mof. 5. k. 27. 15. Solt. 106. 19. 20. 21.

LXXXI. K E R D E S.

Kiknek kell az URnak asztalához járulni? Summája.
Három
dolgok ki.

vántatnak-meg azokban kik az URnak aszta-
lához járulnak.

F E L E L E T.

1. Mellyik
az első?2. Mellyik
a' második?3. Mellyik
a' harmadik?4. Kinek
kell el-tá-
voznia az
U R n a k
asztalától?5. Miért
kell el-tá-
voznia?

Palóba barmyak) Ez leszen mikor ők fiúi fé-
lelemmel meg-ismerik az ő bűnökert, az ISTE-
n törvényéből, és az ő kárhozzattokat a' törvény-
nek átkából, melyekről Istenhatni a' 4. 5. 10. 11.
Kérdésekben.

Az igaz hitben: erőködnek öregbülni) Köny-
rögnek szorgalmatosan Istennek a' Szent Léle-
kért, és élven szorgalmatosan azokkal az érzé-
közökkel, melyekkel Isten a' hitet szerzi és
meg-erősíti bennünk, mincni: az Isten Igé-
jének olvasása, halgatása, el-követése, és a' Sa-
cramentumok: a' való eles. Melyről lásd az 6. 5. Kérd.

Szent Irásbeli bizonyosságok.

a, b, c. 1Cor. 11. 28. Próbállyá-meg azért minden
ember magát *, és úgy egyék abból a' kenyérből, és úgy
iszják abból a' pohárból.

(* Próbállyá-meg lelke isméreretit, hogy habán-
kodíké az ő bűnein, hízené a' Christusban, és
vagyóné nagy kívánsággal fel-tört Izándéka
Élétének meg-jobbítására.)

a, Mát. 11. 28. Jöveitek hozzám minnyjón a'
kik meg-fáradtátok, és meg-vagytok. terheltet vón; és
én meg-könnyebítlek titeket. Lásd. Sólt. 51. 19.
és 66. 2. Sólt. 34. 19. Mát. 5. 3. 4. Zach. 12. 10.

b, 2Cor. 13. 5. Ti magatokat kiértétek-meg hogy
ha vagytok é, hitben, ti magatokat próbállyátok-meg
Ján. 3. 13. 15. és 6. 40.

c, 1Cor. 11. 25. 26. Ezt cselekedjétek az én emle-
kezetemre. Mert valamennyifér éjenditek e' kenyé-
ret, és iszfátok e' pohárt, az U R n a k halálát bir-
desétek + miglen el-jö.

[† Az az: meg-gondollyátok hogy a' Christus
az ő halálával ti éretteket eleget tölt, és annak
ereje által a' ti emberetek-is meg-felzittertik
és meg-öldöskölteik.)

d, Mát. 11. 29. Vegyétek-fel az én igámat ti vedtok,
és tanuljátok én töllem hogy én szelid és alázatos
szívű vagyok. és találtok nyugodalmat a' ti lelkei-
eteknek. 1Cor. 6. 20.

e, 2Cor. 11. 29. A' ki eszik és iszik méltatlanul
* kárhozzatott eszik és iszik magának + hogy meg
nem valasztya az Urnak testét +.

(* Az az: nem illendő bészüllettel, kézfülettel,
a' miképpen szől az Apostol a' Corintusiakról;
mennnyivel inkább az él véle méltatlanul, ki min-
den maga meg-probálása, és helyes el-készületinél-
kül járul e' Szent Vatsorához. † Az az: magára
vonfza az Istennek haragját, és kemény a' terhes
büntetését, midőn méltatlanul veszi-el a' meg-al-
dott kenyeret és bort. † Az az: mivel hogy az-
zal a'

zal a' kenyérrel, (melly néki úgy mint a' Christus meg-felüzöttetett testének bizonyos és szent jegyül adatik; de ezen okért a' Szent Párol Christus testének hivat atik) nem különben mint az otthon való közönséges kenyérrel él.)

LXXXII. KERDES,

Summaja. Hozzá kell azokat is e' Vacsorához bocsátani, a' kik vallásokkal, hitleneket e' és életkezel magokat hitetleneknek, és istenteleneknek bizonyították lenni?

bocsátani a, hanem a' szent gyülekezetnek attól ki-kell őket rekelteni.

F E L E L E T

1. Mi okok *ra nézve nem kell a-hoz őket bocsátani?*
 2. Milyen *pen kell őket ki-rekeszteni?*
 3. Mi által *tal kell ki-rekeszteni?*
 4. Meddig *kell ki-rekeszteni?*

Semmiképpen nem a, (1) Mert azzal az Istennek frigye meg-káromoltatik b, és az Istennek haragja mind az egész gyülekezetre fel-gerjed c, Annak okáért a' szent gyülekezetnek, (2) a' Christus és az Apostolok parancsolattok szerint d, ezeket (3) a' menyországoknak külsőival élve e, a' szent vacsorától mindaddig el kell tiltani f, (4) mig penitenziára nem térnek, és életüket meg nem jobbították g.

Hitentlenek és istentelenek] Kik nével ugyan keresztyének, atyafiak, de tudományokkal és életekkel magokat a' Christustól idegeneknek lenni mutatták.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a, Már. 7. 6. Ne adgyátok azt a' miszert *, az ebeknek, se a' disznóknak elviben ne hányjátok, a' tiegyőn-gyereket; * hogy azokat meg ne tapodgyák lábaikkal és reátok fordulván meg ne szaggassanak titeket (** Az az: az Istennek szentséges és kegyelem-mel telles igéjét, és Sacramentomit.)

1 Cor. 10. 21. Nem ihatytok az UR pohárát és az ördög pohárát. Nem lehettek az UR asztalának és az ördög asztalának részesei.

b, Solt. 50. 16. 17. Az hitetlennek ezt mondgya az Isten: Miért hirdeted te az én rendelésemet, és miért veszed az én szövetségemet a' te bárád? Te pedig gyűlölted a' fenytéket, és hátad megé vetetted az én befzedemet. Ezech. 44. 6. 7.

Péld. 15. 8. Az istenteleneknek áldozattok gyűlölséges az URnak, az igazaknak könyörgélek pedig kedves ő néki.

c, 1 Cor. 11. 30. Ennek okáért is + vannak ti közöttek, kik erőtlének és betegek, és el-aluttnak * sokan. Jof. 22. 20. (* Az az: meg-holtak.)

(+ Mert méltatlan észitek és iszátok az URnak kenyérét és borát: mint a' felső versben meg-mondotta vala.

d, Már. 18. 15. 16. 17. (A' Christus parancsolattya ez.) Ha pedig vérkezik te ellened a te felebarátod, dorgáld meg őtet tsak te közörted és ő közte, hogy ha szódat fogadgya, meg-nyerted a' te felebarátodat. Ha pedig szódat nem fogadgya, végy melléd edgy vagy két embert; hogy két vagy három bizonyoságnak szájából akar mely dolog bizonyosb legyen. Hogy ha azoknak-is nem fogadgya szavokat, mond-meg a' gyülekezetnek, hogy ha a' Gyülekezetnek-is nem fogadgya szavát, legyen te elűrted olyan mint valamelly pogány és farkas.

Tit. 3. 20. (Az Apostolok parancsolattya ez.) Az eretnek embert egy vagy két intés után meg-velled.
 2 Theß. 3. 6. 14. 15. Hadgyuk pedig tinétek a-tyámfiai.

tyámfiai, a' mi Urunk Jézus Christusnak nevében. hogy meg-vonnyáitok magokat minden atyafiától ki rendeletlenül viseli magát, és nem a' tanított tudomány szerint, melyet vőrt mi tőlünk. Hogy valaki nem enged a' mi levelünk által való beszédünknek, az meg-ígyezze, és az azal ne társalkodgyarok, hogy meg-ígyezzenüllyön. De ne tartások úgy, mint ellenségteket, hanem insétek mint atyátokfiát.

1. Mát. 16. 19. Adom néked a' Menyországnak kulcsát, és valamit meg-kötendősz e' földön, menyekben is kötötve legyen, és valamit meg-olánda e' földön, a' mennyekben is meg-olánda e' földön.

1. 1. Cor. 5. 11. Mostan pedig írtam néktek, hogy ne társalkodgyarok azokkal, ha valaki, bolott atyafiának nevezetik, parázna, vagy fősvény, vagy balványimádó, vagy részeges, vagy ragadozó, az ilyenekkel mondom hogy ingyen se egyetke. Vessétek ki azért a' gonosz embert közösséletek.

1. 2. Cor. 2. 6. 7. Elég ez ilyen embernek mindenk által tört közönséges dorgálás. Ugy annyira, hogy inkább vizsontag meg-keljen engednetek neki, és ötlet vigasztalnotok kell, hogy valami módon a' felettébb való keferiségtől meg ne emésztesék ez ilyen ember, s' a' többi.

LXXXIII. KERDES.

XXXI. *Mitsodik a' Menyországnak*
UR Nap. *Kulcsai?*
Summája.

A, Menyország kulcsainak ereje kétféle. 1. Az Evangéliomnak prédikállása. 2. Az Ecclesiái fenyték.

F E L E L E T.

Az Evangéliomnak prédikál.

1. Mi lása és az Eygházi fenyték a' mel
hasznok lyekkel (1) a' Menyország a' hi-
vagy on vőknek meg-nyittatik, az hitelen-
ezeknek? nek előtt pedig be-zároltatik b.

Szent

Szent Irásbéli bizonyosságok.

4. Mát. 16. 19. * Tenéked adom a' Menyországnak kulcsait, és valamit meg-kötendősz e' földön, meg-olánda e' földön, és valamit meg-kötendősz e' földön, és valamit meg-olánda e' földön.

(* Christus URunk így szól Péternek, és a' több Apostoloknak, és övélek minden egyéb Evangéliomot hirdető Egyházi szolgáknak.)

1. Mát. 18. 18. Valamit meg-kötendősz e' földön, meg-olánda e' földön, és valamit meg-kötendősz e' földön, meg-olánda e' földön, és valamit meg-kötendősz e' földön, meg-olánda e' földön.

Ján. 20. 22. 23. Vegyetek Szent Lelket: Vala-
kiknek meg bocsátjátok bűnöket, meg-bocsát-
tatnak nékik, * a' kiknek meg tartjátok, meg-
tartatnak. *

[** E' két czikkelyetskében meg-magyarázza Christus URunk azt, a' mit mondott vala Szent Máthénál a' meg-kötötetés, és meg-olánda felől. Mivel hogy azért az Evangéliomnak prédikállása, és az Egyházi fenyték által bocsátatnak meg a' bűnök, és meg-is tartatnak, szükségességgel ki-hozzuk, hogy e' kettő az Ecclesiának kulcsai, kikkel mind a' meg-kötözés, mind a' fel-olánda végehez vitettk.]

2. Cor. 10. 4. 5. 6. Mert a' mi vitetkedésünknek fegyverei nem testiek, hanem Isten ereje által erősek nagy erősségekhezle-ronasára. Mivel tudni ilik, minden emberi okoskodásokat el-fordítunk, és minden nagyságot mely fel-emelkedik az Isteni ismertet-ellen, és eubeteknek minden gondolatokat foglyul vízfzük, hogy a' Christusnak engedjenek. És kézen raryuka a' bűnreterést, mely által bocsfzút állunk minden vakmerőségen minckuránna be-teléndik a' ti engedelmeségek.

LXXXIV. KERDES.

Mi Módon nyittatik meg, és mi Summája.
módon tétetik-bé a' Menyország az Az Evan-
Evangéliomnak prédikállásával: géliomnak
predikál-
lása

lása által meg-nyitni a' mennyeknek országát, annyit télsen, mint a' hívoknak közönsége-
fen hirdetni bűneiknek borsánattáért, Bé-ten-
ni ílmét annyit télsen, mint az Istennek ha-
ragját, és az örök kárhozatot hirdetni a' pe-
nitentia tartatlanoknak, és hitetleneknek. †

F E L E L E T.

1. Kinek kell meg-nyitni a' mennyeknek országát az Evan-géliumok prédikálá-sa által?
2. Hány-szor kell meg-nyitni?
3. Kik e-
fött kell bé-
remni?
4. Meddig kell b-ten?
5. Mitsoda haszna va-
gyon a meg-
nyitásnak
betérősek?

Mikor a' Christusnak paran-
tsolatyából (1) minden hívő em-
bereknek, és kinek kinek magá-
nak is a, közönségesképpen hir-
detetik, hogy ISTEN ő nékik a'
Christusnak érdemeért minden
bűnöket meg-engedi b, (2) Vala-
menyiféle az Evangéliumnak i-
gétit igaz hittel hozzájuk kap-
tsolják c, vizsontag pedig (2) min-
dē hitetleneknek és képmutatók-
nak d, azt hirdetik hogy mind ad-
dig Isten haragjában, és az örök
kárhozatnak kötelében vannak e,
(4) valamig a' bűnökben megme-
radnak f. (5) Melly Evangéliom-
nak bizonyság tétele szerint, az
Isten mind e' világon, mind a' jő-
vendő életben meg-ítéli őket g.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a. Márk. 2. 3. 5. Akkor jövének ő hozzá kik
hoznak vala egy gutta ütőtensbert, kit négy em-
ber hoz vala, Mikorom pedig látta Jézus azok-
nak † hiteket. monda a' gutta ütött embernek: Fi-
am meg-borsáttartak teneked a' te bűnöd. Lásd, Ján. 1.
16. 18.

16. 18. 36. és 5. 24. Márk. 16. 16. Tsel. 10. 43.
(1 Nem tsak az embert hordozóknak hanem ma-
gának a' gutta ütőnek is.

b, Tsel. 2. 37. Ezeket pedig mikor hallották völ-
na, szivekben meg-kefereének, és mondanak
Péternek, és a' több Tanítványoknak: Mit tiele-
kedgyünk atyámfiai férfiak? Péter pedig monda né-
kik: Térjete meg, és keresztelekgyetek meg
mindnyájan a' Jézus Christus nevében, a' bűnöknek
borsánattáért.

Ísínét. Tsel. 13. 38. Azért légyen néktek tudto-
tokra atyámfiai, hogy ez által hirdetterik néktek a' bün-
nek borsánattá. Es mindenekből a' mellyekből a'
Moses törvénye által meg-nem igazittathattok, ez ál-
tal minden a' ki hiszen meg-igazul, Efés. 1. 7. Rom.
3. 24. 25.

c, Mát. 11. 28. Jöjjetek én hozzám mindnyá-
jan kik meg-fáradtatok, és meg-terhelteztetek, és
én meg-nyugotlak titeket.

Ezéck. 33. 11. Elek én azt mondgya az UR Isten:
Nem akarom a' hitetlennek halálát. hanem hogy az hitet-
len ki-térjen az ő utaról és éljen.

d, Ján. 8. 24. Mert én nem hisítek hogy én vagyok,
meg-halok a' ti bűneitekben.

Tsel. 8. 21. Nintszen tenéked semmi részed e' dologban
mert a' te síved nem tisztá az Istennek előtte.

e, Ján. 3. 36. A' ki nem hiszen a' Fiának nem láttya
az életet, hanem az Istennek haragja marad rajta. Ís-
mét. 18. 7. A' ki nem hiszen, immár el-kárhoztatott:
mert nem hitt az Istennek egyetlen egy Fiának ne-
vében.

f, Mát. 3. 7. 8. Márkos kigyóknak fajzati kirtsoda
intert meg titeket, hogy az Istennek követezendő
haragját el-rávoztatnárok? Teremtetek azért a'
penitentiához ilendő gyümölsőt.

g, Rom. 2. 16. A' napon mellyen az UR meg-ítéli
az embereknek titkokat az én Evangéliomom szerint
a' JESUS Christus által.

Mát. 18. 18. Bizony mondok néktek: Valamiket
meg-kö-

meg-köfendtek e' földön meg-lesznek körtelve az egekben, és valamiket meg-öldoztok e' földön, meg-leszen öldoztatva az egekben.

LXXXV. KERDES.

Számája. Mi módon tétetik-bé, és mi módon nyittatik meg a' Menyország az Egyházi fenyték által?
bé-zárolni a' Menyországot semmi nem egyéb, hanem ki rekesztieni az embert a' Szent Gyülekezetből s, meg-nyitni ismét, azon embert a' Gyülekezetnek kedvében vennié,

F E L E L E T.

1. Kinek Mikor a' Christusnak parancsolattyaából, (1) azok a' kik jól-lehet hogy nével keresztyének a, de tudományokkal b, avagy élettekelő magokat a' Christustól idegeneknek lenni meg-mutat-tyák, (2) Minek utánna egy-néhány-szor keresztyéni szertetből és nagy atyafságon meg-intet-nek, tévelgésekből ki térni, és bűnöknek véget vetni nem akarnak, végre oltán meg-jelentet-nek a' Szent Gyülekezetnek. a' vagy azoknak, a' kik arra rendeltettek az Anyafzentegyházról,

Es hogy ha azoknak intéseknek sem engednek, ugyan azonok-tól a' Sacramentumoktól való el-tiltás által a' Szent Gyülekezet-ből

ből, és (3) így az Istentől-is ő magától a' Christusnak országa-ból ki rekesztetnek b. De viszon-tag (4) ha jobbúlásoknak bizonyos jelét adgyák s, mint Christusnak és az a' Anyafzentegyházának tagjai bé-vétetnek k.

Kik arra rendeltettek] Minéműek akar melly Ecclesiában lévő öregek és Presbiterek, kik el-sőben ő magoktól az Apostoloktól rendeltettek. mint meg-tetzik, Csel. 14. 23. és 15. 2. 4. 6. 22. 23. 1 Cor. 12. 28. 1 Tim. 5. 17. Tit 1. 5. 1 Pét. 5. 1. Jak. 5. 14.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, 1 Cor. 5. 11. 12. 13. Ha valaki holott atyafiúnak mondatik, parázna, s' a' többit Lásd fellyebb a 28. kérdés alatt.

b, Rom. 16. 17. Kérlek pedig titeket atyámfiai, vegyétek öfetekben a' kik háborúságnak és botrán-kozásnak okai volnának, kik más tudományra tanítanának a' kívül mellyet tanúlatok, és azokat el-tá-vasztások.

Tit. 3. 10. Az eretnek embert egy vagy két inté-s után el-kerüllyed.

1 Jan. 10. 11. Ha valaki ti hozzátok mégyen és e' tudományt nem visfi, hozzátok ne fogadgyátok az: ház-atokban, és ingyen se köszönnyetek neki: Mert a' ki köszön neki, annak gonosz cselekedetiben részes leszén.

c, 1 Cor. 5. 11. Ha valaki holott atyafiúnak ne-vestetik, parázna, vagy fűsüny, vagy bálvány imá-dó vagy részeges, vagy ragadozó, ez ilyenekkel mondom hogy ne-iz egyeték.

d, Mát. 18. 15. 16. 17. Lásd. a 28. kérdés alatt. e, Ha azoknak-is ímevokat nem, fogadgya mond-meg a Gyülekezetnek ugyan ott. f, Ha a

f. Ha a' Gyülekezetnek nem fogadgya szavát, légyen te előtört olyan mint a' pogány, vagy farkas. *

(* Az az: ne tartassék keresztyénnek vagy atyafiúnak.

g. Ha valaki atyafinak nevezterik, 's a' t. oda fellyeb. Ílmét, Vesztek-ké a' gonoszak közűledek, 's a' többib. Mát. 16. 19. Valamit meg-kötendősz. e' földön, meg-lészen kötötve az egekben.

Ílmét, 1 Tim. 1. 20. Kik közűl való az Hyménus és az Alexander, kiket adtam a' Sátánnak * hogy meg-tanúllják azt, hogy ne káromlyanak. Láfdeg 1 Cor. 5. 3. 's a' többi.

[* Valakit a' Sátánnak adni, annyit térszen, mint ki rekefzteti az Ekklesiából és a' Christus országából, a' melly kívül vagyon a' Sátán országa. 2 Tim. 2. 25. 26.]

i. 2 Cor. 2. 6. 7. 8. Elég az ilyen embernek ez mindenek által lött közönséges dorgálás. Ugy annyira, hogy inkább visszontag meg-keljen engedelmetek és ötlet vigasztalnotok kell, hogy valamiképpen a' feletéb való zsomorúságról meg-ne emésztesék az ilyen ember. Azért kérlek titeket, hogy erőfítsetek meg az ő hozzája való berelmeket.

(s Tudni illik a' Gyülekezetből ki-rekefztett Corintusi paráznának, minek utánna igazán meg-tért.)

HARMADIK RESZ.
Az háládatosságról, mellyel tartozunk Istennek a' meg-fzabadulásért.

Ez Háládatosság kettőben áll:

1. A' bűnökből igazán való meg-térésben, és az Isten törvényéhez intéztetett, és a' szerint rendeltetett Keresztyéni életben.

II. Az Istennek igazán való segítségül hívásában, és a' Christus által előnkben írott imádságnak

ságnak formája szerint, való szorgalmatos könyörgésben.

LXXXVI. KERDES.

Mivel hogy minden mi bűneinkből XXXII. és nyavalyáságinkból, a' mi érdemünk nélkül tsak az Istennek irgalmasságából; a' Christusért razzattunk-meg, miért kell tehát jó tselekednünk?

kell jokat tselekednünk ilyen négy okokért: 1. A' meg igazításnak és meg-szentelésnek egymással való egybe foglalatásokért. 2. Az Istenért. 3. Mi-magunkért. 4. A' mi felebarátunkért.

F E L E L E T:

(1) Mert a' Christus minekutánna minket az ő vérevel meg-váltott, meg-is újjít minket az ő Szent Lelkével az ő ábrázattára a, a' végre (2) hogy az ő mi velünk való ennyi fok jó teteményiért az Istenhez tellyen életünkben való hálá adó voltunkat meg mutassuk, es hogy ő ditsértesék mi általunk b. Annakutánna (3) hogy mi magunk-is ki-ki mind az ő igaz hiti felől annak gyümölséből bizonyosfak legyünk c. Végezetre (4) hogy a' mi tökéletes jámbor életünkkel egyebeket-is a' Christusnak meg-nyerjünk d.

UR Nap. Summaja. Minek utánna a' Christus által meg-szabadítottunk.

1. Miért a' meg-igazításnak és meg-szentelésnek és a' mi velünk való foglalatásáért?

2. Miért az Istenért? 3. Miért magunkért?

4. Miért felebarátunkért?

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, 1 Cor. 1. 30. A JESUS Christus lőtt minékünk
Istentől bölcsesség, igazság, szentség és váltáság.

Tit. 2. 14. Kiadta ő magát mi érettünk, hogy
megváltana minket minden hamiságtól, és tisztítana
magának kiváltképen való népet, jó cselekedetekre igyeke-
zőt. Lásd, 1 Cor. 6. 11. Luk. 7. 73. 74. 75. és 24.
47. Csel. 5. 31.

b, Mos. 5. k. 32. 6. Avagy ezzel fizettek-e az UR-
nak boldog és efsztelen nemzetség? Avagy nem ő-é
a' te Atyád, a' te meg-fizabadítód? Avagy nem ő ret-
té naggyá és nem ő erőllítetté-meg tégedet? Lásd,
Soltár. 116. 12. Rom. 12. 1. 2. 1 Thess. 5. 18.
Ján. 15. 8.

1 Péter. 1. 9. Ti pedig választat nemzetség. Kirá-
lyi Papság, szent nép vagytok, és oly nép mellyet I-
sten sajátjának tart, hogy annac hatalmas dolgait hir-
desítetek, a' ki rítkeket a' jótéttségéből az ő csudálatos vilá-
goságára hívott.

c, Jak. 2. 18. Mutasd-meg nékem a' te hitedet a'
te cselekedetiddől, én-is meg-mutatam néked az én hi-
temet az én cselekedeteméből.

Imnét. 1 Ján. 2. 3. 4. És ez által * tudbattyuk-meg
hogy ötet ismerjük, ha az ő parantsolatit meg-tartjuk.
A' ki azt mondgya: Imérem ötet, és az ő parantso-
latit meg nem tartja, hazug az, és abban nintsen
igazság. † És 2 Péter. 1. 10.

[* Tudni-illik, az igaz hit által. † Ezért pe-
nig a' Christushnak ismeréti, avagy az ő benne való
Igaz hiti felől hamissan dítsekedik.]

d, 1 Péter. 3. 1. 2. Az Afzónyi-állatok engedel-
mesnek legyenek az ő férjeknek, hogy így ha valakik
nem engedelnek-is az igének, az ő Feleségeknak szent e-
retek által az ige nélkül meg-nyerettefennének: minek u-
tánna látándgyák a' tisztizta, és Isteni felelemmel
ölvözve köttetett egymással való társalkodásokat;
Rom. 14. 19. Sid. 10. 24. és 1 Péter. 2. 12.

LXXXVII.

LXXXVII. KERDES.

Nem idvezülhetnek-e tehát azok Summajá.
kik báládatlanok lévén, az ő bú- A' Peni-
tencia tar-
tatlank
nőkben bátorsággal meg-maradván,
az ő gonoságokból Istenhez
nem térnek?

FELELET.

Semmiképpen nem: (1) mert 1. Bizo-
nyitja-meg
azt?
mint az Irás bizonyítja, sem a'
fzemérmetlenek, sem a' bálvány
imádók, sem a' paráznák, sem a'
lopók, sem a' fősvények, sem a'
részegesek, sem a' szitkozodók,
sem a' ragadozók, az Istennek
országát örökségül nem birhat-
tyák a.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, 1 Corint. 6. 9. 10. Avagy nem tudgyátok azt,
hogy az hamissac az Istennek országának örökségét nem
birják? Ne tévelyegjetelek: Sem a' paráznák, sem a'
bálvány imádók, sem a' házasság rontók, sem efsztelen pu-
hák, sem a' kik férfiacskál tisztátalanokodnak, sem a' lopók,
sem a' fősvények, sem a' részegesek, sem a' szidalmazók, sem
ragadozók, az Isten országának örökségét nem birják.
Lásd, Gal. 5. 19. 20. 21. Jelen. 22. 15. Luk. 13. 3.
5. Mát. 3. 10. és 7. 19. és 23. 12. 30. 41. 46.

Efsz. 5. 5. Mert ezt tudgyátok, hogy egy parázna-
nak-is, avagy tisztátalannak, avagy fősvénynek, ki bál-
vány imádó, nintsen öröksége a' Christushnak és az Isten-
nek országában.

1 Ján. 3. 15. Valaki gyűlöli atyafiát, gyilkos az; és
tudgyátok hogy egy gyilkosnak-is nintsen magában lak-
zó öröksége.

G 2

LXXXVIII.

LXXXVIII. KERDES

XXXIII. *Hány részből áll az igaz penit-*
UR Nap, *tentia, avagy az embernek istenben*
Summája. *Az ember való meg térése?*
nek bűneiből való ki-térése két részből áll.

F E L E T.

1. Mellyik *Kettőből: (1) Az O ember-*
az első? *nek megöléséből: (2) Az új em-*
2. Mellyik *bernek meg-elevenítéséből a,*
a második?

Szent Írásbéli bizonyosságok.

4. Efés. 4. 22. 23. 24. Verkezzétek-le amaz régi élet szerint való O embert (Az ő embernek meg-öklése által.) melly meg-vész a' hitgető gonosz kívánságok miatt. Es meg-újullyatok a' ti elmé-eknek lelke szerint: és fel-öltözzétek amaz új embert (Az új embernek meg-elevenítése által) melly Isten szerint teremtetett az igazságra, és a' valóságos szent életre.

[* Az O ember semmi nem egyéb, hanem az Adámtól minden emberekre el-terjedett bűn miatt meg-romlott és megvesztegetett embereknek termézetű. + Az új embernek és akaratunknak az Isten képe való meg-újulása.] Lásd. Col. 3. 9. 10.

Esa. 1. 16. 17. Mosodgyatok-meg tisztullyatok-meg vegyétek-el az én szomszaim elől a' ti szélekedéseiteknek gonoszságait: szűnyyeretek-meg a' gonoszságnak szélekedetistől. * tanullyatok jól szélekedni + Rom. 6. 4. 5. 6. Sólt. 34. 15. és 37. 27.

LXXXIX. KERDES.

Summája. *Mitsoda az O embernek meg-*
Az O em- *öldöklése?*
bernek meg-öldöklése két részből áll.

F E L E

F E L E L E T.

(1) Valósággal, és igazán szí 1. Mellyik
ved szerint bänni, hogy az Isten az első;
a' te bűneiddel meg bántottad a, 2. Mellyik
(2) Es azokat napról napra inkább a második?
gyűlölni és el-távoztatni b.

Szent írásbéli bizonyosságok.

4. Joel. 2. 12. 13. Es még szinte mostan-is azt mondgya az UR: Térjete-meg én hozzám tellyes ti szívetek szerint, böjtöléssel-is, sirással-is, kefé-géssel-is. El-szeggyátok szívete-eket, nem ruhátokat, (Az az: valóban és szívetek szerint bánkodgyatok a' ti bűneiteken.) s' térjete-meg a' ti URatokhoz Istenetekhez, Jak. 4. 9.

2Cor. 7. 10. Mert az Isten szerint való bánat idves-ségre való penitentiát szerez, mellyet soha az ember meg nem bán: De e' világi bánat halált szerez, Mát. 5. 3. 4.

Lásd, ennek példait, Sólt. 51. 5. 6. Tenéked, csak renéked verkestem, és gonoszságot cselekedtem a' te szemid előtt, (mellyet meg-ismérek) * hogy igaznak ítéltsél a' te belszédidben, és tiszta légy mikor ítélz.

[* Mintha mondaná Dávid: Hogy azokat a' gonoszságokat és cséjéres véteket, mellyeket az emberek-től el-rejtethet vala, a' te szentséges tekintet előtt cselekedtem, azon szívem szerint bánkodom.]

Mát. 26. 74. E: Péter ki-menvén, kerservesen sira*, Luk. 7. 38. és 16. 21. és 18. 13. Csel. 2. 37.

(* Ezért tudni illik hogy a' Christust meg-tagad-ván az Isten felette igen meg-bántotta vala.)

6. Rom. 12. 9. Iszonyedgyatok a' gonosztól, ragasz-kodgyatok a' jóhoz.

Amós. 5. 15. Gyűlölyétek a' gonoszt, keresétek a' jót, Sólt. 97. 10. és 119. 128. 163. Esa. 5. 7. Ezech. 18. 32. 2Tim. 2. 19.

XC. KERDES.

Summája.

Az új embernek meg-elevenítése két részekből áll.

Misoda az új embernek meg-elevenítése?

FELELET.

1. Mellyik

az első?

2. Mellyik

a második?

(1) Az Istenben való igaz öröm a' Christus által a, Es (2) embernek az ő életét ugyan valóban és örömeft az Istennek akarattya szerint rendelni, és magát minden jó cselekedetekben gyakorlani b.

Igaz öröm) Melly tudni-illik származik az igaz hitből, Rom. 5. 1. Fil. 1. 25.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Nehem. 8. 10. Ne bánkodgyatok, hanem az Úrnac öröme legyen néktek erősségek.

Sólt. 5. 1. 10. Engedjétek hogy hálgyac örömet és vigaszt, és örüvendezzenek az én teremim mellyeket meg-ronítottál. Ílmét, 7. 14. Add-meg énnékem a' te igazítésednek örömet, és az engedelemnek lelkével erőssíts meg-engemet, Lásd, Rom. 14. 17. Fil. 3. 1. és 4. 7. b, Sólt. 119. 167. Meg-tartya az én lelkem a' te bizonyosságodat, és azokat igen szeretem, 7. 174. Kívánnom a' te szabadráfodat U Ram, és a' te törvényed nékem minden gyönyörűségem.

Rom. 7. 22. Gyönyörködöm az Isten törvényében a' belső ember szerint.

Rom. 6. 7. 13. Állásátoc magatokat Istennek, mint az haláltól meg-elevenítettetek igazságnaci segyvere gyánánt az Istennek.

[Az az. Igazságnak eszköze gyánánt, mindenkoron kétféle legyenek a' ti tagaitok az Istennek igazságában való igazlálattya, és az ő akarattjának véghez

véghez vitelére: [a' melly tűfakodás nélkül nem léfzen.]

XCI. KERDES.

Melleyek azok a' jó tselekedetek? Summája. A' jó tselekedetnek három tulajdonsági vannak.

FELELET.

Tsak azok: (1) mellyek igaz hitből a, (2) az Istennek törvénye szerint léfznek b. és (3) tsak az ő szent nevének ditsőségre vitetnek c, nem azok pedig (4) mellyeket mi gondolunk jónak alitván azokat c, fem azok a' mellyek emberi szerzésből léfznek e.

1. Mellyik az első?

2. Mellyik a második?

3. Mellyik a harmadik?

4. Mellyek a' nem jó tselekedetek?

Szent írásbéli bizonyságok.

a, Rom. 14. 23. Valami hitből nem léfzen, bűn az, Lásd, Sid. 11. 4. 6. Tit. 1. 15.

1 Tim. 1. 5. A' parantsolatnak vége pedig, a' tisztaszból, jó lelki isméréstből, és az igaz hitből való szeretet.

b, Mos. 5. k. 12. 32. Annakokaért valamit én parantsolotok tinek meg-örizétek, hogy ugy tselekedgyetek. Semmit ahoz ne tegy, el se vey abban.

Ezéch. 20. 19. En vagyok a' ti Uratok Istenetek? az én parantsolatimba járjatoc, és az inítiletimet tartatoc-meg, és azokat tselekedgyétek, és 18. 19.]

c. Mát. 5. 16. Ugy fények a' ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a' ti jó tselekedeteket, és ditsősékek a' ti mennyci Atyátokat.

1 Cor. 10. 31. Azért akar éftek, akar ífzatoc, mindenneket az Isten ditsőségre mivellyetek. Filip. 1. 11. 1 Pét. 2. 12.

d. Mos. 5. k. 12. 8. Ne tselekedgyetek ott a' szerint, a' mint itt mostan tselekedünc, mindenit, a' mi jónac tetfzic ő előtte. Mos. 4. k. 15. 39. 1 Sam. 15. 17. 23. Példab. 14. 12. és 16. 25.

G 4

6. Mát.

*1. Mát. 15. 9. Híjában tisztelnék pedig azzal-is ha é.
nyan tudományokat tanítják, melyek embereknek parancs-
solati, Ezék. 20. 18. Jer. 19. 5. Col. 2. 8. 18. 22. 23.*

AZ ISTEN TÖRVÉNYERÖL.

XCII. K E R D E S.

Mellyik az Istennek Törvénye?

F E L E L E T.

*Meg-vagyon az írva Mof. II. K. 20. rész-
ben, és 5-dik könyvnek, 5-dik Részében, Holott
ekképpen irattattak-meg ez Igék mellyeket szól-
lott az Isten.*

Első Parantsolat.

*En vagyok a' te URad Istened, ki tége-
det ki-hoztalak Egyiptomnak földéből, a'
szolgálatnak házából: Ne legyenek te-
néked idegen isteniéd én előttem.*

Második Parantsolat.

*Ne tsinálly magadnak faragott képet,
és semminémű hasonlatolságot azok-
nak formájára mellyek oda fel az égben
vannak, vagy itt alatta' földön, a' föld a-
latt a' vizekben: ne hajolly meg azok e-
lőtt, és ne tisztellyed azokat: Mert én
vagyok a' te URad Istened erős bősízü
álló, ki meglátogatom az Atyáknak vét-
keket a' frakban, harmad és negyed izig-
len azokban a' kik gyűlölnék engemet:
Es irgalomságot tselekelzem ezer izig-
len*

*len azokkal a' kik engemet szeretnek, és
meg-tartják az én parantsolatimat.*

Harmadik parantsolat.

*A' te URadnak Istenednek nevét héj-
jában fel ne vegyed: mert nem hadgya
az UR büntetés nélkül azt, a' ki az ő ne-
vét héjjában fel-vélzi.*

Negyedik parantsolat.

*Meg emlekezzél a' Szombatnak nap-
járól hogy azt meg-szenteltyed. Hat na-
pon munkálkodgyál és mindé dolgai-
dat végezzed: De az hetedik napon a'
te URadnak Istenednek Szombattya va-
gyon, semmi dolgot ne tégy, se te, se fi-
ad, se leányod, se szolgád, se szolgáló
leányod, se barmod, se a' te jóvevényed,
melly a' te kapuidon belől vagyon: Mert
hat napokon teremtetted az UR a' men-
nyet és a' földet, a' tengert, és minden a-
zokban lévő állatokat, és meg-nyugo-
vák heted napon; azért meg-áldá az
UR a' Szombatot, és meg-szentelé azt.*

Ötödik parantsolat.

*Tiszteltyed a' te Atyádat és Anyádat
hogy bősízü ideig élly a' földön, mellyet a'
te URad Istened áld-néked, G 5 Ha-*

Hatodik parantsolat. Ne ölly.

Hetedik parantsolat.

Ne paráználkodgyál.

Nyolczadik parantsolat. Ne lopj.

Kilenczedik parantsolat.

Ne mondgy a' te felebarátod ellen hamis tanú bizonytságot.

Tizedik parantsolat.

Ne kívánnjad a' te felebarátodnak házát, ne kívánnjad a' te felebarátodnak feleségét, se szolgáját se szolgálóleányát, se ökrét, se számárát, és semminémű marháját, valamellyek a' te felebarátodéi.

Szólla Isten) Minek előtte a' parantsolatot Isten ki adná; miket mondott Mósesnek, és mi módon adta ki, meg-olvashatni, Mof II. k. 19, 18. és V. k. 4. 11. 12.

Egyiptusból a' szolgálatnak házából) Egyiptus mondatik az Israelitáknak szolgálatyok házában: mert ott mint szolgák és el-vetett rabok úgy tartattanak, sokféle rabotás munkával és jobbágyi szolgálattal nyomorgattattanak.

Kik oda-fel az égből vannak) Tudni illik a Napnak, Holdnak, Csillagoknak. és egi madaraknak formájára.

Kik itt alatt a' földön vannak) Ugy mint az emberek,

embereknek, oktan állatoknak, vagy egyéb földön terőknek formájára.

Kik a' vízekben) Ugy mint az halaknak, és egyéb vízi állatoknak formájára, Lásd meg bővebb magyarázattát ezeknek, Mof. 5. k. 4. 15. 16. 17. 18. 19.

A' szombatról.) Az - az: nyugodalomnak napjáról

Hogy azt meg-szenteljed.) Az az: hogy azon a' napon nem tsak nyugodgyál; hanem egyfzer's mind azont Szent és Isteni dolgoknak véghez vitelére rendeljed.

Minden dolgaiddat) Ugy mint minden kézbéli vagy akarmi egyéb közönséges dolgaiddat.

A' ki a' te kapuidban) Az az: a' ki a' te fátorodban, vagy házadban lakik, és tenéked enged, a' te hatalmad alatt vagyon,

Meg-nyugovok az UR) E' szóllás emberi mód szerint való, mellynek értelme ez: El végezé az UR a' teremtesnek munkáját, és új nemű teremtetett állatokat teremteni meg-füznik.

Meg-szentelé azt) Az az: meg-választá az UR a' Szombatot egyéb napoktól, és szent's Isteni dolgoknak véghez vitelére rendelé, hogy tudni illik azon az Isteni tisztelet, és a' kegyefség munkáinak közönséges gyakorlása, közönségesen véghez vitetnék,

XCIH. KERDES.

Mi módon osztatnak el ezek a' parantsolatok?

latok két táblákra osztatnak.

Summája.
A' Tiz-parantso-

F E L E L E T.

1. Mellyik Két táblákra a: Mellyek köz
az első? zül (1) az első tábla négy paran-
2. Mellyik csolatokkal arra tanít meg min-
a második? ket, miképpen kellyen magunkat
az Istenhez víselnünk b, (2) A'
második tábla hat parantsolatok
kal azt adgya előnkben felebará-
tunknak mivel tartozzunk c.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a, Mos. 5. k. 10. 3. 4. En (Moses) meg-kefirém a két kő táblákat, és meg-írta Isten a' táblákra az első írás szerint a' tiz igékert, mellyeket szóllott vala az UR ti veletek a' hegyen a' tűznek közepiből, amaz gyülekezetnek napján és adá az UR azokat én kezembben, Mos. 2. k. 31. 15. és 32. 15. 16.

Mát. 22. 46. E' két parantsolatoktól az egész törvény függ és a' Profeták.

b, Mát. 22. 37. 38. Szeressd a' te URadat Istenedet belyes szívvel, és tellyel te lelkedből, és minden te gondolatból. Ez az első és nagy parantsolat.

c, Mat. 22. 39. A' második pedig hasonló ehez, Szeressd felebarátodat mint te magadat.

XCIV. K E R D E S.

XXXIV. Mit kíván Isten az első parantsolatban?

Ez első parantsolatban az Isten négy véreket említ meg, és ellenben nyolcz lelki józágos eseményeket parantsol.

F E L E L E T

Ezt hogy valamint lelkem idvességét szeretem, szintén olyan szorgalmatosfian el-távoztassak (1) min

(1) minden bálványozást a, ördögi mesterseget, varáslást, bővölést b, bajolást, c, bábónálást d, szenteknek avagy egyéb állatoknak segítségül való hívását e, (2) Az edgyetlen egy és igaz Istent pedig igazán meg- ismerjem f, csak ő benne bizzam g, nagy alázatossággal h és békéséget tőrésfel i, magamat keze alá borsáfiam, minden jót csak egyedül őtől várják k, végezetre, hogy őtet szívemnek belső indulatyából szerezsem l, félyem m, és tisztellyem n, (3) ugy annyira hogy minden teremtettt állatok nélkül el- legyek inkább, hogy nem mint csak leg kisebb dologban is az ő akarattya ellen vértkezne o,

1. Mellyek azoc a' meg tiltott négy vetkek?

2. Mellyek azok a' parantsolat nyolcz józágos események?

3. Miképpen és meddig kell az Isten szeretni, becsülni és tisztelni?

Szent írásbéli bizonyosságok.

a, Solt. 81. 10. Ne legyen néked idegen Istened, és idegen Isten előtt ne hajolly meg, 1. Ján. 5. 21. 1. Cor. 10. 7. 14.

1. Cor. 6. 9. Sem a' bálvány imádók az Istennek országának örökségét nem bírják, Jelen. 21. 8.

b, c, Mos. 3. k. 19. 31. Ne mennyetek a' nézők közé, és ne tudokozzatok a' jövőendő mondkától, hogy magatokat meg ne ferteztessétek. És 7. 26. és 20. 6. 27. Mich. 5. 13.

Tilalmaztatik

1. Bálványozás.

II. Varáslás, ördöngöslég.

III. 8.

III. Efa. 8. 19. Hogy ha pedig azt mond-
gyák tincetek, tudokzatok a' nézők-
től, és a' jövőndő mondokról, kik fut-
togva szólnak, *ti ne engedjétek*. Mert
boboaság, avagy nem az ő Istenétől kérdé min-
den nemzet tanácsot?

c. Mos. 5. k. 18. 10. 11. 12. Ne találta-
zéret a' ki az ő fiát vagy leányát által vitetné a' tü-
zön, avagy jövőndő, mondó avagy nap valogató * avagy
madár szállásból jövőndő * vagy varaslo, se búbaso,
se ördögösöl tudakezo, se jogy magyar azó, se ba-
lottaktól tudakezo * Mert utállja az UR Valaki eze-
ket miveli, és ez ilyen utálatosságokért üzi-ki a'
pogányokat a' te URad Istened te elötted.

(* Nap valogató, a' ki babonálással magának bi-
zonyos jó szerentséjű órákat valogat dolgainak vég-
hez vitelére. † Madár szállásból jövőndő, a' Po-
gányt szókás szerint a' madaraknak szállásból, cse-
vegésből téfzen itilletet jövőndőbeli jó vagy gonosz
szerentséjéről. * Halottul tudakezo, avagy a' Sidó
lge szerint. Halottaktól tanács kérdő, a' ki babonás
mesterségével az tselekfi, hogy a' halottak szol-
lyanak, kérdésekre feleletet tegyenek.)

d. Márk. 7. 4. Es a' piatról is mikor haza men-
nek (tudni illik a' Farizsok és Sidók) *nem esnek
még meg-nem mosdának, és sok egyéb dolgok is vannak
mellyeket vettek hogy megtartsák, mint poháraknak mő-
sát, koróknak, értz edényeknek, nyosolyáknak, Lásd.
Colof. 2. 18. 21. 22. 23.*

e. Jel. 19. 10. Es (én János le-bor-
lák az Angyalnak lábainál hogy imád-
nám ötet, de azt mondá nekem: *Meg-
lásd azt ne mivelled te szolgá társod va-
gyok, a' teatyádfiai közzül való, kiknél
vagyon a' Jélusnak tannbizonyosság té-
tele, Isten imágyad, 22. §. 8. 9.*

Tsel. 10. 25. 26. Cornélius az ő lá-
bainál le-esvén tisztelé ötet. A' Péter
pedig fel-emelé ötet, mondván: *Köly-
fel én is*

fel én is ember vagyok. Lásd-meg ímért
a' Pálnak és a' Barnabáinak példáját a-
zon könyvnek 13-dik részének 13-dik
és következő verseiben.

Mos. 5. k. 4. 15. 19. Meg-álta-maz-
tok annakokáért a' ti lelkeiteket forgalma-
tossan, Fel ne emellyed a' te fze-meidet
az égbe, hogy látván ott a' Napot és Hol-
dat, és a' csillagokat, az égnek minden
seregét, és meg ne csalattasál, és meg
ne hajtad magadat azoknak, és ne tisztellyed
azokat, melyeket a' te URad Istened
közlött minden népekkel kik az éga-
latt vannak.

f. Már. 4. 10. A' te URad Istened
imágyad, és csak egyedül ő néki szolgály. Az Isten-
Ján. 17. 3. E' pedig az örök élet
e egy meg-ísmérjenek tégedet amaz é-
gyedül való igaz Istennek lenni, és a' kit el-
bocsátottál a' Jélus Christust.

Jer. 9. 24. Ebben dicsőkedjék a' ki dicső-
kedik, hogy ísmérjen és tudjon engemet, hogy
én vagyok az Ur ki cselekszék irgalmal-
ságot, itilletet, és igazságot e' földön:
mert ezt akarom, ezt mondgya az UR.

g. Jer. 17. 5. 7. Atkozott a' ferfiú ki
bizik az emberben, és erősféget hely-
hezteri a' testben, és az ő fize el-tavo-
zott az URtől. Boldog a' ferfiú ki bizik az
URban, és kinek az UR az ő bizodalma,
Lásd. Solt. 118. 8. 9. és 125. 1. és 146. 5.
Péld. 3. 5. és 16. és 29. §. 25.

h. Efa. 57. 15. Ezt mondgya a' ma-
gogságos és dicsőséges, ki örökké való-
ságban lakozik. kinek neve szent. En
magaságban és szent helyben lakom,
és a' töredelmes, alázatos fiú emberrel is,
hogy meg-elevenítsem az alázatosok-
nak lelkeket, és meg-éleszjem a' töre-
delme-

Parancsio-
tatik.

I.

Az Isten-
nak idves-
seges ísme-
reti.

II.

Az Isten-
ben való
hit avagy
bizodalom.

III.

Az alá-
zatosság,

delmeseknek; szívüket, és 66. 1. 1. Péter. 5. 5. Az Isten a' kevélyeknek ellenek áll: de az alázatosoknak adgya az ő kegyelmét, Jak 4. 6. 10.

IV. Békeséges türes.

5. Luk. 21. 16. Békeséges türes álltal bírjátok a' ti lelkeiteket, Ján. 5. 7. 8. Sid. 10. 36. Szükség ti néktek a' békeséges türes; hogy minek utánna az Istennek akarattját tselekedendirek, elvegyétek annak ítéretit.

V. A' remén-ség

VI. Az Isteni szeretet

4. Jak. 1. 17. Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék, onnan-felül ugyan a' világozágnak Atyjától, kinnl nincsen változás, vagy változásnak árnyéka, Solt. 121. 1. 2. és 123. 7. 1. 2. 1. Mof. 5. k. 6. 5. Szerefed a' te URadat Istenedet tellyes szívvedből, tellyes te el-medből, és minden tehersegedből, Mát. 22. 37. Solt. 18. 2.

Ísmét, Mof. 5. k. 10. 12. Mostan annak okáért, oh Izraél, mit kíván a' te URad Isteded egyeber te töled? Hanem hogy fellyed a' te URadat Istenedet, és hogy járj minden ő után, és hogy szerefed őret, és tiszteljed a' te URadat Istenedet: tellyes szívvedből, és tellyes felkedből.

VII. Az Isteni felelem.

2. Solt. 34. 10. Fellyétek az URat minden ő szentei: mert nintsen szükség az ötlet felöknek.

Préd. 12. 15. A' dolognak summája ez: Az Isten fellyed, és az ő parantso-larit meg-tartad: mert ez az embernek leg-főbb dolga, Péld. 1. 7.

VIII. Az Istennek betsülése avagy tisztelése

2. Malach. 1. 6. A' fiú tiszteli az ő Atyját, és a' fozlag az ő urát. Ha én Atya vagyok, hol az én tisztelégem? Es ha én UR vagyok, hol az én felelmem? Ezt mondgya a' feregeknék URa, 1 Sam. 2. 30.

2. 30. Mát. 10. 37. A' ki szereteti a' tyát vagy anyját fellyebb mint engemet, nem méltó az én hozzáim.

6. Mát. 10. 18. Ne fellyétek azoktól, kik-a' testet ölhetik-meg, a' lelket pedig nem ölhetik; hanem attól fellyétek inkább, a' ki mind a' lelket mind a' testet elveštíti a' Gyehennába.

Csel. 5. 29. Engedni kell az Istennek inkább mint ez embereknek, Lásd. ennek példait, Mof. 1. k. 39. 7. 9. és Dan. 3. 17. 18.

XCV. KERDES.

Mitsoda a' bálványozás? Summája.

Bálványozás embernek, az egyigaz Isten helyett vagy kívül, valamiben bizodalmt helyhez-tetni.

FELELET.

Az egy élő Istennek helyette, avagy az egyedül való igaz Istennek kivüle ki az ő szent igijében magát ki-jelentette a; valami más Isten gondolni, vagy tartani, ki-ben reménységeder helyhezteszed, avagy a' kiben bizzál b.

Szentírásbeli bizonyságok

2. Gal. 4. 8. Ti pedig még akkoron mikor az Isten nem tudtátok, bálgáltok vala azoknak hie természetét b-nint nem Istenek.

1 Péter. 4. 4. Mert elég minékünk hogy a' mi életünknek ez előtt való idejében, a' pogányoknak akarattjuk szerint éltünk; mikor járnánk bujjalkodásokban, gonosz kívánságokban, részegségben, tobzodásokban, tor-kolságokban, és a' bálványoknak undok tisztelésben.

1 Tess. 1. 9. Meg-tértetek az Istenhez, a' bálványokat el-hagyván, hogy fozgályatokat az egy élő igaz Istennek, Csel. 14. 15.

6. Mát. 6. 24. Senki nem fozgálhat két UR-nak.

nak; nem szolgálhatoc Istennek és a' Mannomnac
1 Kir. 1. 21.

Coloss. 3. 5. Öldököllyetek-meg azért a' ti test-
tagaitokat; a' paráznaságot, tisztátalanságot, go-
noszkivánságot, bujaságot, és fősvénységet, melyly
bálvány imádás *. Efél. 5. 5.

[* A' fősvénység méltán mondatik bálvány imá-
dásnak: mert a' fősvények az ő gazdagságokban
biznak: azokáért azokat Bálványokká is teszik
és változtatják.]

Fil. 3. 18. † Kiknek (a' Christus kereszttének el-
lenséginek) vége veszedelem, kinek Istenek az ő ha-
sac † és az ő ditsérek az ő gyalázattokra vagyon
kik a' testiekben börtsek.

[† Hasoc Istenek, mint a' testnek gonosz kívánsá-
gait nagyobra bersülik az Istennél, és hasokról vi-
selsnek inkább gondor, mint az Istenről.] Lásd,
2 Tim. 3. 4. 1 Ján. 2. 15. Esa. 31. 1. és 16. 6. Sölt.
28. 2. 2 Chron. 16. 12.

XCVI. KERDES.

XXXV. Mit kíván Isten a' második
UR Nap.
Summája.

A' második parantsolatban meg-tíltja az Isten
1. az ő képek általvaló ki-ábrázolását a, 2. az ő
igéjében nem parantsolatott tisztelését b,

F E L E L E T.

Hogy az Istent semminémű képpel a'
vagy ábrázattal ki-ne formállyuk, a, és
valami egyébfele módon ne tiszteljük,
hanem csak úgymint az ő igéjében paran-
tsolta magát tiszteltetni b,

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, Mof. 5. k. 4. 23. 24. Meg-lásárók annakoká-
ért, hogy a' ti URatoknak Istenteknek szövetségé-
ről, melyet tört ti veletek, valami módon el-ne fe-
lerkez-

lerkezettek, tsinálván magatocnac saragott képet, avagy
akármínémű állatnac ábrázattját. a' miképpen meg-
tíltotta néked a' te URad Istened. Mert a' te URad
Istened meg-emefázó tűz: Erős boszfszó-álló Isten,
Lásd, 7. 15. 19. és 27. 15.

Rom. 1. 22. 32. Es mikor (a' pogányoc) magokat
börtseknek vallának lenni, balgatagokká lörtenek:
mert az hallhatatlan Istennek ditsőségét el-változtat-
tác, halandó embereknek, madaracnac, négy lábi állatok-
nac, és másó állatoknac ki-saragott ábrázattjára.

b, Mof. 5. k. 12. 32. Valamit én parantsolok ti-
néktek, azt meg-örizzétek hogy úgy tselekedgye-
tek: semmit aboz ne tégy, se el-ne vgy abban. Lásd,
Mof. 3-k. 18. 4. és Mof. 5. k. 4. 2. és 4. k. 15. 39.
Ezéch. 20. 18. 19. Ján. 4. 14.

Mát. 15. 9. Híjában tisztelnék pedig engemet, ha oly ru-
domanyokat tanítocnak melyek az embereknek parantsolati.

XCVII. KERDES.

Semmi képeket és ábrázatokat Summája.
Az Istent
nem kellé tehat tsinálni? nem-is le-
het a, nem-is kell b, semmi módon ki-ábrázol-
ni. A' teremtt állatokat ugyan ki-ábrázolni
meg-lehet, két ok alatt.

F E L E L E T.

Az Istent semmiképpen nem
kell ki-ábrázolni a, 's nem-is le-
het b, A' teremtt állatokat pe-
dig noha szabad ki-ábrázolni c,
(1) mindazáltal meg-tílt az Isten
hogy azoknak képeket ne tsinál-
lyuk d, se tartjuk e' végre c, (2)
hogy avagy ömagokat a' képeket
avagy (3) az Istent képek által
imádnók f, avagy tisztelnők g.

1. Mit tilt
meg Isten a'
teremtt
állatokra
nézve?
2. Melyik
az első ök?
3. Melyik
a' második
ök?

Szent

Az Isten nem-is lehet ki-ábrázolni, nem-is kell.
 Nem lehet mert ő Lélek, Rom. 1. 20. Ján. 4. 24.
 Nem-is kell: mert azt mind a' második parancsolatban, mind egyébütt helyel helyel az Írásban meg-tiltotta. Estovábbá, az ő Isteni melleltőség ekképpen kifelebből, midőn az ő megromolhatatlan avagy el-változhatatlan dicsősége, romlandó és változás alá vetterett állapotoknak ábrázattára változtatik, Rom. 1. 21. 2. 23. Solt. 106. 19. Efa. 40. 17. 18. 19.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a. Mos. 5. k. 4. 12. 15. 16. 17. 18. Szóllott az UR tinéktek a' tűznek közepéből: az ő beszédének szavát ti-is halljátok vala semmi ábrázatot nem látotok vala a' szózatól meg-válva. Oltalmaztat meg annakokáért fogalmatossan a' titekteket: mert semmi hasonlatosságot nem láttatok, a' napon mellyen tinéktek szóllott az UR, a' tűzből az Horebnek helyén. Hogy meg-ne fejeztessétek magatokat, csinálván magatoknak valami faragott kepet, avagy valami bálványának ábrázattát, ferhúnak avagy aszfonyi-állatnak képét. Avagy akar minémű földi lelkés állatnak, és az égen repeső madárnak képét; Avagy akar minémű földön csúszó mászó állatnak kepet, a' föld alatt a' vizekben lakozó akarmi halnak hasonlatosságát.

b. Efa. 40. 18. 25. Míhez hasonlítottátok tehát az erős Isten, és mitodát hasonlítottátok hozzá: Míhez hasonlítottátok azért engemet, hogy hasonlónak vélnék ahhoz? azt mondgya a' Szent ISTEN, és 46. 5.

Csel. 17. 29. Mivel hogy azért ez Istennek nemzeti vagyunk, nem kell azt alitanunc, hogy aranyhoz, ezüstöz, vagy kőhöz, mesterséges faragáshoz, vagy emberi találmányhoz az Isten hasonlatos volna, Ján. 4. 24. c. Mos. 2. k. 35. 30. 31. Az UR nevezet szerint hitia Befalalt, két be-töltött Istennek lelkevel, bölcseséggel.

gel. értelemmel, tudománnyal és minden mesterséggel. Hogy gondoljon mesterséges találmányt, tudgyon mivelni aranyból, ezüstből, rézből, és követek faragat a' kö-foglalásokra, és tudgyon fát faragni, és minden tudományban mesterséggel mivelni, 1. 32. 33. Lásd. Mos. 2. k. 31. 3. 4. 5.

Igy Christus URunk-is Mát. 22. 20. 21. A' képeknek külső és emberek között szokott közönséges hasznát javallgya, midőn a' pénzre ki-veretett Császárnak képéből inti a' Sídókat, hogy adgyák meg a' mi a' Császáré a' Császárnak, és a' mi az Istené az Istennek. d. Mos. 5. k. 27. 15. Atközött a' férfit valaki szinálnad faragott és öntött képer az UR előtt való utálatosságot, az áts mester kezének munkáját, és helyhezteréndi azt rejtekben: Es mind a' sokaság fellillen, és mondgyák, Amen.

e. Mos. 5. k. 7. 5. Az ő oltáraitak el-rontsátok, az ő képeiket el-törjétek, és a' pogányok Istenének izentelt berkeket ki-vágjátok, az ő bálványokat szúzzel meg-égesétek.

Lásd. Mos. 5. k. 12. 2. 3. és 2. k. 23. 24. és 4. k. 33. 52. A' miat ennek dítéretes példait láthatni Mozesben, a' 2. k. 32. 20. Asa Királyban. 1 Kir. 15. 12. 13. Jéhuban. 2 Kir. 10. 26. 27. Ezéchiásban, ki az értz kigyót el-rontá, 2 Kir. 18. 4. Jósiasban. 2 Kir. 23. 4. 5.

f. Solt. 97. 7. Szégyenüljenek meg mind a' faragott képeknek szolgái, kik dítsekednek a' bálványokkal: imádgátok ötet minden Agyalok.

g. Mos. 3. k. 26. 1. Ne csináljatok magatoknak bálványokat és faragott képet, vagy valami ofzlopot ne emellyetek magatoknak, sem pedig faragott követ ne helyheztesétek, a' ti földetekben, hogy meg-hajoljanak ez előtt.

Mos. 5. k. 12. 4. Ne veselkedgyetek így a' ti URatokkal Istenekkel. (Hogy tudni-illik ötet tisztelnétek bálványok és képek által mint a' pogányok. Ide tartozik az Arontól öntetett borjúnak példája, Mos. 2. k. 32. 4. 8. Ki által az URat akarják vala a' Sídók

dók tisztelni, és a' Jeroboámnak példája, 1 Kir. 12. 28. Sőt sokan a' pogányok közül-is nem magát a' bálványt, hanem azok által akarták tisztelni az igaz Istent, mint az Apostol bizonyította, Rom. 1. 21. *Melly Istent ismeritek ugyan, de úgy mint Isten nem dicsőítettetek.*

XCVIII. K E R D E S,

Summája. *Nem szabadé vehát a' templomok: A' képeket a' templomokban-is nem kell el- fzenvedni e' szín alatt mint ha a' kölségnek könyvei volnának.*

F E L E L E T.

1. Mert *nem kell el - szennvedni?* Semmiképpen nem szabad: (1) Mert nem illik nekünk bölcsebbeknek lennünk az Istennél, ki az ő Anyafszentegyházát nem a' néma képekkel a, hanem az ő szent Igéjének elő prédikállásával akarja tanítani b.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Jerem. 10. 8. A' pogányoknak börtnei mind edgyig bolondok: és bolondul cselekednek, és biábanvalóságra tanít a' fa, Lásd a' 14. 15. verseket is Ísmét, Esa. 41. 19.

Habak. 2. 18. 19. Mit használ tenéked a' faragott kép, hogy annak faragoja ki-faragta azt, vagy az öntött kép, melly hazugságra tanít; mivel hogy bizik annak faragója annak csinálmányában, hogy *néma bálványokat csinállyon?* Jaj a' ki a' fának azt mondgya: Serkeny-fel, és a' néma kőnek: Ebregy-fel; *Avagy taníthat-e az?* Imé bé-borítottatott a-rannyal és ezüffel, de semmi lélek nincsen benne. Zach,

Zach. 10. 2. A' bálványok hazugságot szólnak. b, Luk. 16. 29. Vagyon Mosefiek és Profetájak, bálványok azokat.

Ján. 5. 39. *Vigfállyátok az Íráseket: mert azok téstetek bizonyosságát említték.*

Rom. 10. 17. Az hit a' hallásból vagyon, a' hallás az Isten igéje által.

2 Tim. 3. 16. 17. A' teljes Írás Istentől ihletet és hasznos a' tanításra, a' meg-jobbításra, a' figyelemre, melly igazságban vagyon. Hogy tökéletes legyen az Isten embere minden jó cselekedetekre tökéletesen felkészítettet. Galat. 2. 1.

XCIX. K E R D E S.

Summája. *Mit kíván Isten a' harmadik parancsolatban?*

A' harmadik parancsolatban meg-tiltya az Istent az ő nevével való gonoszúl avagy tiszteltelenül élést és viszontag parancsolja azon ő nevének becsülettel való említését.

F E L E L E T.

Ez hogy nem csak (1) átkozó-dással a, avagy hamis esküvéssel b, de még szükségtelen esküvéssel c, az Istennek nevét fe káromlyuk, se tiszteltelenül ne említsük, sem ezekben a' rettenetes bűnökben csak halgatással, vagy hozzá-jok hunyorítással is ne részesüllyünk d, (2) az Istenek izentséges nevét nagy Isteni felelemmel és bertsülettel említsük e, hogy a' mi igaz és álhataros vallástunkal f, fe-gtségre való hívásunkal g, vége-zetre

XXXVI.

UR Nap.

Summája.

1. Miképpen említtetik tiszteltelenül az Isten neve?

2. Miképpen említtetik isteni bertsülettel

zetre minden beszédinkel, 's tse-
lekedetinkel ötöt ditsérjük és tifi-
tellyük b

Szent Írásbéli bizonyosságok.

Meg-tit-
rik: a. Mof. 3. k. 24. 15. 16. Az Izrael fi-
ainak pedig szóll, ezt mondván: Vo-
lakí az Isten ellen káromlást szóll, az ő bű-
neinek büntetését hordozza, és valaki bídal-
mazza az URnac nevé, meg-öletteszik az.
Atközö-
dás. b. Mof. 3. k. 19. 12. Ne esz-üdjetelek az én
nevemre hamisan, mert meg-fergetteted
te Istenednek nevét. En vagyok az UR.
II. Lásd, Jerem. 4. 4. 2. Zach. 8. 17. és 5. 4.
Szükségte-
len eskü-
vés. c. Mof. 3. k. 5. 4. 5. Mikor valamely
ember esküszik, az ő szájából ki-balszti-
ván; hogy gonosz vagy jó tselekedszik, a'
szerint a' mint az ember szokott eskü-
véssel hirtelen szollani, és azt nem tud-
ta, hanem azután vette észbe hogy va-
lamellyik beszédében vétkezett. Ez il-
lyen ember mivel hogy valamely beszé-
dében vétkezett, szükség hogy meg-val-
lya azt a' miben vétkezett.

Mát. 5. 34. 35. 36. En penig azt mon-
dom néktek, hogy semmiképpen ne eskü-
gyetek, sem az ég, mivel hogy Istennek
Királyi szék, sem a' földre, mivel hogy
Istennek lábainak fámolya, se Jersu-
lemre, mivel hogy nagy Királynak váro-
sa, se a' te fejére (Annál inkább lelked-
re.) ne esküdjél: mert nem terem-
hetz egy seier avagy fekete haj-szálat,
Lásd, Jak. 5. 22.

IV. d. Mof. 3. k. 5. 1. Ha valamely em-
ber vétkezéndik, hogy ha hallotta a' ká-
romló beszédet, és ő bizonyosság lehetne
hogy hallotta, vagy hogy bizonynyal
tudgya!

tudgya: ha meg nem mondgya azt, annac
büne büntetését hordozza.

e. Malak. 4. 2. Fel-támad tinektek kik
az én nevemet felítetek az igazságnac napja,
Lásd, Mof. 5. k. 28. 58. Nehem. 11. 1.
Ela. 66. 2.

1 Pét. 4. 11. A' ki szóll, szóllja mint
Istennek beszédét, s' a' többi.

f. Mát. 10. 32. 33. Valaki azért vallást
teszen én rólam az emberek előtt, én is val-
lást teszek arról az én Mennyei Szent A-
tyám előtt, ki az egekben vagyon. Valaki
penig meg-tagadand engemet az embe-
rek előtt, én-is meg-tagadom azt az én
mennyei Atyám előtt, ki az egekben
vagyon.

1 Pét. 3. 15. Az UR Istent szenteltyé-
tek a' ti ízivetekben. Legyetek penig
mindenkoron készek meg-selelni nagy alaza-
tossággal és becsülettel azoknak, a' kik
számot akarnak venni a' ti bennetek
való remenségről, Lásd, Rom. 10. 10.
2 Tim. 2. 12. 1 Pét. 2. 9.

g. Solt. 50. 15. Híj engemet segítség-
re hívj, te nyomorúságodnak idején.

Solt. 50. 15. Segítségül hívot engemet
meg-halगतom ötöt, véle vagyok hábo-
rúságában, meg-mentem és meg-di-
csőittem, 1 Tim. 2. 8.

h. Col. 3. 17. Es valamit cselekedtek
bűsödél vagy cselekedettel, az UR Jéusnak
nevében cselekedgyetek, kálákas adván szóval s'-
az Istennek, és az Atyának ő általa.

1 Cor. 10. 31. Akar estelek azért, akar
lekedetek, akar mit cselekedtek, mindenkert I-
stennek dicsőségére mivelgyetek, Mát. 5. 16. reti.

Parantsol-
tatik,

I.

Az Isten-
nek fele-
lemmel és
becsülettel
való emli-
tése.

II.

Az igaz és
albaratos
vallás tétel

III.

Az Isten-
nek segít-
ségül való
hivafa.

IV.

Az Isten-
nek dicső-
ségére való
szóval s'-
az Istennek
való dicsi-
ret.

H

C. KER:

esküvé a' Papoknak és a' Lévitáknak fejedelmet, és mind az egész Izraelt, hogy e' beízed szerint cselekednének, és meg-esküvének.

b, Jof. 2. 12. (Ráhab így szól a két kémeknek) Mostan azért esküdgetek meg nekém az Istenre, mivel hogy irtalmasságot cselekedtem veletek, hogy csillagok ti is irtalmasságot az én Atyámnak házában (Kedvezvén tudni illik, annak a' Jerichonak le-rontásában.) és adtok énnékem erről bizonyos jelt.

e, Mos. 5. k. 10. 20. A' te URadat Istenedet fellyed, ötet tisztellyed, a' hozzá ragaszkodgyál, és az ő nevére esküdjél, és 16. 13.

d, Jof. 9. 19. (Mondának a' Fejedelmek a' Gibeonitáknak.) Mi meg-esküdtünk nékik az Izraelnek URÁra Istenére, azért mostan nem nyúlhatunk hozzájuk.

c, Esa. 45. 23. En magamra meg-esküdtem, kimment az én számból az igazságnak beszéde, és meg nem változik, minden térd énnékem hajól-meg, és minden nyelv reám esküszik.

Esa. 65. 16. Hogy a' ki magát áldgya e' földön áldgya magát az Istenben, és esküszik e' földön esküdgyék az Iga, Istenre, Jer. 4. 2.

Sid. 6. 16. Mert az emberek náloknál nagyobbra esküsznek, és ő nékiak minden ves ségűknek vége, minden dolgoknak meg-erősítésére az esküvés.

f, Mos. 1. k. 21. 23. 31. Abraham }
Moses. 1. k. 26. 31. }
Moses. 1. k. 31. 53. }
3 Sam. 24. 22. 23. }
Rom. 9. 1. }
Jelen. 10. 5. 6. }

Isaák }
Jákób } Meg-
Dávid } küdte-
Pál. Apostol } nek,
Az Angyal }
és többek. }

CII. K E R D E S.

Summája Szabad-e eskünni a' Szentekre, a' vagy egyéb teremtetett állatokra? A' meg-holt Szentekre vagy egyéb állatokra eskünni nem szabad.

FELE

F E L E L E T.

Nem szabad. (1) Mert a' tör- 1. Miért vény szerint való esküvés nem e- nem szá- gyéb hanem Istennek tanú bi- bad? zonyosságul és segítségül való hívása a, mellyel azt kérjük, hogy ő úgy mint ki a' fizikének egyedül való által látója tégyé bizonyosságot az igazságról b, és az esküvőt meg-büntesse, ha az tudva csálni akar az esküvéssel c, továbbá pedig e' tisztelség semmi teremtetett állatot nem illet d.

E' tisztelség] Tudni illik a' segítségre való hívásnak mindentudóságnak, és mindenhatóságnak tisztelése.

Szent Irásbéli bizonyosságok.

a, b, c, 2 Cor. 1. 23. En pedig (Pál) az Isten hívom bizonyosságul az én lelkem ellen (Az az: hogy meg-büntesse ő az én lelkemet is ha tudván meg-csallak ben-nereket.) hogy én azért nem mentem ez ideig Korintusba, hogy néktek kedvezzek.

1 Kir. 8. 39. Te magad tudod egyedül minden emberek stainac síveket, Lásd az 31. 32. verséit.

Mos. 1. k. 17. 1. En vagyok az erős mindenható Isten, szüntelen járj én előtted, és légy tökéletes.

Mos. 5. k. 32. 35. Enyim a' bősízfű-állás és a meg fizetés.

d, Esa. 45. 23. Ennékem hajól-meg minden térd és minden nyelv én reám esküszik, Lásd Mos. 5. k. 6. 13.

Esa. 65. 16. Jer. 4. 2. Esa. 63. 19. Jer. 5. 7. Jer. 12. 16. Amos. 8. 14. Sef. 1. 5.

CIII. K E R D E S.

Mit parantsol az Isten a' negyedik parantsolatban; XXXVIII. UR Nap- Summája.

Az Isten, a' negyedik parantsolatban, a' szombarnak kettős meg-fizetelését kívánja, egy mint belsőt és külsőt H 3

F E L E L E T.

1. *A' szombatnac külön ső képpen való meg-szentelésére micsoda dolgok fűk ségesek?*
 2. *Miért kell a szent gyülekezeteket szombaton szorgalmasan győrkölni?*
 3. *A' szombatnac belső képpen való meg-szentelésére, micsoda dolgok kívánandók?*
 4. *Miért kell a Szombator megsejtelni?*

(1) Először ezt, hogy az Anya-fizentegyházban lévő Evangélio mi szolgálat, és az Scholák közöttünk meg tartásának *a*, és hogy én egyéb napokon is, de főképpen az Urnak Szombattyán, szorgalmasan gyakoroljam *a'* sz. gyülekezeteket *b*, (2) az Istennek igéjér hiven és figyelmeztessen halgassam *c*, Sacramentumokkal éllyek *d*, *a'* közönséges könyörgésekhez az én könyörgésemet is hozzá adgyam *e*, az én értelem és tehetőségem szerint *a'* szegényeket valamivel segítsen *f*, (3) Továbbá, hogy tellyes életemben *a'* gonosz cselekedetektől magamat meg őrizzem *g*, az Urnak engedvén, hogy *a'* Szent Lélek által az ő munkáját szabadon én bennem cselekedgye *b*, és ekképpen (4) a-mag örökké való Szombator, még ezen mostani életemben elkezdgyem *i*,

Az Urnak Szombattyán] Melly az Uj Testámentomban az Apostolok idejétől fogva *a'* kétnek első napja, *a'* mellyen az Ur Christus fel-madott, az halálból, mint ezt szedegethetni,

Csél.

Csél. 20. 7. 1 Cor. 16. 2. Melly ezokáért UR napjának nevezetik. Jelen. 1. 10.

*Gyakoroljam *a'* Szent gyülekezeteket*] Ebben áll *a'* Szombatnak közönséges külső meg-szentelése, *a'* mellyhez kell-járulni *a'* magánosan való meg-szentelésnek-is *a'* kiváltképpen való kegyes gyakorlás által *a'* nyilván való közönséges egyben gyűlésnek mind előtte, mind utánna.

A-mag örökké való Szombator] *A'* melly léfzen *a'* más életben midőn minden bűneinktől megnyugosunk, és az Istent tökéletes szentségben és igazságban mind örökké tiszteljük, és csak egyedül ő neki szolgálunk. Es így *a'* Szombatnak belső képpen való meg-szentelése kettős: Edgyik el-kezdetik *a'* életben: *a'* másik el-végeztetik, és tökéletessé tétetik *a'* más életben.

Szent Írásbéli bizonyítógok.

a, Mof. 5. k. 12. 19. *Meg-látá hogy Parámtol el ne hadgyad *a'* Lévitát azon *a'* földön, tartik iss' életednek minden napjaiban* + 1.

[+ Menyivel inkább az Evangéliomnak szolgáit kiket Isten az Uj Testámentóban, *a'* kegyelemnek frigvébe rendelt] házbéli szolgálatnak meg-tartása.

1 Cor. 9. 14. *Az UR (Jésus) rendelte azoknak *a'* kik az Evangéliomot predikállyák, hogy az Evangéliomból éllyenek.*

Gal. 6. 6. *Az ölly ember peng *a'* ki tanítatik az Evangéliom tudományára, közöllye minden javait azzal *a'* ki őt tanította.*

Hogy *a'* Scholáknak-is (mint az Isten Anyafizentegyházának véteményes kereteinek) meg-kellelsék tartatniok, megtetfzik többik között *a'* következő helyekben való példákából, 1 Sam. 19. 20.

H 4

3 Kir.

II.

A'közön-
séges izent
gyülekezet
val is inkább,
mivel hogy láttyatok
nek gyakor
hogy ama' nap el-közelget, Mozes. 3.
lálá.

2 Kir. 4. 38. és 6. 1. Lúk. 2. 46. Csel. 22. 3.
6, Sid. 10. 25. *Et ne hadgyue a' migyü-*

lekezetünk, miképpen szokások né mel-
lyeknek, hanem intvén egy mást' annyi-
gyülekezet val is inkább, mivel hogy láttyatok
nek gyakor hogy ama' nap el-közelget, Mozes. 3.
lálá.

könyv. 23. 3.
e. Préd. 5. 1. *Orizd-meg mind a' te két*
lábaidat mikor ő megy az. Istennek házához
hogy hajlandó légy a' halgatásra. (Tudni il-
lik az Istennek Igéjének halgatására.)
inkább, hogy nem mint bolondoknak
módgyok ízerint áldozatra. Lálá, Lúk.
4. 15. 16. 22. 32. Csel. 13. 14. 15. 16.
42. 44. és 19. 21.

d. Csel. 20. 7. A' hétnek penig első
napján, a' Tanítványokat egybe gyűjtvén
a' kenyérnek meg-főzésére (Az az: az UR
Vatsorájának ki-főzölgáltatására.) a' Pál
predikál vala, mivel hogy másod na-
pon el-akara menni, és a' tanított el-
nyújtá színtén éjszfélig és 2. 38. 41. 42.
6. Sólz. 68. 2. *A' gyülekezetben ál-*
gyátok az UR Isten, az Izrael magvából
valók.

III.

Az Isten
Igénének
szorgalma-
sok halga-
tálá.

IV.

Az UR Va-
csorájának
nek ajándékából akar el-tenni. hogy
ki szolgál-
tatálá,

V.

A'közön-
séges kö-
nyörgések

[* Tudni illik a' szűkölködő szégé-
nyeknek segítségére.]

e. Efé. 58. 13. Ha meg-tartóztatod a'
te lábodat szombat napon, hogy azt ne
mivelled a' miában gyönyörködöl az én izent
napo-

rapomon, és a' szombatot gyönyörü-
seggnek tartod, hogy szenteltetésék és
tiszteltetésék az UR, és annak tisztelése-
ger téjénde sz, úgy hogy nem lesteß foglalatos
a' te ú táidban + és nem cselekedsz sem
frólz oly beszédet mellyben gyönyör-
ködöl.

b. Mos. 2. k. 31. 13. *Az én szomato-*
mat meg-tartásátok: mert Jél az én közör-
tem, és ti közörtetek nmzmzetstégtől nem-
zetségre, hogy meg-tudgyátok hogy én
vagyok a' Jehova ki titeket meg-izen-
teliek (Az az: gonofz cselekedetidben.)
nés.

[* Itt meg-jegyezheted, hogy a' szom-
batnak külső- képpen való meg- szente-
lése, mint egyéb O Testamentumbéli
imnepeknek-is meg tartálá. Sácramen-
toma. avagy külső jele volt a' belső meg-
szentelésnek, melly által az Isten meg-
szenteli a' hiveknek sziveket. Lálá-
meg, Ezéch. 20. 12. Coloss. 2. 16. 18.]
és, Efé. 66. 23. Es minden hólnapról
hólnapa, és minden szombatról szom-
batra el-jö minden test' hogy az UR at imádgya.

[* Az az: minden el-választott hi-
vek. § Az az: hogy az hivek szentel-
tyék az örökké való szombatot avagy
szombat-nyugodalmor, melyben mind örökké
engemet dicserjenek.]

Sid. 4. 9. 10. 11. *Annakokáért vagyon meg valami*
szombattya az Isten népének. Mert a' ki bé-ment az ő
nyugodalnában meg-nyugott az-iz az ő cseleked-
títől miképpen Isten-is az övéitől. Igyekezünk
azért bé-menni abban a' más nyugodalomban +
hogy valaki azon meg-átalkodott híhetetlenségnek
példájában ne cseleék.

[* Mellyet tudni illik, ez életben el-kezdünk
azért, hogy a' más életben azt örökké bírjuk.]

H 5.

VI.

Az alamil-
nalkodás.

VII.

A' gonofz
cseleke-
tektről való
meg-szü-
nés.

VIII.

Belsőkép-
pen való
meg-sz-
entelése a'
szombat-
nak.

IX.

Az örök-
ké való
szombat-
nak emle-
kezete.

CIV.

CIV. KERDES,

XXXIX. *Mit parantsol nekünk Isten az UR Nép.*

Szűzmaria.

Az ötödik parantsolatban az Isten előnkben írja és parantsólyja. 1. A' mi szüléinkhez. 2. Minden előttünk járóinkhoz való tiszteinket.

F E L E L T.

Hogy szüléinknek és mindeknek, a' kik mi előttünk járok.

1. *Mitro-
an tiszte-
ket kell ö
hozzájók
vághez
vinnünk?*

(1) A' mi töllünk érdemlett il-
lendő tiszteléseget a, fzeretetet b,
és hivséget meg-adgyuk c, és az ő
hivséges parantsolattyocnac és ta-
nitáfoknak illendő engedelmes-
séggel magunkat alája adgyuk d,
annak feletre hogy az ő fogyatko-
zásokat is és nehéz erkölcsöket
békével el-tűrjük e, (2) ezt min-
denkor meg gondolván, hogy az

2. *Miert
tartozunk
e' tisztek-
kel nekik?*

Isten minket az ő kezek által a-
kel nekik? kar vezérleni és igazgatni f.

Mindenek kik mi előttünk járok] Minémük a
Tanítók, Öregek, Schólkában Tanítók, Magi-
strátusok, Tütorok, Gazdák, Gazdalszonyok,
és a' koros idős emberek: Mert mind ezekre
Szüléi tisztet bizot Isten, az alattok lévő halga-
tókhoz, tanítványokhoz, alattok való káliság-
hez, árvákhoz, szolgákhoz, jűfiakhoz. A' hon-
nan szüléink-*is* avagy Atyáknak mondatnak
az Irásban.

Peldának okaért a' Tanítók, 1 Corint. 4. 15.
2 Kir.

2 Kir. 6. 21. Urak., 2 Kir. 2. 12. és 5. 13. Magi-
strátusok' Terem. 4. 43. 45. Tutorok, Esther,
2. 7. 15. A' vének, 1 Tim. 5. 1. 2,
Tovabba a' mások alatt levőknek az ő előttök
járóikhoz való tisztek alatt ott értetik azok nak-
is az ő alattok levőkhez tisztek, mint meg tet-
szik, Efes 6. 4. 9. Col. 3. 21. 4. 1.

Szent Irásbéli bizonyságok

a, Malach. 1. 6. A' fű tisztelet az ő
attyát, és a' szolgál az ő Urát Ha én
Atya vagyok, hol az én bétűlletem
Ha én Ur vagyok, hol az én töllem
való felelem? Azt mondgya a' Se-
regeknek URA.

Efes 6. 2. 3. Tiszteled a' te Atyá-
dat és Anyádat, [melly első paran-
tsolat ígérettel egyetemben]. hogy
jól légyen néked dolgod, és hosszú
életű légy e' földön.

1 Tim. 5. 17. A' Presbiterek, (Vé-
nek) kik jól járnak elől kettős tisz-
ségre méltóztatának: főképpen pe-
nig azok a' kik munkálkodnak a'
beszédben és a' tanításban.

Lásd, 2 Kir. 2. 24. Mint jártak a'
gyermekkek kik az Elifeust tsűfolták
1 Pé. 2. 17. Az Isten fellyétek a'
Királyát meg bétűllyetek.

1 Tim. 6. 1. Az iga alat való szol-
gák, az ő Urakhoz minden tiszteleg-
gel legyenek, hogy az Istennek neve,
és a' tudomány ne káromoltassék.

H 6

Mos.

Parantsol-
tatik.

1
A' tisztes-
ség rétel.

Szüléink-
nek-
Tanítók-
nak.

Presbye-
reknek.

Magis-
trátus-
inaknak.
Uraiknak.

Öreg ember-
veineknek.

II.

A' Szere-
ter.

Szülelők-
hez.

Mos. 3. k. 19. 32. A' vén ember
előtt fel kelly, és a' vén embernek
orczáját meg becsüllyed, és felly a'
tő Uradtól Istenedtől, Jób 32. 4.

b. Mát. 10. 37. Ha valaki szereti
Atyát vagy anyját [Az az: a' kit az
ember leg inkább tartoznék szeretni]
inkább hogy nem engemet, nem mel-
tő az én hozzám.

i Thos. 5. 12. 13. Kérünk penig
titeket atyámfiai hogy meg-becsüllye-
tek a' kik munkálkodnak ti köztetek
és néktek előttetek járások az Urban
és intenek titeket. Es azokat felette
igen szerelmesteknek tartsátok az
ő munkájokért.

Tanítónk-
hoz.

Fiaknak az
ő Szülelők-
hez.

Szolgáknak
és Szülelők-
nek az ő U-
rakhoz és
alkonyos-
hoz.

c. Péld. 28. 24. A' ki el-el-prédállja
az ő atyának és anyjának munkáját,
és azt mondgya, nem véték, társa az
az öldöklő embernek, és 19. 26.

Tit. 2. 10. A' szolgákat insed hogy
az ő Uroknak engedelmelek legyenek
mindenekben azoknak kedvelek le-
gyenek, ne legyenek beszédvel el-
lenkezők. Semmiben meg-nem csál-
ván őket; hanem mindenben jó hiv-
séget mutatván, hogy a' mi meg-tar-
tó Istenuknak tudományát ékesi-
tések mindenben. Lásd Jákób hűle-
gét a' Lábannak való szolgálattya-
ban, Mos. I k. 31. 6. 38. 39 40.

III
Engedel-
melek,

d. Péld. 6. 20. 21. 22. Öríz meg
szerelmes fiam a' te atyádnak para-
olat-

olattyát. Es a' te anyádnak tanítá-
sát el ne hadgyad, kösd azokat a' te
szívedben mindenkor, fűggeszded a-
zokat a' te nyakadra: Valahová me-
néndesz az vezérel tégedet, miko-
ron alulzol meg öríz tégedet, mikor
fel keléndesz az beszélgel té veled.

Fiaknak az
ő Szülelők-
hez.

Efés. 6. 1. Fiak engedelmelek legye-
tek az Urban a' ti szüleiteknek. mert
ez, az igaz dolog, Lásd Col. 3. 20.
Ezért dítéértetek az Rechábitak.
Jer. 35. 18. 19. Lásd ellenben az en-
gedetlen fiak büntetését. Mos. 5. k.
21. 18. 21.

Sid. 13. 17. Engedgyetek a' ti elöt-
tetek jároknak: Mert vigyáznak
ők a' ti lelketekért úgy mint szám-
adók, hogy örömmel mivellyek azt
és nem bánattal, mert az tinéktek
nem hasznos.

Halgatónk
a' Ta-
nítóknak-

Rom. 13. 1. Minden lélek a' felső ha-
talmaságnak engedelmes legyen.

Coloss. 3. 22. Tifszolgák engedelme-
sek legyetek mindenekben azoknak, kik
néktek uraitok test szerint, nem csak
fzem előtt szolgálván mint a' kik
embereknek igyekeznek kedvesked-
ni: hanem tiszta szível felvén az I-
stent, lásd. Efés. 6. 5. 6. 7. Tit. 2. 9.

Köszönetek
a' Tiszt vi-
seltékhez.

Szolgáknak az
a' Uro-
khoz.

A' bűnter-
téseken is
a' menjés
tárad.

Péld. 1. 8. Halgadj szerelmes fiam
a' te atyádnak bölcsességét: és a' te a-
nyádnak oktatását el-ne hadgyad.

H 7

Példa.

Peld. 15. 5. Bolond valaki meg-urállya az ő atyjának tanítását, *a' ki pedig meg-becsi a' dorgálást igen*, és, 12. 1. és, 13. 1. 18. és 19. 10. 1. 32. és 19. 20. és 23. 12. Sid, 12. 9.

e, Istenét. Peld. 23. 22. Halgald a' te atyádat a' ki nemzett tégedet: *és meg ne urálljad mikor meg-vénbe-lesz a' te anyád.*

Peld. 30. 17. *A' ki meg-csúfolja atyját avagy meg-urállya annyának tanítását, semet ki-vájác a' völgynek belől, vagy meg-elszik ötet a' fiskelelyének fiait, és 20. 7. 20. A' ki az ő atyát vagy anyját meg-áskozza, annak meg-óratie fővőtnéke a' fésértsegek homályos fágában, Lald, Mos. 2. k. 21. 15. 17. Mos. 3. k. 20. 9. és 5. k. 27. 16. Ezért átkoztatek-meg Chám Noé-ról az ő atyjáról, de a' Sem és Jáfet meg-áldáték, Mos. 1. k. 9. 23. 26. Lald ennek ditséretes példáját Jonathánban, 1 Sam. 19. 1. 4. 5. 6. és 20. 30. 31. Dávidban, 1 Sam. 19. 10. és 24. 5. 6. 7. és 2. 6. 9. 24. Jesepeben, ki az ő atyát rápálá a' drága időben, Mos. 1. k. 47. 12. Azt cselekedvén a' mit hágy az Apo-stol. 1 Tim. 5. 1.*

1 Pét. 2. 18. 19. Szólgá *a' ti uraitok-nak engedelmessé legyetek minden felele-mnek az ő U-mel, nem csak a' jóknak és az aláza-to-sokhoz* f, Efel. 6. 4. *Te Atyádné ingereleyedek*

Atyák nak haragra a' ti magyaraitok, hanem nevel-tiftek az ő lyetek ötet a' tudományban, és az Urnak fiokhoz. *beszédének intésében.*

VII. 1 Pét. 2. 3. 14. Annakokáért engedelm-sé legyetek minden emberi rendele-nek az Urért, akár Kérálynak ugy mint felső méltó-ságban helyhezternek, akár Tisztartók-nak ugy mint kik arról (az Ur-tól) ke-száttattanak mind a' gonosz fővőtnék bün-terésékre, mind a' jól tévőcnek ditsíreire.

Rom. 13. 1. 2. Minden lélek a' felső hatalmasá-gnak engedelmes legyen: mert nincsen hatalmaság hanem Istenről, és a' minémű hatalmaságos vódna

Isten

Istentől rendeltettek. Azért valaki ellene támad az ha-talmaságnak, az Isten rendelésének támad ellene, ő ma-gok büntetést szereznek magoknak, s' a' többi.

CV. K E R D E S.

Mit kíván Isten a' Hatodik XL. UR Nap. Summája.

Az hatodik parantsolatban mely vagyon az ember öléséről hét véteket tilt meg az Isten.

F E L E L E T.

Hogy felebarátomat (1) se 1. Miképen gondolatommal a, se beszédem. nem kell a' mel b, se magam viselésével c, te felebará-todat bsz nem jhog cselekedetemmel d, szűséggel vagy magam, vagy egyéb ember illetned, gya által e, (2) bszfűséggel avagy bszmód vag- gyalázattal ne illessem f, avagy meg-ban- gyűlöllyem g, vagy meg ne sér- tatom?

tsem b, vagy meg ne öllyem i, de 2. Micsoda minden bszfű-állásnak kíván- het vétek azok: mel- ságot töllem el-vestem k, tövb- lyeket meg- bá hogy magamnak-is rontására tilt Isten e- nejárjak l, avagy tudván valami hatodik pa- veszelemben ne ejtsem maga- rantsolba? mat m, (3) és hogy vér-ontások 3 Eparaso- kázörtünk ne lennének, ezért a- latnac méltó- dott fegyvert-is a' tisztviselőnek sága mikép- kezében n. pen-tartasí- meg?

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Zach. 8. 17. Es senki az ő felebarát-tya ellen, az ő szívében gonoszt ne gondoljon. Hogy fele-barátunkat

Mát. 15. 10.

b, Mát.

nem kell meg-bán-tanunk.

Genosz gon-dolatinkal; rágalmaszó befűdinkel.

Rendelsten magúne vi-selésevel, ma-gunc semél-lyében, vagy más által való vér-on társál.

Tiltatik. I. Boszszú-ság vétel.

II. Gyű-lölség.

III. Fele-barátunk-

b, Mát. 5. 22. Valaki az, ő atyafiának azt mondgya: Bolond, méltó a' gyeben-nának tüzére.

Efcl. 4. 31. minden mérges beszéd, hitrelen való fel-gerjedés, harag és ki-áltás, és káromlás ti közzületek ki-vetése-sék minden gonoszaggal, Péld. 12. 18. és 16. 27. Sölt. 55. 22. és 57. 5. és 59. 8. Jerem. 18. 18.

Mol. 1. k. 4. 6. Akkormonda az UR Cainnak: Miért gerjedest-fel a' te haragod? És miért efest-meg a' te orozád? Lásd, Mát. 27. 39.

d, Mol. 4. k. 35. 16. 17. 18. Hogy ha-penig valaki fegyverrel sértend-meg valakit, és az meg-halánd-gyilkos az, meg-hal-ván meg-haljon az a' gyilkos. Hogy ha-ván meg-haljon az a' gyilkos, és az meg-halánd, gyilkos az, meg-hal-ván meg-haljon a' gyilkos. Avagy ha-kéz-ből fával ütöndi hogy meg haljon, és meg-halánd, gyilkos az, meg-hal-ván meg-haljon az a' gyilkos.

e, 2Sam. 12. 9. * Az Uriás Hittuust fegyverrel öltö-meg: meg-öltöd ötet az Ammon fiainak fegyverek által.

[* A' Náhán Profeta Dávidnak tulajdonítja az Uriás Hittuufnak mások által való meg-ölését:] Lásd, 1 Kir. 21. 19. Csel. 22. 20. Mát. 27. 7. 27.

f, Sölt. 15. 1. 3. Uram kizsoda nyug-sít-meg a' te Sátorodban, és kizsoda nyug-szik meg a' te szent hegyeden? A' ki nem rágalmasz nyúló-vel, nem eszelekedik felebarátjának gonoszát, és gyalázatos nem ferez felebarátjának. Lásd. 2Sam. 10. 8. Mát. 22. 6.

g, Mol. 3. k. 19. 17. Ne gyűlöljöd a' te atyádfiat a' te szivedben.

b, Mol.

h, Mol. 3. k. 24. 19. A' ki az öseleba-nek meg-ráttjánac testét meg-fertvén meg-bélyegezi, fertéfe. a' mint ő cselekedett, ő véle-is úgy cseleked-gyenek.

i, Mol. 3. k. 24. 17. Ha valaki meg-ö-lend valakit, meg-ölettesék az ő gyilkosá-giért.

k, Mol. 3. k. 19. 19. Boszszú-állós ne légy és haragot ne tarts a' te néped el-len? hapem szerezted felebarátodat mint magadat. Lásd, Péld. 20. 7. 22. Rom. 12. 19. 1 Pétr. 3. 9. Mát. 5. 39. 1 Theff. 5. 15.

l, Efc. 5. 29. Senki sóha az ő tulajdon testét nem gyűlölte; hanem inkább neveli és ráplállya az, Lásd, Rom. 14. 7. Ez o-káért utálatos azoknak cselekedetek meg-bán-kik a' magok életét el-fogyatták: Mint Saul, 1 Sam. 31. 4. Achitophel, 2 Sam. 17. 23. és Judás. Mát. 27. 5. Csel. 1. 18. Ekképen a' magok életét fcsre-gerik, a' vér-szopó emberek, Sölt. 55. 24. A' részgegek, Példa. 23. 29. 30. a' buja tisztátalanok, Példa. 31. 3.

m, Mát. 4. 7. Ne kísérted a' te URa. merőség? dat Istenedet *.

[* Magadat tudni-illik, vakmerő-képpen veszedelemre vetvén vagy ejt-vén, miképpen az ördög-is kísírti vala a' Christust, hogy a' Templom ormozat-tyáról le-csúszkédnek, Mát. 4. 5. 6. Lásd. Csel. 27. 21.]

n, Mol. 1. k. 9. 6. A' ki ki-ontándgya az embernek véré, ember által ontásék ki annak vére:

Ki-jöv. 21. 12. Ha valaki úgy verend valakit hogy az meg-haljon, meg-ölettesék az a' gyilkos, Mát. 26. 52. Jelen. 13. 10. Mol. 4. k. 35. 33.

Rom. 13. 4. Ha gonosz cselekeszel felly tölle [a' Magyistrátsátl] mert nem ok nélkül viseli a' fegy-vert;

VI. Maga testének a-kaiazt fze-rint való meg-bán-tása.

VII. Vak-merőség? Istennek próbálása.

vert: mert *Isten bűzűjének meg-állója* azon *a'* kig-
nost cselekedik.

CVI. KERDES.

Summája. *Látni igyetszék hogy e' paran-*
A' hatodik *csolat csak a' gyilkosságot*
tiltya-meg?

Isten a' külső gyilkosságon kívül meg-tiltya *az* l-
zigységet *is a'*, gyűlölséget *b'*, haragot *c'*, bűzű-
állásnak kívánságát *d'*, két okokért,

F E L E L E T.

Ugy vagy: *d*emidőn *a'* gyil-
kosságot meg-tiltya, akkor *az* l-
sten arra tanít hogy *ő* (1) *az* öl-
döklésnek gyökerét és eredetét
is a', tudni illik *a'* haragot *b'*, és *az*
irigységet *c'*, gyűlölséget *d'*, és *a'*
bűzű állásnak kívánságát *is*
gyűlöli *e'*, és (2) mind azokat öl-
döklés gyanánt tartja f.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a', Mof. 1. k. 37. 4. 11. 18. Mikor ezekben
vőtek volna *a'* Jősef bátyjai hogy *az* *ő* Attya
őret mindé bátyjainál fellyebb szeretné, gyűlölik
vala őtet, annyira hogy szép beszéddel néki
nem szólhatnak valé és 11. versben irigykednek
vala azért reája *az* *ő* bátyjai, és 18. vers. kik
mikor látták volna őtet távól, minek előtte kö-
zeleb ment volna hozzájuk *el-végezék hogy őtet*
meg-ölnék. [Tudni illik Jősefre való irigységből.]

Terem. 13. 4. 7. 25. *A'* Jákób fiainak haragja
igen fel-gerjede. Es Simeon és Levi *a'* Dinának
bátyjai

bátyjai vőnek fegyvereket, és bátorsággal bé-
menének *a'* városban, és minden férfit meg-öle-
nek. † Lásd, Mof. 1. k. 4. 6. és 27. 43. 1Sam.
18. 7. 10. és 25. 13. 33. 34. 2Sam. 13. 28.
Matth. 2. 16.

[† Indittatván tudni-illik *a'* haragtól és gyű-
lölségtől mellyet gerjesztettek vala magokban *a*
Sichemiták ellen és *a'* bűzű állásnak kí-
vánságtól *is*.]

b', Jak. 1. 19. Legyen minden ember gyors *az*
hallásra, késedelmes *a'* szólásra, késedelmes *a'*
haragra, Col. 3. 8. Efes. 4. 26. 31.

c', Gal. 5. 26. Ne legyünk hívságos dicsőségnek
kíváncsi, egy másnak ingerlői, egymásra irigyke-
dők. Lásd, 1Pét. 2. 1. Peld. 14. 30. 1Cor. 13. 4
d', Peld. 10. 12. *A'* gyűlölség szeret versen-
gést, és 15. 17. 1Ján. 2. 9. és 4. 20. Lásd, mind
ez háromra, Gal. 5. 19. 20. 21.

e', Rom. 12. 19. Magatokért bűzűs ne állja-
tok szerelmesim, hanem adgyatok helyt *az* Isten
bűzű állásának, mert meg-vagyon írva: *Enyim*
a' bűzű állás, én meg-fizetek azt mondgya *az*
UR Lásd, 1Thesl. 5. 15. 1Pét. 3. 9.

f', 1Ján. 3. 15. Valaki gyűlöli *az* *ő* Attyáját
gyilkos *az*, tudgyatok pedig egy gyilkosnak *is*
nincsen magában maradé örök élete.

Mát. 5. 22. Valaki meg-haragszik felebarát-
tyára ok nélkül, méltó *az* ítéltre.

CVII. KERDES.

Eleg-e tebát ha a' meg-mondott, Summája.
mód szerént senkit meg nem
ölnék?
az Isten
e' hatodik
parantso-
latban nem csak *a'* gyilkosságot és annak minden
eredetét

eredetir tiltja-meg; hanem ellenben nyóltz lelki jószágos cselekedeteket-is parantsol.

F E L E L E T.

Nem elég mert mikor az Isten a' haragot, irigységet gyűlölséget kárhoztattya, azzal azt is kíván-
 1. Mellyek
 azok? nya (1) hogy a' mi felebarátun-
 kar szintén úgy szerelsük mint
 magunkat a, és hogy emberség-
 gel, szelid erkölccsel, engedelmes-
 séggel, békeféstestűréssel, irgal-
 máság tétellel legyünk ö hozzáb
 és ha hiból néki kára következ-
 nék, a' mint tőlünk lehet ő rólla
 azt el-hárítsuk c, végezetre min-
 denekhez olly szível és akarattal
 legyünk hogy még ellenségink-
 kel is jól tegyünk d.

Hagyatik

I.
 Felebará-
 zunknak
 szereteti.

II.
 Emberség-

III.
 Engedel-
 meség.

IV.
 Szelidség.

V.
 Békeféstés
 tőrés.

Szent írásbeli bizonyságok

a, Mof. 3. k. 19. 18. Szeressd a' te fe-
 lebarátodat mint magadat, Mát. 22. 38-
 és 1. Ján. 4. 11.

b, Coloss. 3. 12. 13. 15. Öltözzétek
 fel annakokáért mint Istennek válsz-
 totti, szentek és szerelmestek a' kö-
 nyörülteségnek indulattját, a' kegyelmef-
 seget, alázatóságot, szelidséget. Eltúr-
 vén egymást és meg-engedvén egy más-
 nak, ha valakinek valaki ellen panasza
 szá volna, miképpen a' Christus-is meg-
 engedet minékünk, azonképpen ti is.
 Es az Istennek békeféstése uralkodgyék a' ti
 szíve-

szíveitekben, melyre hivatattok-is VI.
 egy testben. Könyörü-

Efés. 4. 1. 2. 3. Járjatok úgy mint il- letelség, a-
 lik a' ti hivataltokhoz, a' mellyel hi- vagy irgal-
 vattattatok, minden alázatossággal, és máság té-
 szelidséggel, el-senvedvén egy más a' tel.
 szeretetnek általa: Igékezővén meg-tartani
 a' léleknek edgyesiségét, a' békefésté-
 tele által.

c, Pél. 24. 11. Szabadíts-meg azokat VII.
 kik halálra ragadtattak: mert a' kik ha- Felébará-
 látra vitetettek azoktól meg-tartó- tunk kará-
 tatnád-é magadat. nak el-té-

[+ Oknélkül és méltatlan.] Esa. 58. 7. ritéfe.
 d, Máthé. 5. 44. 45. Szeressétek el- VIII.
 lenségeket, áldgyátok a' kik titeket ár- Ellenfé-
 koznac, jól tegyetek azokkal a' kik titeket gúnkel va
 gyűlölnék: Es imádkozzatok azokért ló jólétel,
 a' kik titeket háborgátnak, hogy le-
 gyetek a' ti mennyci Atyátoknak fiai,
 ki az ő napját fel-rámasztja mind a'
 jókra, mind a' gonofzokra, és esőt ad
 mind az igazaknak mind az hamis-
 fának.

Rom. 12. 20. Ha őhezik a' te ellenséged adgy enni, ha
 bomjáhozik adgy innya, ha ezt miveled az ő fejére
 fzenet gyűjtélz. Lásd, pél. 25. 21. 22.

CVIII. K E R D E S.

Mitsoda a' hetedik parantsó-
 latnak értelme?

XLI.
 UR Nap.
 Summaja.

A' paráznaságról való hetedik parantsolatba meg-
 tilt és útál az Isten minden fertelmeskedést a, és if
 mért parantsollya a' mértékleteféstet és tisztaságot b

F E L E L E T.

Ez hogy az Isten minden fer- 1. Miképe
 telmeséget átkoz és útál a, ez o- tili-meg
 káért

minden fer-
telmeségtől?
2. Nem de-
szak a' szent
házaságta
kelle tisztán
élnünk?

káért (1) minékünk-is ugyan va-
lóban gyűlölünk és utálunk
kell d. Vízontag mértékletesen
jámborúl és tisztán e, (2) mind a'
szent házasságban, mind azon-
kívül való állapotba kel élnünk e.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 5. k. 27. 20. 22. 23. Atkozott valaki kö-
zösködik az ő atyafianac feleségével. Atkozott valaki
közösködik az ő bugával. Atkozott valaki közösködik
napával.

Mof. 3. k. 20. 10. 11. A' ki az ő fele-
barátjánac feleségét meg-fergettezi, meg-
ölettefiek mind a' két parázna, a' férfiú
és az afzzonyi állat. A' ki az ő atyja
feleségével halálán mind kerten meg-ölettef-
senek, az ő haláloknak oka magokban
vagyon, és 18. 6. 20. 24. 25.

Mof. 3. k. 19. 29. A' te leányodat meg-
ne, rontind másnak ki-adván paráznaságra:
hogy ne paráználkodgyék a' föld, és
be-telek gonofszál.

II. Minden
tisztátalan
lágrol.
b. Efes. 5. 3. A' paráznaság, és minden
tisztátalanság, avagy fösvényesség, ne is mé-
reztessék közörtetek, mint illik a' szent-
tekhez, Préd. 7. 26. Péld. 22. 14. és
23. 27. 1 Cor. 6. 18. és 10. 8. Sid. 12. 16.

a. 1 The. 4. 1. 4. Az Isten akarattya ez tudni il-
lik a' ti meg-szenteltetettétek, hogy meg-óhalmazzá-
tok magatokat a' paráznaságtól, és tudgya ki-ki az ő
edényét [az az: tetteit] birni szentségben és tisz-
tesseghben, Rom. 13. 13.

d. 1 Cor. 7. 9. 10. Hogy ha magatokat meg nem tar-
toztathattátok, házasságban álljatek: mert jobb ha-
zasságban élni mint égni.

Sid. 13. 4. Tisztelotes mindonek között a' házasság, és
a' fer-

a' ferfelmeség nélkül való deyas-báz: A' paráznákat
penig, és a' házasság rontókat az Isten meg-itéli.

Lald Péld. 5. 15. 19. Péld. 9. 12. Malach. 2. 14.
15. 1 Cor. 7. 33. 1 Tim. 5. 5.

CIX. K E R D E S.

Semmitől egyeből nem tilté-meg az Isten a' paránsolatban; hanem csak a' paráznaságtól és effele egyéb ferfelmeségtől?

Summája. E' paran-
csolatban
meg-tilta-
tott ferfel-
meség mivel kettőst: edgyik külső; másik
belső; azért az Isten mind a' kettőt edgyfer-
s mind meg-tiltya.

F E L E L E T.

(1) Mivel hogy a' mi testünk és lelkünk a' Szent Léleknek tem p'ómi, azt akarja Isten hogy mind a' kettőt szentül és tisztán birjuk a, Ezokáért meg-tilt Isten minden tisztátalan cselekedeteket b, szemérem nélkül való magunk viselését c, (2) parázna beszédeket d, (3) éktelen gondolatokat e, (4) és mindent f, valami embert effe ledolgokra hajtáná g.

1. Miért
hogy Isten
mind a' bel-
ső mind a'
külső fer-
telmeséget
meg-tiltya?
2. Mit ér-
tesz a' kül-
ső tisztátal-
lanságon?
3. Mit ér-
tesz visföt

a' belsón? 4 Mit tilt meg-továbbá az Isten?

Valami embert effele dologra hajtáná] A' mi-néműek a' részegség, vagy részegeskedés, melly által Lóth az ő leányival éktelenül éle, a' birvalkodás, melly Szent DAVIDOT is paráznalkodá-
ra fel-gerjeszté. Ímét a' testnok buja öltözeti és többek effelek.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a, 1Cor. 6. 18. 19. 20. Távoztassátok el a' paráznaságot; Minden bűn mellett az ember cselekedzik a' test kívül legyen; de a' ki paráználkodik, az ő maga teste ellen vétkezik. Avagy nem tudgyátoké hogy a' ti testeitek a' bennetek lakozó Szent Léleknek Temploma, melyet vétetetek az URtól, és hogy nem ti magatoktí vadtat; Mert áron vétettetek; Dicsőítések az érte az Isten a' ti testeitekben, és a' ti lelkeitekben, melyek az Istenéi, Lásd, 1Cor. 3. 16. 2Cor. 7. 1.

b, Efés. 4. 17. 18. 19. 20. Azt mondom annak okáért, es kérek az URban, hogy többé ne járjatok úgy mint egyéb pogányok járnak az ő elméjeknek hijában való ségében: Kik minék utánna a' bűnön való bánattól meg-szüntenek ő magokat adtác bujálkodásra, minden tisztátalanságnac nagy sérénységgel való cselekedésére, a' fővényességgel egybe. Ti pedig nem úgy tanultátok a' Christust.

c, Peld. 5. 20. 21. Es miért bújdosnál szerelmes fiam az idegen után, és miért ölnéd mellyet az idegens? Holott az URnak szemei előtt legyenek mindennek útai, és kinék-kinék ölvényit eszébe vészi, Lásd-meg ismét, Peld. 6. 7.-dik versől fogva 23.-dik versig, és 2Pét. 2. 14.

d, Efés. 4. 7. 29. Semmi tisztátalan meg-vesztett beszéd, a' ti szájatokból: ki ne szamazzék, hanem a' melly hasznos építésre, hogy kedves legyen az halgatóknál, 1Cor. 15. 33.

Ismét, Eph. 5. 3. 4. A' paráznaság pedig és minden tisztátalanság, avagy fővényesség, ingyen se neveztesék közzöttek, mint illik a' szentekhez. Es rúttság, és bolond beszéd, és a' irigyság, melyek

III. Parázna beszédek.

nem illenek, hanem inkább az hálá-adás.

e, f, Már. 5. 18. Valaki aszfionyi állatra tekint gonost kívánságnac okáért, immár paráználkodott az ő szívében, Lásd, Már. 16. 19. Préd. 6. 25. 1Pét. 2. 12. és 2Pét. 2. 13. 14.

1Thess. 4. 4. 5. Tudgya mindenitek bírni az ő edényét szentségben és tisztességben. Nem a' kívánságnac indulatryában, miképpen a' pogányok kik nem ilmerik az Isten.

g, Efés. 5. 18. Meg ne tévedgedgyetek bornac miatta mellyben búsaság legyen, hanem inkább tellyesgedgyetek-bé Szent Lélekkel.

Példab. 23. 31. 32. 33. Ne nézzék a' bort, mikor verés: mikoron mutatega a' pohárban az ő ízínét, és mikor a' pohárban peleg. Végezetre mint a' kígyó meg-mar. és mint a' mérges kígyó meg-csips. Es úgy a' te semcid nézik ostan az idegen aszfionyi állator, és a' te elnéd gondol gonoságot, Peld. 7. 10. 2Kor. 9. 30. Efs. 3. 16.

Mos. 5. k. 22. 5. Az aszfionyi állat ne viselje a' fersű segyverét, se a' fersű ne öltözzék aszfiony-ember ruhájában: mert a' te URadnak Istenednek előtte urálatos valki cselekedzi azt. Lásd. Peld. 5. 8. Jud. 7. 23. 1Thess. 5. 21.

CX. KERDES. XLII. Mit tilt meg-Isten a' nyölczadik parantsolatban?

A' lopásról való nyölczadik parantsolatban megtiltya az Isten mind a' nyilván való mind a' csalárd mellestéggel alattomban való lopást, a' fővényiséget és tékozlást.

FELELET. Nem csak (1) azokat a' lopásokat és ragadozásokat melyeket a' test a' külső

Belső-

1.

Ektelen

gödotatok.

II.

Fertelmes

kívánságok

III.

A' tisztá-

ralanságra

gerjesztő

eszközök.

g é r e s é s külső tiszt-visező meg-büntet *a*,
nyilván való lopásom? hanem a' lopásnak neme alatt bé-
2. Mit ér- foglal (2) az életnek keresésében
tefe; ismét való mindenféle gonosz mester-
az alatt- segeket, és pénz halászfásokat,
ban való mellyekkel másén kapdosunk, és
lopásom? vagy erő hatalommal *b*, avagy va-
lami igaságnak színe alatt, mién-
ké akarjuk tenni *c*, minéműiek (3)

3. Szám-
lálly elő né
kem effele
gonosz ma-
nerségek-
nek neveit?

a' hamis font, nem igaz ling, e-
gyenetlen mérték *d*, hitván mar-
hának jó gyanánt való el-árulása
és ditsérése, ál és hamis pénz *e*, u-
sora *f*, avagy akarmi egyéb keres-
kedésnek út és módgya, mellyet
az Isten meg-tiltott *g*, ide szám-
lálly, minden tölvénységet *h*, az
Isten ajándékának fokképpen va-
ló el-tékozlását, és azokkal való
gonoszúl élést *i*.

Szent Irásbéli bizonyosságok.

Tiltatik itt.
I.
Nyilván-
való lopás
és ragado-
zás.

II.
Erőszak
vétel.

4. Mos. 3. k. 19. 11. 13. Ne lopjatok!
A' te felebarátodat meg ne csallyad, se
valamit ragadozását tőle el ne vgy. Mos.
2. k. 21. 16. és 22. 1. 2. 3. 4.

Péld. 20. 25. Mal. 3. 8. Jof. 7. 24. 25.
1 Cor. 6. 10. Sem a' lopóc, sem a' fos-
ványok, sem a' rézgecek, sem a' szit-
kozódók! sem a' ragadozók, ez Isten
örizésének örökségét nem bírják.

6. Luk. 3. 14. Senki meg ne rancsátog
*, senki ellen ne patvarokdogyatok! ha-
nem

hanem meg-elégedjétek a' ti földo-
tokkal.

[* Erővel valamit tőle elvévén. †
Csalárdsággal ne nyomorgassatok.]

Ezech. 18. 12. 13. A' ki a' másét erő-
vel el-veszi, és a' zálogot vizfízza nem ad.
gya, vallyon élé az? Nem él.

1 Thess. 4. 6. Senki meg ne nyomorítsa
se meg ne csallya a' ő felebarátját va-
lami dologban: mert mind ezekért böz-
szú-állo az UR.

d. Mos. 3. k. 19. 35. 36. Ne csele-
kedjétek hamiságot semmi itéletben, Hamis mé-
földnek mérésében, fontban, singben. Igaz ték, ling,
mérték, igaz font, igaz köböl, igaz itze. (a- és font.
vagy pint) légyen köztetek.

Mos. 5. k. 25. 13. 14. 15. Ne légyen
néked a' te sátorodban két féle mértéked,
nagy és kicsiny. Ne légyen néked házad-
ban kétlombböző vekád, nagy és kicsiny,
hogy meg-hosszabítsad a' teapidat a-
zon a' földön. mellyet a' te URad Iste-
ned ad tenéked.

Péld. 11. 1. Az álnoc fontoc ártalato-
sok az URnál, az igaz mérték penig ked-
ves ő néki, és 16. 11. és 20. 21. E-
zech. 45. 10. Hof. 12. 9. Mich. 6. 9. 10.

e. Amól. 8. 4. 5. 6. 7. Halljátok-meg
ezt, kik a' szegényeket bé-nyelitek, és
a' földnek szűkölködőt rontjátok, kik
ezt mondjátok: csak múlték-el az új
hóldnak innupe, hogy árulhatnók gabo-
nánkat, és csak múlték-el a' szombat,
hogy nyithatnók-meg buza vermeinket
kicsinyíthatnók a' vekát, örögíthetnók az
arrá, és hamis mértékeket íszerezh-
nének. Hoya a' szegényeket pénzünkön
rabjaink tehetnók, és a' szűkölködő-
ket egy öltő faruval meg-kötelezh-
sük,

III.

Felebará-
tunknak
meg-csalá-
sa.

IV.

Hamis mé-
ték, ling,
és font.

V.

All, vagy ha
mis pénz,
és hitván
marhának
jó helyett
el-adása.

sűk, és a gabona ocsáját pénzben el-adhas-
suc. Meg-eküött az UR Jakobnak di-
csősége, bátor ha joba el-felkerem e-
zeknek minden ő gonoszságokrol.

VI.
Ulorá.
f. Mof. 2. k. 22. 25. Ha pénzt adsz
költson az én népemnek, a' szegény-
nek ki te veled vagyon, ne kívány rajta
uforát, mint az ulorás szokott csele-
kedni.

Sólt. 15. 5. A' ki pénzt nem adja u-
forára, ajándékot ártatlan ellen nem vé-
szen, meg-marad mind örökké.

Ezéch. 18. 12. 13. A' ki a' szűkölködöt, és a' sze-
gényt meg-nyomorította. Uforát ad és többet vése-
vallyon élé az? Nem él: mind ezeket az utálatosá-
gokat cselekedte, halállal hal-meg: az ő vére rajta
lélzen, Lásd, Mof. 3. k. 25. 36. 37. Mof. 5. k. 23.
19. 20. Pél. 18. Luk. 6. 34. 35.

VIII.
Akarmie-
gyeb keres-
kedésnek
meg-tiltot
és szabados
eszközei.
3. Jer. 22. 23. Jaj annak a' ki házat
éppit hamissan ő magának, vacsoráló
fel-házakat alnokul, és az ő felebarátjára
val ingyen szolgáltra, és munkájának bé-
rét neki meg nem adja.
b. 1 Tim. 6. 9. 10. A' kik penig meg-
akarnak gazdagolni, esnek kísértésbe, és
törbe, sok balgatag kívánságokba, melyek
bő-marítik az embert veszedelembé:
mert minden gonoszságnak gyökere a' pénznek
szereleme. melyet némellyek a' kik ki-
vántak el-tévelyedtenek az hittől: ma-
gokat által szegyzték fok gondokkal.

VIII.
Fősvényégg
IX.
Tékozlás.
Luk. 12. 13. Meg-oltalmazták ma-
garokat a' fősvényéggrol, Lásd. Sid. 13. 5.
i. Ján. 6. 12. Szegyzetek-fel a' mi meg-
maradott, hogy semmi el ne vessen.

Pél. 23. 20. 21. Ne légy azoc közél való kik bor-
sól meg-részegednek, a' tobzódo közél, és a' kik hússal
hufokat meg-töltik. Mert a, részeges és a' tobzódo
szegény lélzen, és szaka dozott ruhákban éltözter ez
aluvás.

aluvás. Ismét a' 29. 30. versben. Kinek jaj? Kinek
ohajtás? Kinek bűn nélkül való sebek? Kinek sze-
meknek veresége? A' bornál mulatónak, a' kik men-
nek a' jó bor kortomájának keresésére, Es 23. 17. Efa. 5.
11. 12. Amos. 6. 4. 3. 6.

Ide tartozik a' tékozló fiúnak példája is, melyet
lás, Luk. 15. 11. és következő versekben.

CXI. KERDES.

Mellyek azok a' dolgok, melyeket Summaja.
Isten itt parancsol?
A' nyol-
czadik pa-

rancsolatban három keresztyéni tiszteket pa-
rancsol Isten.

F E L E L E T.

(1) Hogy felebarátomnak hal- 1. Mellyik
nát és elő mentét a' mennyire én az első?
tölem lehet segitsem és öregbi-
tsem a, (2) ő vele úgy cseleked- 2. Mellyik
gyem mint egyebektől kíván- a' májodik?
nám, hogy én velem cselekedje-
nek b, (3) dolog rételben hűséges 3. Mellyik
és szorgalmatos légyek, hogy e- a' harmadik?
gyebeknek is az ő szükségekben
és nyomorúságokban segítségül
lehessek c.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Mof. 3. k. 22. 1. 2. 3. Ha látándod
a' te atyádságod ökrét, avagy jubat téve-
lyegni, ne menny el azok mellől, hanem
haza vigyed azokat a' te atyádságod. Ha
penig közel nintsen te hozzá a' te atyádsá-
gy nem ismért ötöt, hajtsad a' barma-
kat a' te házadhoz, és legyenek a' te házad-
nál, míglen meg-keresse a' te atyádsá az o-

Hagyaték
itt.

1.

Felebará-
tunk hal-
nának elő-
mozdítása

13.

ker,

kai, és akkor add-meg azokat néki. Es eképpen cselekedgyél izamárának-is, akképpen ruhájával-is, így cselekedgyél a te aryádhiának minden el-veszett marhájával a' melly el-veszett vala ő töle, és meg-találtad volna azt, el ne titkollyad azokat.

II. Felebaratommal úgy, mint magamnak kívánt cselekedés.
Fil. 2. 4. Ne nézzet ki ki az ő maga hátsát, hanem ki ki a' más hátsát-is néze, 1 Cor. 13. 5. Galat. 5. 13.
b. Mát. 7. 9. 12. Valamint akartok hogy cselekedgyenek az emberek ti veletek, azont cselekedgyetek ti-is azokkal: mert ez a' törvény és a, Próféták. Lásd, Mof. 3. k. 19. 18. Mát. 22. 38.

III. Dolog tétel és az által kérésért jókból másoknak is adakozás,
6. Efez. 4. 28. A' ki ennek előtte lopott, tovább ne lopjon, hanem inkább munkálkodgyék, cselekedvén az ő kezével azt a' mi jó, hogy legyen mit adni a' kinek mi szükség.
Sid. 13. 16. A' jó téreményről pedig és mathátoknak edgmással való közléséről el ne felekezzerék: mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten, Lásd, Mof. 1. k. 3. 1. Solt. 128. 2. Péld. 6. 6. és 18. 9. és 22. 29. és 19. 18. Efa. 58. 7. Mát. 25. 35. 36. 1 Ján. 4. 16.

CXII. K E R D É S
Mik kíván a' kilenczedik parantsolat?

XLIII. UR Nap. Summája.

A' hamis tanú-bizonyosság tételről való kilenczedik parantsolatban hét vérték tiltatnak-meg, és viszontag öt jószágos cselekedetek parantsoltatnak.

F E L E L E T

1. Mellyek (1) Ezt hogy senki ellen hamis tanú bizonyosságot ne mondgyak a, senki befzédet hamis értelemre ne ma-

ne magyarazzam b, senkit ne rá-galmazzak d, senkit oknélkül, és ügyét meg nem halván, ne károhoztassak e, hanem hogy minden téle h zugságot f, csalárdságot g, mint az (2) ördögnek faját múnkált b, ha az Istennek rettenetes haragját reám nem akarom gerjesztetni i, minden szorgalmatossággal el-távoztassak, (3) törvénykezésben és egyéb dolgokban-is igaz befzédű legyetek k, azt a' mint a' dolog vagyon, bizvást, l, és álhatalatosan meg-mondgyam m, annak felette egyebeknek hireket és tisztességeket, a' menni ire tölem lehet általmazsam n, és öreg bitsem o.

Szent Irásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 2. k. 23. 1. Hazug hírt ne tiltatatik, költse a' te felebarátod ellen, és az hamis embereknek legütségül ne légy; Hamis tanúbizonyosság melette hamis tanú bizonyosságot tennél. fág tétel.

Péld. 19. 5. A' hamiságnac bizonyossága hántetetlen nem léssen, és az hazugságoknak találója meg nem szabadithatdénék harya magát, Lásd, Mof. 5. k. 19. 20. mis értelemre való magyarázása.
21. 13.

b. Péld. 4. 24. Vessd-el töled a' szájnac gonoszságát, és az ajakának gonoszságát megse vessd te töled. Példái ennek, Mof. 15. 1k,

tes. 1. k. 3. 4. és Mát. 26. 60. 61. öszve
vetvén, Ján. 2. 29. 21. Ilmét, Cselek.
6. 13. 14.

III. Rágalmazás.

c, Mof. 3. k. 19. 16. Ne járj rágalmazással a te néped között.

Jak. 4. 11. Ne szóllyatoc egy más ellen
atyáimiai, a' ki szöll az ő felebaráttya
ellen, és a' ki kárhoztattya az ő fele-
baráttját, a' törvény ellen szöll, és azt
kárhoztattya, hogy ha penig a' törvényt
kárhoztad, nem meg-tartója, hanem
birája vagy a' törvénynek, Lásd, Solt.
15. és 50. 19. és 110. 5. Rom. 1. 30.
2Cor. 12. 20. 1Pét. 2. 1.

IV. Szidalmazás.

d, Tit. 5. 1. 2. Intrud öket hogy senkije
ne szidalmazzanak: Lásd, Efe. 4. 31.

Példák. 2Sam. 16. 7. 1Kir. 18. 17. Ján.
8. 48. Csel. 2. 13. és 17. 6. és 24. 5.

e, Ján. 7. 50. 51. Monda mékiek (a'
Fariseusoknak) Nicodemus: Nem de a'
mi törvényünk kárhoztatá valakit, hanem
ha annak szavát meg-hallja, és meg-érti
mit cselekedett.

V. Ön nélkül valakinek kárhoztatása.

Luk. 6. 37. Ne itilyletek, és nem itil-
lettek. Ne kárhoztattatok, *1 és nem
kárhoztattok, meg-bocsáttatok, nék-
tek-is meg-bocsáttatik.

[A' törvénytelen kárhoztatás til-
tatik itt-meg, midőn maga gondolatla-
múl vakmerőképpen valakiről itileter
sefzünk] Lásd, Mof. 5. k. 1. 16. 17.
és 16. 18. 19. 2Cron. 19. 6. 7. 1Sam.
1. 13. 1Sam. 24. 10. 2Sam. 16. 1. Eft. 3.
10. Cselek. 28. 4.

VI. Hazugság.

f, Mof. 3. k. 19. 11. Ne lopjatok, és
nehazudgyatoc, se az ő felebaráttját ál-
noksággal valaki meg ne csállya, Col.
3. 9. Solt. 10. 7.

g, Rom. 3. 13. Az ő torkok mint
a' meg-

a' meg-nyilatkozott koporló, az ő nyelv-
ekkel álnokságot szólnac, az ő ajakok alatt VII.
áspis kigyó mérge vagyó, Lásd, Péld. 27. Csalárdság
6. Péld, Mof. 2. k. 34. 13. 1Sam. 18. 16.
2Sam. 3. 27. és 20. 9. Mát. 26. 48. 49.

b, Ján. 8. 44. Mert az ördög hazug és hazugságnac
attya, Lásd, Solt. 12. 4. és 52. 5. 7.

i, Solt. 5. 7. El-vezetd a' kik hazugságot szólnac, a'
vér szopó és álnokságnac emberét gyűlöli az UR,
Lásd. 6. 16. 17. 19. és 12. 22. és 19. 5. 9. és 21. 38.
1Cor. 6. 10. Jelen. 21. 9. 27. és 22. 15.

k, Zach. 8. 16. 19. Ezek a' dolgok, Hagyatik itt
mellyeket tselekedgyetek: szölylon ki I.
ki igazságot az ő felebaráttjával, igaz- igaz beszéd
ságnac és bekecségnac törvényét szölylatoc a' nek szere-
ti kapuitokban: Azért szerezétek az igaz-
ságot és a' bekecséget.

l, Péld. 12. 16. 18. Igazat szöll a' ki II.
meg-jelenti a' mi igaz, a' hamis bizony- Az igazság
ság penig szöll álnokságot. nak szaba-

Az igaz mondo ajac meg-erősödik mind dos és allha
örökké: az hazugságnac penig nyelve tatos meg-
edgy szempillantásig tart, Lásd, fel- vallása.
lyebb. Zac. 8. 16.

Efe. 4. 25. Azért le-vetvén a' hazugságot, szöly-
lyon igazságot minden ember az ő felebaráttjával, Solt.
15. 2. és 101. 6. 1Cor. 13. 6. Péld. 12. 19.

m, 2Cor. 1. 17. 18. Mikor azért arról gondolkod-
nám avagy álhatatlanul cselekedt-e vagy a' mit vé-
gezek emberi mód szerint végezem-e Hogy énnálá
légyen az úgy és nem úgy + Sőt tudgya az igaz Isten,
hogy nem volt az én beszédé tinalatok úgy s' nē úgy

[+ Az az: nem vagyok álhatatlan beszédemben,
hanem álhatatos mindenkor.]

a, 1Sam. 19. 4. A' Jonathán penig jót III.
szölyla a' Saulnak, az ő Atyának a' Dávid Más jó hi-
felől, és monda néki: ne igyekezzék rének ne-
véteni a' Király az ő szölygája ellen, a' vének öl-
Dávid ellen, mert nem vétett ő tené- talmazása-
kedj

ked; hanem az ő szolgálatnya felette
hasznos volt tenéked, 1 Sam. 20. 32.
Jér. 38. 8. 9. Luk. 23. 4. 15. 22. 40. 41.

IV.

Felebará. szolgálat közl, és monda: *Íme én láttam
tünk jó hi- a' Berleheben lakó Iffainak egy fiát, ki
rének he- jól tud lantolni, erős ember-is, vitéz em-
lyes öreg- ber, és szép természetű: Es az UR nagyon
bitése. övéle.*

CXIII. KERDES.

XLIV. Mit tilt-meg Isten a' tizedik
UR Nap parantsolatban;
Summája.

A' kívánságról való tizedik parantsolatban
az Isten kettőt tilt-meg, és vilzont két dolgo-
kat is parantsol.

F E L E L E T.

1. Mitsoda (1) Hogy csak valami kicsiny
két dolgok kívánsággal-is a, vagy gondolat-
azok mel- tal b, a' misziveink soha ne vágya-
lyeket tilt; kozzanak avagy indúllyanak az
Istennek csak egy parantsolat-
2. Mitsoda- tyá ellen-is járni. De (2) hogy
két dol- mindenkoron szívünk szerint
gokat pa- minden bünt utállunk c, és el-
rantsol? lenben minden igazságban gyö-
nyörködgyünk d.

Hogy tsak valami kicsiny kívánsággal-is avagy
gondolattal] Az az Nem csak azok a' gonosz
kívánságok, mellyeknek helyt adunk, és mellye-
ket véghez vinni; vagy bé-telylestenni vágyako-
zunk; vetkesek vagy vétkek: hanem azoknak
még első rendeletlen mozdulati-is, ámbár akara-
tunk kívül legyenek-is e' Tizedik parantolatnak
érteleme szerint vetkeknek tartotnak

5269

Szentirásbéli bizonyosságok

a, Rom. 7. 7. A' kívánságot nem
tudtam volna * ha a' törvény nem
mondotta volna: Ne kívánnjad.

[* Tudni-illik bűnnek lenni.]

b, Mát. 15. 18. A' szívből származnak ki gonosz gondolatok, öldöklések, paráznaságok, hazáság töré-
fek, lopások, hamis tanu-bizonyosság-
tételek, átkozodások.

c, Gal. 4. 24. Valakik a' Krisztuséi
a' testet meg-fezitették az ő indulati-
val és kívánsággal.

Sólt. 119. 104. A' te parantsola-
tidból bölcsé lőttem, annak okáért
gyűlölem minden hamiságnak öfve-
nyet, és s. 12. 13. 163.

d, Rom. 7. 22. Gyönyörködöm az
Istennek törvényében, a' belső ember
re képest.

Mát 5. 48. Legyetek ti-is tökéletesek
miképpen a' ti mennyci Atyátok-is
tökélletes.

CXIV. KERDES.

Vallyen azok, kik az Istenhez meg-
térnek, meg-tarthatták-e a'
parantsolotokat?

tek-is sőt még a' nagy Szentek-is az Istennek
törvényeit meg nem tarthatták tökéletesen.

F E L E L E T.

Semmiképpen nem a, mert
meg a' leg szentebbekben is, akár

Tiltatnak
1.
Gonosz ki-
vágások.
II.
Gonosz
gondolatok

Hagyatnk
1.
A' bűnök
gyűlölete.
II.
Az igaz-
ságban va-
ló gyönyör-
ködés.

Summája
Még a'
meg-ter-

meddig éllyenek e' világon, e' parantsolatokhoz való engedelmességnek csak kicsiny kezdeti legyen b, De mindazonáltal a' mennyire ö' tölők lehet (1) ugyan valóban és nem tetterésképpen, az lstennek nem csak edgynéhány, hanem minden parantsolati-szerint élni kezdenek c,

1. Miben áll b^a az ö' tökéletesség az e' kezdetben?

Szent Írásbéli bizonyságok

a. Préd. 7. 20. Nintsen csak egy igaz ember-e földön ki jót cselekednek, és ne vétkeznek.

Jak. 3. 2. Sok dolgokban meg esünk minnyájan.

Jak. 1. 8. 10. Ha azt mondgyuk hogy bűn mi bennük nintsen, mi magunkat meg-csal-lyuk, és igazság nincsen mi bennünk, Lászl. 1 Kir. 8. 46. Péld. 20. 9.

Ez az tetszik meg a' szenteknek esetekből-is, úgy mint Noénak, Mos. 1 k. 9. 21. Lőtnak 19. 33. 35. Mólesnek és Aronnak, Mos. 4. k. 20. 12. Davidnak, 2 Sam. 11. 2. 4. 14. 15. és 24. 2. Jóbnak, 3. 1. 19. Zachariásnak, Luk. 1. 20. Péternak, Mat. 26. 70. 74. Gal. 2. 14. s' többek nek.

b. Job. 9. 1. 2. 3. Felelvén Jób monda: Igaz dolog, jóltudom hogy úgy vagyok; mert mi-módon lehetne igaz az ember, ha az erős lstenhez hasonlítanak? Ha az ember akar perelni ö' véle, néki ezer közül egy meg nem felelhet.

Sólt. 19. 13. Kísóda tudhattya a' vét-David. keket? Az én titkos bűncimből tiszt-meg engemet.

Fl.

1. Fil. 3. 13. Atyámiai, nem alitom hogy én PAL. még a' ezölt el-erem volna, *

[* Az az: hogy tökéletessé lörtem volaa.]

c. Sólt. 119. 60. 106. 127. 128. Sietek; és nem hal-lassom hogy meg-örizzem a' te parantsolatidat.

Meg-eskürttem és meg-állok, hogy meg-tartom, a' te igazságodnak törvényet. Annakokéért te parantsolatidat inkább szeretem az igen tiszta aranytól: Azért minden te parantsolatidat igazaknak mondom lenni, és az hamisfőgnak minden őfvenyt gyűlölöm.

Rom. 7. 22. Gyönyörködöm az lstennek törvényében a' belső emberre kepeft.

Fil. 3. 14. Egy dolgot cselekezzem pedig; azokat mellyek hátam megert vadnak el-felejtven, azokra pedig igyekezzén mellyek elővadtak, a' ezöl felő fűvek. † az lstennek Christus Jéshushan való mennyei hivatalának jutalmának el-vételére.

[† Mirt a' kik pályát fűnek, hátra nem néznek hanem a' ezölra fűnek, hogy azt el-érjék: így én-is a' keresztyénségnek lelki ezöllyát, az az: az lstennek tökéletes ísméretit és a' tellyes szentségét kívánom.]

CXV. KERDES.

Mirt bírdeti te b^a az lsten a' tör-Summája. vényt olyan keménnyen és tökéletes. Noha mi a' törvényt tö-
sen, holott senki nintsen ki e' vi-kellefesen
laga életben azt meg-tarshatná? meg-nem
tarthattuk meg-is mindazáltal akarja az lsten azt
keménnyen hirdettetni két okokert.

F E L E L E T.

Először (1) azért hogy tellyes 1 Mellyik életünkben mind inkább az első ok
meg-ismérjük, melly igen nagy
hajlandósága legyen a' mi termé-
szetünknek a' büntételre, és an-
nyival

nyival inkább kívánnjuk bűneinknek bocsánatját, és a' Christusban való meg-igazulást, b. Másodszor: (2) hogy mindenkör arra erőlködjünk, arról gondolkodjunk, és az Atya Istentől a' Szent Léleknek ajándékát kérjük, hogy naponként, az Istennek ábrázattára inkább meg-újítsunk, mind addiglan míg ösztán végre, (3) e' világból ki költözésünknek után naa' mielőnkben tétetett tökéletességet, vigann elérhesük f.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a' Rom. 3. 20. A' törvény által vagy a' bűnnek megismérlése.

Rom. 4. 15. A' dolgot nintsen a' törvény ott nintsen a' törvény ellen való cselekedet.

Rom. 5. 13. 20. A' törvényig vala a' bűn e' világon a' bűn pedig nem tulajdonítottuk az embernek mikor semmi törvény nintsen A' törvény pedig bejött hogy a' bűn nevezkedék, Lásd. Rom. 7. 7. Gal. 3. 19. a' 3-dik kérdés alatt.

b, Rom. 10. 3. 4. A' Sidók az Istennek igazságát nem tudván, és az ő tulajdon igazságokat igyekezvén állatni, az Isten igazságának nem adták magokat alája: Mert a' törvénynek vege a' Christus minden hívó embernek igazságára Gal. 3. 24. A' törvény minékünk a' Christushoz vezérő mesterünk volt, hogy hitből meg-igazulnánk, Má. 11. 28. Jöjjetek én hozzam * minnyjan kik meg-fáradtak, és megterhelteztetek és én meg-nyugtatlak titeket.

[* Azt mondgya a' CHRISTUS.]

e, Mol.

e, Mol. 5. k. 31. 11. 12. 13. Mikor el-jövend az egész Izrael, hogy meg-jelennek a' te URad Istened előtt, azon a' helyen a' mellyet választánd. el-olvasd, e' törvényt az egész Izrael előtt az ő hallásukra gyűjts egybe a' népet, férfiakat, és alzfzonyi-állatokkat, a' te kicsénykéidet kika' te kapud között vannak: hogy hallják és csudálják, és félték a' ti URatokat Isteneket és őrizték-meg a' törvénynek minden igát: Et azoknak fele a' kik nem tudták e' törvént, hallá-e és tanúlly de félt a' ti URatokat Isteneket, mind addig a' míg eltek azon a' földön, mellyre majd általmentek, a' Jordánon által kelyén hogy azt örök-ségül bírjátok.

d, Solt. 119. 4. 5. 33. 34. 35. 36. Te parancsoltad URam, hogy a' te parancsolatidat igen meg-őrizzük: Vajha igazgattatnánk az én útaim a' te parancsolatidnak meg-őrzésére Taníts-meg URam engemet a' te parancsolatidnak útára, mellyet meg-őrizzek mind végiglen. Adgy énnekem oly értelmet hogy meg-őrizzem a' te törvényedet: és megtartsam azt tellyes szívemből. Igazgass engemet a' te parancsolatidnak útáiban, mert abban gyönyörködöm. Hajtsd az én szívemet a' te parancsolatidhoz, és nem a' telhetetlenséghez, Lásd. Isten, Solt. 51. 12. 13. 14. és 143. 10.

e, Rom. 12. 2. Ne szabjátok magatokat e' világhoz, hanem változtatod-ele a' ti elméteknek újulása által, hogy kedveljétek az Istennek ama' jó kedves és tökéletes, akarattját.

f, 1 Cor. 13. 9. 10. Rész szerént vagy bennünk az ilméret, rész szerént a' profetálás. De minek utánna el-jövend a' tökéletes tellyesjég el-töröltetik az, a' mi rész szerint vagy.

g, 1 Ján. 3. 2. Szerelmefim, mostan Isten fiai vagyunk, de meg-amm jelent-meg-micsodák leszünk: tadgyuk pedig hogy mikor ő meg-jelenendik, hasonlatosok leszünk ő hozzája: mert meg-látjuk őtet, a' mint vagyón, Lásd, Sidók, 12. 23. Luk. 20. 36.

A' Kő.

A' KÖNYÖRGÉS RÖL,

Melly második Rész az Halá-

datóságnak

CXVI. KERDES.

XLV.

UR Nap.
Számaja.

A' könyör-

gés két okokért szükséges a' keresztyén embernek.

F E L E L E T.

1. Mitsoda Mert a' könyörgés (1) fő és ki-
az első ok? váltképpen való része annak a'
haladatóságnak, melyet az Isten
mitőlünk kíván, a, Annak felet-
te (2) mert csak azoknak adgya az
Isten az ő kegyelmet és Szent Lel-
két, a' kik ezeket igaz és valósá-
gos foházkodásokkal szüntelen
öröle kérik b, és ezekért öneki
hálát adnak c.

Kiváltképpen való része annak az haladatós-
ságnak.] Mivel hogy a' könyörgésben ismér-
jük meg, hogy egyedül csak az Isten minden
jóknak kut feje és osztogatója avagy adója, c
ezzel ötet, mint jól tévő kegyelmes, és kegyes
Atyánkat dicsérjük és magasztaljuk. Az hon-
nét is az imádkozásnak nevezeti a' szent Írás-
ban, a' résznek az egész dologért való vételének
módgya fzerint, gyakorta az Istennek egész tisz-
teletért véteztetik Mint Solt. 79. 6. Ján. 4. 24.
és Efa,

és Efa. 56. 7. Az Isten háza nevezetett könyör-
gésnek házának.

Szent Írásbéli bizonyosságok.

a, Solt. 50. 14. 15. Aldozzál az Istennek dicsi-
rettel, és add meg a' magafságban lakozó Isten-
nek a' te fogadándat. Es kij engemet segitsegűl a'
te nyomonúságodnak idején, meg szabaditlak
tegedet, és dicsőítez engemet.

b, Mos. 5. k. 4. 19. Hogy ha penig omét meg-ke-
rejed a' te URadat Istenedet, tehat meg-találod,
ha tellyes szívűből és lélekből keresend ötet.

Mat. 7. 7. Kérjétek és meg-adattatik tinektek
kereséteket és meg-talállyátok, zörgesletek és
meg-nyittatik néktek.

Luk. 11. 13. Ha ti gonofzok lévén tudtok a'
ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel in-
kább a' ti mennyei Atyátok ad Szent Lelket a-
zoknak a' kik ő róle kérendik:.

Jak. 1. 5. 6. Ha valamellyitek izükkölködik
bölcselesség nélkül, kerje Istenől, ki adgya azt
mindeneknek bőséggel, szemre való hányás nél-
kül, és meg-adattatik ő neki De kerje bittel, sem-
mit nem kérelkedvén, Láld. Solt. 91. 15. és
145. 18. Jer. 33. 3. Luk. 18. 1. 7. Rom. 10. 2. 13.

c, Solt. 50. 23. A' ki dicsirettel áldozik, a' di-
csőit engemet; a' ki az ő utait jól vezérli, meg-
mutatom annak az Istennek szabadítását.

Sid. 13. 15. ő általa, (a' Christus általa) szün-
telen vigyünk Isten eleiben dicsirettnek áldozat-
tyát, az az: az ő nevérol való vallás tévő aja-
kinknak gyümölcsét. innen vagyon hogy a' kö-
nyörgés és haladás öfzve foglaltatik, Col. 4. 4.
2. Fil. 4. 6. 1. Tess. 5. 17. 18.

CXVII.

CXVII. KERDES,

Summája. Minemű dolgok kívántatnak azok az Imádsághoz, a' melly az Isten előtt kedves, es a' mellyet ő meg-szokott halgatni

legyenek, töle meg-halgattatának, három dolgokat szükséges tudnunk, ugy mint: 1. Kinek kell könyörögni. 2. Könyörgésünkben mit kellesek kérni. 3. Miképpen kell könyörögni.

E L E L E T.

1. Kinek kell könyörögni?
2. Mit kell könyörögsünkben kérni;
3. Miképpen vagy bizonyos ez ilyen könyörgésnek meg-halga-tása felől;
(1) Hogy egyedül tsak az edgy igaz Istentől, ki az ő szent igéjében magát ki-jelentette a, (2) mindeneke a' mellyeket parancsolt b, (3) szívének igaz indulttyából c, ő töle kérjük a' mi szükölködésünket és nyavalyás voltunk belső képpen valóban meg ismérvén d, az Isteni felfésnek előtte mi magunk alázatos-fan le-bocsássuk e, és chez az erős fundamentomhoz ragalkod-gyunk, hogy mi az Istentől, noha méltatlanok vagyunk, de mindazonáltal a' Christusért bizony-nal meg-halgattatunk f, (4) a' mikép-pen minékünk az ő szent igéjében meg-igérte g.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, Solt. 81. 10. Ne légyen tenéked idegen Istene, és idegen Isten előtt ne hajoly-meg.

Már,

Mát. 4. 10. A' te Uradat Istenedet imádgád, és egyedül csak ő néki szolgálj, Lásd, Solt. 50. 15. Esai. 45. 23. Mát. 6. 9. Rom. 8. 15. és 10. 14. Jelen. 10. és. 22. 8. 9. Csel. 14. 13. 14. 15. Jer. 2. 13. és 3. 23. b, 1. Ján. 5. 14. Es' ez az Istennel való bizodal-munk, hogy ő valamit kérünk az ő akarattya szerint minket meg-halgat, Lásd, Rom. 8. 26. 27. Jak. 4. 7. Mát. 10. 22.

c, Siral. 3. 41. Emellyük-fel szívünk kezeinkel c-gyetermban az eppen az Istenhez.

Solt. 145. 18. Közel vagyok az ÚR mindenekehez, kik őtet segítségül hívják, mindenekehez a' kik őtet tököl-le-teséggel hívják, és Solt. 19. 15. és 25. 1. Ján. 3. 10. Ján. 4. 23. Efe. 6. 18. Jak. 5. 16. Rom. 15. 30. Hof. 12. 3. 4. Efa. 29. 13. Hof. 7. 14.

d, Luk. 18. 13. A' Publikánus pedig távol állván, nem akarja vala füzemeit-is az egekre fel-emelni, ha-nem veri vala az ő mellét, ezt mondván: Isten, légy irgalmas énnékem bűnös embernek.

Es. Luk. 15. 17. 18. 19. Es mikor (a' tékozló fiú) magában tért volna, monda: Az én Atyámnak mely sok bérefi bővölködnek kényerekkel? En pedig ébél baloc-meg. Fel-kelvén el-megyek az én Atyámhoz, és ezt mondom néki: Atyám, vétkeztem az ég el-Jen, és te ellened, nem-is vagyok méltó hogy többé te fiadnak hivattassam, Lásd, 2 Chron. 20. 12.

e, Efd. 9. 6. En Istenem Szegettem, és áttalom te-ő-lőben fel-emelni az én orcámat: mert a' mi álnoksá-gink fellyül haladtak a' mi fejünk felett, és a' mi bü-neink mind az égig nevedtettek, Solt. 95. 6. Mos. 1. k. 18. 27. és 32. 50. Jos. 7. 6. 2 Sam. 6. 18.

f, Dan. 9. 17. 18. Et mostan halgadj-meg mi Istenünk, a' te szolgálndac könyörgésért, és az ő imádságát, és vi-lágosíts-meg a' te orczádat a' te szent helyeden melly el-pulztittartott, az ÚRért [Az el jövőendő meg-válto Christusért.] Nem a' mi igazságúknak bizodalmba vettyük elődbe a' mi könyörgésünket, hanem a' te nagy irgalmaiságjában bizván.

Efe. 3. 12. A' Christussal vagyunk szabadságunk, és bizodal-

bizodalommal való menetelünk az ő benné való hit által. Sid. 10. 19. 22. Mivel hogy azért atyámfiai, szabadságunk vagyon az Istennek szent házában való bé-menetelre, a' Jésumás vére által. Járuljunk igaz szívvel és hitnek bizonyos bizodalomával, a gonosz lelki kísértettől meg-tisztult szívvel.

8. Jan. 14. 13. Valamit kéredek az én nevemben, [Az az: az én érdemben és igiteremben bízván.] a' meg-cselekedem, hogy meg-dicsőíttessék az Atya a' Fiában.

Jan. 15. 7. Ha én bennem maradok, és az én bűbűdöm is ti bennetek maradnak, valamit akartok, kérjétek, és meg-adatik nektek.

Jan. 16. 23. Bizony-bizony mondom nektek, valamiket kéredek az Atyától az én nevemben, meg-adgya nektek, Lásd, 2Cor. 1. 20.

CXVIII. KERDES.

Summája. Melyek azok, a' miket az Isten parantolt hogy ő tőle kérjük?
Az Istentől a' Christusnak parantolattyaiból kérünk kell.

FELELET.

1. Lelki Minden lelki a' és testi b, szük-jókat. séges dolgok a' melyeket a' mi
2. Testi Urunk Jésum Christus bé-foglalt abban a' könyörgésben a' melyre jókat. ő maga minkertanított c.

Lelki [szükséges dolgok] A' melyek nézik: (1) az Istennek dicsőséget, minéműek az első, második és harmadik kére a' könyörgő imádságnak (2) A' melyek tartoznak a' mi lelki szükségünknek bé- tellyeltesére, az ötödik és hatodik kérésekben.

Testi [szükséges dolgok] Melyek a' negyedik keresben foglaltatnak bé.

Szent.

Szent Irásbéli bizonyosságok.

a, Mát. 6. 33. Keresetek először az Istennek országát és az ő igazságát, és mind ezek meg-adatnak ti néktek.

b, Zach. 10. 1. Kérjétek az URtól esőt alkalmas időben, és az UR felhőt szerez, és záporcsőt ad nektek, és kinek-kinek füvet az ő mezejében, Lásd. Mos. 1. k. 28 20. 21. Így az UR-IMADSÁGBAN-is, ilyen két rendbéli kérések vadnak.

c, Lásd, Mát. 6. 9. 13. Luk 11. 2. 3. 4.

CXIX. KERDES. XLVI.

Melyik az a' Könyörgés? UR Nap.
FELELET.

Mi Atyánk ki vagy a' mennyekben:

Meg-szenteltesd a' te neved:

Föjjon el a' te országod:

Légyen meg a' te akaratod, miképpen

menyben: azonképpen e' földön is:

a' mi mindennapi kenyerünket add - meg minékünk ma:

Es bocsásd meg minékünk a' mi vétkeinket, miképp mi is meg bocsátuk ellenünk vétetteknék:

Es ne vigy minket a' kísértetbe, de szabaddíts minket a' gonosztól.

Mert tied az ország, a' hatalom, és a' dicsőség mind örökké, Amen.

Ki vagy a' mennyekben Tudni-illik az harmadik égben. 2Cor. 12. 2. a' holott ő az ő felséges dicsőségét leg inkább ki jelenti, Solt. 103.

Szen-

Szenteltessék) Szentnek ismértessék, vallatassék. és úgy mint Szent dicsértessék.

A' te neved) Az Istennek nevére a' Szent Írásban maga az Isten értetik, és továbbá minden ő tulajdonsági, cselekedeti avagy munkái, és mind az valamivel az Isten magát mint valami nével meg-ismerteti.

A' te országod) A' te mennyei és lelki országod, melly az *Ecclesia*, mellynek mind az életben, mind a' következendőben valő állapotja, e' hasonlatosság által iratik le *Királya* ez országának a' *Christus*, *alatta valoa* a' kegyes hívők; kiknek tisztek hogy magokat a' *Christus* alá vessék, neki engedjenek. *Ellenségek az ördög*, és mind azok valakik álnoksággal és csalársággal az Ecclesiát üldözik. E' peng ez ország ez életben el-kezdetik, melly kegyelemnek országának nevezetetik: a' más életben el-végeztetik, melly dicsőiségnék országának mondatik

A' te akarod) Nem a' miénk, melly megvesztegettetett és gonofz.

Légyen-meg) Ugy tudni-illik, hogy minékünk-is csak az tetsék. mellyet te javallasz, és hogy csak azt cselekedgyük, melly néked-is tetszik és nekünk parancsolsz,

Miképpen menyben) A' szent Angyaloktól, Sol. 103. 20. 21. Es a' böl dogult lelkektől, Sid. 12. 23.

A' földön-is) Mi tölünk emberektől.

Bocsásd-meg nekünk) Engedd-meg minékünk.

A' mi vetkeinket) avagy adótságinkat. Luc. 11.

Mi-is meg-bocsátunk) Az az: a' te biin bocsátó kegyelmednek munkálkodását, hathatóképpen szíve-

szíveinkben érezvén, készek vagyunk mi-is annál inkább a' minket meg-bántó felebarátunknak vétkeket meg-engedni, Lásd, oda aláb a' 126. k.

Ellenünk vétetteknek) Az az: a' kik minket meg-bántottak, avagy a' mi *adósinknak*, Luk. 11. versben. 4.

Es ne vígy minket kifizetben) Az az: ne adgy minket az ördögnek, a' világnak, s' a' mi te-stünknek olly kifizetiben, hogy minket büare hajthassanak, Lásd, Jak. 2. 13. 14.

Mert tied az ország) Ez rekefati-bé a' könyörgést, mind a' Görögben meg-vagyon, Mát. 6. 9. 13. Mind a' régi Siriai fordításban, mellyet el-nem kell hadaunk. Illik-is ez a' könyörgéshez, Lásd. Chron. 20. 10. 13.

CXX. KERDES.

Miért parancsolla a' Christus, hogy az Isten könyörgésünkben így szól- *Summája*
litsuk meg? Mi ATYANK. *Ez igék-*
Christus URunk a' mi könyörgésünknek kezdeti *kel, Mi-*
ben akar bennünk szerezni. 1. Isten fiaihoz ilen- *Atyánk,*
dő tiszteletet a, 2. Istenben való bizodalmot b,

F E L E L E T.

Hogy mindgyarást az imád- 1. *Miért*
fágnak kezdetiben Isten fiaihoz *szükséges a*
illendő tiszteletet a, és Istenben *könyörgés*
való bizodalmat b, szerezzen mi *nek ez az I*
bennünk: mellynek (1) funda- *stebé való*
mentomának kell lenni a' mi kö- *fiúi bizoda*
nyörgésünknek c, tudni-illik (2) *lom?*
hogy az Atya Isten a' Christusért
miné- 2. *Miben*
áll ez a' fiúi
bizodalom?

minékünk Atyánkálott *a*, és valamiket igaz hittel *ö* töle kérünk, sokkal inkább megadja minékünk, hogy nem mint *a'* mi szüleink, kik *e'* földi jókat tölünk meg nem tagadnak *e*.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, Mof. 3. k. 19. 3. *Az ö Atyát minden ember tisztelje*, † Lásd, 1. Péter. 1. 17.

† Ha azért az Isten Atyánknak nevezzük egy-
szer s' mind azzal az *ö* töle való fiúi felelman-
ker jelentjük.

b, Efa. 66. 2. Arra tekintek *a'* ki szegény és töre-
delmes szívű, és *a'* ki az én beféedemet rettegi.

Efa. 63. 15. 16. 17. Tekints alá az égből és nézz
alá *a'* te szentségednek és dicsőségednek hajléká-
ból: hol vagyon *a'* re buzgó szerelmed és hatalmasá-
god? *A'* te irgalmasságodnak és kegyelmeiségednek
foksága meg-tartozott-é én tölem? Mert te Mi A-
tyánk vagy ha az Abraham nem tud-is minket, ha
az Izrael nem ismeri-is minket, mindazáltal URam
te mi Atyánk vagy, és mi meg-szabadítottunk, örök-
rül fogva *a'* te neved.

Luk. 11. 11. Kérjé az az *Atya*, ha az *ö* fia kérend
ö töle kenyeret, nemde követ adé neki? s' *a'* többi.

e, Jak. 1. 6. 7. 8. 9. Kérje hittel semmit nem kétel-
kedvén: mert *a'* ki kételkedik hasonlatos az *a'* ten-
gernek habjához, mely *a'* szélveszekedtől meg-moz-
dittatik, és idefölvá hanyattatik. Ne velle azért az
olyan ember, hogy *ö* valamit véssen az URól, ugymint
ki kettős szívű, és alhatatlan minden *ö* utában.

d, Ján. 1. 12. Valakik pedig ötet be-vették ada azok-
nak ilyen méltóságot, hogy Istennek fiaii lennének, azoknak
tudni-illik *a'* kik az *ö* nevében hívznak.

Efesi. 1. 5. 6. Ki választott minket, kiket fiaivá fogad-
ta *a'* Jéhus Christus által *ö* magában, az *ö* akarattyának
jó kedve szerint. Az *ö* dicsőséges kegyelmeiségének
itsiretite, melyből minket ingyen magának kedvesek-
é tet ama' szerelmében,

e, Mát.

e, Mát. 7. 11. Ha azért ti gonoszok lévén, *a'* ti fiat-
oknak tudtadjó ajándékokat adni, mennyivel inkább *a'* ti
mennyei Atyátok ad jokat azoknak *a'* kik *ö* töle kérik.

Solt. 103. 13. Míképpen könyörült az *anya* az *ö* fiaira,
azonképpen könyörül az UR az ötet félőkön.

Efa. 59. 15. 16. Valyon (el-feltekertetik az *anya* az *ö*
kis gyermekéről.) Hogy ne könyörülne az *ö* méhének
fián? Ha azok el-feltekertének-is; de én nem feltekertem
öte relad.

CXXI KERDES.

Miért térsz hozzá ezt-is: ki Summája.
vagy *a'* mennyekben? Ez igék,
ki vagy *a'*
mennyeiben, két okokért tételnek *a'* könyörgés-
nek eleire.

F E L E L E T.

(1) Hogy az Istennek mennyei 1. Mellyik
felségéről ne gondolkodgyunk az első?
úgy mint valami alacson és földi
dolog felől *a*, (2) Annak felette 2. Mellyik
hogy minden lelki és testi fizűksé
ges dolgokat az *ö* mindenhatósa-
gától várjunk *b*.

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, 1. Kir. 8. 27. Igaz-é ugyan hogy lakozzék Isten
e' földön? Ime *ö* magok az egek, és az egeknek egei lá-
nem foghatnaa tégedet, sokkal inkább *e'* ház, melyet
építettem néked.

Csel. 17. 24. 25. Az Isten ki teremtetete *e'* vilá-
got, és mindeneket mellyek *e'* világban vadnak, mi-
vel hogy földnek URa, kézzel csinált templomban nem la-
kik. Embereknek-is kezektől nem tiszteltetik, mint-
ha valami nélkül szűkölködnék, Lásd, Préd. 5. 2.
Mof. 1. k. 18. 27.

b, Solt. 115. 5. 3. *A'* mi Istennek *a'* menyben vagyone
és mindent *a'* mit akar meg-cselekejsi.

K

2 Chrou,

2 Chron. 20. 6. *Oh UR^a mi Atyáinknak Istene, *neve te vagy egyedül Isten a' menyben*, és ki uralkodol a' pogányoknak minden országán; Te kezded az erősség, a' hatalom, és senki nincsen a' ki te ellened állhatna, Lásd, Efe. 3. 20. Rem. 10. 12. Dan. 3. 7. 17.

CXXII. KERDES

XLVII.

UR nap: *Melлык az első kérdés?*

Summája. Az első kérdésben kettőt kérünk 1. Hogy az Isten neve mi általunk szentelések. 2. Hogy mások mi általunk az ő meg-fizetel-teretsejére édesíttessenek.

F E L E L E T.

1. Mit ké-rünk akkor mikor az I-stennek ne-vét magú-c által akar-juk szentel-teni?
 1. Mit ké-rünk akkor mikor az I-stennek ne-vét magú-c által akar-juk szentel-teni?

2. Az I-sten műkái há-mit kell magajzaltatnunk?

3. Mit ké-rünk akkor mikor máskor akarunk magunk pe-dajával az I-sten nevének szentelésére adóztatni?

a. Efe. 1. 16. 17. Nem szünöm-meg halálat adn-
 térségek, térségek, emelkedés, és, és, könyörgésben.

K 2

Hogy a' mi URanc Jésus Christusnak Istene, a' dicsőfleg-mek amaz Attya, adgya néktek a' bölcseségnek és jel-nés-nek leikét az ő ismérteiben, Lásd. Ezech. 36. 23. és 38. 23.

b. Mof. 5. k. 3. 24. Kirsoda az erős Isten, vagy meny-en, vagy földön, a' ki követethetné a' te cselekedetét és a' te erősségedet?

Rom. 1. 19. 20. A' mit Isten felől tudhatnak az emberek, nyilván vagyon ő benne: Mert a' mi I-stenben láthatott lá tudni-illik, az ő örökké való hatalma-sága és Isten-sége, e' világának alkotmányában és a' re-mentett állatokból meg-értvén meg-láttatnak e' végre hogy legyenek magok menthetetlenek.

c. Solt. 104. 24. Melly nagyot a' te cselekedetid URam, mindenkert bölcsen teremtetél! bé-tölt a' föld a' te gaz-dagsággoddal! Efa. 40. 28.

d. Solt. 137. 1. 26. Mind örökké vagyon az ő je-vőlté, avagy kegyelmessége.

Solt. 25. 10 minden utai az URnak igazalmasság és hűség, azokhoz kik az ő frigyét és parantsolat-ryát meg-örizik, Lásd, Mof. 5. k. 1. 31. Csel. 17. 24. 27. és 14. 17.

e. Dan. 9. 14. Igaz a' mi URnak Istene minden ő cselekedetiben mellyeket cselekedet, Lásd, Mof. 5. k. 32. 34 Solt. 119. 7. 237. és 145. 17.

f. Solt. 103. 8. Igazalmis és kegyelmes az UR, késő-delmes a' haragra és igen kegyelmes: és, 145. 8. 9. Jak. 5. 11.

g. Solt. 111. 7. Az ő kezének cselekedeti, igaz mon-dás és itélet, erőssék minden ő végerési, 1 Kir. 8. 15. Ismért, Solt. 36. 6. URam az égiglen vagyon a' te igazalmasságod. És a' te igaz-mondásod a' felhőkig, Efa. 34. 16.

h. Solt. 51. 17. URam az én ajakimat nyílt-meg-
 és én szájam hirdeti a' te dicsőreget, és Solt. 71. 8. Meg-terjesztédik az én szájam a' te dicsőregettel, és a' te dicsőfleggeddel szüntelen, Lásd. 3. 15.

i. 4. Solt. 31. 4. Te vagy az én közfisklám és én-e-rősségem, a' te nevedet vezérelly és viselly engemet.

Mát. 5. 26. Ugy fenylek, a' ci világosságnak 32

K 2

K 2

emberek előtt, hogy lássák a' ti jó cselekedeteket és ditsőítsék a' ti mennyei Atyátiakat, Lásd: Ezech. 36. 20. 23. Rom. 2. 24. Ján. 15. 8. 1 Pet. 2. 12.

XLVIII. CXXIII. KERDES.

UR Nap. *Mellyik a' második kérdés?*

Summája E' második kérdésben kérjük az Isten-országának hármasságát, úgy mint: 1. Kegyelemmel 2. Hatalommal. 3. Ditsőséggel.

F E L E L E T.

1. Mit ké-rünk, mi-den akar-juc hogy az Iste orszá-ga kegyel-mel jöjjön-e?

2. Mit ké-rünk, mi-den az Iste országát ba-rálsággal el-jöni kíván-nyuk?

3. Mit ké-rünk, mikor az Iste orszá-ga ditsőséggel el-jöni kérjük?

Jöjjön-e a' te országod: Az az:

(1) úgy birj és igazságs minket a' te igéddel és Szent Lelkoddal, hogy tenéked napról napra inkább engedhessünk a, tarts meg és ö-regbítsd a' te Anyaszentegyhá-zadat b, (2) ronts-e l az ördögnek cselekedetét c, és minden hatal-masságot melly a' te felséged ellen magát fel-emeli d, tégy hiáb-anvalókká minden tanátskozáso-kat, mellyek a' te szent Igéd ellen léfznek e, miglen osztrán (3) tel-lyésséggel és voltaképpen ország-lasz f, mikor léfzelsz minden mindenekben g.

Szent Írásbéli bizonyságok

a. Sölt. 143. 10. Taníts-meg engemet hogy a' te akara-sodat tégyem: mert én Istenem vagy te. A' te jó lel-ked vezérellyen engemet egyenes úton.

Sölt 25. 4. 5. A' te útaidat mutasd-meg Uram enné-lem, és a' te ofványidra taníts-meg engemet, Vissely en-gemet a' te igazságodban, és taníts engemet: mert te vagy énac.

énnekem szabadító Istenem, tégedet várlak egész napon. Efs. 59. 21.

b. Sölt. 51. 20. Tégy jól a' te akaratodból a'. Sionnal, és építs-meg a' Jerusalemnnek kö-falait.

[1. A' Sionon és Jerusalemen az Írásban hason-lotótság Izerint érteik az Anyaszentegyház.]

Sölt. 122. 6. 7. Könyörögjétek a' Jerusalemnnek békef-ségéért, és legyenek békességek a' kik téged bértenek. Le-gyen békeség a' te keret ésidében, és csendesség a' te tornya-lban, és 74. 2. 19. és 80. 15. 2 Thess. 3. 1.

c. Rom. 16. 20. A' bekeségnek Isteni peng meg-ron-tya a' Sátánt a' ti lábaitek alatt hamar. Lásd. Efs. 6. 11. 18.

d. Sölt. 129. 5. Meg-főgyenülnek és hátra térülnek mind azok, kik gyűlöltek a' Siont, és 9. x 21. Retents-meg Uram őket, ímérijék-meg a' Pogányok hogy ök emberek, Lásd, Sölt. 69. 25. és Csel. 4. 29.

e. Sölt. 83. 4. 5. 6. 17. A' te néped ellen alnoc taná-tst gondolnac, tanátskoznak a' te szárnyad alatt el-rejtettek ellen, és azt mondják: Jertek-e l, ve-fzessük-e l ezeket, hogy ne légyen nemzetség, és ne nevezettség többé Izraelnek neve. Mert egyenlő a-karattal tanátsot tartottak; és te ellened fővetéséget tőttek. Tölts-bé az ö orszájakat gyálazattal: hogy a' te neved kereffessék-meg oh URam! Sölt. 5. 11. Itéld-meg Isten őket, hogy csatalkozzanak meg az ő tanácsok-ban, az ő hamisságoknak fokságáért vesd-e l őket, mert engedetlenség te hozzád, 2 Sam. 15. 31.

f. Jelen. 22. 17. 20. A' lélek-is és a, menyafzszony azt mondgyák: Jövel A' ki hallya is azt mondgya: Jövel. Azt mondgya a' ki ezekről bizonyságot té-fizen: Bizony hamar el-jövök: Amen. Jövel azért URam JESUS;

g. 1 Cor. 15. 24. 28. Az után vég léfzen. Miko-ron kézhez adg a' (Christus) az országot az Istennek és az Atyának, hogy az Isten mindenekben minden légyen,

CXXIV. KERDES.

Mellyik a' harmadik kérdés?

XLIX.

UR Nap.

Sum-

Summája. A' harmadik kérdésben ezeket kérjük az Isten-től, 1. Hogy a' mi magunk akarattját hátra hagyjuk. 2. Egyedül az Isten akarattjának engedgyünk. 3. A' nekünk parátsoltatott dologt hűségesen véghez vigyük, a' mint az Angyalok is az égbe cselekefznek.

F E L E L E T.

Légyen-meg a' te akarated, miképpen menyben azonképpen e' földön is: Az az, addig, hogy mi és minden emberek

1. Mi-minden akarattunkat hátra hagyván a, képpen a' te akaratednak, melly csak egyedül *visszik* véghezszent készen és minden zugolódásnál az An-kül engedgyünk b, és igy mindenikünk *gyalok* a' minékünk parátsoltatott dologban *az őris* teket (1) hiven és vigan el-járjunk c, miképé az Angyalok is az égbe cselekefznek d.

A' magunk akarattját hátra hagyván) Természert szerént minden embernek akarattja gonosz, meg-romlott, és az Isten akarattjával ellenkező. Szükség azért hogy a' mi akarattinkat hátra vessük, az az: a' mi gonosz kívánságinknak és bűnre való vétkek hajlandóságinknak, erőssen ellene álljunk: Azokat a' menyire tőlünk lehet, el-roncsuk, és tellyesféggel magunkban meg-fojtsuk.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 141. 4. Uram ne engedgyed hajlani az én szívemet gonoszra, és hogy foglaltam magamat hamisságnak cselekedetiben azokkal egyben kik hamisságot cselekefznek, és ne engedgyed hogy egyem az ő gyönyörűséges étkekben. Lásd, Már. 16. 24.

b. Solt 119. 32. 34. 35. 333. *Tanits-meg, Uram engemet, a' te parátsolatidnak útára, mellyet*

lyet meg-örízek mind végiglen. *Adgy énnekem értelmét: Akkor meg-örízem a' te törvényedet, és meg-tartom azt tellyes szívemből. Igazság engemet a' te parátsolatidnak útában, mert abban gyönyörködöm Az én utaimat vezéreljed a' te bejadeddel: es ne engedgyed hogy semmi hamisság erői vővön uralkodgyek en bennem.*

6. Csel. 21. 14. (A' Pálnak társai így szólának.) *Légyen az URnak akarattja,* Lásd, Rom, 12. 2. Solt. 40. 9. Ján. 34. 1Pét. 4. 2. 3.

c. Rom. 12. 11. A' jó igyekezetben ne legyetek refték, lelekben buzgók legyetek. Az URnak szolgálatok.

Jelen. 3. 16. 19. *Annakokáért mivel hogy légy meleg vagy, és sem hűv, sem hideg, ki-okádlak tégedet az én szemből En a' kiket szeretek meg-dorgálom és fanyargatom; Légy buzgóságos azért és térj-meg.* Lásd, Efés. 4. 1.

d. Solt. 103. 20. 21. *Aldgyátok az URat ő Angyalai, kik erővel hatalmasok vattok, kik az ő parátsolatját, mivelitek, engedvén az ő beszédinek szavának: Aldgyátok az URat minden ő fe-regi, minden ő szolgai, kik az ő akarattjának engedtek, és, 104. Ugyan ez világosan meg-tetűzik a' kérdésnek igtéjéből is miképpen mennyégben.*

CXV. K E R D E S.

Mellyik a' negyedik kérdés? L.

Summája. A' negyedik kérdésben kérünk az Isten-től ez életnek táplálására való minden szükséges dolgokat.

F E L E L E T.

A' mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma: Aza: ad-

K.

gyad!

gyad meg minékünk mind azokat, mellyek ez életnek táplálására szükségesek a, (1) hogy azok által ifmérjünk tégedet edgyetlen egy kút-főnek lenni, mellyből minden jók származnak b, és végük elzünkben, hogy ha te meg nem áldasz, minden mi gondvifelésünk és szorgalmatosságunk, sőt még a' te ajándék-id is minékünk boldogtalanok és veszedelmeké lesznek c, Adgyad annakkáért hogy a' mi bizodalmonkat minden teremtet állattól elfordítván, tsak egyedül te benned helyeztetstük d:

Szent Írásbéli bizonyságok.

a, Sölt. 145. 15. 16. Mindeneknek fenei te reád néznek, és te adst azoknak eledeit alkalmatlan időben: Megnyitól a' te kezéid, és ből röteft minden lelkes állatokat a' te jó változóból, és 104. 15. 27.

Sölt. 85. 10 11. 12. 13. Lakozte a' ditiöség a' mi földünkben. Az irgalmság és az igazság elől találják egymást. Az igazság és bézség egymást csokoltyák. Az igaz mondás a' földből gyümölsöt terem, és az igazság menyből alá-tökint. Az UR-is minden jó ad, hogy a' mi földünk meg-teremje az ő gyümölsét.

Péld. 30. 7. 8. Kettőt herék te töled, ne tarsd meg addig én tölem míg élek. A' hijában valóságot és a' hazugságot mészáz távoztad én tölem, szegénységet avagy gazdagságot ne adgy énaékem, táplálly engemet nozzam illendő eledelel, Lálid, Mof. 1. k. 28. 20. 21. 22. 1 Tim. 6. 8.

b, Sölt.

b, Sölt. 65. 3. Oh ISTEN ki meg-halगतod a' könyörgést, te nozzad megyen minden test;

Csel. 14. 17. 15. 17. Amaz elő igaz Isten, ki teremtetete a' mennyet és a' földet. és a' tengert, és minden azokban lévő állatokat, nem hatta magát bizonyosság nélkül, adván minékünk jókat, menyből eső, és termo időket, és ből-sültven eledelelel, és örömmel a' mi szívünket.

c, Mof. 5. k. 8. 3. Meg-sanyargata tégedet, és ehhezni hogya, annak utanna penig Mannával éltere, mellyet nem tudtl sem te, sem a' te aryaid, hogy tudtodra adná tenéked, hogy az ember nem kenyérről él; hanem mind azzal él az ember, valami származic az URnak sáijából.

Sölt. 127. 1. 2. Ha az UR nem éppiti a' házat, hijában fáradnac a' kik azt éppitik, ha az UR nem őrizi a' váraft, hijában vigyáznac az őrizők, Hijában való dolgo nektek reggel fel-kelnetek, későn sekünnetek-le, és nagy fáradággal kenyert emetek, holott az Isten az ő szerelmefinek enged álmat.

Péld. 10. 22. Az URnak áldásfagazdagit-meg, és az zal semmi bánást nem szerez az UR.

Hag. 1. 6. Sokat veretetek; ide keveset hoztatok-bé abban, estek és nem elégeftetek-meg, istők és nem résegedtek-meg, ruhában őltöztek és nem melegeftetek-meg, és a' ki munkájának jutalmát vélti, mint ha meg-ízakadott sákban töltene azt, Lálid, a' 2. rész. 16. 18. 20. verleit, és Luk. 5. 5. 6. Préd. 9. 11. Sölt. 37. 6. Mof. 3. k. 26. 26. Esa. 3. 1. Ezéch. 4. 16. és 14. 13.

d, Sölt. 146. 3. 4. 5. 6. 7. Ne bizzatok a' Fejedelmekben, az emberek fiaiban, kikben nintsen szabadsáfra való erő, ki megyen az ő lelkek, és ök földé léiznek, a' napon el-véz minden ő gondolatryok. Boldog a' kinek segítője a' Jakóbnac Isten, és kinek reménysége varyon az ő URában Istenében. Ki teremtetete a' mennyet földet és tengert, és mind azokban való állatokat, és az igaz mondást meg őrizi mind örökre. A' nyomorultaknak itiletet szolgáitát, eledelet az éhezőknek.

K 5

Sölt.

Sólt. 55. 23. *Pejsek az URra minden terkedet, és gondot visel te rolad.*

Sólt. 62. 9. 11. *Bizzatok ő benne mindenkor ti népek a' ti sziveteket töltsetek ki előtte, az Isten bízalmunk minékünk. Ne bizzatok a' kegyetlenségben és a' ragadozásban, ne legyetek hibában valók, gazdagatok ha bővölökönk ne bizzatok azokban* Láf. Jer. 9. 23. 1 Tim. 6. 17.

CXXVI. KERDES.

LI. *Millyik az ötödik kérdés?*
UR Nap.

Summája. Az ötödik kérdésben kérjük a' mi vétkeinknek avagy adótságainknak bocsánatnyát, avagy meg-engedését.

F E L E L E T.

1. Mit értesz az adótságon?

2. Mit térszen ezt az adótságot meg engedni, avagy a' bűnököt meg bocsátani?

3. Mit térszen az, mi képpen mi-is meg-bocsátunk azoknak kik vétettek ellenünk?

4. Milyképpen kell felebarátaink ellenünk való vétkeket meg-engedálnunk;

Szent

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Sólt. 51. 3. 4. 9. 11. *Könyörülj én rajtam Istenem a' te irgalmaságod szerint. töröld-el az én bűnemet. Valóban mojs-meg engemet az én álnokságimból, és az én bűneimből tisztíts-ke engemet. Mojs-meg engemet fokkal meg-tisztulóc, mojs-meg engemet és fejeérb léfizek az honál. Rejts-el az én bűnemtől a' te orozádat, és minden én álnokságimat töröld-el.*

Sólt. 25. 7. *Az én ístiuságimnac, bűneiről és az én vétkeimről meg-ne emlekezzél; hanem inkább ti Ram a' te irgalmaságod szerint emlekezzél-meg én rólam a' te jó voltódért, és. 11. 18. Láf. Sólt. 79. 8. és. 143. 2. Luk. 18. 13. Luk. 11. 4. Ez bocsásd-meg nekünk a' mi bűneinket.*

b, Sólt. 51. 6. 7. *Tenéked csak tenéked vétkeztem, és gonofságot cselekedtem a' te szemeid előtt. Imé én álnokságban születtem, és az én anyám bűnben melegeit engemet.*

Rom. 7. 23. 24. 25. *Látoc az én tagaimban más törvényt, mely az én elmémnek törvényével ellenkezik és engemet rabul ad a' bűnnek törvényének mely az én tagaimban vagyon. Oh én nyavallyás ember! Kicsoda szabadít-meg engemet ez halálnak testéből! Halákat adok Istennek a' mi URunk JESUS Christus által.*

c, Rom. 4. 7. 8. *Boldog a' kinek meg-bocsátatik az ő hamisága és a' kinek el-fedeztetik az ő bűnöc. Boldog ember, a' kinek nem tulajdonitja Isten a' bűnét.*

[* Itt jegyezd-meg hogy meg-bocsátani a' bűnt, el-fedezni nem tulajdonítani vétkül, edgyet térszen.

Mát. 26. 28. *Ez az én vérem Uj Testamentomnak vére, mely sokakért ke-ontaric bűnöknek bocsánatnyára.* Láf. Sólt. 5. 9. Dan. 9. 17. 18. Csel. 10. 43. 2 Cor. 5. 19. Eféf. 1. 7. Col. 1. 14. 1 Ján. 1. 7. 1 Pét. 1. 18. 19. 20. Jelen. 1. 5.

d, Mát. 18. 35. *Igy cselekedjék az én mennyei Kő*
Atyám

Atyám-is veletek, ha meg nem bocsátta kiki mind az ő felebarátságának ellene való vétkeit az. *3. szvsz. Rerint.*
e, Luk. 11. 4. Bocsásd meg minékünk bűneinket, miképpen *3. mi-is meg-bocsátvanc ellenlenc véteteknek.*

[*3. Nem úgy kell ezt érteni, mintha az embernek meg-bocsátása, Izerző vagy érdemlő oka volna az Istennek meg-bocsátásának; mert Isten egyedül csak ingyen kegyelemből bocsátja meg a' mi vétkeinket.* Efész. 1. 7. Hanem így kell érteni az igéket: hogy ne kételkedjünk a' mi bűneinknek Istenről való meg-bocsátása felől: mert annak győzőseiről a' mi szívünkben érezzük, midőn tudni-illik kétfélek vagyunk a' mi felebarátunknak ellenünk való esetir jó szívvel meg-engedni, miut ez-is világosan tanítatik. 1 Ján. 3. 14.

CXXVII. KERDES.

III.
UR Nap. *Mellyik az hatodik kérdés?*

Summája. A' hatodik kérdésben azt kérjük az Istenről, hogy minket a' mi lelki ellenségünk ellen védelmezzon és meg-őrizzon a' rajtok győzedelmét nekünk engedgyen, két okokért.

FELELET.

Ne vigy minket a' kűfészetben, de szabadíts meg minket a' gonosztól.

1. *Mellyik az első?* Az az: (1). Mivel hogy mi természet Izerint olly igen gyarlók és erőtlének vagyunk, hogy még csak egy szempillantásig is meg-nem állhatunk a, (2) a' mi nagy és ártalmas ellenségünk penig a' Sátán b, e' világ c, és a' mi testünk d, minket szüntelen ostromlanak; te tarts meg minket e, (3) és a' tébenünket? Sz. Lelkednek erejével erősíts meg

meg f. (4) hogy e' lelki tufakodásban meg ne győzettefsünk g, ha nem azoknak mind addig ellenek álljunk míg nem végre minden ellenségünkkel telyes diadalmat veszünk b.

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Mát. 26. 41. Vigyázzatok és imádkozzatok hogy kiferetbe ne jussatok: Mert jölleher a' lelek kélz de a' test erőtelen.

Rom. 8. 26. Hasonlatosképpen a' lelek is segáll a' mi erőtlenségünk: mert mit kelljen kérnünk, a' mint kellene, nem tudjuk; de a' lélek efedezik mi ésszünk meg mondhatatlan foházkodásokkal.

Ján. 15. 5. En nállamkelk semmit nem cselekedhetek, Lásd, 1 Cor. 10. 12. Gal. 6. 3. Solt. 62. 10.

b, 1 Pét. 5. 8. Józanok legyetek, vigyázzatok: mert a' ti ellenségek az ördög mint az ordító oroszlán féllyel jár, keresvén kit el-nyeljen.

Luk. 22. 31. 32. Simon Simon imé a' Sátán kíván ti teket hogy meg roszállyon mint a' búzát, de én imádkoztam érteket hogy el-ne fogdyn a' te hied.

Efész. 6. 12. Mert nincsen nekünk tufakodásunk a' vér és test ellen, hanem a' birodalmoc ellen, a' hatalmaságoc ellen, e' világnac urai ellen, az életnek sértegetőnek vezérei ellen, a' lelki gonoszságoc ellen melyek a' magasiágban vadnác.

c. Péld. 1. 10. Szerelmes fiam, ha a' bűnösoc el-a-karnac hitetni téged, ne engedgy nekik.

Ján. 15. 16. Mivel hogy nem e' világból valók vadtok, hanem én választottalak titeket e' világ közül, azért gyűlöl titeket e' világ.

1 Ján. 2. 15. 16. Ne szerelsetek e' világot, se azokat melyek e' világban vadnác, ha valaki szereti e' világot, nincsen abban az Atyának szerelme, mert valami e' világban vagyon, mint testnek kívánsága, szemeknek bujálkodása, életnek kevélysége, nem az A-

tyától vagyon, hanem e' világtól. Lásd, Sólt. 17. 14.
1 Ján. 3. 1. 13. és 5. 9. Ján. 4. 4.

a, Galat. 5. 17. A' test a' lelek ellen törekedik, a' lélek pedig a' test ellen. Ezek pedig egymással ellenkeznek, hogy azokat ne tselekedhessétek mellyeket akartok.

Jak. 1. 14. Minden ember pedig kísértetik; mikor az ő tulajdon kívánságáról el-vonattatják és meg-talattatják.
e, 2Cor 12. 8. 9. Adatott énnékem hegyes ösztön, melly az én testemhez ragadott; a' Sótán Angyal, hogy engemet csapdofa, hogy feleltetvél el ne hídgyem magamat. Ezért harmadszor könyörgöttem az UR-nak, hogy én tölem el-távozzék. De azt mondá nekem: Elegendék az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik-el.

f, Efel. 3. 14. 16. Meg hajtom az, én térdímet a' mi URunk Jéfus Christusnak Ástya előtt, hogy adgya-meg nektek az ő gazdag ditsőségeért, hogy báládatossan erő-sődyetek-meg a' Szant Lélek által a' belső emberben, Sólt. 137. 3.

g, Efel. 6. 10. 11. 13. Végeztetre atyámfiai legyek-tek erőfők az URban, és az ő hatalmas erejében, öltö-zétek-fel az Istennek, minden fegyverét, hogy meg-álhassatok az ördögnek fálnoksági ellen, hogy ellene állhassatok a' veszedelmes időben és mindenesek jól véghez-viven meg-álhassatok.

h, Rom. 16. 20. A' békéségnek Istene pedig meg-ron-dya a' Sótán, a' tilábástac alatt harnar.

i Theff. 3. 13. Az UR cselekedgye az, hogy a' ti fi-veiteket meg-erősse az ártatlanságban, Isten előtt való szentségben a' mi URunk Jéfus Christusnak el-jóvetelire, mind az ő Scentseivel egyetemben.

1 Theff. 5. 23. A' békéségnek Istene pedig szenteljen-meg titeket mindenszól, hogy a' tielmeitek épségben, lel-keitek, testetek, ártatlanságban tartassanak-meg a' mi URunk Jéfus Christusnak el-jóvetelire. Lásd, 2Cor. 10. 3. 4.

CXXVIII. KERDES.

Mindem Igékkel rekesztet b'e a' te Imdáságodat?

Summarya.
Az UR-tól
tanult kö-

nyörgő imádságnak bé-rekesztő igéi arra intenek, hogy mi e' felyül elő-számlált jó-téteményeket három okokra nézve kerjük Istentől.

F E L E L E T.

Mert tiéd az orszag, s' a' hatalom és a' dissőség mind örökké. Az az: mind ezeket azért kérjük te tőled: (1) mert mivel hogy te mi Királyunk (2) és mindenható vagy, minékünk mindent meg-akarasz adni a, és meg-is adhatasz b, (3) és ezeket annak okáért kér-jük, hogy ezek által nem mi re-ánk, hanem a' te szent nevedre térjen minden dicsőség c,

Mivel hogy te mi Királyunk! Ez Igékből a' két első kérdétsékre így kell felelni. 1. Mivel ő mint mi királyunk minékünk mindé jókat akar adni. 2. Mivel ő mint mindenható, minékünk minden jókat adhat.

Szent Irásbéli bizonyosságok!

a, Sólt. 5. 33. Figyelezzet az en kiáltásomnak szavára én Királyom, és én Istenem, mert én te-néked könyörgök, Lásd, Sólt. 74. 12.

b, 2Chron. 20. 6. Oh URam, mi Atyáinknak Istene, nem te vagy egyedül Isten a' menyben, és te uralkodol a' pogányoknak minden orszá-gin, te kezdedben az erőfőség és hatalom, és senki nintsen ki te ellened álhatna.

c Chron. 28. 11. 12. Oh URam tiéd a' nagy-ság, a' hatalom, dicsőség, örökkévalóság és mel-tóság.

tóság, mert minden valami a' menyben és a földön vagyon tiéd. Tied oh Uram az ország, te magasztalod-fel magadat, hogy légy minden fejedelmeknek felette. A' gazdagság és dicsőség mind te töled vadnak, és te uralkodol mindeneken: *A' te kezében vagyon mind az erősség, mind a' birodalom, mindeneknek felmagasztalása és meg-erősítése*, Lásd. Solt. 115. 3. Efé. 3. 20. Dan. 3. 17. Rom. 4. 20. 21.

c, Solt. 115. 1. Nem nekünk Uram nam nekünk, hanem a' te nevednek adgyad a' dicsőséget, a' te irgalmaságodert és a' te igazságodert.

Esa. 37. 10. Mostan azért Uram mi Istenünk; szabadíts-meg minket az ő kezéből, (Senachéribnek ki te ellened támadot-fel.) *hogy e' földnek minden országi ismerjék-meg, hogy egyedül te vagy az UR.*

Dan. 9. 19. Uram halgass-meg, Uram légy kegyelmes, Uram légy figyelmetes; és cseleked-meg, és ne keseredelmesszel te magadert én Istenem: mert a' te nevedről neveztetik a' te várasod és a te néped, Lásd, Jér. 14. 21.

CXXIX. KERDES.

Summary. Mirevaló ez igétske: AMEN;
Az Amen igétske minket bizonyosokká teszzen a' mi könyörgésűeknek meg-halgatása felől.

F E L E L E T.

1. Mikipő
teszen bi-
zonyosá? Az Amen (1) azt bizonyítja meg hogy a' dolog általán fogva és bizonyosan meg-lészen a, mert

mert (2) az én könyörgésem fok-
kal bizonyosabban meg halgatta-
tott Istenről, hogy nem mint az
én szívemben érzem, hogy én
azt szívből kívánom b,

2. Mit kell
bíned a' te
könyörgé-
sednek meg
halgataja
felől?

Szent Írásbeli bizonyosságok.

a, Jer. 28. 6. Akkor monda Jeremias Profeta:
AMEN. Ugy eselekedgyék az UR töltse-be az UR
a' te beszédidet mellyekkel profetáltál.

2Cor. 1. 20. Mert az Istennek valamenyi igé-
reti vannak, ő benne Ugyanok és Amenek, (tud-
ni-illik a' Jesus Christusban) az Isten ditsősé-
gére mi általunk, Lásd, Mos. 5. k. 27. 15 26.
Nehem. 8. 7.

b, Esa 65. 24. minek előtte kiáltának én
meg-halगतom, még mikor szollának én meg-
hallom.

Efé. 3. 20. Az Isten véghetetlen bőséggel min-
deneket meg-cselekedetik feljebb hogy nem mint
kerjük, vagy elménkben befogjuk, a' mi bennük
munkálkodó erő szerint, Lásd, Jan 16. 23.
1 Jan. 5. 14.

VEGE A' CATECHISMUSNAK.
DICSŐSÉG AZ URNAK.

ANALISIS GENERALIS.

Az az:

E' CATECHISMUS Rendinek közönséges fel-
fejtgetése avagy meg-mutogatása,
AZ I. KERDES BEN.

E' CATECHISMUS meg mutattya nekünk,
I. Azt a' *véget* avagy *czélt*, a' melyre
minket igazgatni és vinni akar,

II. Az *eszközöket*, a' melyek által azt a' véget, a-
vagy czélt elérhesük.

Vég és czélja e' Catechismusaak, és minden id.
vesseges tudományak, mi reánk nézve ez, hogy
mind életünkben, halálunkban áthatatos *vigasztala-
suna* lehessen. E' vigasztalásról meg-mondgya a'
Catechismus.

I. Melyik lévén az embernek fő vigasztalása.
tudni-illik, a' felől bizonyosá létele, hogy ő
teltefél, lelkefél, életében és halálában a' Jéhus
Christusnak tulajdona.

2. Mit régen a' JESUS Christusnak tulajdonává
lenni? Tudni-illik, 1. A' Christus vérenek érdeme
által az ördög hatalmából meg-fzabadulni. 2. Az
Aya. Fiú és Szent Lélek Istennek kiváltképpen va-
ho általma és gondviselele alá vétetni.

E' *vigasztalásnak* el-érésére három *eszközöket* mu-
tat Tudni-illik: 1. A' mi nyavalyáságunknak. 2.
Meg-fzabadulásunknak. 3. A' mi köteles Hálada-
ságunknak, igaz és valóságos hathatós ísméretit,
tudását; a' melyek szerint három részei-is vadaak
e' Catechismusaak.

I. RESZ.

A' nyavalyáságnak ísméretiről.

Ezről azt mondgya-meg a' CATECHISMUS.

I. MI.

I. Mitsoda eszköz által ísméretéséek-meg. 3. 4. 1

II. Miben állyon e' nyavalyáság Kéds.

Az eszköz melyből a' nyavalyáság meg-
ísméretetik az Istennek *törvénye*.

A' nyavalyáság, mely a' törvényből ís-
méretetik meg két dolgokban áll.

1. A' mi *vesztetégünk*, bősös voltunk-
ban.

2. A' mi *károztatunkban*, vagy bünteté- 5. K.
sünkben.

A' mi *vesztetégünkről* hármat tanit.

Először, miben állyon a' tudni-illik, hogy 6. K.
a' törvényt meg nem tarthattuk; hanem
természet szerint hajlandók vagyunk annak
meg-rontására.

Másodszor, honnan származik az, tudni-
illik.

1. Nem az teremésből, okát-is adván
annak.

2. Hanem az Adámnak és Évának bű-
nökből.

Harmadszor, mennyire terjedgyen az ki,
melyet 1. Meg-mutat, tudni-illik annyira, 8. K.
hogy a' miatt tellyeséggel alkalmatlanok
legyünk minden igaz lelki jóra, és hajlan-
dók minden gonofzra. 2. Meg-állit és erő- 9. K.
sít edgy ellenvetés ellen. 10. K.

A' mi *károztatunkról* és bünhödésünkről. 11. K.

1. Azt mutattya-meg miben állyon az.

2. Annak bizonyos voltát állattya edgy
ellenvetés ellen.

II. RESZ.

A' meg-fzabadulásnak ísméretiről.

A' nyavalyáságnak ísméreti magában nem
vigasztalásnak, hanem inkább rettentésnek
eszköze, haához nem járúlna az abból való
meg-fzabadulásnak ísméreti, tudása. Annak
okaért e' meg-fzabadulás felől három dolgot
tanit a' Catechismus. I. Miképpen szerezte-
tett nekünk e' meg-fzabadulás. II. Mi mo-

don

don jelentetett-meg nekünk. III. miképpen kell azt magunkra ízabni, alkalmaztatni.

12.K. E' szabaduláfnak meg-szerzéséről hat derék fundamentomos dolgokat tanita' Catechismus.

1. Hogy a' meg-vezett, és kárhozatban be-eletr ember, különbben abból meg nem szabadulhat, s' nem idvezölhet, hanem ha az Isten törvényenek, és az ő igazságának tökéletelen elég tétet-terik.

(A' Sociniánusok ellen.)

13.K. 2. Hogy a' meg-vezett ember ő maga sem egélzen, sem valami részből eleget nem tehet. (A' Papiſtak ellen)

14.K. 3. Sem egyéb pufzta teremtetett állat a' bűnös emberért eleget nem tehet, okai-valedgyütt (Ugyan azonok ellen.)

15. 16. 4. Az elég tetel tsak egyedül olyan

17.K. közben járó által lehet-meg a' ki igaz Isten, és valóságos igaz ember is volna egyizer s' mind, okai-valedgyütt. (A' Sádók er Sociniánusok ellen.)

18.K. 5. Az a' közben-járó, ki az elégtételt végben vitte egyedül tsak a' Jesus Christus. (Ugyan azonok ellen.)

6. Ez elég-tétel és ízabadítás, melyet a' Jesus Christus végben vitt, abban áll, hogy ő minékünk Istenről ajándékoztra-tott, hogy lenne minékünk bölcseségünk, igazságunk, szentségünk és váltsá-gunk.

18.K. Ez ízabaduláfnak, Meg-jelentéséről, ki-nyilat-

nyilatkoztatásáról, azt taníttya, hogy a' lórt az Evangéliom által, és az két kép-pen. 1. A' profetáknak és példázatok-nak prédikallása által. 2. Azoknak be-tellyesedéseknek predikallása által.

A' Christus által meg-szerezetetett, és az Evangéliom által ki-jelenteret. Meg ízabaduláfnak *reánk szabása*, alkalmaztatása, vagy miénké tetele, léfzen *Hit* által. Ez *Hitről* azért tanit immar a' Catechismus a' 20 dik kérdéstől fodva a' 86 kig. Arról penig őt kíválképpen való dolgokat ad előnkben úgy mint:

20.K.

I. *A' Hitnek szükséges voltát.*

Mellyről azt taníttya, hogy ez meg-szabadítása és elég-tétele a' Christustnak, tsak azoknak használ, a' kik azt igaz hit-tel bé veszik, magokévá teszik.

II. *Az Hitnek természetit vagy formáját.*

Meg-magyarázza itt, s' le írja mi lé-gyen az az igaz Hit, a' mellyel ember a' Christus érdemét elég tételt magáévá teheti.

21.K.

III. *Az Hitnek czellyát avagy Materiáját.*

Meg-mutatván mitsoda dolgokat ke-l-lessek hinnünk; tudni-illik, az Apostoli *Credóban* avagy hitnek formájában be-foglaltatott tudományt, a' mellyben ezek foglaltatnak-bé.

22. 23. 24.K.

I. A' Sz Háromságról való tudomány 25.K.

II. Az Atya Istenről való tudomány. Annak Elsőben személyéről, miért hogy

Az Isten

az Isteniségben lévő első személy Atyá-
nak nevezetetik: mert tudni-illik, az 1.
A' Christusaak Attya, 2. Mindeneknek
teremtője 3. Minden állatoknak meg-
tartója és igazgatója, 4. Minden hivek-
nek gondviselője és óltalmazója. Másod-
szor, annak munkáiról, tudni illik, a.
teremtésről és gondviseléséről. Melly ága-
zatoknak meg-mondgya. 1. Ertelmét.

29.34. 2. Házát.

III. A' Fiú Istenről való tudomány.
A' körül három dolgok adatnak előnkbe.

Először az ő tiszti, ez három neveze-
tekben: *Jesus Christus mi URunk.*

35.39. Másodszor az ő személye, tudni-illik,

1. Az ő örökké való Istenége; mikor
nevezi Istennek egy szűlött Fiának. 2. A'
meg testesülése, vagy emberré létele
*Fogantatek Sz.Lélektől születtek Száz Má-
tyiától.*

37. 8. Harmadszor az ő munkái, Tudni-illik

39.40. Az ő meg-aláztatásának munkái, ugy-

41. 42. mint: *Szénvede Pontius Pilátus: alatt:*

43. 44. *Meg-feszítették: meg-halá: El-temetették,*

45. 52. *Szálla alá poklokra.*

Kérd. Az ő fel-magasztaltatásának munkái.

Harmadnapon halottaiból fel-támadá.

Fel-méne mennyégben: ülé a' mindenható

Atya Istennek jobbjára: Onnan leszen el-jö-

53.54. *vendő ítélni eleveneket és holtakat.*

Kérd. IV A' Szent Lélek Istenről való tuda-

mány; tudni-illik, 1. Annak személyé-

ről: *Híszek Sz.Lélekben.* 2. Annak mun-

kájáról az Anyaszentegyházról, a' melly-

nek

nek gyűjtögetésére a' Szent Lélek kül-
detett.

Ez Anyaszentegyházról három dol-
gok taníttatnak. 1. Annak minémüsé-
gi és tulajdonsági. *Közönséges keresz-*
tyen Anyaszentegyház. 2. Annak belső
meg-edgyezése, egyben köttetése a'
melly által egygyé léfzen: *Szenteknek*
edgyeséget. 3. Azok a' jók és jó tétémé-
nyek, a' mellyekre az gyűjtögettetik és
hivattatik, tudni-illik.

Bűnöknek bocsánattya: Töfnék fel-tá 55.57.
madása és az örök élet. 58.K.

IV. Az hitnek munkáját, avagy
hasznát és gyümölcstét.

I. Ezt előnkben terjelzti, tudni-illik; 59.K.
hogy mi az által meg-igazulunk és az ő-
rök életnek örökkőfivé leszünk.

II. Meg-világosította, meg-mutatván, 60.K.
és magyarázván, miképpen igazullyn-
maga' bűnösember hit által, Istennek
előtte.

III. Meg-állattya és erősítte, meg- 61.64.K.
vetvén és czáfolván némellyeknek té-
velygéseket e' felől, ugy mint: 1. A' *So-*
ciniánusokat, kik azt tanítták, hogy
maga az hit, a' menyiben jószágos csele-
kedet, vagy munka, tulajdonittasék
minékünk igazságul. 2. A' *Papistákat,*
kik a' cselekedeteket tartják, ő igazsá-
goknak.

Ötödözör: *Az hitnek eredetie.*

Az Hitnek eredeti felől hármát, un-
tat meg:

I. Atya

65. K. I. Annak szerző okát: *A' Sz: Lelket.*
II. Annak szereztesének módgyát,
tudni-illik: hogy az fel gyűjtatik, s' az
után meg-erősítetik

III. *Az eszközöket,* a' melyek által azt
a' Sz Lélek véghez viitzi, melyek szam-
szerint kettők. 1. A' hitet szerző és mún-
kalkodó eszköz, az *Evangeliomnak predi-
kállása,* avagy az Ige. 2. Azt meg-erősítő
eszköz: a' *Sacramentumok.* Mivel az igé-
ről vagy az Evangyliomról szóllott a'

19. Kér. Itt már csak a' Sacramentumokról

66. K. tanit, melyet ilyen rendel cselekeztik:

I. Közönségesen le-írja a' Sacramen-
tumokat. II. Meg-mondgya miben ed-

67. 68. gyezzenek-meg, az Ige, és a' Sacramen-
tumok, és miben különbözzenek egy-

Kérd. másfól. III. Számát téltzi-le a' Sacra-
mentumoknak IV, Külön tanit. min-

denik Sacramentumról.

Elsőben: *A' Keresztiségről.*

Mellyről ezeket tanítja:

69. K. 1. Miben áll tulajdonúl e' Sacramen-

tomnak ereje, tudni-illik: *hogy meg-pe-*

70. 71. *ccserli vagy erősíti a' bűnöknek elmosását.*

72. 73. 2. Mi legyen a' bűnöknek el-mosása. 3.

Kérd. Honnan vagyon a' keresztiségnek ez ere-

je, tudni illik: a' Christus rendeléséből.

4. Meg-czafollja azt a' tévelygést, mely

azt állattya, hogy a' keresztiség nem csak

meg peccerli hanem ugyan maga szerzi

és végben viitzi a' bűnöknek el mosását.

74 K. 5. Kiket kelljen meg-keresztelni.

Másod.

Másodszor: *Az UR Vatsorájáról.*

A' melyről ezeket tanítja:

1. Mit különbözzön e' Sacramen- 75. K.

tom az elsőől, és miben állyon ennek
tulajdon ereje: tudni illik, hogy bizo-
nyosá tégyen minket arról hogy a' Chri-
stusnak meg-fejlesztett teste, és ki-on-
ta tott vére, ételül és italul adattatik né-
künk, a' mi lelki életünkben való tá-
plálásunkra.

2. Miért neveztetik a' Christus teste 76. K.
és vére mi ételünknek, és italunknak,
avagy mi legyen a' Christus testét enni,
és az ő véret innya.

3. Honnan legyen az UR Vatsorája- 77. K.
nak ilyen ereje, tudni-illik a' Christus
rendeléséből.

4. Az UR Vatsorájáról való igaz érte-
lem ellen való két tévelygések czáfoltat-
nak meg, tudni-illik: *Az Első e' Sacra-* 78. 79.
mentumnak természetiről, mint ha ab-
Kérd. ban állat szerint való el-változás lenne,

avagy hely szerint edgyesülne a' kenyér

és a' Christus teste, a' bor, és az ő vére.

A' második e' Sacramentomnak erejéről, 80. K.

és hasznáról, mint ha a' bűnökért való

engesztelő áldozat volna, s' a' t.

5. Kinek és minéműeknek kell az 81. K.

UR Vatsorájához járulniok, s' azt venni.

6. Miképpen kell azokkal banni a' 82. 83.

Kérd. kik nem olyan indulattal és kezülettel
vadnak, tudni-illik, egyházi fenyték-
kel kell azok ellen élni, melynek ter-
mészeti és ereje meg-iratik.

L

III. RESZ

III. RESZ.

Az Haládatóságnak íjméretiről.

86. 87. Az Haládatóságról melyet e' nagy Kérd. szabadulásért kell Istenhez meg-mutatnunk, kettőt tanít a' Catechismus 1. Miért legyen az szükséges. 2. Miképpen kellyen azt meg mutatnunk, tudni illik három képpen kell annak lenni,
88. 89. I. *Szívek:* Mert az egész szívnek meg 90. K. kell változni, és Istenhez térni, mely meg-térést állatt az ő embernek le vetkezésében, s' az újnak fel-ötözésében.
- II. *Külső jó cselekedetekkel:* Mellyeknek három tulajdonságát mutatya:
1. Hogy hibből származzanak.
 2. Hogy az Isten dicsőségére vitesselek.
 3. Hogy az Isten törvénye szerint legyenek: a' melly végre két dolgot tselekezzik tovább a' Catechismus.
- I' 92. *Előben:* Az Istennek törvényét magyaráz. Kérd. za, meg-mutatván mindenik parancsolarbá fogva, mit kívánnyon Isten, és mit tilalmazzon.
- a' 113. *Másodszor:* Meg-mutatya a' törvénynek dikig, hasznát, és menyire tarthattyák vagy nem tarthattyák azt meg a' hívek.
114. III. *Szójunkal:* Tudni-illik a' könyörgés által. A' holott a' Catechismus e' négy dolgokat adgya előnkben.
115. I. Szükséges voltát mutatya meg a' könyörgésnek.
117. K. 2. Az igaz könyörgésre meg-kivántott dolgokat.
118. 3. A' könyörgésben kérendő dolgokae.
119. 4. A' könyörgésnek példáját az *Uri imadását*. A' mellynek elől-járó beszédét, és abból 120 K. lévő hat *Kérésüket*, a' bé rekesztésével edgyütt fogva végig. meg-magyarázza, s' úgy végezi-el.

Arról

Arról való

TANITAS és OKTATAS,

Mint kellyen a' Catechesis Tanulókat,
e' Catechesisben lévő Ut mutatás
szerint a' Magyar Nemzetbe
Tanítani és Gyakorolni.

Mivel nagy akadályink vannak még nekünk e' nemzetben, mellyek miatt nem lehetni olly szaporán elő a' Catechesis tudományban mint az egyéb nemzetbeli tudós és épjebb rendű Ecclesiákban, mineműek mind két nemek Férfinak és Léánynak olvasásra nem szoktatása, a' Catechesisnek még ekkéig nagy részént csak pusztá szavaira való Tanításs' többek. Ennek-ekáért, ez Ut mutatást ehez az állapotunkhoz szabni igen szükséges, hogy ebben a' szent igyekezetben sem magunkat hijában ne farsalyszuk, sem egyebeket olly nehézségekben ne egyelitsünk, mellyekkel el idegenítettének inkab a' tanulók hogy nem mint ez Tanítás módgyához édesednének: mellyhez képpest, két formában adattatik itt az Ut mutatás

Elő az mellyel e' mi Nemzetinkben kell előni, az említett fogyatkozásokhoz képest.

A' második az, a' mint egyéb nemzetekben kiváltképpen a' Belgiomi Ecclesiákban vagy on Mely mind kettő a' valóságra nézve ugyan azon, a' módgyokban esik egy kis külömbség. Hogy azért mi e' Nemzetben haszonnal éppittsünk,

Három Classisban Rendben állattuk a Tanulókat.

ELSŐ REND.

Az Első Rendben így taníttuk őket: 1. Felgyülekezvén az Ifjúrend, az Leányi külön, külön a férfú-is (közönséges gyülekezet ki-vül lévén a tanítás;) *leg elsőben* kérdést kell nekik hagyni; melyet a' Catechesis tanítónak *fel-szóval* *szép magyaráz s megkülömböztetve*, el kel előttök olvadni; az után vélek edgyütt monda-ni kétszer háromszor. 2. Meg-tanulván edgyen edgyen a' kérdést bizonyos hagyot órára, egyen-ként el-kell mondatni vélek; *nagyon, magyaráz szép megkülömböztetve*. 3. Ugyan akkor a' szókat a' hol kívántatik s' a' Tanulóknak gyengesé-gek bé vehetik, kiváltképpen a' hol fel-vagyon jegyezve meg-kell magyarázni, de a' menyire lehet, csak egy egy szóval s' gyengédeden. 4. A' kérdés summáját könyv nélkül hagyni s' mon-datni. 5. A' könyv szélén való kérdétskéket kel elő venni rendel, és meg-mutogatni mint fe-llellyenek-meg mindenikre a' Catechesis szavaiból: mert ugyan nem kell meg-engedni hogy más szókkal felellyenek. 6. Megint meg kell a-zon kérdésekre térni, és a' mit abból a' szélén va-ló kérdétskékre feleltenek, azt kell kérdésben venni, melyre a' kérdétskét felellyék.

Példa. Vegyük elő a' Catechésisnek első kérdését, melyet el-mondatván az tanulókkal, leg-elsőben it-ezeket kérdezzé-meg tőlök. *Mitoda szó a' Catechesis; Fel. Görög szó. Mit téstén; Elő nyelvet való gyakor tanítást s' tanulást, szakadatlan kérdésekben és fele-letekben, minémű a' vizsgá hangzás szokott a' han-gos helyeken kiáltáskor lenni, mintha kétszer mon-dának minden szót, melyet Görögül s' Deákul-is*

hívának

hívának Ezenak, honnan vagyon az Cateches, honnan a' Catechés. *Hát a' vallás mit téstén? Isteni tist-letnek módgyát. A' keresztényi vallás? Olly Isteni tist-letnek módgyát, mely egyedül az ő sent igéjében adatik előnkben s' több effléket Ezentül a' kérdésnek sum-májár kérdem-el s' mindgyárt a' könyv szélén való Első kérdétskére megyek, Míképpen vagy Christus tulaj-dona? F. A. Catechésis szavaiból, mint az edgyes szám-mutattya; mind lelkesül testből, vagy élek vagy halok, Megyek ilmet a' második kérdétskére: Hogy tört tégedet Christus maga tulajdonává? Fel. A' mint a' kettős számra, mutatt ki az ő drágálatos véri vel miu-dennemű bűnemiért teljesíggel, s' a' t. Hogy így a' kér-détskéket mind el-kérdezem; ismét elő vészem az első kérdétskét mind el-kérdezem; ilmet elő vészem az első kérdétskét, s' így kérdem: Hány képpen vagy Christus tulajdona? Fel. Két képpen. 1. Lelkesül testből. 2. Vagy élek vagy halok. Megyek if-mét a' második kérdétskére: Hogy tört téged Chri-stus maga tulajdonává? F. Két képpen. 1. Az ő drágá-latos vérevel minden én bűnemiért elegend téven. 2. Engemet az őrdögnek minden hatalmából meg-szabadított. A' har-madik kérdétskéket is e' szerint: Hány képpen tart-meg? F. két képpen. 1. Az én menyey sent Atyám-nak akarattya nélkül, meg csak egy háj kál sem éshetik-el fejemről. 2. Szükség hogy mindenek az én idveségemre bízalljanak. A' negyedik kérdésben is. Hány képpen téstén téged bizonyosít a' vigasztalás felől? Fel. Két ké-pen. 1. Belső képpen engemet az ő Szent Lelkével bi-zonyosít téstén az örök élet felől. 2. Külső képpen, és arra indít hogy ez után örömetől az ő kedves akarattya szerint, s' a' többi.*

Végezre meg neki térek s' a' mitők énnékem felelték, én kérdem ő tőlök, s' ok vizont az én kér-désből felelnek így: E' czikkely lelkesül testből, vagy élek vagy halok, s' a' t. Mire tanít? Fel. arra Mi-képpen vagyok Christus tulajdona. Így a' többit is.

Ugy testzik e' mi Catechismustalan nemzetünk-ben, szintén elég, ha csak így vizfszük-is edgy elő-ször által az ifjú rendet a' Catechismulon; úgy hogy e' légyen mint fellyebb meg jegyzök, az Első Classis

Rend. Alkalmasint fognak-is nevedetni csak ezek szerint-is a' Catechismus értelmében.

MASODIK Classis. avagy Rend.

Minek utánna a' Catechesis tanuló, már ezekben fővek, megért elől kella a' Catechist kezdeni; és osztán a' czikkelyeket edgyenként a' Szent Írásból meg-kell bizonyítani. Peld: okáért: kérd-el az első kérdéinek summájár, s' ottan mindgyárt kérd-meg azt-is mire valok ott a' d'g, különös betűk a' szók közöt? Felelyen ama' a' *Lucufokra*, szent Írás helyeire mutatnak úgy mond azok, mellyekből a' Summának azoka' czikkélyi bizonyittatnak, úgy-mint: 1 Cor. 3. 23. és 2 Thess. 3. 3. Kérdgyed azért már töle e' czikkelyt a' summában. *Az én edgyetlen edgy fő vigasztalásom ez, hogy én az, én meg-tartó Jhesus Christusomnak vagyok tulajdona; Honnan bizonyítod? Fel. A' Corinthusban írt első levélnek 6. dik részéből az 20. dik versből, mond-el az Igékert? Fel. Ditsóítsétek az Istent testetekben és lelkekben mellyek az Istenei. Kérdgyed ismét: Mire valok a' különös betűk a' szókban? Fel. Azt jelentik hogy az olyan szókban áll kiváltképpen a' bizonyítvának ereje. Kérdgyed azért, mellyek hát azoka' szók? Fel. Ezek: *Testetekben és lelkekben, mellyek az Istenei. Így mikor a' szélén való kérdéfsékre juttz, mint példának okáért az elsőre. Mint vagy Christus tulajdona; s' hány képpen? Fel. 1. Lelkessül testessül. Kérd azon nyomban. Honnan bizonyítod? Fel. 1 Cor 6. 20. s' a' t. Mellyik szóban vagy szókban áll a' bizonyítvának ereje? Fel. Ezekben. a' ti testetekben s' a' t. 2. Mint vagy Christus tulajdona? Fel. Vagy élek vagy halok. Kérd ismét mindgyárt utánna: Honnan bizonyítod? Fel. A' Rom. 14. 7. 8-ból. Mondhatja el? Mert edgyikünk sem él ö magának, s' a' t. Akar álljunk azért akar meg haljunk, s' a' t. Mellyik szóban vagy szókban áll a' bizonyítás? Fel: Így a' többi-is. E' már légyen a' Második Classis avagy Rend.**

HARMADIK Classis, avagy Rend

Még-is hogy ugyan derekassan tudassuk, ha e' Catechesis Tanulók ezek-e fundamentumból mind-ezeket;

zeket; illy *Nagy forma* úton kell őket meg-probálni melly már a' derek gyakorlás, és harmaadik Classisra vagy Rendre való.

Első Ut avagy Mód, hogy a' levél szélén való Kérdéfsékből szókban változtass tégyen a' Tanító, Azon kérdést, más de világos szókkal és azon értelemmel kérdven-el-

Második Mód, hogy a' levél szélén lévő kérdéfsékek helyett, másokat kérdven, de a' mellyeket nem akar honnan, hanem, vagy a' Catechesis szavaiból, vagy a' jegyzésekből, vagy a' Summából, vagy a' Szent Írásnak ott való bizonyításiól, vagy pedig azoknak gyakor helyen fel-jegyzett magyarázatából vegyenek; e' végre hogy azokból illendőképpen s' könnyen meg-felelhesen a' tanuló: Mert egyébként ha új dolgokat kérdenek, mellyek máluvá valók, észeket vesztik azoknak, meg-terhelik őket és el-csüggednek.

Harmadik Ut, hogy a' szent Írás bizonyságának hol-odgyikés, hol másfaját monda ssa, csak az eleiben mondan valamit meg: és egyszerűmind meg-kérdgye, mellyik Catechesis tudománynak vagy tanuságnak bizonyítására való az, és mellyik szóban vagyon tulajdonul a' bizonyítvának ereje vagy fundamentoma.

Negyedik Ut, hogy ellenben ismét edgyzer edgyik czikkelyt vagy tudományt a' Catechesisnek, másfaját másfaját mondyra elő, s' kérdgye mindgyárt, mit-soda szent Írásból helyül bizonyíttassék a' Catechesisben.

Tellyes Példái ezeknek.

Az első módnak Példája, midőn a' levél szélén való kérdéfsékek más szókkaal kérdetnek

A' 31-dik kérdésben első kérdéfsékre a' szélén kitől kenetettett fel a' Christus? ezt így változtathadi: Ki kente-meg a' Christust? Fel. Az Atya Isten. A' második kérdéfséket: Mit-soda; vagy miben áll az ő Profetái tiszté; így változtathatni: Mint viszi végben az ő Profetái tisztit? Fel. Nékünk az ő Atyjának ritkes tanácsár és minden akarattját meg-jelentvén: a' vagy így; mit mivel Christust a' menyiben mi Pro-

feetánk? Fel. Tökéletesen ki-jelenti nekünk az *Atyá-*
nak, s' a' t. A' harmadik kérdésfetskér: Mitsoda az ő
Papjait, változtasd-igy; Miben áll az ő Papi tisz-
t? Fel. Ebben hogy ő minket az ő testének egyetlen edgy
 áldozattával meg-váltott. Vagy még-is így: Mit mi-
 vel Christus meanyiben mi fő Papunk? Fel. 1. Min-
 ket egyetlen egy áldozattával meg-váltott. 2. Töreke-
 dik éretünk. A' negyedik kérdésfetskér: *Mitsoda*
az ő Királyi tiszt, így változtatnád; Miben áll
az ő Királyi tiszt? Fel. Ebben hogy 1. Minket az ő
 Igéjével és Szent Lelkével igazgat, Vagy így: Mit
 mivel Christus mint mi Királyunk? Fel. Igazgat min-
 ket. 2. Örök és meg-tart.

**A' második másnak Példája, midőn a' levél
 szélén való kérdéseknek helyett másokat
 kell kérni.**

Először-is a' Catechismuskak summájából azon
 31-dik kérdés felett. Mit tészén a' CHRISTUS
 név? Fel. 1. Kenetett. Mire kenetett-meg az
 Isten Fia? Fel. Hármaz tisztre; hogy legyen 1. Profetá-
 ránk. 2. Papunk. 3. Királyunk. Mit jegyezz a' Christus
 név? F. Az ő tiszteit. Hány fele az a' Christus tisz-
 ti? F. Három fele: 1. Profetái. 2. Papi. 3. Királyi.

Másodszor a' Catechesis szavaiból. Mivel kenette-
tett fel a' Christus? Fel. Szent Lelkkel. Kítsoda a'
mi fő Profetánk? Fel. Christus az Isten Fia. Kítsoda
a' mi egyetlen egy fő Papunk, Mitsoda haiz-
not vezünk mi a' mi Christus Profetánktól, Kirá-
lyunktól, Papunktól? Fel. Azt hogy nekünk az Isten
titkos tanátrát, s' a' t. Hogy minket az ő testének edgyes
áldozattával s' a' t. Hogy minket az ő Igéjével és Szent
Lelkével igazgat, s' a' t. Mitsoda külömbség vagyon
Christus a' mi Profetánk, s' más Profeták és Do-
ktorok között? Christus Papsága, Királysága s' e-
gyéb Papságok s' Királyságak között? Fel. Christus
Fő Pap örökké való Király s' a' t. Mivel áldozott Chri-
stus? Fel. A' ő maga testével s' ár. A' Papok könyör-
göztének a' népért; hát Christus a' mi Fő-Papunk

s' a' t. Ki-

s' a' t. Kinél s' mi szószólónk? s' a' t. Mivel? Fel. Tő-
rekedésével. Hányfoly? Fel. Szüntelen s' a' t. Christus
Király mivel bír és igazgat minket? s' a' t. és így a'
többi-is mind addig kérdezkedvén, míg semmi
nem marad a' Catechesisben a' mit el nem kérde-
tünk volna

Harmadszor, a' Catechésisre való jegyzésekből és
magyarázatokból. Mitsoda szó a' Messiás? Fel. Si-
dó szó. Mit tészén? Fel. Christus, az az: meg ke-
netterett. Mint bizonyítod, hogy ezek azt teszik?
Fel. Ján. 4. a' 24. versből. Tudom hogy el-jő a'
Messias ki Christunkat mondatik. Ismét, Ján. 1. 42.
lánd. Minemű személyeket szoktanak volt az O Te
stamentomban fel-kenni? Fel. Profetákat, Papokat,
és Királyokat. Mi okon kenetettének azok a' ha-
rom rendbeli Tisztek? Fel. Az a' kenet önék bi-
zonyosság vala igaz hivatallyok felől; és hogy őket az I-
sten az ő tisztekhez illendő ajándékokkal s' a' t. Mit jegyez
vala az olyan czerémónia? Fel. Azoknak rendes hiva-
tallyok s' a' t. Mi végre valók a' Profeták, Papok,
s' a' t. Fel-kenetettek? F. Jegyzül vala nekik, hogy
igaz az ő hivatallyok. 2. s' a' t. Vallyon csak kívül ke-
nettetnek vala meg azok? Fel. Belöl-is az az, tisz-
tekhez illendő sükeség ajándékokkal s' a' t. Honnan bi-
zonyítod azt? Fel. Sam. 1. k. 18. 12. lánd.

Negyedszer, a' szent Irátnak bizonyosságiból s' a'
zoknak magyarázatyokból. Ebben a' helyben Csel.
2. 36. Bizonytal tudgya azért az Izrael egész háza,
hogy Isten ezt tette Úrrá, és Christusá ezt a' Jésum
ki meg-fel-terítették; Mint érted ezt? Isten ezt tette
Úrrá és Christusá? F. Isten a' Jésumt rendelte, hogy
ő mi Christunk, az az, mi Profetánk, Papunk
és királyunk legyen. Hát ebben, Sid. 1. 9. Solt.
45. 6. Annak okáért meg-kent réged oh Isten a' te Istened,
vigasztágnak olajjával a' te rászaid selett ez Istennek
kétzeres nevén, oh Isten a' te Istened, mit kell érteni?
Fel. Az első értem a' síról a' másikat az Atyáról.
Ez a' meg-kenés olajjal Isten vala, vallyon mitso-
da olaj az, mellyel a' Christus meg-kenetett; Vagy.
Mitsoda olajjal kenetett-meg a' Christus? Fel. Az az
olaj a' Szent Lelk. Ebben hát. Mos. 5. k. 18. 1. a'

13. 16. s' a't. *versekben!* Profetát támaszt a' te Ur Rad Istened te közzüled, a' te atyadsia közzül a' miképpen engemet, a' Profetán kit kell érteni? F. A' több Mofés után való Profetákkal edgyütt Christust a' mi fő Profetánkat, mint meg-tet-fzik, Csel. 3. 22. és 7. 37. Ebben Math. 17. 5. *Ez amaz én szerelmes Fiam, kibem meg-békeltem, ötöt halgsátok; Kitsoda a' kit halgatunk hágy a' mi mennyei Atyánk?* Fel. Az ő szerelmes Fia Christus a' mi fő Profetánk. Itt Ján. 15. 16-*Valamit hallottam az én Atyámról, meg-jelent-tem néktek, mit jelentett-meg nekünk Christus?* Fel. Valamit az ő Atyától hallott. Hogy ezt mondgya, Sid. 7. 24. *Mivel az öröкке meg-marad, öröкке való Papsága vagyon; Vallyon miné-mű Papsága vagyon a' Christufnak?* Fel. *Örökké-való, Mi okon?* Fel. Mert örökké meg-marad. Itt Solt. 2. 6. *Fel-kentem az én Királyomat Sionon az én szentségemnek helyén? Ki száll s' kiről?* Fel. az Atya a' Fiúról. Kitsoda hát e' Király? F. Christus az Isten Fia, Ebben, Solt. 110. 2. *A' te birodalmoknak palczáját ki-bocsáttya az UR Sionból, mitsoda Királyi palczája érterik Christufnak?* Fel. A' Christus Királyi palczája az Evangéliomnak prédikállása, Ján. 16. 7. *Ha el-menéndek el-küldöm ötöt (tudni-illik a' Vigafztalót) ki minden igazságban be-űssen titeket, s. 13. Kitsoda ez a' vigafztaló?* Fel. A' Szent Lélek, Ján. 10. 29. *Senki azokat (az én juhaimat) az én kezemből ki nem ragadgya. Ki szállitt?* Fel. A' mi örökké való Királyunk Christus.

Az Harmadik módnak Példája, tudni-illik:

Mit bizonyítotton a' Catechesisben ez vágy

amaz?

Mond-

Mond el az helyet, Luk. 1. 18. Elő. 61. 1. *A' URnak lelke en rajtam?* F. Az Urnak Lelke en rajtam, mivel hogy meg-kent engemet: azért küldött engem, hogy a' szegényeknek az. Evangeliomot hirdessék, hogy meg-gyógyítsam a' töredelmes szívűket, s' a't. Mit bizonyítasz ez helyből? Felelet. Hogy Christus az Atyától rendeltetett és a' Szent Lélektől meg-kenettetett mi fő Profetánk és Doctorunk. Melly szókbán áll kiváltképpen ennek bizonyosága? F. ő (az az, az UR) meg-kent engemet, küldött engem Evangeliom hirdetni a' szegényeknek. Mond el ezt, Sid. 5: 5. 6-ben lévő helyet; Christus nem maga vette magának e' tiszteléseget? Fel. Christus nem maga vőtte magának e' tiszteléseget, hogy Papi Fejedelem lenne; hanem az a' ki ezt mondotta vala neki: En Fiam vagy te ma szűltelek tegedet. miképpen másutt-is mondgya s' a't. Ebből a' mondsából mit bizonyítasz? Fel. Hogy Christus nem maga tette magát fő Pappá, hanem az Atya rendelte ötöt arra.

Mond-el, Sid. 14. 14. Christus edgyetlen edgy áldozattalval? Fel. Christus edgyetlen edgy áldozattalval tökéletesekké tette mind örökké azokat, kik meg-fenteltek. Mit bizonyítasz erről? Fel. Hogy Christus az ő Papi tisztit úgy végben vitte, hogy minket testének edgy áldozattalval meg-fzabadított.

Mond-el, Sid. 1. 8. a' 45. Solt, a' 7. dik versből *A' Fiúról pedig. F. Fiúról pedig: A' te Királyi széked, Isten, mind örökkön örökre: igazságnak palczája, a' te országodnak palczája. Mit bizonyítasz ebből?* Fel. Hogy Christus örökké való Király; Melly szókbán áll kiváltképpen a' bizonyításnak ereje? Fel. Ezekben: A' te Királyi széked Isten, mind örökkön örökre,

A Negyedik módának Példája, tudni-illik: mint bizonyittatik a' Catechismusnak az vagy
amár Tanúsága,

Mitsoda bizonyosságból állatod hogy Christus mi Próféta? F. Mos. 5. k. 18. 1. à 15. 16. versből. *Profetát támasztok ö nékik az ő Attyokfiai közül, mint tegedet, s' à t. Ismet, Luk. 4. 18. Az URnak Lelke én rajtam, s' à t. Honnan bizonyítod hogy Christus úgy eszelekezi az ő Próféta tisztit, hogy az Istennek titkos tanácsát és minden akarattját nekünk meg-jelenti? Fel. Ján. 1. 1. à 18. versből. Az Isten Jósza senki nem látta, amár edgyetlen edgy Fiú, ki az Atyának kebelében vagon az, besjellelte meg- nekünk, az 1. 15-ben. Mindeneket a' mellyeket hallottam az én Atyám-tól, meg-jelenttettem néktek.*

Mitsoda bizonyossággal állatod hogy Christus mi Papunk? Fel. Sid. 5. 6. *Te vagy örökké való Pap. Melchisedeknek rendi sjerint. Vers. 10. Nevezetett Istenül Melchisedek rendi sjerent való Papnak.*

Mint bizonyítod hogy Christus úgy téfzi az ő tisztit, hogy minket Istennek egy áldozattá-
val meg-váltott legyen; F. Sid. 10. 10. *Melly akarata által meg-szenteltettünk, a' Jesus Christus testének edgy szeri áldozattának általa, 14. vers. Edgyetlen edgy áldozattá-
val tökéletesekké tette mind örökké azokat a' kik meg-szentelteknek.*

Mitsoda bizonyossággal bizonyítod, hogy Kristus mi fő Papunk; imádkozik-is éretünk? Fel. Rom. 8. 34. *Kicsoda a' ki meg-holt; Sőt a' kifel-támadott, ki az Istennek jobján-is vagon a' ki e-fedezi mi éretünk.*

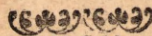
Honnan bizonyítod hogy Christus mi Kirá-
lyunk légyen? F. Solt. 2. 6. *En pedig választot-tam az en Királyomat Sionon az en sjerent hegyemen.*

Honnan állatod hogy Christus a' mi Kirá-
lyunk minket az ő igéjével igazgat; Fel. Solt. 110. 2. *A' te birodalmodnak pálcáját ki-bocsát-tya az UR, s' à t.*

Honnan bizonyítod hogy Christus a' mi Ki-
rályunk a' mi nekünk szerzett idvefséget óltal-mazza és meg tartya? Fel. 2 Theff. 3. 3. *Hiv az UR, ki meg-erősít titeket, és meg-őrzi ama' go-nosztól.*

Ismet, Ján. 10. 38. *Soha senki ki nem ragad-tya az en juhaimat én kezemből.*

**Második Forma Ut-Mutató, melly a'
BELGIOMI Remormáta Ecclesiáké: mind
egy, Spilárd János nevű Belga tanítónak, a-
zon a' nyelven való Catechismusából nyelvünk-
re fordittatott, a' mellyből az első Formát
is vétettetett.**

Második forma Ut-mutatás, melly a' Belziomi Reformata Akkleksiaké, mind egy, melly egy Spillárd János nevű Belga Tanítónak azon a' nyelven való Catecheusából nyelviünkre fordítottott, a' melyből az első Forma-is vettetétt.

RÖVID OKTATÁS.

Miképpen a' Catechesis szerint a' kisdedeket kel-
lejsék 1. Tanítani. 2. Abban Gyakorlani.

1. Mint kellyen őket tanítani.

E'Z tanításban illy rendet kell szorgalmazotlan tartani. I. Minek utánna a' tanulók azt a' kérdést a' melyből taníttatniok kell, világosan, szép halkan, és értelmesen akadozás nélkül el-mondgyák, akkor a' Tanító azon kérdéinek szavait a' kérdés után való jegyzésnek igazgatások szerint (ha létsznek effélék alatt) röviden és együgyiképpen magyarázza meg. 2. Azon kérdéinek summáját könyv nélkül mondasza-el, és szent írásbeli bizonyosságokkal erősíttesse-meg. 3. Akkor fogjon a' könyv karéján (szélin való kérdéshez, és mutassa-meg miképpen kellyen azokra a' Catechesis szavaiból meg-felelni, és azokat oda tartozó szent írásbeli bizonyosságokkal meg erősíteni. A' holott edgyszer-s' mind a' szent írás bizonyosságiban azokat a' szókat nevezet szerint meg-mutassa a' mellyekben tulajdonul a' bizonyásznak ereje vagyon, és azok-mak értelmeiket a' könyv szélin való jegyzések-ből magyarázza-meg.

II. Miképpen kellyen a' tanulókat gyakor-
lani a' Catechismusból?

A' mi

A' mi nézi e' gyakorlást, hogy abból meg-iffé-
mértéssék ha a' tanulók értik azt valójában s' i-
gazán a' mit a' Catechesisből tanulnak meg-ma-
gyarázni és meg-bizonyítani, tehát e' gyakor-
lást kell intézni ez négy különböző módok
szerint.

ELSŐ MÓD Ez, hogy a' könyv szélin való
kérdésekben némelly szókat kell változtatni,
azon kérdést más szókkal kell formálni, de u-
gyan azon értelemmel.

MÁSODIK MÓD Ez, hogy a' könyv szélin va-
ló kérdések helyett más egyéb kérdéseknek magá-
tenni, de olyakat a' mellyek vétefeinek magá-
ból a' Catechismusból vagy azok summájából,
vagy magyarázattából, vagy a' szent írás bi-
zonyosságiból, hogy így alkalmatoson azokra
meg-felelhesse. Mert ha valami egyéb más
dologról való kérdések hozatnak-elő, meg-há-
borodik a' gyengéknek elméjük, és meg-terhel-
tetvén el ijednek.

HARMADIK MÓD Ez, hogy hol ez, hol amaz
Szent Írásbeli bizonyosságot az első szókon el-
kezdvén, mondaszon-el vélek, és kérdgye-meg
mit kell a'val bizonyítani, és mellyik szókban
vagyon ereje a' bizonyásznak.

NEGYEDIK MÓD meg-is illyen, hogy vegye
elő hol edgyik hól másik czikkelyét a' Catechis-
musbeli tudománynak, és kérdezze mitsoda
szent írásbeli helyell bizonyítsák az meg-
Hogy pedig e' tanításnak és gyakorlásnak mód-
gya jobban meg-értettség, bővön és világos-
san meg-mutattatik ez minden résziben a' kö-
vetkezendő példákban ama' nevezetes 31. dik
kérdés felett, melly vagyon a' mi Idvezítőnk-
nek tisztiról.

I. PEL.

I. PELDA.

Miképpen kellesek e' kisdédet e' Catechismus-ból tanítani, a' 31. dik kérdés felett.

Minék utanna a' tanulóknak az 31. dik kérdést el-mondották, akkor a' Catechismus tanító akar legyen az a' Cselédes gazda, akar Oskola mester, avagy az Egy házi szolgál, ekképpen szólhat a' tanulóknak: Immar Catechizállak (tanítalak élő szóval) titeker a' kérdésből, hogy azt igazán érthessétek, és szent Írásbeli helyekkel meg bizonyíthatókatok.

ELSŐBEN azért, e' kérdés körül a' Catechismusnak némelly szavait kell meg-értenetek, úgy mint, micsoda szó a' CHRISTUS, és mit té-szen. A' Christus Görög szó, és annyit té-szen, mint Sidóul a' Messias, tudni illik: meg-kenet-tett. Mikor azért azt kérdem: Micsoda szó a' Christus és Messias, akkor azt felellyétek, hogy a' Christus Görög szó, a' Messias pedig Si-dó szó, Hatóváb kérdem mit té-sznek ezek a' szók, azt mondgyátok: mind edgyet té-sznek, tudni illik meg-kenettetett.

TOVABBA, e' kérdés körül tudnotok kel, mi-ért következik a' Christust nevezetiből, hogy az Isten Fia legyen minékünk Profétánk, fő Pa-punk és Királyunk? Ez pedig ilyen módon következik: Mert az O Testamentomban a' Proféták, a' Papok és Királyok, meg-kenetett-nek vala, mind ezek pedig a' Christusnak volta-nak példázói. Azért nevezterik tehát ő Chri-stusnak, az az: meg-kenettetnek, hogy azzal je-lentessék, hogy mind azoknak a' példázatoknak ő benne vagy on tellyessége; hogy tudni illik

ő legyen

ő legyen amaz igaz meg-kenet Proféta, fő Páp és Király. Hogy pedig az O Testamentomi Profé-ták, fő Papok és Királyok meg kenettetettek, az nem ok nélkül lett: mert az ő meg keneté-sek bizonyosságot té-szen vala ő nékiek ezekről.
1. Hogy ők rendessen hivattanak arra az ő tisz-tekre. 2. Hogy az Isten őket az ő hivatalyok, hoz szükséges ajándékokkal fel-ruházná: mint ki-tet-szik, 1 Samuel. 16. 12. a' holott a' monda-tik David Királyról, hogy mikor meg-kenetett volna, az URnak Lelke szállá ő-ra.

Mikor azért immár azt kérdem: Miért kö-vetkezik ez hogy az Istennek Fia CHRISTUS-NAK, az az: meg kenettetnek nevezterik, azért ő minékünk Profétánk Fő Papunk és kirá-lyunk? így felellyetek: azért következik, mert az O Testamentombeli Proféták, Papok és Kirá-lyok meg-kenettetnek vala, kik a' Christusnak ábrázolói valának.

Mikor azt kérdem: mit jelentet ő nékiek az a' kenet? Azt felellyétek: az a' kenet bizony-ságot tett arról, hogy ők igazán hivattattak ar-ra a' tisztre, és hogy az Isten minden szükséges ajándékokkal őket fel ruházta.

Enek felette, figyelmezzetek kell e' kérdé-snek summájára; hasonlatosképpen mint kel-lyen ezt mind kettőt meg-probálotok.

E' kérdésnek summája im ez: Az Isten Fia Kris-tusnak, az az: meg-kenettetnek nevezterik, mert hármaz tisztre kenettetett-fel; tudni illik. 1. Profe-ta d.) 2. Papi d.) 3. Királyi d.) tisztekre.

Ez summát így bizonyítsátok meg. Hogy az Isten Fia, 1. Mi Profetánk és Docturunk legyen d.) látsd annak bizonyosságát a' d.) betű alatt, Luk. 4. 18. Esa. 61. 1. Az URnak Lelke én rajtam, azért kenet meg

meg-engemet, hogy a szegényeknek Evangelizomat hirdessék kuldört engemet, és hogy a töredelmek szíveiket bekötözsem. Itt meg-kell jegyeznetek az igeket a melyekben vagyon a biznyságnak ereje; tudni-illik ez igékben: meg-kent, kuldört engemet hogy a szegényeknek Evangelizomat hirdessék. Ez igekkel meg-bizonyittatik hogy a Christus mi nekünk Profetánk. Azon dolog meg-bizonyittatik, Mof. 5. k. 1. 5. 18. Profetát a magst tenéked a te Ukad Istened te köz-cüled, a te atyádnai között, a miképpen engemet; Melly hogy a Christusról mondatorit legyen, meg-tetzik, Csel. 3. 22. és 7. 37. Azon tetszik ki az Atyának ama' szavai-ból, Mat. 17. 5. *Ősi halgassátok. Es Col. 2. 3. Hogy a Christusbán, vagy az ő tudományában, vannak a bölcseségek és ismeretnek minden kintsei el-rejve.*

Hogy a Christus, 2. Mi fő Papunk legyen, bizonyittatik a) befő alatt. Sid. 5. 5. *A Christus nem tulajdonította e' tisztséget magának, hogy fő Pap lenne, hanem a ki azt mondotta neki (tudni-illik, Solt. 7. 2.) En Fiam vagy te, én ma születek tégedet. Melly igekkel meg-bizonyittatik hogy a Christus rendesen teterett az Atyától Papp. Ilnét. 7. 6. Te vagy fő Pap örök-ké és 7. 10. Nevezetese Istenét Melchitedek iszerint való fő Papnak, Megint, Sid. 7. 24. Ennek, mivel hogy örökké meg-marad örökké való Papsága vagyon, melly igék azt tanítottak hogy ő mi fő Papunk.*

Hogy Christus, 3. Mi Királyunk legyen 1.) meg-bizonyittatik a) befő alatt. Solt. 2. 6. meg-kentem az én Királyomat a Sionra, Sid. 18. a 45. Solt. 7. 7. meg-bizonyittatik, hogy ő mi örökké való Királyunk ez igekkel: *A te Királyi féked mind örökkön örökké vagyon.*

Ez immár a kérdének summája meg-bizonyításával edgyütt. Ha azért azt kérdem: mi sorda summája e' kérdének: ezt mondyátok: Summája e' kérdének ez: Hogy az Isten Fia nevezetetik Christusként, az az: meg-kenetettek; azért mert s' a t.

Következnek a könyv szélén való Kérdések.

1. Kitől kenetett meg a Christus?

Fel. Az Atya Istenét. Ez meg-bizonyittatik Csel. 4. 37. Bizonyal öfve gyűltek a te Szent Fiad a Jéhus Isten a kit meg-kentél. Jó elzetekbe vegyétok

hogy e' szó: a Jéhus ellen, kit meg-kentél, bizonyítottatik hogy a Christus az Atyától meg-kenetett.

II. Mikeppen kenetett meg a Christus?

Fel. Ekképpen: 1. Hogy rendeltetett. 2. A Szent Lélekkel meg-kenetett. (Jegyezzétek meg itt hogy ez ilyen kérdésre: Mikeppen, a feleletnek kell lenni ilyen szóval. Ekképpen, meg-ismét az ilyen kérdésre. Hányszor, így kell felelni: egyszer s' a t. Így ha kérdik: Miért? Felelni kell, azért mert s' a t.

Következik e' feleletnek biznysága.

1. Hogy a Christus az Atyától rendeltetett, így bizonyittatik meg, Jan. 7. 28. *En magantól nem jöttem. Es Jan. 5. 43. En jöttem az én Atyámnak nevében Jan. 6. 27. Ezt az Atya meg-peccelté. Megint, Csel. 2. 36. E' Jéhus tette az Isten Urát és Christulá.*

2. Hogy a Christus Szent Lélekkel meg-kenetett, meg-bizonyittatik, Sid. 1. 9. Solt. 45. 8. ez igék-ből. *Oh Isten! A te Istened meg-kent tégedet a' szágnak elajjával. Jegyezzétek meg itt, hogy e' szóval; Oh Isten, meg-fzollitrya az Isten Fiát; e' szón pedig: a te Istened, értetik az Atya, ez igekkel pedig, vigasságnak olajával, jelentetik a Szent Lélek. Azon meg-bizonyosodik, Csel. 10. 30. Az Isten meg-kent a Jéhus Szent Lélekkel. Es Jan. 3. 7. 34.*

Harmadik Kérdés a könyv szélén ez:

Mikeppen gyakorolja az ő Profetái tiszti? Fel. Hogy a mi válságunk felől az Istennek ritkor tanácsát és minden akaratját tökéletesen meg-jelentette. Melly meg-bizonyittatik, Jan. 1. 18. *Amaz edgyetlen egy fűlött Fiát be-fellette-meg. Es Jan. 15. 15. Mindenkét a mollyekt hallottam az én Atyámtól meg-jelentetett tiszteket.*

Negyedik Kérdés ez:

Mikeppen vísi végben az ő Papi tiszti? Fel. Ekképpen: 1. Hogy minket az ő tiszteinek egyser való áldozattával meg-váltott. 2. Hogy írettekünk általán efedezik az Atyának. Első része a Christus Papi tiszteinek nyilván szának. Sid. 7. 27. és 9. 25. 27. 10. 11. 12. 14. Hogy ki-tetzik, Sid. 7. 27. és 9. 25. Hogy pedig azzal az ő egyféri áldozattával minket meg-váltott, meg-bizonyosodik. Sid.

Sid. 9. 28. és 10. 10. 12. 14. Második része az ő Papi tisztinek meg-bizonyittatik, Rom. 8. 36. A' Christus a' ki mi éretünk eszedezik.

Útolsó Kérdés a' Könyv szélínez :

Miképpen gyakorolja az ő Királyi tisztit ? Fel. Eképpen : Hogy ő minket az ő igéjével és Szent Lelkével, bír, igazgat. 2. Hogy a' nekünk keresett idvességét általmaazza és meg-tartja.

Hogy a' Christus az ő királyi tisztit úgy gyakorolja, hogy minket az ő igéjével bír és igazgat, meg-bizonyittatik Solt. 110. 2. ez Igéből : A' te Királyi Pálczádat ki börtáttya az UR. E' pálcza az Evangéliomnak prédikáltatása, mint ki teszük, Esa. 2. 3. Sionból megyen-ki a' törvény.

Hogy a' Christus az ő Királyi tisztit úgy gyakorolja, hogy minket az ő Lelkével igazgasson, meg-teszük, Solt. 143. 10. A' te jó Lelkeddel vezert engem, és Ján. 17. 7. 13. A' vigasztaló vezérel titeket minden igazságra.

Hogy a' Christus az ő Királyi tisztit úgy gyakorolja, hogy a' minékünk keresett idvességét általmaazza és meg-tartja ; meg-bizonyittatik. 2 Thess. 3. 3. Az UK meg-erősít titeket, és meg-öriz ama' gonosztól Es Ján. 10. 18. Senki az én Juhaimat az én kezéből ki né ragadja.

Ugyan é szerint Kell minden egyéb kérdésekben is a' Tanulókkal cselekedni. Es mivel fok volna ha mind egylzer ezeket eleikben adnák, csak lassatskám és részek szerint kell ezt cselekedni az ő elméjük szerint, hogy így kézfittessenek a' közönséges Catechizatiokra, hogy ott kéfzen mindenekre meg-felelhesenek, mikor immár ez előtt efféle oktatás által meg-tanittatik, miképpen kellesek azokra a' kérdésekre meg-felelniek.

Szorgalmatoson rá kell penig vigyázni, hogy valamit a' Catechismus tanuló, tanulnak azt jól-meg-értés és ezekben vegyék ezokáért a' Catechismusi tudománt mind addig világoson eleikbe kell terjesztetni, míg elfünkben vészszük, hogy azt jól meg-fogták elméjükben, és meg-értették.

M.

II PELDA:

Miképpen kellesek az oda fel meg-nevezett
Negy modok szzerint a' Catechismusokat
gyakorolni

Az első módnak példája, mikor tudni illik a' könyv szélín való kérdések másképpen formálatnak.

A' könyv szélín való kérdések magok.	Azon kérdések elváltatstva	Azokra való Felelt
1. Kitől kenetett meg a Christus ?	Ki kente-meg a' Christust ?	Az Arya Isten. Az hogy 1. rendelertett 2. A' Szent Lélekkel meg kenetett.
2. Miképpen kenetett meg ;	Mit értetfz a' Christus meg kenésén ?	Hogy 1. rendelertett 2. Szent Lélekkel meg-kenetett.
3. Miképpen gyakorolja az ő Profétai tisztit ?	Miben áll az ő Profétai tisztit ?	Abban hogy az Istennek titkos s' a' többi.
4. Miképpen viszi végben az ő Papi tisztit ?	Vagy így ?	Az hogy az ő Attyának tanátsa, a' többi.
5. Miképpen gyakor-	Mitsoda az ő Profétai tisztit ?	Meg-jelenti az Isten tanátsát. s' a' többi.
	Mit tsinál a' Christus a' mennyiben mi Profétánk ?	Abban hogy min ket egy áldozattával.
	Mitsoda az ő Papi tisztit ?	Az hogy az ő egyfzeri, s' a' t.
	Vagy meg-iz így ?	1. Az ő áldozattával, s' a' t.
	Mit tsinál a' Christus a' mennyiben mi fő Papunk ?	2. Eszedezik.
	Miken áll a' Christus Királyi tisztit ?	Abban hogy

rollya

rollya az ő
Királyi tisz-
tit?

Mitsoda az ő Ki-
rályi tiszti?
Mit cseleketzik a
Christus a mennyi-
ben Király?

Az hogy s' a t.

1. Bir, igazgat.
2. Oltalmaz.

A' második másnak példája. Mikor a könyv széljén
való kérdések helyében más kérdések vétetnek.

I. A' Catechismus Summájából.

Mit jegyez e' szó Christus?
Mire kenetet-meg az Isten
Fia?

Mit jelent a Christusnak
nevezeri?

Hányféle az ő tiszti?

Jegyez meg-kenet
Három tisztre, hogy
lenne 1. mi Profet-
tánk. 2. Papunk és
Királyunk.

Az ő tiszti.
Háromféle. Profet-
tai, Papi, és Királyi.

II. A' Catechismus szavaiból.

Kérdések.

Mivel kenetet-meg a Christust?
Kitsda a mi Profetánk?

Ki a mi örök Királyunk?
Ki a mi örökké való Papunk?

Mitsoda különbség vagyon
a Christus között, ki mi Pro-
fetánk, és egyéb Profeták's
Doctorok között?

Mi jót veszünk a Christustól
mi Profetánktól?

Hány fő Papunk vagyon
minékünk?

Mivel a Papoknak áldoz-
niok kellett, a Christus mit
áldozott érettünk?

Mit használ nekünk hogy a
Christus a mi fő Papunk ma-
gát érettünk meg-áldozta?

Avagy így.

Miért kellett a Christus-

Feleletek.

Szent Lélekkel.
A' Christus az I-
stennek Fia.

A' Christus.
A' Christus miné-
künk fő Profetánk
és Doctorunk.

Hogy az Atyának
titkos tanácsát né-
künk ki-jeleníti.

Csak egy fő Pa-
punk vagyon, ki a
Christus.

Az ő testét áldoz-
ta-meg érettünk.

Az ő áldozattya-
val minket meg-vál-
tott.

Hogy az ő testének
áldoz-

nak az ő testét érettünk meg-
áldozta?

A' Papoknak könyörgeni
kellett a népért: könyörge
a Christus-is érettünk?

Kinélő szószóllónk?

Mi dologgal?

Menyiszer?

Mitsoda különbség van a
Király Christus és egyéb ki-
rályok között?

A' Királyok igazgattyák
az alattok valokat: mikép-
pen igazgattyá a Christus az
alatta valokat?

A' Christus minékünk
váltáságot nyert, de mi mó-
don marad-meg nekünk az a
váltás?

III. A' Catechismusnak magyarázattyaiból, és meg-világosításából.

Kérdések.

Mitsoda szó a Messiás?
Mit téstén?

Hogy bizonyítod-meg
hogy ezek edgyer téstének

Mitsoda személylek
kenettettek meg az ő Te-
stamentomban?

Mitsoda példázattott
az három személylek
által?

Miért kenettettek meg
a három rendbéli sze-
mélylek?

Avagy így.

Mit jelentenek nekik az
áceremonia?

Felelet.

Sído szó.
Azt a mit a Christus,
Ján. 25. Tudom hogy el-
jő a Messiás, ki mondatik
Christusnak és Ján. 1. 42.
A' Profeták, Papok és
Királyok.

A' Christus ama' való-
ságos Profeta, Pap és
Király.

Az a kenet bizonyosá-
got tőrt az ő hivatallyok-
ról.

Az ő rendes hivatallyo-
kat, és hogy s' a t.

Mi

Mi haszna volt annak
a meg-kenetésnek?

Csak külsőképpen ke-
neteké-meg az ő Testá-
mentomi Profeták, Pa-
pok és Királyok?

Honnan bizonyítod
azt meg?

IV. A' Szent Írás bizonyosságából, és azoknak magyarázatyaikból.

Bizonyságok

Csel 2. 36. Bizo-
nyosan tudja az-
ért az Izrael háza
hogy az Isten ezt,
tötte Urrá és Kri-
stusá, e' Jésum, kit
megfeszítettek.

Sid. 1. 9. és Solt.
45. 8. Annakórá-
ért kent-meg té-
gedet oh Isten a te
Istened, vigaság-
nak olajával a te
társaid felett.

Mos. 5. k. 18. 15.
18. Profetát tá-
masztá te Urad I-
stened tenéked te
közzüled, mint
engemet, a' te a-
tyádsiai közzül.

Mát. 17. 5. Ez
az én szerelmes

Kérdések.

Mint érted
ezt? Az Isten
e' Jésum tötte
Christusá?

Itt az Isten
neve kétszer
émleltetik mint
érted ezt?

Az ákenés lött
olajjal, mitso-
da olaj az?

Avagy így:

Mitsoda olaj-
jal kenetett-
meg a' Kristus?

Kitsoda az
a' Profeta a
kiról itt szó
vagyon?

Kit parántsol
a' mi mennyi?

Felcseledek.

Az az: Isten é
Jésum rendelte
hogy lenne mi
Christusunk, az
az: Profetánk.
Papunk, és Ki-
rályunk.

Az első ér-
tem a' Fiúról, a'
másodikat az
Atyáról.

A' Szent Lé-
lek az az olaj.

Vigaságnak
olajával; az az:
Szent Lélekkel

A' mi fő Pro-
fetránk a' Chri-
stus, mint ki-
terzik Csel. 3.
22. és. 7. 37.

Az ő szerelmes
Fiát a' Kristust,
Fiam

Két haszna volt 1. Jegy-
zette a' hivatalyokat. 2.
Szükséges ajándék.

Nem, hanem belől is;
mikor az Istenől szüksé-
ges ajándékekkel fel-ru-
háztattanak.

1 Sam. 16. 12. Az hol
olvastunk a' Dávid meg-
kenetetéséről.

Fiam! Kiben meg-
nyugottam, ő ötet
halgassátok.

Ján. 15. 15. Va-
lamit hallottam az
én Atyámtól, meg-
jelentetté néktek.

Sid. 7. 24. Ennek
mivel hogy örök-
ké meg-marad, ö-
rökké való Papsá-
ga vagyon.

Solt. 2. 6. Meg-
kentem az én Ki-
rályomat, az én
szent Hegyemre
Sionra.

Solt. 110. 2. A' te
erődnek pálczáját
ki-küldi az Ur Si-
onból.

Ján. 16. 7. Ha én el-
megyek, elküldöm
ötet (t. i. a' Vigaszta-
lót) ti hozzátok, 7
13. vezérel titeket
minden igazságra.
Ján. 10. 28. 29. Sen-
ki azokat (t. i. az
én juhaimat) ki
nem ragadgya az
én kezemből.

A' harmadik módnak példája, a' tanulóknak gya-
korlására, tudni-illik, mitsoda bizonyítással meg-
ez vagy amaz szent Írásbéli helyel.

Kérdések.

Mond-e' szent I-
rásbéli helyet, Luk. azért kent-meg engemet
4. 18. Elné 6. 1. Az hogy az szegényeknek Evan-
URNak Lelke én raj-
geliemot hirdessek

Atyánk hogy
halgassuk azt?

Mit jelen-
tet-meg né-
künk a' Chri-
stus?

Minémü Papsá-
ga vagyon a'
Christusnak?

Miért?

Ki szól itt?

Kiról szól?

Kitsoda ez a'
KIRÁLY?

A' Királyok-
nak pálczájok
vagy-om, mitsoda
pálczája van a'
Christusnak?

Kitsoda ez a'
Vigasztaló?

Ki szól it-
ten?

mint mi föl Pro-
fetránkat?

Valamit az A-
tyától hallott?

Örökké való.

Mert mind örök-
ké meg-marad.
Az Atya Isten.

Az ő Fiáról a'
Christusról.

A' Christus az
Istennek Fia.

A' Christus
pálczája az E-
vangeliomnak
predikálása.

A' Szent Lé-
lek.

A' mi örök
Királyunk a'
CHRISTUS.

Felcseledek.

Az U'KNak lelke én traktam
rásbéli helyet, Luk. azért kent-meg engemet
4. 18. Elné 6. 1. Az hogy az szegényeknek Evan-
URNak Lelke én raj-
geliemot hirdessek

M

enge-

tam s' a' többi.

Mit bizonyítasz meg e' mondasból?

Mellyik szobkba vagydon tulajdonul annak bizonyisága?

Mondhatja - el az helyet, Sid. 4. 5. 6.

A' Christus nem maga, s' a' t.

Mit bizonyítasz meg ebből?

Mond-el. Sid. 10. 14. A' Christus egyisten, s' a' t.

Mit bizonyít ez hely?

Mond-el. Sid. 1-8 Solt. 45. 7. A' Fiúnak peng s' a' t.

Mit bizonyítasz innet?

Melly igékben vagydon ereje a' bizonyiságnak.

A' Negyedik módnak bizonyítalsék-meg domány.

engemet, hogy a' töredelmés sziveket be-kötözöm.

Hogy a' Christus az Atyától rendeltetett, és a' Sz. Lélek-től meg-kenetett, mi Profetánká, és Doctörünká.

Ezekben : ő tudni - illik a' Jehova, meg-kenet engemet hogy a' szegényeknek Eyangyeliomat hirdessek.

A' Christus nem tulajdonította e' tisztelséget magának hogy leanne fő Pappá, hanem az a' ki ezt mondotta néki : En Fiam vagy te, én ma szültelek tégedet.

Hogy a' Christus nem törte magát fő Pappá? hanem az Atyától rendeltetett arra

A' Christus edgyizéri áldozattával tökéletesen elvégezte azokat a' kik megszenteltetnek.

Hogy a' Christus az ő Papi tisztit úgy vitte végbe, hogy az ő testének edgyizéri áldozattával minket meg-szabadított.

A' Fiúnak peng monda : te Királyi széked oh Isten mind örökkön örökké, igazságnak páczája a' te orizágnak páczája.

Hogy a' Christus örökkévaló KIRÁLY.

Ezekben : a' te Királyi széked mind örökkön örökké.

példája, tudni illik, miképpen ez vagy amaz Catechismusi tudomány.

Kérdések.

Honnét bizonyítod-meg hogy a' Christus mi Profetánk?

Honnan bizonyítod, hogy a' Kristus úgy gyakorolja az ő profetái tisztit, hogy az Istenek a' mi vált-ságunk felől való titkos tanátsát tökéletesen meg jelentse?

Mivel bizonyítod hogy a' Christus mi fő Papunk?

Bizonyíts - meg hogy a' Christus az ő Papi tisztit úgy gyakorolja, hogy minket az ő testének edgyizéri áldozattával meg-váltott?

Mivel bizonyítod hogy a' mi fő Papunk a' Christus eszedzik észertünk?

Bizonyíts - meg hogy a' Christus mi Királyunk?

Honnan bizonyítod hogy a' mi Királyunk a' Christus igazgat minket az ő befzedével?

Miből bizonyítod hogy a' mi Királyunk

Felcselek.

Mos. 5. k. 18. 15. 18. Profetát támaszt reneked a' te Urad tiszted te közzüled, a' te atyádfiai közzül, a' miképpen engemet, azt halgassátok.

Ján. 1 18. Az Istent senki nem látta, amaz edgyetlen egy szülött Fiú, ki az Atyának kebelében vagydon, az jelentette-meg nekünk. Ímért. Ján. 15. 15. Valamit az én Atyámtól hallottam meg-jelenttettem néktek.

Sid. 5. 6. Te vagy örökké való fő Pap, Melchisedech rendi szerint, és 7. 50. Nevezetett Isten-től fő Papnak, a' Melchisedech rendi szerint.

Sid. 10. 10. Melly akarának általa megszenteltettünk a' Jesus Christusnak testének edgyisten való áldozattának általa. 7. 14. Mért edgyetlen edgy áldozattával tökéletesekké tette mind örökké azokat a' kik megszenteltetnek.

Rom. 8. 34. ki az Atyának jobján vagydon, a' ki eszedzik mi éretünk.

Solt. 2. 6. Fel-kentem az én Királyomat, az én hegyemre a' Sionra.

Solt. 110. 2. Ki-bocsátja az UR a' te erősfégednek páczáját.

2 Thess. 3. 4. Miv az UR, ki meg-erősít titeket, és meg-olalmaz

Kristus a' minéünk talmaz ama' gonosztól. Ján. 10. Szerzett idvességet 28. Senki az en' juhaimat az meg-tartya és őlal- en kezemből ki nem ragadgya. mazza.

E' pedig a' gyakorlati, hogy ha a' tanulók egy keves- se hozzá szoknak, igen könnyű és gyönyörűséges le- szen, és az ő elméjeket az istenes dolgoknak értel- mére igen elcsiti.

Minekokaért a' Tanítók egy először a' tanulóknak ugyan szájokban adgyák a' szokat, és azoknak-is sza- vokat, a' menyiben lehetséges jól magyarázzák, hogy így meg-bátorítsák őket.

Ha pedig mikor roszszul felelnek; isgyekezzenek a' Tanítók őket tegíteni a' jó feleletre. más kérdést támatván eleikben, melyből ezekben vehetsék az előbbi feleletnek rosz voltát.

Mint példának okáért vegyük-fel az 25. kérdést, amódnak meg-mutatására.

Pelda, miképpen a' Tanulók a' rosz Feleletből fel-

Segíttessék a' jó Feleletre, más Kérdések által.	
Kérdések.	Rosz Fel-
Hány Isten va- gyon?	Három.
Hány Isteni sze- mely vagyon;	Egy.
Az Atya, más I- sené a' Fiútól és Szent Lélektől?	Ugy.
Az Atya, más sze- melyé a' Fiútól és Szent Lélektől?	Nem.
Az Atya lehet-e Fiú és Sz. Lélek?	Ugy.
Az Atya idővel e- lőbb való-e a' Fiúnál és Sz. Léleknél?	Ugy.

Más kérdések.

Vadnaké hat töb-
Isteni állatok?

Hát az Atya, Fiú és Szent Lélek csak egy Izemélyé?

Több Istenek vad-
naké tehát?

Avagy nem három
személy vagyóné az
egy Isteni állatban?

Hát az Atya Fiú és
Sz. Lélek nem kü-
lön Izemélyeké?

Tehát a' Fiú és Sz.
Lélek nem örökké-
való Istené?

Cate.

Catechismus tanulás előtt való

Könyörges.

UR Isten mi mennyei szent Atyánk, tö- kelletes a' te beszéded, és meg-teríti a' lelke- ket: igaz a' te bizonyság teteled, és bölcsé- séget ad a' tudatlanoknak, meg-világosítja a' vakok- nak szemeket, mivel hatalmas elzök az idvességre minden hívőknek: Annakokaért Uram! mi kik természet szerint a' lelkiekben vakok, és minden jóra alkalmatlanok vagyunk, kerünk tégedet ki csak az alázatos töredelmes szívű- ket szoktat meg-igíteni, hogy a' mi elmén- ket a' te Szent Lelkoddal világosítsad meg, és adgy minékünk olly alázatos ízivet, a' melyből minden kevélység és testi bölcsesség el-távozzék, hogy halván a' te beszédedet, azt igazán meg- érthessük, és annak kívánsága szerint életünket rendelhessük. Teríts-meg kegyelmesen azo- kat-is kik a' te igazságod kívül tévelyegnek, világosítsd meg azokat a' kik lelki ítettségben vadnak, hogy még azokkal edgyütt igaságban és valóságos ízettségben teneked ízolgahál- sunk életünknek minden napjaiban, Fiadért az UR Jesus Christusért, Amen.

M A S.

OH mi URunk Istenünk! a' kinék áldása nélkül minden zándekos és erőlködés csak haszonta- lan: adgy boséges áldást onnan fellyül mostani igye- kezetünkre. Bölcsesség nélkül szükölködünk Uram mi, annakokaért a' te bölts ígéd által taníts-meg minket. Adgyad hogy a' te szent beszédednek tisz- ta tejt mint mostan születet csecsemők kívánha- sunk? hogy az által mind az eretianon, s' mind az istenes szent életben inkább- inkább nevedkedhe- sünk, az UR Jesus Christus által, Amen.

Catechismus tanulás után mondandó

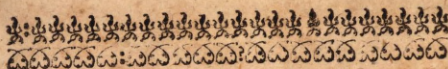
Könyörgés.

Irgalmas Istenünk, az UR Jézus Christusban, szelmes Atyánk, hálaikat adunk tenéked, hogy nem csak mi magunkat? hanem a' mi kisdiediket is a' te frigyedben venni méltóztattál, mellyet nem csak a' szent keresztséggel erősítettél meg, hanem naponként is mutogattál, midőn azoknak lázók által ditsóitad te magadat, hogy ily e' világnak bölcsességét meg-fizényitessed. Kérünk Uram tégedet, nevellyed ő benne a' te kegyelmedet, hogy a' te Fiadban az UR Christusban szüntelen való föregbülés által nevekedszenek, miglen az ő tökéletes állapotjára juthassanak minden bölcsességben és igazságban. Adgyad minékünk is a' te kegyelmedet, hogy a' te ismérteidben és felelmedben okot oktatassuk a' te parantsolatod szerént, hogy az ő kegyes létekek által az ördög országa meg-romollyon, a' Jézus Christus országa épüllyön, a' te ditsóségedre és ő nékiek örök idvelsegekre, a' Jézus Christus által. Amen.

M A S,

Aldott légyen URam a' te ditsóséges szent neved, hogy meg-jelenttetted te magadat minékünk a' te szent Igédben, és el-híván minket a' te igaz ismérteidre, gyermekségünkrol fogva mind az ideiglen tanítóitál minket az idvelsegnek után-Légy kegyelmes URam a' mi bünös lelkeinknek, és a' te jó lelkeddel vezérelj minket minden igazságra; nevelly minket napról napra a' te idvelseges ismérteidben és felelmedben. Adgyad szentséges Atyánk, hogy a' te áldott Igédnek nem csak hallói hanem cselekedői is lehessünk a' te dicsőségedre. Anyafizetegy házadnak épületire, és minékünk idvességünkre, Fiadért az UR Jézus Christusért.

A M E N

EGY NEHANY EKES MONDASOK ES INTESEK A' SZENT IRASBOL

Melleyből minden meg-tanulhatya miképpen kellyen kinek-kinek, tisztiben és hivatalyában magát viselni.

E' világi Fejedelmek.

Most azért ti Királyok legyetek eszefek ti földnek bírályi tanúllatok: Szolgállatok az Urnak felelemben, és örüllitek neki rettegésben. *Psal. 2.*

Szünnyetek meg a' gonofságnak cselekedetitol, tanúllatok jó tselekedni, igyekezzetek az igazságra, szabadítsatok meg a' nyomorultat, oltalmazzatok a' törvényben az árvt, és az özvegynek porit fel-vegyetek. *Esa. 1.*

Itelő Biráknak.

Válasz a' nép közül kegyes férfiakat, Istenfelőket, igazmondókat, kik gyűlölik a' főlvénységet, és tegyed azokat előttök járokká, azok tegyenek ítéletet mindenkorn. *Exod. 18.*

Jól meg-lásátok az mit cselekesztek, mert nem ember képeben ítélték, hanem az Urnak képeben, ki az ítéletben veletek lélen. Azért az Urnak felelme leggye rajtatok okkal cselekedgyetek és szorgalmatosok legyetek: mert a' mi URunknál Istenünk-nél nintsen hamiság, sem szemely válogatás, sem ajándék vétel. *1. Chron. 19.*

Uraknak és jobbágyoknak.

Minden lélek a' Felső Hatalmátságának engedelmes légyen mert nintsen hatalmátság hanem Istenitol, és az minémi hatalmátságok vadnak, Istenitol rendeltettek. Azért valaki ellene támad az hatalmátságnak az Isten rendelésének támad ellene, a' kik pedig ellene támadnak, ő magok büntetést szereznek magoknak.

Mert a' Fejedelmek nem az jó cselekedőknek, hanem a' gonofsoknak vadnak rettegésekre, akarván

nem

nem felni az hatalomságról? cselekedgyéljót, és diszireted léisen: Mert Isten szolgája tenéked jodrat: Ha gonotzt cselekedel, fely töle, mert nem oknelkül viseli a' fegyvert, mert Isten szolgája. Isten boszfűjának meg állója azon a' ki gonotzt cselekedendik. Annakokáért szükség engedni, nem csak az boszfű állástól valo felelemnek okáért hanem az elméretértis: Mert azért fizettek adot is, mivel hogy Istennek szolgálai, kik az Isteni szolgálatban foglalatások, s' át. *Rom. 13. 1. Per. 1.*

Házas Férfiaknak.

Férfiak szeresetek a' ti feleségeket miképpen a' Christusk szerette az Anyazentegyházat. *Efés. 5.*
Férfiak szeresetek a' ti feleségeket, és ne legyetek azok ellen mérges kedvűek. *Col. 3.*

A' férfiak edgyütt éllyenek az ő feleségekkel, mint állik értelmes emberekhez, az aszfazonyi állati edénynek, mint erőrelenbnek tisztsefegyet tévén, mivel hogy mind edgyütt azokkal örökösök-is vadtok az életnek kegyelmében: hogy a' ti imádkozástok meg ne báratalsek. *1. Pér. 3.*

Házas Aszfazonynak.

Ti aszfazonyi állatok a' ti saját Uraitoknak engedelmeskek legyetek, mint az URnak. Mert a' férfiú feje az ő feleségének, miképpen a' Christusk feje az Anyazentegyháznak. *Efés. 5. Colof. 3.*

Az Aszfazonyi állatok engedelmeskek legyenek az ő serjeknek, hogy ha valakik nem engednenek-is az igények, az ő feleségeknek szent életnek által az ige nélkül meg-nyerettsefiek, minekutánna latányák a' ti tisztza és Isteni felelemmel valo életeteket. Melly aszfazonyi állatoknak ékefségek ne légyen külső melly vagy on hajoknak fel tekerésében, aranyának viselésében, vagy szép palástoknak öltözetiben: hanem a' szívben el-rejtertet ember, a' szelid és esendes léleknek rothadatlanóságában melly az Isten előtt becsületes. Mert amaz szent, és Istenben bizó aszfazonyi állatok, régen ilyen modon ékefitik vala magokat, kik az ő Uroknak engedelmeskek valának mint a' Sára engedett az Abrahamnak, ötlet Urának nevezén melly Sárának ti leányi lörtetek, mikoron jót cselekedtek, ha semmi felelem nem rettgetetis titeket. *1. Pér. 3.*

Anyák.

Anyának és Anyáknak.

Ez igék mellyeket az UR parancsol tenéked, legyenek szívvedben és gyakorollyad azokat a' te gyermekid előtt, és szolly ezekről mikor a' te házadban ülsz, vagy miko ráton jársl, és miko ágyadban létekszel, és miko felkelsl, *Deut. 6.*

Ne vond el az gyermektől a' fanyargatást, mikoron meg verend ötlet veliszóvel, meg né hal. Te veliszóvel verd meg ötlet, és az ő életét a' velzedelemből ki-ragadod. *Prov. 23.*

Az ki megtaroztatya az ő veszfazójét, gyűlöli az ő fiát: az ki pedig szereti azt, idején böltseségre tanitya azt. *Prov. 13. 19. 29.*

Ha fiad vadnak tenéked, tanitsad azokat, és meg hajtsad ifiúságoktól fogva azoknak nyakokat. Ne adgyneki szabadságot ifiúságában, és az ő vétkeinek ne engedgy. *Ecl. 7. 30.*

Ti anyák ne ingerlyetek haragra a' ti magzatitokat, hogy kétségben ne éltsenek, hanem nevelyetek őket a' tudományban és az UR beizédének intésiben. *Efés. 6. Col. 3.*

Az Gyermekeknek.

Ti magzatok engedelmeskek legyetek az Urban a' ti szülieireknek; mert ez az igaz: Tisztellyed a' te anyád a' és az te anyád a', melly első parantsolat igérettel egyetemben, hogy jól légyen te néked dolgozó és hozslzu életü légy e' földön. *Efés. 6. Col. 3.*

Szolgáknak, Szolgaolányoknak, Napjárműfoknak.

Befeseknek és Munkásoknak.

Ti szolgák engedelmeskek legyetek azoknak a' kik nektek Uraitok test szerint felelemmel és rettgefséssel, sziveteknek egygyűsüségével mint a' Christusknak, nem szem előtt szolgálván, mint az kik embernek akarnak kedveskedni: hanem mint Christusk szolgálai, szivetek szerint cselekedvén az URnak akaratyát jó akaratral szolgálván az URnak, és nem embereknek, tudván azt hogy mindennek a' mi jót cselekednenek annak jutalmát vészik a' URtól, akár szolga ilyen, akár szabados. *Efés. 6. Col. 3.*

Szolgák a' ti Uraitoknak engedelmeskek legyetek minden felelemmel, nem csak jóknak és az alázatosoknak, hanem a' keményeknek-is, *1. Pér. 1.*

Gazdák.

Gondáknak, és avelődes embereknek.

Ti is Urak azonokat cselekedgyétek övélek, elhagyván az fenyegetéseket: tudván hogy az ti Uratokis menyben vagyon, és hogy nincsen annál szemely valagatás, igazsággal és egyenlőséggel legyetek az ti szolgaitokhoz. *Eph. 6. Col. 3.*

Közönséggel az ifjúságnak és egyebeknek.

Ne tévelyegjétek: se paráználkodok, a' balványimádók, sem házasságrontók, sem lopók, sem fosványok sem részegések, sem szidalmazók, sem ragadozók, az Isten országának örökségét nem birják. *1. Cor. 6.*

Ti ifjak engedelmesek legyetek az véneknek, és mindnyajan egymásnak engedelmesek legyetek alázatossággal ékeitek legyetek belől, mert az Isten a kevélyeknek ellenek áll, az alázatofoknak pedig adgya az ő kegyelmét, alizzátok meg azért magatokat az Istennek hatalmas keze alatt, hogy titeket alkalmas időben felmagasztaljon. Minden gondotokat ő reá vetésetek, mert ő néki gondgya vagyon ti rólatek. *1. Pet. 5.*

MINDEN EMBERNEK

Közönséggel.

Summája az Isten Törvényének.

Szeresséd a te Uradat Istenedet tellyes szívedből, tellyes lelkeiddel, és tellyes elmédből. Ez az első és nagy parantsolat. Az második pedig hasonlatos ehez: Szeresséd a te felebarátodat mint te magadat: Ez két parantsolatokban függ mind a' törvény és az Profeták írása.

Summája az Evangéliumnak.

Ugy szerette Isten ez világot, hogy az ő egyetlen egy szülőt fiat adná, hogy minden valaki hiszen ő benne, el ne vesztzen hanem örök életet vegyē. *J. 3.*

Igaz beszéd ez, és mindenképpen méltó mellyhez ragaszkodjunk, hogy a' Christus Jésus jött e' világra, hogy a' bűnösöket meg-tarthatá, kik közzül első én vagyok. De azért könyörült én rajtam, hogy én bennem elsőben meg-mutatná Jésus Christus minden kegyelmességét, hogy lennék példájúl az ő benne hívőknek, örök életre. *1. Tim. 1.*

V E G E.

SZ IRAS KÖNYVEINEK Magyar Versekben
való foglaltatása.

EREMT. K. I. JÖV: LEVI: SZAM: TÖRVÉNY SÜMÁI,
BIR: RUTH: SAMUEL: KIRALYOK könyvei
CHRONIK: ESDRAS: NEHEM: ESTH: HISTORIAI;
JOB: SÓLTAROK: PELDAK: PREDIKANS ENEKI?
ESA: JEREM: EZECH: DANIEL szavával;
HOS: JO: AM: ABDI: JON: MICHE: NAHUM-al;
HABAK: SOFON: HAGGÆ: ZACH: MALACHI asfal;
MATHE: MARC: LUKACS: JÁNOS: AZ ACTACKAL;
ROMA: CORINTH: GALAT: EFEE: FIL: COLOSSE;
THESSAL: TIMOTH: TITUS: FILEMON: SIDOK-É;
JAKAB: PETER: JÁNOS: JUDAS JELENES-e;

A' SZENT KÖNYVNEK Réfzei a' következő
zendő Versekben ekképpen folynak:

A' GENESIS ötven: **EXODNAK** része de negyven:
LEVI húszöt hét szám: **NUMERUM** harminantz
hatot ad lám:

DEUTRO harminznéggy: de **JOSUE** Könyve húszon-néggy:

A' BIRAK húszon egy: **RUTH** Alszóny Könyve
penig négy:

Harmintz-egy SAMUEL: MASODIK de kevesebb
hettel:

ELSŐ KIRALY húszon-kettőt: **MASODIK** ad húszon ötöt:

ELSŐ HÚSZÓ kilenczig: **Harmintz hat CRONIKA**
másik.

Tiz részt ad **ESDRAS: HÁROMMAL** több **NEHEMIAS.**

ESTHER tiz részt ír: **JOB** negyvenkét-be sokat ír:
Másfel száz SÓLTAR: Harmintz-egy PELDA: K
jöl jár.

PRIMA

FREDIKAL a' SALAMON két hatzör: ENEKEL
nyóltzör,

ESAJAS rendel: hatvan hat részre hasá-d-fel.

Ötven-kettőben PRÓFETAL: SIR JEREM ötben.
Nyóltz-negyven EZECHIEL: de tizen-kettő
DANIEL.

Tizé-nég kartan HÓSEAS szóll: JOEL hárőban.
AMOS kilentz en: OBADI prédikal egyben.

Negy rész JONASE: Részenként hét: MICHEASE.
Három rész NAHUM: HABAKUK-kal: s' SOFO-
NIAS-sal.

Két rész HAGGÁUSÉ-tizé-nég 7 ACHARIAS-6.
MALACHIAS rendel, négy részbe végezi mind-el-

Az ÚJTESTAMENTOM Könyveinek Rátmufi:

MATHE huszon-nyóltzra: de MARK tizen-
hatra számlálja.

LUKATS husz-6-nég JANÓStól hármat itt el-vég'
Huszon nyóltz ACTA: ROMA tizéhatra ki szabta.
ELSŐ CORINT tiz-6-hat: MASODI-ban láfs tizen
hármat.

GALATA hatra mutat: EFESUS-is hatra nyit útát.
Négy részt foglal-bé FILIP: mit szíte COLOSSE.
ELSŐ THESSAL ötöt: de MAS hárőba meg intett.
ELSŐ TIM hat rész: MASIK négy: TITUS három
rész.

Egy FILEMONNAK: tizé-hárő része SIDOKNAK-
ELSŐ PETER ötöt: MASODSZOR hármat ö le-tött
SZ: JAKAB ötre mutat; melly menyors; ágra nyit
útát.

ELSŐ JANOS ötöt ad: MASODIK egy: HARMADIK
is edgy

Csak egy a' JUDAS: huszökét MENNYEILATAS-
Mind ezeket hogy írom: tizen-egy sáz-része számláló.
Ide ne tégy-röbbit, eddig az-ASTENE!

